27-én reggel 8 órakor 2

Temetése a városl

/; Vajdahunyad:/ u.n. Ki

csütörtökön, május h

fog megtörténni, ahonnan

tőben levő családi sirbo

A Megboldogult

mise áldozat 1928.május

a Történelmi Emlékcsopo

ni.

Minthogy A l p á

társai büszkeségét képez

tásai méltán az Ország n

Hazánknak a külföld becs

meg. A l p á r Ignác a

Sáray János
fotó

Archív

Szeged 1934. [illegible]

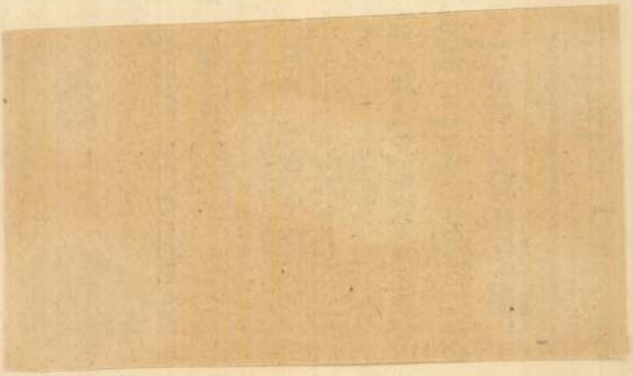

Sávay János

Szegedi festő

Tájkép, vízf.?

Szeged 1937

A m.kir. vallás és közoktatási
szám alatt a keb. Számvevőség
másolata:

Utasitom, hogy
kir. postatakarékpénztárnál ve
a Bizottság 1934.évi május hav
utalja ki elszámolás kötelezet

1./ Tiszteletdijakr
mú kiadási csekkszámla terhére

2./ Beszerzési költ
127.688.számu kiadási csekkszá

3./ Elhelyezési köl
gőt ugyancsak a 127.688 számú

4./ Kiküldetési köl

Mélyen tisztelt szerkesztő Úr!

Megtisztelő felhívását nagyon szépen köszönöm. Rövid életrajzom a következő:

Szegeden születtem 1887-ben. Mint diák szoros baráti viszonyban voltan Párisba került Csáky József és Bánszky Sándor szegedi szobrászművészekkel. Autodidakta képeztem magam, majd tanítói oklevelem megszerzése után Nagybányára kerültem, hol Ferenczy Károly és Réthy István növendéke lettem. Több külföldi tanulmányút után Szegeden telepedtem le, színes, napsütéses alföldi tájképeimmel és orgonavirágos csendéleteimmel arattam sikereket.

Szegeden, 1944. március 15-én

Hazafias tisztelettel

Sávayjános

festőművész

Sávay János

festő

Szeged, Szücs n. 9

Szabó Zsuzsanna

Budapest, Kárpát u.2. H-1133

1965-ben született Szerencsen.
1990-ben végezte el a Magyar Iparművészeti Főiskolát, Mesterképző Intézet /Öltözék Stúdió/.

Csoportos kiállítások:

1988 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest

1990 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
Tavaszi Fesztivál, - kiállítás és divatbemutató - Árkádia udvar, Budapest /V.,Károlyi Mihály u.5.sz./.
Offline Avantgarde, Mode Messe, Wiener Hofburg, Bécs

Olyan anyagokat tervezek, melyek magukban hordozzák a formaalakítás lehetőségét. Ezzel szeretném hangsúlyozni az anyag és a formatervezés szoros kapcsolatát. Az anyag- illetve textiltervezésben leginkább a struktúrális és az ebből adódó fakturális lehetőségek izgatnak, s a két dimenzióból a három dimenzióba való átlépés folyamata.

Fotó: Hübner Teodóra

ŠÁSKA ILDIKÓ

Budapest, Anker köz 1-3. H-1061

1958-ban született Izsákon.
1980-ban fejezte be tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán /Textiltervező Tanszék, Ruházati formatervező Szakcsoport/.
1981-83 a budapesti Május 1. Ruhagyár,
1984-től a pécsi Hunor Kesztyű- és Bőrruházati Gyár tervezője.

Csoportos kiállitások:

1981 Vigadó Galéria, Budapest Fiatal iparművészek kiállítása, Művelődési Ház, Szekszárd, Arany gyűszű, formatervezési pályázat , Ipari Minisztérium különdíja -Gyártmányfejlesztési pályázat, II.hely
1982 Fiatal Iparművészek Stúdiójának kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest -Stúdió- díj
1985 Bőrdíszmű Pályázat, II. díj -Pécsi Ipari Vásár, Nagydíj
1986 Nívódíj Semaine de Cuir, Párizs
1987 Semaine de Cuir, Párizs Bőrdíszmű Pályázat, Budapesti Nemzetközi Vásár, I.díj
1988 Cuire et Creation, Hôtel Pégayrolles musée place du marché, Millau; Magyar Intézet, Párizs

Fotó: Antal Pál

Patak Jenő

Sauzettől, a párisi festőtől/19.sz./ a Képzőművészeti Társulat vegyes kiállitásán látható müvet /erdőrészlet vadászokkal, ebekkel/ mint"...gyönge mutatványt"emlitia szerző.

Fővárosi Lapok 1870.I.III.27.264.old.

Sávay Lajos
festő

Őszi táj.

Szeged 1934?

Jaak

Csetnek

Kisbény

Visegrád

Dévényvára

Erdődi kast

Pozsonyi dó

Egy szilágy

Sávely Dezső

illusztrálta

Grimm: Hófehérke és más mesék. Ford. Szondy György. Bp [1948]

Grimm: Jancsi és Juliska és más mesék. Ford. Szondy György. Bp. [1948]

Grimm: Legszebb mesék. Ford. Szondy György. Bp [1948.]

Grimm: Mesevilág. Ford. Szondy György. Bp. [1948]

KÉTFÉLE KIADÁSBAN JELENIK MEG.

ÁRA KÖTVE 40 PENGŐ.

A FÉLBŐRKÖTÉSÜ AMATŐR-KIADÁST KILENC SZINES KÉP DISZITI.

ÁRA 80 PENGŐ.

KIADJA A FRANKLIN-TÁRSULAT.

KAPHATÓ LESZ A PÉNZTÁRNÁL.

LÉGRÁDY TESTVÉREK NYOMDAI MŰINTÉZETE, BUDAPEST.
(IGAZGATÓ: KERTÉSZ ÁRPÁD.)

Sávely Dezső

Pohárnok Jenő: **Észak csillaga.** Régen várt, jó magyar mesekönyv. Mind az életből vett, kedves, megható történet, csillogó fantáziával és mély érzéssel fűszerezve, 8—12 éveseknek. Sávely Dezső rajzaival, díszkötésben 4.50

— **Mesegyöngyök.** A mosolygás és derű aranyporától hímes tollal szövődnek a könyv szebbnél szebb meséi. Olvasásra és felolvasásra 4—8 éves korú gyermekek számára egyaránt alkalmasak. Sávely Dezső rajzaival, díszkötésben 4.50

41 XI. 15. 21

TKC

Europa

Film Könyv-lapterjesztő

és Könyv kiadó

Budapest V.,

Rothermere-u. 12

III. em. 2.

Pengő

VARGHA DAMJÁN: **Kis Jézusom örömöm.** Imádságos- és énekeskönyv kis gyermekek számára. (7½ × 10½ cm.) 148 old.

Kötve	1.70
Vászonkötés, vörösmetszés	2.20
Vászonkötés, aranymetszés	3.40

VARGYAS: **Iskolások énekeskönyve.** *Fűzve*... ... ... —.24

WALSER-VARGA: **Örökimádás.** A legméltóságosabb Oltáriszentség imakönyve. Nincs olyan kis faluja az országnak, ahol ezt az Oltáriszentség imádására készült imádságoskönyvet ne ismernék. Csodálatosan mély és mégis közvetlen imádságai, elmélkedései az élet minden kérdésével a legméltóságosabb Oltáriszentség elé vezetik a hívő lelket, s ott megnyugvást, vigasztalást és tisztulást szereznek neki. Sávely Dezső gyönyörű rajzai nemcsak díszítik ezt a gyönyörű könyvet, hanem fokozzák is áhítatát.

— **Kisbetűs.** (10½ × 15 cm.) 696 old.	
Félvászonkötés...	8.30
Egészvászonkötés	9.50
Bőrkötés, aranymetszés	16.50
Párnázott bőrkötés	18.50
— Öregbetűs. (12 × 16 ½ cm.) 1048 old.	
Félvászonkötés, vörösmetszés...	12.—
Egészvászonkötés, vörösmetszés	13.—
Egészvászonkötés, aranymetszés	15.—
Egészbőrkötés, aranymetszés...	18.—
Párnázott bőrkötés, aranymetszés...	20.—
— **Kis örökimádás.** (8 × 11 cm.) 372 old.	
Félvászonkötés	4.50
Egészvászonkötés	5.—
Bőrkötés, aranymetszés	12.—
Bőrkötés, aranymetszés, párnázva	13.—
— **A legméltóságosabb Oltáriszentség egyórai imádása hazánk jólétéért**	—.50
— **Egy óra a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt.** *Fűzve*	—.50
— **Énekes kis örökimádás.** (9½ × 13½ cm.) 128 old. *Amatőrkötés*...	1.20

Pengő

TÁRKÁNYI BÉLA: **Kis lelki manna.** Ima- és énekeskönyv a legkisebb tanulók számára. (8×12 cm) 96 old. *Kötve* ... 1.20
— **Jézus szive imádása.** Kötve ... ... —.60
TÓTFALUSSY B.: **Reggeli és esti imádságok.** (7×9½ cm) 158 old.
Kis alak, kötve ... ... —.60
Közép alak, kötve (10×15 cm) 74 old. ... ... —.80
Nagy alak, kötve (12½×19 cm) 86 old.... ... ... 1.—
*UJLAKY I.: **Jézus szentséges szivének országa.** (11½ × 16 cm.) 400 old. *Félvászonkötés* ... ... 3.—
Vászonkötés, vörösmetszés ... ... 4.—
Vászonkötés, vörösmetszés ... ... 5.—

Új lelki manna, ima- és énekeskönyv felnőttek és ifjúság számára. (9×13 cm) 414 old.
Félvászonkötés, vörösmetszés, tokkal ... ... 4.—
Egészvászonkötés, vörösmetszés 4.50
Egészvászonkötés, aranymetszés, tokkal 5.20
Egészvászonkötés, aranymetszés, párnázva, tokkal ... ... 6.—
Celluloidkötés, párnás, képpel, aranymetszés, csattal, 37/c sz. 9.—
Világosbarna párnás celluloidkötés, aranymetszés 35/c sz. 9.—
Párnázott bőrkötés, sötétkék vagy fekete színben, aranymetszés, tokkal... ... ... 12.—

Váci énekes és imádságos ájtatosság. A katolikus hívők használatára. (10½×15½ cm,) 328 old. *Félvászonkötésben* ... 2.—
Valódi félbőrkötés, tokkal ... ... 3.—
Egészbőrkötés ... ... 4.—

VARGHA DAMJÁN: **Jézusom örömöm.** Imádságos- és énekeskönyv az ifjúság számára. Jól megválogatott imádságai és énekei a magyar ifjúság lelkiéletének egyik legkitűnőbb eszközévé teszik. (9 × 13 cm.) 372 old. 9. kiadás.
Félvászonkötés... ... ... 3.—
Egészvászonkötés, vörösmetszés 3.60
Angolvászonkötés, aranymetszés 4.80
Fekete, párn. chagrinbőrkötés, 19. sz. ... ... 8.—
Barna celluloidkötés. 35/c ... ... 10.—
Fekete, párnázott saffiánbőrkötés, 17. sz.... ... ... 12.—
Fekete, párnázott borjúbőrkötés. 18. sz. ... ... 12.—
A legfinomabb sötétkék borjúbőrkötés. 117. sz.... ... ... 14.—
— **Jézusom, tied vagyok.** Oktató-, imádságos- és énekeskönyv kat. hívők számára. (9×13 cm.) 326 old.
Félvászonkötés 3.60
Egészvászonkötés, vörösmetszés 4.20

Sávely Dezső

Az Ifjúság könyvei. Rákospalota. Szalézi nyomdavek (Don Bosco nyomda) [1934] 8-r.

[1934.] 8-r. Kve.
1. **Svensson** Jón. Izlandi kalandok. Nonni élményei Skipalóban. Németből ford. K. *Sávely* Dezső rajzaival. 185 l. 3·—

NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSA

— CSOPORTOSAN RENDEZVE. —

Sávoly Dezső

Ch. Dickens: DOMBEY ÉS FIA.
Regény. Sávely Dezső illusztrációival. 360 oldal. Kötve P 5.—
A három Dickens-regény együtt rendelve P 12.—.

S. Bokor Malvin: ÁRPÁDVÉR.
Történelmi regény. Sávely D. rajzaival. 180 oldal. Egészvászonkötésben P 4.—.

Vas Gereben: NAGY IDŐK, NAGY EMBEREK.
Regény. Sávely Dezső művészi rajzaival. 312 oldal. Kötve P 4.—.

Vas Gereben: A NEMZET NAPSZÁMOSAI.
Regény. Sávely Dezső rajzaival. 304 oldal. Kötve P 4.—.

Migend Dezső: A SAO-MATHEUSI REMETE.
Kalandos regény fiúk számára. Sávely Dezső rajzaival és kétszínnyomású védőborítékával. 192 oldal. Kötve P 4.50.

Élet 1934. 48.-12.

Pohárnok Jenő: MESEGYÖNGYÖK.
Mesék 4—8 éves fiúknak és leányoknak. Sávely D. képeivel (közöttük három többszínben nyomott). Nagy 8-ad alak, 83 oldal. Díszkötésben P 4.50.

Pohárnok Jenő: ÉSZAK CSILLAGA.
Mesék, történetek 8—12 éves fiúk és leányok számára. Sávely Dezső 3 színes és sok fekete nyomású illusztrációjával, nagy 8-ad alak. 104 oldal. Díszkötésben P 4.50.

M. O.

Sávely Dezső

Baloldalon: K. Sávely Dezső, a neves festőművész és jeles grafikus, most ünnepli 70-ik születésnapját és művészi pályafutásának ötvenedik évfordulóját.

Képes Pesti Hírlap

1938 márc. 25.

ALAPITVA ÉV: 1863

MAGYARORSZÁG LEGRÉGIBB TEMPLOMBERENDEZŐ ÉS ZÁSZLÓKÉSZITŐ VÁLLALATA

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCZI-UTCA 41. SZÁM TELEFON: 1-833-44.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula
urnak,

Budapest.

Lágymányosi-utca 16. 1/2 em.

Sávely Dezső

POHÁRNOK JENŐ

MESEGYÖNGYÖK

Sávely Dezső rajzaival, színes címlapjával, díszkötésben 4.50 P

A mosolygás és derű aranyporától hímes tollal szövődnek a könyv szebbnél szebb meséi. Olvasásra és felolvasásra 4—8 éves korú gyermekek számára egyaránt alkalmasak.

A Szent István-Társulat kiadóhivatalának címe:
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Karácsonyi
Könyvjegyzék
1937

Savniki Thököly –
várkastély

Rekonstrukció
Repr.
Kiss Zikelhath Magy
481. l.

BAKÓ ILONA

Budapest, Trombitás út 15.
H-1026

1933-ban született Balmazújvároson.
1952-56-ig a Magyar Iparművészeti Főiskola hallgatója a Ruhatervezési szakon.
1956-64-ig a Debreceni Ruhagyár tervezője.
1963-ban megszerzi a "női szabó" mesterlevelet.
1960-tól meghívással szinházak számára jelmezt tervez.

Egyéni kiállításai:
1977 Művelődési Központ, Debrecen
Thury György Múzeum, Nagykanizsa
Művelődési Központ, Zalaegerszeg
1978 Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba
Rába Művelődési Központ, Győr
Déryné Művelődési Központ, Karcag
Művelődési Központ, Kecskemét
Madách Imre Művelődési Központ, Vác
Művelődési Központ, Veszprém
1979 Magyar Kultúrális Intézet, Szófia
Művelődési Központ, Veszprém
Művelődési Központ, Szentendre
Babits Mihály Művelődési Központ, Szekszárd
Liszt Ferenc Művelődési Központ, Sopron
Fészek Klub, Budapest
1980 Vasas Galéria, Miskolc
1982 Magyar Kultúrális Intézet, Helsinki
Városi Helytörténeti Gyűjtemény, Gödöllő
1982 Művelődési és Oktatási Központ, Földes
1983 Műcsarnok, Budapest
Horváth Endre Galéria, Balassagyarmat
Művelődési Központ, Érd
984 Magyar Kultúrális Intézet, Berlin
Művelődési Központ, Szolnok
85 Városi Kiállítóterem, Zalaegerszeg
86 Falusi Galéria, Perbál
88 Művelődési Központ, Mattesburg
Görögkeleti Templom, Vác
Jósa András Múzeum, Nyíregyháza

Fotó: Somfai István

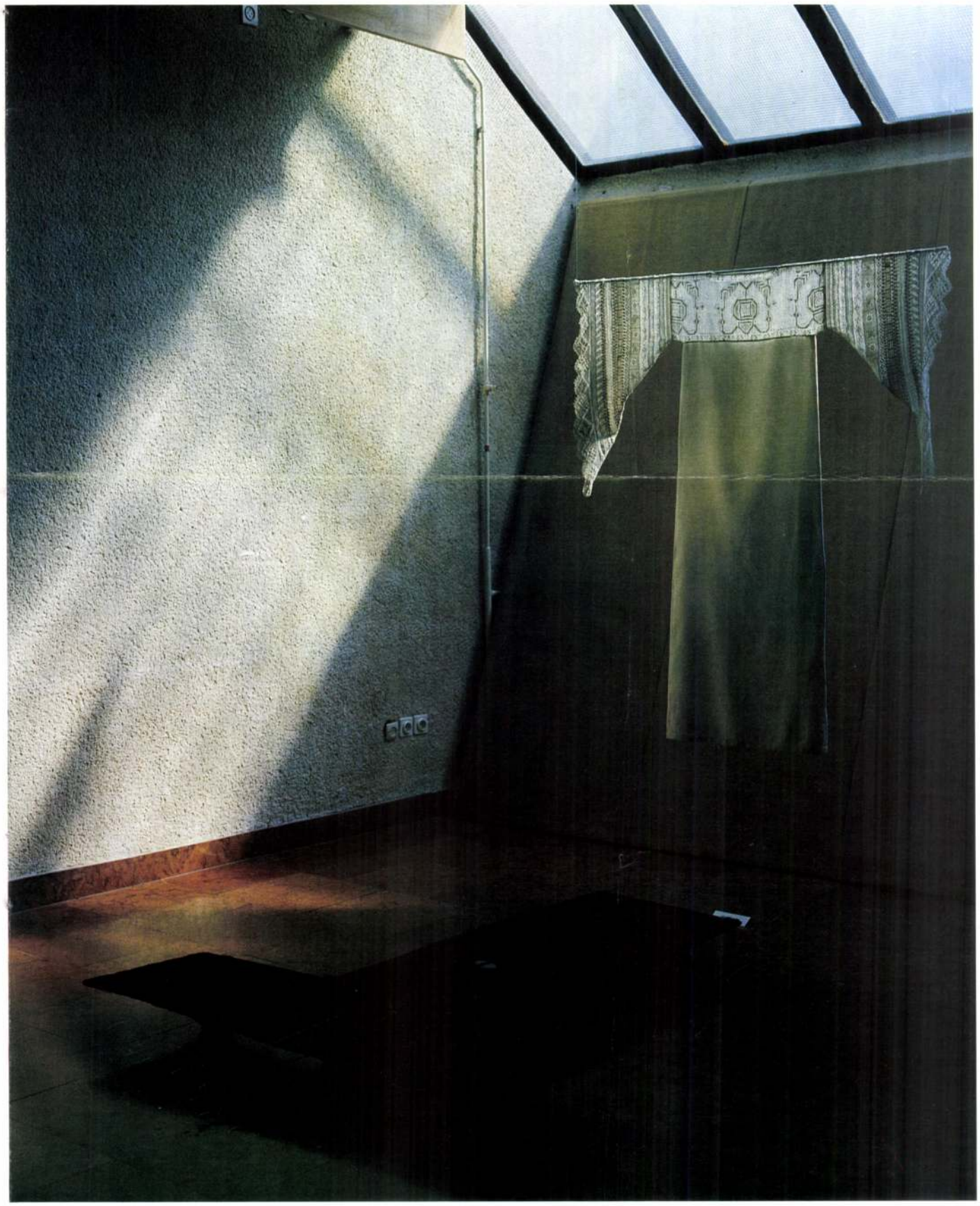

Ruhaobjekt / Kleidungsobjekt

SÁRVÁRI KATALIN

Budapest, Lepke u. 35. H-1026

1945-ben született Rábapatonán.
1969-ben fejezte be tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán /Textiltervező Tanszék, Ruházati formatervező Szakcsoport/.
1970-76-ig a Jelmezkészítő és Kölcsönző Vállalat tervezője
1980-87-ig a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára
1987-től a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára

Önálló kiállításai:
1977 Fészek Klub, Budapest
1979 Nádasdy Vár, Sárvár
1984 Kaposvári Galéria, Kaposvár, Lágymányosi Galéria, Budapest
1985 Fészek Klub, Budapest Pécsi Kisgaléria, Pécs Dorottya Utcai Kiállítóterem, Budapest
1986 Magyar Intézet, Helsinki
1989 Barbican Kultúrális Központ, London
1990 Munkácsy-díj

Csoportos kiállítások:
1972 Öltözködés '72, Ernst Múzeum, Budapest
1975 Jubileumi Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest
1976 70 éves a Fészek, Fészek Klub, Budapest Nemzetközi Baba Biennále, Krakkó
1977 VIT-kiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest -I díj
1979 Nemzetközi Babakiállítás, New York
1980 Öltözködés, Művelődési Központ, Zalaegerszeg; Vigadó, Budapest, Kortárs iparművészeti kiállítás, Sin'Paora Galéria, Párizs
1981 Atelier Mensch, Hamburg
1983 A tervezés értékteremtés, Országos Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest
1987 Laufer, Műcsarnok, Budapest
1988 Laufer 2., Pécsi Galéria, Pécs

Fotó: Danis Barna

Sivat és Kátvaly 1990 június 25 - július 8.

~~Faber Gabriella~~

tovább Sávoly Julianna

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Hirlap

Megjelent: 1948 AUG. 10

Faber Gabriella és Sávoly Julianna festőművészek gyűjteményes kiállítást rendeznek a Képzőművészek Szabadszervezetének helyiségében (Andrássy-út 69). A tárlatot, amely szeptember 1-ig marad nyitva, dr. Borbíró Virgil államtitkár nyitja meg csütörtökön d. u. 5 órakor.

283. kép. *Miseruha, 1480 körül.*

Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1883., — Lepold Katalógus 156. sz.

MISERUHA, (283. kép)
szövete aranyalapon helyenkint kétrétegű zöld bársony, gránátalma és ananászdísszel, indákkal. Firenze, XV. század. — Keresztjén baldachinok alatt tűfestésű Ker. Szent János, Szent Tamás, Szent György, Szent Móric (félig elvágva). A keresztszárón Angyali üdvözlet.
Mag. 114 cm.
Velence, 1480 körül.
Régi leltárakban szerepel.

Gerevich PA, 199. l. — Csernyánszky 35—36. l. — Lepold—Lippay 41. l. — Lepold Katalógus 151. sz.

MISERUHA,
fekete bársonyszövete újabb. — Domború keresztjén legallyazott feszületen Krisztus, lábánál koponya.
Mag. 115 cm.
Magyar munka, 1480 körül. — Talán Kutassy prímásé volt. Scitovszky prímás renováltatta, azóta a nagypénteki szertartásoknál használatos.

Gerevich PA, 199. l. — Lepold Adatok, 1. és 12. l. — Csernyánszky 67. l. — Lepold—Lippay 42. l. — Lepold Katalógus 187. sz.

Sávoly Julianna

Kovács

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Hirlap

Megjelent: 1948 aug. 28

Két festőnő állította ki képeit a régi *Műcsarnokban*. *Faber Gizella* nem keres új utakat, de biztos kézzel, széles ecsetkezeléssel rakja fel tompa színeit vásznaira (*Téli táj*). Portréi elmélyedő arctanulmányok. Színes rajzai és akvarelljei a kedvező színválasztás és a jó technika összetalálkozása. *Sávoly Julianna* bátor lendületű, élénk festőegyéniség, aki a színharmóniák, fényhatások benyomásait rögzíti hangulatosan távlatos olajfestményein. (*Interrieur, Ablaknál, Kertben.*) Színekben, beállításokban szépre törekvő arcképei hajlanak az idealizálás felé, mégis van bennük erő és érték. (*Vera. Önarckép. F. G. arcképe.*) t. e.

Clark Adam

Magyar Müvinet
1925. 201, 501
– 1926. 231–8, 241–2
– 1928. 399

~~Fáber Gabriella~~

tovább Sávoly Julianna

Hírlap 1948 aug. 19.

1948.

...maz első darabja lesz az új évadban.

Fáber Gabriella és Sávoly Julianna festőművészek gyűjteményes kiállítást rendeznek a Képzőművészek Szabadszervezetének helyiségében (Andrássy-út 69). A tárlatot, amely szeptember 1-ig marad nyitva, dr. Borbíró Virgil államtitkár nyitja meg csütörtökön d. u. 5 órakor.

1 db fotkal

2·80

FIZETVE

Kiszolgálta :

121 — Müller és Berger

Tóvoly Julianna festő

két festőművésznő kiállítása

Szabad Nép 1948 aug. 26.–4.

FABER GABRIELLA

OLAJKÉPEK

1.	Varrónő	1400.—
2.	Csendélet almákkal	1200.—
3.	Béni apjával	1800.—
4.	Pékműhely	1200.—
5.	Alvó nő	1500.—
6.	Pulloveres férfi	mgt.
7.	Piros tulipánok	1500.—
8.	Munkásasszony	1200.—
9.	Kompozició citerával	1500.—
10.	Téli táj	1200.—
11.	Erkélyen	1200.—
12.	Portré	mgt.

GRAFIKÁK

1.	Hajóroncs	800.—
2.	Balatoni táj	300.—
3.	Fák	400.—
4.	Házépitők	300.—
5.	Népkertben	500.—
6.	Kapáló	300.—
7.	Junius	200.—
8.	Favágók	400.—
9.	Kertrészlet	300.—
10.	Fekvő nő	200.—
11.	Falu vége	300.—
12.	Gyárudvar	300.—
13.	Rajzok I.	200.—
14.	Veteményezők	300.—
15.	Rajzok II.	200.—
16.	Külváros	200.—
17.	Fasor	300.—
18.	Női arckép	mgt.
19.	Dolgozó nő	300.—
20.	Konyhában	300.—
21.	Parasztasszony	300.—

SÁVOLY JULIÁNA

OLAJKÉPEK

13.	Önarckép	1400.—
14.	Akt műteremben	1200.—
15.	Férfi arckép	mgt.
16.	Tájkép	1500.—
17.	Intérieur	1600.—
18.	Esti táj	1500.—
19.	Faber Gabriella arcképe	mgt.
20.	Zöld táj	1400.—
21.	Kertben	800.—
22.	Poros utca	mgt.
23.	Öreg torony	700,—
24.	Nagymama	mgt.
25.	Akt	1600.—
26.	„Festőköz“	1400.—
27.	Vera	1200.—
28.	Sopron	1400.—
29.	Mosakodó	1000.—
30.	Faluvége	700.—
31.	Viskók	1000.—
32.	„Malomlaktanya“	900.—
33.	Ablaknál	1400.—
34.	Mari néni	800.—

GRAFIKÁK

22.	Varró nő	200.—
23.	Női fej	200.—
24.	Moharos bácsi	400.—
25.	Kerthelyiség	300.—
26.	Önarckép	300.—
27.	Mosás	300.—
28.	Marika	200.—

Sávoly Juliánna
dovatbitani

céd

FABER GABRIELLA és SÁVOLY JULIÁNA

festőművészek

gyüjteményes kiállitása

a Magyar Képzőművészek Szabad Szervezetének
helyiségében

1948. augusztus 19-től szeptember 1-ig

Sávoly Julianna festő

Sávoly Julianna

ugyancsak e helyen és *Faber* Gabriellával egyidejűleg állította ki festményeit és rajzait, de fájdalom, kevesebb jót mondhatunk róla, mint kiállítótársáról. Fáberrel szemben kapkodó s évekkel fiatalabb kora ellenére is nagyon elmaradott festő. Grafikái pedig még festményeinél is elmaradottabbak. Egyik-másik rajzával még a biedermeyeri romantika könnyű, olcsó s eliparosodott prénaturalista módszereit próbálja visszacsempészni a kiállítóterembe. Ebben a rosszemlékű s immáron végképp groteszk szellemben fogantatott néhány „természeti tájképe" is. Ez utóbbiakkal szemben azonban reménykeltő olajfestményei is vannak. Így a „*Nagymama*" elmaradt megjelenítő technikája ellenére is őszinte élményképe s élményszerű hűsége által kiemelkedik a szerepjátszó piktúrából. „*Mari néni*" című festménye már fejlettebb technikai műveltség és haladottabb képi felfogás erejével hat s egy kezdő *Czóbel*-tanítványnak is díszére válhat. De szabad-e, avagy illik-e néhány ilyen ígéretes munka mellett annyi giccstömkeleges képbazárba való festményt és rajzot idehozni?!

Nagy Tibor

Kis Ujság 1948. aug. 29

gr. T e l e k i P á l dr.

Vallás- és Közoktatásügyi
Miniszter Urnak

B u d a p e s t

kérelme

dr. Szentiványi Gyula
a Müemlékék Országos
Bizottsága főtitkárának

Sávoly Pál.

Építész, Lux Kálmánnal dolgozott

Dümmerling Ödön: Tájékoztató

Műemlékvédelem 1962, 3 n. 172 l.

Budapest 1825-27 közt. Ascanio di Brazzá Savorgnan gróf egykoru festménye

hozzá kell tennem azt is, hogy az általános hangulat sem volt kedvező számukra. Minden oldalról kárörvendő arcok mosolyogtak.

A szekfűs még szeretett volna szólni. De barátja visszatartotta.

— Hadd el, — súgta, — hiszen ismered a Svobodát.

A másik csüggedten hajtotta le a fejét. Úgy látszik, tényleg ismerte a Svobodát.

A Kerepesi-útnál a két bünös mélyen lekapta kalapját és azután sietve loholt kifelé. Az arcukról már minden blazirtság eltünt. Svoboda tanár úr hangja pedig utánuk süvitett:

— Majd holnap . . .!

Fölteszem, hogy valamelyik budapesti főgimnázium nyolcadik osztályában másnap rettenetes istenítélet volt. Nem ismertem ugyan a Svobodát, — de sok jót azért nem néztem ki belőle. Nem hiszem azonban, hogy akár gorombaságai, akár büntetései használtak volna. Ha három napra be is csukta a megtévedt főgimnáziumi tanulókat, negyedik nap bizonyára ismét táncoltak valahol. Mert hát úri fiúkat farsang idején semmi sem tarthat vissza társadalmi kötelezettségeiktől.

De azért ne méltóztassék ezt az egész esetet kizárólag humoros világításban látni. Az a sok szmokingos, frakkos gimnázista, aki ott sürög-forog a nővér, az unokanővér zsúrján, házibáljan, nem olyan ártatlan jelenség. Ha nem is vehetjük a fiúcskák léhaságát túlságosan tragikusan, néha mégis gondolkodóba ejt. Kiváltképpen, ha néhány korosztályt egyszerre tekintünk át, egyetemi hallgatókat és gimnázistákat vegyest.

Tagadhatatlan és könnyen megállapítható tény, hogy az ifjak mind fiatalabb és fiatalabb korban kezdik meg társadalmi pályájukat. Különösen a fővárosban válik mind általánosabbá a szokás, hogy már érettségi előtt is „bevezessék" őket. Az érettségi pedig egyenesen varázserővel bír. Az elsőéves jogászok, az elsőéves teknikusok és medikusok minden társadalmi összejövetel fontos és nélkülözhetetlen alkatrészei. Fontosságukat növeli az a körülmény, hogy az érettebb ifjúság mélységes megvetéssel viseltetik a leány-mulatságok iránt és amennyire lehetséges, kerüli őket. A háziasszonyok öröme tehát a tejfelesszáju jogász marad, aki új ferencjózsef-kabátjában lelkiismeretesen végigjárja a zsúrokat és új frakkjában végigtáncolja a bálokat. Viharedzett báli szépségek vele kénytelenek négyeseiket eltáncolni és vele ülnek a tükör alatt kínos flirtelésben. A gyermek önbizalma hatalmasan megnő. Érzi, hogy hamarosan előkelő, számbavett férfiu lett belőle, akinek jelenlétét nélkülözhetetlennek tartják. A mosolyokat és meghívásokat komolyan veszi. Mi sem természetesebb, minthogy e helyzetből merész következtetéseket von le. Kúriai birák és miniszteri tanácsosok feleségei mosolygnak reá, kúriai birák és miniszteri tanácsosok leöcsémezik és letegezik, és a lemosolygott, leöcsémezett, letegezett ifiu érzi, hogy ő valaki. Igenis, valaki, ha nem is tette még le az első alapvizsgát, ha nem is jegyzi Földes és Mariska tanár urakat, mint a kis, kopott, vöröshaju kollégák az egyetemen. És azért nem is jár az egyetemre. Minek? A vizsgáknál azért nem lesz baj. Hiszen több olyan házhoz jár, ahol a tanárok is megfordulnak és úri szokás szerint már tegeződtek is a vacsoránál. A tegeződés pedig csak elegendő jogcim az átcsúszáshoz.

Az átcsúszásnál rendesen nem is történik kalamitás, de az átcsúszott urak általános műveltsége azért fölöttébb szomoru. Ami elvégre nem is csoda. A gimnáziumban a gyerek a vizsgákra készül és teletömi magát expoenenciális egyenletekkel és a régi rómaiak temetési szertartásaival. Az érettségi után következő öthat évben volna alkalma a maga számára tanulni. Nemcsak a kollégiumok és alapvizsgák anyagát, hanem azt a sok egyebet, amire a mai társadalmi és gazdasági életben szükségük van. Igen ám, de ennek az öt-hat évnek javarésze „társadalmi életben" telik el. És amire ez a

Uj Idők 1907. XIII. 20 sz.

ház, — gondoltam magamban. — Ha bemegyek s megiszom egy csésze erős teát s azzal hazamegyek, regényemet nagyszerűen fogom bevégezni.

Bementem. A kávéházban sokan voltak s jó svéd szokás szerint itták a puncsot. Egyetlen egy kis asztal volt üres a terem közepén, odatelepedtem hát le.

— Kérek egy csésze teát, — mondtam az egyik fölszolgáló lánynak.

Egyszerre csönd lett az egész teremben. Körülöttem nagyhasu, kivörösödött arcu svédek ültek s itták a puncsot; időnkint, szabályos közökben, kocintgattak s mindig ugyanazt mondták: „Na, igyunk még egyet".

De amint én egy csésze teát kértem, egyszerre csönd lett a teremben.

— Egy csésze teát? — kérdezte bizonytalan hangon a fölszolgáló lány.

— Igen, egy csésze teát, — feleltem én.

— Csak teát? Ne hozzak egy kis vajas kenyeret? Egy pohár szilvóriumot, vagy sört? Vagy talán puncsot?

— Köszönöm, nem kérek semmit, — feleltem barátságosan. — Csak egy csésze teát iszom.

— Jól van, — felelte ominózus hangon a kisasszony.

Az emberek minden oldalról reám bámultak. Egy egész percig senkisem ivott „még egyet". Azután megkezdődtek a megjegyzések:

— Valami bolond angol, — mondta az egyik.

— Nagyszerü, — mondta a másik, — hogy mennyi hencegés van ezen a világon.

— Részeg s most adja a józant, — mondta a harmadik.

— Hogy akarhat valaki józannak látszani, amikor földrészeg, — jegyezte meg a negyedik.

Jött a lány s hozta a teámat. Azonnal kifizettem s egy koronát adtam borravalóul, nehogy azt higyje, hogy azért iszom csak egy csésze teát, mert nem futja többre. Csakhogy a teámat mégsem ihattam meg.

Csendesen és békességesen ültem és kavargattam teámat s egész magaviseletemmel bizonyítani akartam, hogy nincs semmi rossz szándékom, — amikor egyszerre egy régi upsalai iskolatársam állt elémbe, akit tizenöt év óta nem láttam s merev, részeg szemmel nézett hol reám, hol teáscsészémre.

— Hát igazán te vagy? — kérdezte fölháborodva. — S ezt a kotyvalékot meg akarod inni?

— Szeretném, — feleltem szemérmesen.

— Szeretnéd! Hát ide jutottál! Mégis csak szomoru.

Azt hittem tréfálkozik s kedélyes hangon válaszoltam neki.

— Úgy látszik szellemeskedsz, — felelte vissza sötéten.

Csak most láttam, hogy milyen részeg. Minden tartózkodás nélkül elkezdte magyarázni, hogy ismeretségünk első perce óta útált, azonnal látta, hogy közönséges iparlovag vagyok, vagy őszintén megmondva, egy hitvány kutya. Mindig kereste az alkalmat, hogy ezt megmondhassa: végre itt van, hát tessék.

Régi barátom mind jobban és jobban dühbe jött. A végén már úgy kiabált, hogy az egész terem visszhangzott. Mindenki gyönyörűséggel hallgatta s a söntéslegény kezét dörzsölve jelent meg az ajtóban.

— Miről van szó? — kérdezte gyülölködő hangon s körülnézett a társaságon.

Mindenki reám mutatott s kórusban mondták:

— Ott, az az úr szemtelenkedik!

. . . A következő pillanatban künn voltam az utcán s mentem hazafelé, hogy megírjam regényem utolsó fejezetét.

Svédből fordította: *Szász Zsomborné*

Táncoló gimnazisták

A minap a villamoson két fiúcska mellé kerültem. Jóképü gyermekek voltak, a ruhájukon meglátszott, hogy elsőrendü szabónál dolgoztatnak. Az egyiknek a szemében monokli csillogott, a másik nagy, hizlalt fehér szekfüvel diszitette föl a redingote-ját. A két kisded élénken és hangosan csevegett, láthatólag örültek annak, hogy a villamos többi utasai is tudomást szerezhetnek viselt dolgaikról.

— Elmész Pálfalvyékhoz? — kérdezte a monoklis.

A másik erősen tiltakozott. Dehogy megy el.

— Pedig a kis Edith nem volna csúnya . . .

A szekfüs blazirtan mosolygott.

— Nem kezdek ki szivesen úri leányokkal. Az ember észre sem veszi és már megfogták.

— Csak az ügyetlent, édes fiam, csak az ügyetlent. Ami engem illet . . . nekem már sokszor volt dolgom úri leányokkal, és mondhatom, sohasem bántam meg.

A szekfüs kissé elszégyelte magát. Mentegetőzni kezdett.

— Különben is unom az egész jó társaságot. Már három hete, hogy nem feküdtem ágyba. Az ember estéről-estére robotol és azután magyar pezsgővel traktálják. Igazán, valahányszor azokról az . . . izé . . . sztrájkokról olvasok, mindig arra gondolok, hogy nekünk is kellene már valamit tenni a magyar pezsgő ellen.

— A magyar pezsgő még hagyján. De az a sok vén leány, aki mind arra vár, hogy mi táncoltassuk meg őket. Mégis abszurdum. Amikor asszonynyal szeretnék foglalkozni, odavonszolnak egy elvénült kisasszonyhoz és az azután nem ereszt el.

A gyermekek kétségkivül még igen sok érdekes és találó társadalmi megfigyeléssel gazdagitottak volna tájindnyájunkat, sajna azonban a dolognak váratlan és különös vége akadt. A Wesselényi-utca sarkán egy öreg úr szállt föl a kocsira, egy szemüveges, sörteszakállu öreg úr, akinek torka körül kockás, vörös kendő volt csavarva. A sörteszakállu először a kalauzzal veszekedett, azután hirtelenül megpillantotta az úri leányok rémét és barátját, a magyar pezsgő ellenségét. Egy pillanat alatt otthagyta a kalauzt és mint a héja, lecsapott reájuk.

— Hát maguk itt vannak? Szép, nagyon szép! Most legalább tudom, hogy mit tartsak az orvosi bizonyítványokról.

E rövid beszéd hatása nem volt jelentéktelen. A monoklis majdnem csuklani kezdett az ijedtségtől, a szekfüs sápadtan bámult a lakkcipőjére. Szólni azonban egyik sem szólt. A kockáskendős öreg pedig kegyetlenül folytatta:

— Milyen szépen öltözködtek föl, kedves fiaim. Bizonyosan nem latin órára mennek. He-he-he. Oda orvosi bizonyítványt küldenének . . . ugy-e? No majd holnap.

A monoklis most végre magához tért. Mindenekelőtt eldugta a csillogó üveget, azután meglepően szerény hangon kezdette:

— Tanár úr, kérem, mi . . .

— Semmi tanár úr, semmi mi, — krákogott az öreg. — Majd adok én maguknak blicelést, monoklit és mi egyebet. Szégyen és gyalázat. Az érettségi előtt állanak és napokig kerülik az iskolát. Persze, a nagyságos urak farsangolni akarnak. No majd befarsangolok én maguknak. Majd holnap én rendezem a négyest. Tudom Istenem, meg fogják emlegetni egy ideig.

A bálok hősei e pillanatban már közel voltak a síráshoz. Félénken pislogtak a rettenetes emberre, aki oly alkalmatlan időben szállt föl a villamosra. És

102

Sávoly Pál
Állami-díjas főmérnök

1978.X.1o.Televizió 19.3o
TV Hiradó

- Már csak egymegkopott fénykép és egy jól sikerült makett őrzi a hajdani Erzsébethid méltóságteljes alakját. Éppen 75 éve hogy József főherceg ama bizonyos arany ollóval átvágta Európa legnagyobb nyilásu hidjának, nemzeti szinü avatószalagját. A kiváncsi székesfővárosi nézősereg zuhogó esőben várta a hidavatót. A nemes ivü hid nem sokáig volt disze Budapestnek. 1945-ben a visszavonuló fasiszták az Erzsébet hidat sem kimélték, ezt is felrobbantották. 1958. A hid roncsait kiemelik a Duna sodrásából. 1961. Az épitők hozzálátnak az uj Erzsébet hid felépitéséhez. Az ország népe és a fővárosiak előtt egyre inkább kibonatkozott az uj Erzsébet kecses elegáns modern alakja, amit tervezőjének Sávoly Pál állami-dijas mérnöknek köszönhetett. 1964 november 19-én három éves kemény munka után Budapestiek tizezrei pártunk és kormányunk vezetői jöttek el az ujszülött Erzsébet avatójára. Lassan felnőtt korban léőv Erzsébetünk elválaszthatatlanná vált fővárosunktól. Büszkék vagyunk rá. És a nagy ünnep mögött csendesen huzódik meg egy szárazföldi hid, a Körvasutsori felüljáró átadása.

- Operatőr kolléganőmnek elég nagy fáradságába került, hogy forgalmat vegyen fel ezen a felüljáron, hiszen a budapestiek és a gépkocsivezetők vajmi kevéssé ismerik a tegnap átadott felüljárót

amelynek hossza a lábazattal együtt 7oo méter. Ez a felüljáró hosszabb, mint az Erzsébet hid. Fontos része lesz az M-3-as pálya budapesti bevezető szakaszának.

979.XI.21. 19,30 BJ. Tvl.

1021

Tv-hiradó

Sávoly Pál építőmester

- És most következzenek riportjaink, tudósitásaink a hazai tájakról. Az első Budapestről és annak is két szép szeretett hidjáról.

- Aligha lehet valaki közöttünk, aki 15 éve is ujságot olvasott, tévézett vagy moziba járt, esetleg maga is részese volt a nagy eseménynek, hogy ne emlékezzen ezekre a képekre. Éppen másfél évtizede adták át az uj Erzsébet-hidat az azóta elhunyt Sávoly Pál alkotását, amely hófehér karcsuságával egy egész város jelképe lett. A régit, bármilyen szép volt is, nem volt érdemes ujjáépiteni. Mára szüknek bizonyult volna. Akkor, 15 éve nem volt ennyire szomorkás az idő és az erre járók igy talán még jobban érezhették, hogy egy hid nem csupán az épitészet technikai csodája, hanem két part, két városrész, két országrész, ~~két~~ sőt ember és ember között ivelő összekötő kapocs, amely az összetartozás, a haladás tudatát erősiti. Hogy Illyés Gyula gondolatát idézzük. azért szeretjük a hidakat, mert azzal a hittel lépünk rájuk, hogy odaát a tulsó parton minden bu, bajt, akadályt legyőzhetünk. Való igaz, valahogy derüsebben pillantunk ki a járművek ablakából, ha a hidakon suhanunk. A november minálunk amugy is, még ebben az esős borongásban is a hidak ünnepe. A Lánchidat 1849 november 21-n 130 éve avatták fel Széchenyi reformterveinek egyik legnagyobb sikereként. És 100 év mulva 1949 novemberében ujra avatni kellett. Az ujjáépitéssel is feledtetve a háboru pusztitásait. Ez a karcsu, könnyed iv Magyarország közepén, - irta Krúdy a századelőn - arra való volt Széchenyi elgondolása szerint, hogy a reformokhoz apránként hozzáidomuljon a minden jóra, nemesre áhitozó ország. A Lánchid magasan emelkedő ivei alatt ment át a régi Magyarország az uj Magyarországba. Ez a hid tehát, - tette hozzá Krúdy - az uj Magyarországot jelenti. Akár csak az Erzsébet hid nekünk a leg ujabbat.

Ugylátszik megllithatatlan a telefonfülkék cseréje is. Ezeket a felvételeket a Dob utcában forgattam, de készülhettek volna a Szentkirályi utcában, az Üllői uton,

Sávolyi Pál, építész-
kiállító, állami-díjas

tnács feladata, amelynek az összes érdekelt a tagja volt, egy új világváros, Budapest létrehozása. 1870-ben az új szervezet létrehozásával hatalmas munka indult meg. Mi is épült akkor ? A rakpartok, az egész Nagykörút, az egész Népköztársaság útja, az egész Szabadság tér, a Kossuth Lajos tér az országházzal, a csatornahálózat, a viz és gázvezetékek rendszere, a közvilágitás, az utcák burkolata, az Opera, a Vigszinház, a Thália , az Operett, a Mücsarnok, a Szépmüvészeti, az Iparmüvészeti Múzeum, az ERzsébethid, a Szabadság-hid, a Margit-hid, a pályaudvarok, a bankok, templomok, gyárak, iskolák, megötszöröződött a lakóházak száma, befejezték a Bazilikát, a Várpalotát, a Vár bazárral együtt, megépült a világ második földalattija, és a világ második hegypályája, a sikló, de nem is érdemes sorolni tovább. Akkor épült föl szinte az egész város. És az egészet, a Közmunkák Tanácsának volt a hivatala összefogni és irányitani, az érdekütközéseket feloldani. A Közmunkatanács élén 1873-tól 1905-ig, 32 éven át, ugyanaz a férfiu állott, Podmaniczky Frigyes. Ha Széchenyi a magyar történelemben a legnagyobb magyar, ugy bátran nevezhetjük Podmaniczkyt a legnagyobb budapestinek. Gondolják el, Magyarországon, 32 éven át, ugyanabban a vezető funkcióban. A régebbi lexikonok, ert az újból kimaradt, azt mondják, annyira szerette Pestet, hogy soha ki nemmozdult és azt hirdette, hgy mégy nyaralni is csak Budapesten érdemes. gy gondolom a legnagyobb budapesti megérdemelné, hogy utca viselje a nevét. A mai Rudas László a volt Podmaniczky utcát, nem róla nevezték el annak idején. Krúdy Gyula, aki egy egész könyvrevalót irt róla, amely Budapest vőlegénye cimmel jelent meg, azt irja. " Az Andrássy utat, Podmaniczky Frigyes báró épitette, akiről egyetlen utca sincs elnevezve Budapesten, mert a mostani Podmaniczky utcát, nagybátyjáról, a telekadományozó Podmaniczky Lászlóról nevezték el. Ez a bizonyos Podmaniczky Frigyes, a hajdanában " Kockás bárónak " is emlegetett uriember, a Közmunkatanács alelnöke, szivbeli komolysággal és esküszerü fogadalommal gondolta Budapest felépitését, megszépitését, világvárossá emelését. Voltak olyan férfiak, akik fogadalmaikat, egy életen át nem felejtették. Ilyen volt Podmaniczky Frigyes. " Az Andrássy út, az egykori Sugár út illetve a mai Népköztársaság útja, volt Podmaniczky Frigyes életének, és a Közmunkák Tanácsának egyik fő müve. Budapest egykori büszkesége és ma is legszebb útvonala, amely szerencsénkre, két világháboru után is csaknem teljes épségében maradt ránk. Amit akkor épitettek, ma a mienk. Mi használjuk az akkor épült várost, a mi gondunk megóvni, karbantartani.

/ zene. /

1982. I. 15. Televízió, 21.35 (S. ine).
Unokáink sem fogják látni.

a Váci utcában, sok-sok helyen a városban. A dologban még az is érdekes, hogy a régi fülkék helyett pont olyanok kerültek ide, amelyeket például a Népköztársaság utján éppen most cseréltek ki még ujabbakra. Illés Jolán levelében lerajzolta az Erzsébet-hid eredeti lámpáit. Én meg előkerestem az átadáskor készült tévéhiradó felvételt. Sávoly Pál az új Erzsébet-hid azóta elhunyt kitünő tervezője, Állami -dijat kapott ezért a munkáért és kitüntetést kaptak a részfeladatok készitői is. Vajon miért kellett néhány év elteltével, ezt is uniformizálni ?

Ilyenek voltak a Nagykörut lámpái. Aztán, az oszlopokon részcserék következtek és az aránylag emberléptékünek nevezhető ostornyeleket, ma a köruton is, ujabb ostornyelekre cserélik.

Noé Ferenc javasolta, hogy készitsek felvételeket ehhez a témához a föld alatt is. Most cserélik tudnillik a metro kelet-nyugati vonalán a feliratokat. Nem vállalkozom rá, hogy megitéljem, az új táblák szebbek, vagy a nemis olyan régi eredeti feliratok, csak azt szeretném, ha a városképi részleteink, egyszeri költséggel, legalább egy emberöltőnyi ideig elállhatnának. És mégegy lámpaügy. Engedjék meg, hogy mint I. kerületi lakos, kicsit büszke legyek erre a levélre, a kerületi tanács határozottságára. Az I. kerületi Tanács V.B. levele, az Elektromos Müvekhez. A müszaki osztály vezetője elküldte a müsornak, hogy tegyem közzé. Ime. " Tárgy, az I. kerületi Sziklai Sándor utca közvilágitása. Fenti tárgyu levelükre, az alábbiakat közöljük. Nem járulunk hozzá a kandelláberek cseréjéhez, ragaszkodunk a meglévők felujitásához. Ismételtem felhivom figyelmüket fenti értelmü korábbi levelemre, mely szerint mindezekhez a Budapesti Müemlékfelügyelőség jóváhagyása szükséges. Ebből következően is egyértelmü, hogy a kandelábereket sem mi, sem más nem kaphatja meg, hulladékvas áron. " Hulladékvas áron, a főváros lámpáit. A Budapesti Müemlékfelügyelőség emlitéséhez még annyit, hogy megnézhettem azt a hatalmas paksamétányi levelezést, amit a müemlékesek, eddig irtak, a már elpusztult lámpák védelmében, teljesen hiábavalóan. Egy hete megkaptam, az Elektromos Müvek is elküldte a tanácshoz intézett válaszának másolatát. Három oldal. Kénytelen vagyok, csak a lényegét elmondani. A Müvek a régi lámpákat felujitani nem tudja, üzemeltetni pedig nem hajlandó. Ajánlja a lámpák cseréjét. Az I. kerületi Tanácsnak ez nem felel meg, nem lesz közvilágitás a Sziklai Sándor utcában. Kell kommentár ehhez ? Volt egy szervezet, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa, amelynek egyik legfőbb funkciója, a miniszteriális vállalkozások, a tanácsi elképzelések és a magán vállalkozások összehangolása volt a főváros érdekében. Utolsó elnöke Fisher József a háboru után egyuttal ujjáépitési kormánybiztos is volt. A Közmunkatanács utolsó éveiről és megszüntetéséről nagyon érdekesen számolt be a Budapest cimü folyóirat, szeptemberi számában. Ha hozzájutnak, érdemes elolvasni. Ezt a szervezetet az 1890-ben elhunyt, idősebb Andrássy Gyula alapitotta, 1870-ben, aki a kiegyeezés korának miniszterelnöke volt. És ő volt a Közmunkák Tanácsának első elnöke is. A

Hogy ki és mikor szerkesztette az első hidat, illetve, hogy ki „találta fel", azt nem tudjuk. Annyi azonban bizonyos, hogy a hidak fontos szerepet töltöttek be régen is a közlekedésben, és jelentőségük csak növekszik annak korszerűsödésével. Történetük megismerése lehetővé teszi, hogy ne csak a használói, hanem értői is legyünk a közlekedési technikának. Nem csupán magyar, hanem világviszonylatban is jelentős hídtervező és -építő volt a száz esztendeje született Sávoly Pál. Alkotásai közé tartozik — többek között — a budapesti Petőfi, a bajai, a komáromi, a dunaföldvári és a szolnoki híd. A második világháború után megtervezte a fővárosban a Szabadság és a Lánchíd helyreállítását. A legkiemelkedőbb alkotása azonban az új Erzsébet híd létrehozása volt.

Életének értelmét a tervezőmunka adta

Megálmodta az új Erzsébet hidat

A magyar műszaki értelmiség kimagasló alakja volt *Sávoly Pál* mérnök, a hídépítő. Alkotásai ma is állnak több helyen a világon, amelyekre méltán büszkék lehetünk. Kereken száz esztendővel ezelőtt, 1893. január 30-án született *Budapesten.* Már fiatalon kitűnt műszaki érdeklődésével. Így nem véletlenül került az akkori *József Műszaki Egyetemre,* ahol 1918-ban szerzett oklevelet.

Ettől kezdve kalandos életút következett, ám azok közé a szerencsés emberek közé tartozott, akik mindvégig azt csinálhatták, amire feltették az életüket. Sávoly Pál kizárólag a tervezésnek élt. Elhatározta, hogy külföldre megy, és ott szerez tapasztalatokat. Így 1920-ban egy holland tervezőirodában kezdett dolgozni, azután megfordult *Belgiumban és Luxemburgban* is. Hamarosan önállósult, és a vezetésével hidakat építettek *Indiában, Kínában és Mexikóban.* A *Naft folyó kábelhídja* például India új büszkesége lett. A *sziámi, valamint a tiencsini Hoa-Ho folyamot átívelő híd ma is áll Kínában.*

Eközben több nemzetközi pályázaton is sikerrel szerepelt, főleg az arab országokban. A külföldre indulását követően — fél évtizeddel később — 1925-ben hazatért Magyarországra, és Budapesten *önálló mérnöki irodát nyitott.* Tanácsadó volt a fővárosban az akkoriban épített autóbuszgarázs létrehozásában. 1930-ban közreműködött a *bánhidai úgynevezett Talbot villamosmű* építésében is. A harmincas években több más alkotás is a nevéhez fűződött, így például — mint az akkori *Kassalka cég* tervezője — részt vett az óbudai *Árpád híd* tervezésében, majd a kialakította a Petőfi híd alul- és felüljáróit, továbbá az angyalföldi szennyvíztemelőt is. Nevéhez fűződött a *Duna-parti gyorsforgalmi út, a Lánchíd és a Margit híd aluljáróinak építése, illetve hídfőjének rendezése.*

1945 után — miután a második világháborúban a hazai hidak többsége elpusztult — fontos szerepet játszott elsősorban a Dunahidak újjáépítésében. Így a Szabadság, a szobi Ipoly, majd a Lánchíd helyreállítási munkáinak volt a tervezője. 1948-ban — az államosítást követően — a Mélyépítési Tervező Vállalat (a későbbi Uvaterv) osztályvezetője lett. Ebben a minőségében a beomlott Duna- és Tisza-hidak újjáépítési tervein kívül új hidakat is tervezett. Így a *komáromi, az újpesti, a bajai, a dunaföldvári, továbbá a tokaji, valamint a szolnoki Tisza-híd* tervezését irányította. Szüntelenül tanított, igyekezett átadni széles körű tapasztalatait munkatársainak. Aktív tevékenységét elismerve, 1954-ben *Kossuth-díjjal* tüntették ki.

Az ötvenes évek végén megtervezte az egyiptomi *Nílus-hidat* is, amelyet 1958-ban adtak át *Heluannál,* és amely nyolcszáz méter hosszúságban íveli át a folyót közúton és vasúton egyaránt. Élete fő művének és egyben legszebb munkájának tekintette az *új Erzsébet híd megalkotását.* Ennek tervét már 1951-től több változatban is elkészítette, sőt néhány tanulmányban publikálta is. A híd újjáépítése és a régi helyett egy korszerű és modern kábelszerkezet tervezésének gondolata úgyszólván az első perctől foglalkoztatta.

Sávoly Pál szakmai lelkesedésének és sokévi, kitartó munkájának köszönhető, hogy a *híd a mai formájában megépülhetett, amelyre nemcsak fővárosunk lakói, hanem az egész ország büszke.* Az építést 1960-ban kezdték meg, és a régi pillérekre hatnyomú kábelhidat hoztak létre. Ennek előzménye az volt, hogy tervezésénél felmerült a régi vita, hogy lánc- vagy kábelhíd legyen? Az egyik tábor a régi „szépet" akarta, a másik egy újat, korszerűt, mert a korábbi is az volt a maga idejében.

Az új hídnál hatalmas kábelpár követi a régi láncainak nyomvonalát, de az építésénél nem akadályozták a hajóforgalmat — mint az elődjénél — a híd hossztengelyénél felállított állványerdősorral. A régi Erzsébet hídnál *11 ezer köbméter fát használtak fel az állványozásra, az újnál mindössze két könnyű szerelőszőnyegen dolgoztak az építők.* Ennek alkalmazásával húzták át a kapuzaton a fő tartókábeleket, amelyek 115 különböző keresztmetszetű huzalból készültek. Így biztosítják az egyes szálak tökéletes illesztését és egymáshoz tapadását. A szakítószilárdságuk *négyzetcentiméterenként 14-16 ezer kilogramm.* A kábelek végén úgynevezett tuskókat helyeztek el, amelyeket betonozott acélhorganyokkal rögzítettek a hídfők alatt. A kábelek rögzítése az egész hídszerkezet megtartását biztosítja.

Az új híd valóban korszerűbb lett az elődjénél. A réginél kisebb — 8 ezer 200 tonna — a szerkezeti súlya, mégis nagyobb terhet bír. A kocsipályáját megnövelték, és a közepe felé tartó emelkedése is lényegesen enyhébb lett a régiénél. *Ez a hídra felhajtó járműveknél üzemanyag-megtakarítást jelent.* Az új Erzsébet hidat *1964. november 21-én adták át a forgalomnak.* Érdekessége, hogy eredetileg villamossín-párt is kialakítottak rajta, amelyet kilenc évvel később eltávolítottak.

Sávoly Pál a híd felelős tervezőjeként a számítási és tervezési munkát a részletekig irányította. Munkájának elismeréseként 1965-ben *Állami Díjjal* tüntették ki. Magas kora ellenére élete utolsó percéig sem szakadt el a tervezéstől, a műszaki tevékenységtől. Nem tudott beletörődni abba, hogy betegsége már korlátozta régi lendületében, kialakult munkastílusában. Ennek ellenére is élete utolsó hónapjaiban még a *Csepel-Budafok* közötti új Duna-híd építéséhez folytatott tanulmányokat. Hetvenöt éves korában — 1968. december 20-án — hunyt el Budapesten, abban a *Kútvölgyi kórházban,* amelyet egykoron ő alkotott. Gazdag, munkával teli életének alkotóerejét mindvégig a tervezés adta. Eredményei nemcsak a saját generációjának szólnak, hanem hosszú évtizedekre előremutatnak.

(mentusz)

Aki a régit kigondolta...

Talán kevesen tudják, hogy egy kiváló vízépítő mérnök, *Győri Sándor* 1833-ban adta ki *A Buda és Pest között építendő hídról* című könyvét, amelyben elsőnek mutatta ki, hogy a mai Rudas fürdő táján a Duna két partját egyívű híddal is össze lehet kötni. *Eszerint tőle származik a régi Erzsébet híd gondolata.*

Győri 1795-ben született a Komárom megyei *Tarjánban.* Mérnöknek tanult, majd munkásságát az Országos Építészeti Igazgatóságnál kezdte, amelynek később a vezetője is lett. 1832-ben a Magyar Tudományos Akadémia tagjává választotta. 1845-ben írta *Budapestnek árvíz elleni megóvásáról* című művét, amely elméletileg és gyakorlatilag egyaránt jelentős volt. Emellett matematikával is foglalkozott. *"A felsőbb analysis elemei"*-vel 1836-1840-ben elnyerte az Akadémia nagydíját. Magas kort ért meg, 75 évesen hunyt el — 1870. március 9-én — Budapesten.

A láncokat Diósgyőrben gyártották

A ma élő idősebb generáció tagjai minden bizonnyal még jól emlékeznek a budapesti régi Erzsébet hídra, amelyet a német megszállók 1945. január 18-án felrobbantottak. Több mint négy évtizeden át állt a híd, amely Budapest egyik büszkeségének számított.

A története is érdekes, miután építésére egykoron a Fővám téri híddal együtt írtak ki tervpályázatot. *Az első díjat egy német tervezőpáros nyerte el az akkori Eskü — ma Felszabadulás — téri híd építésének gondolatával.*

Miután az a kábelhíd akkor hazai alapanyagokból kivitelezhetetlen volt, ezért a Duna-hídépítő osztály új tervet dolgozott ki. *Ennek alapján az Erzsébet híd háromnyílású, úgynevezett merevített lánchíd lett.*

Az építését 1898-ban kezdték el, és 1903. október 10-én adták át. Az első közúti villamos 1914. augusztus 14-én haladt át rajta. Korszerű megoldás volt, hogy a híd kapuzatát tartó pilléreket — amelyeken ma az új Erzsébet híd is áll — nem a mederbe, hanem a partszélre tették.

Így a híd középső nyílása 290 méter volt, amellyel a világ akkori legnagyobb nyílású lánchídjának számított. A közel 4100 lánclemezét a *Diósgyőri Acélműben* gyártották. A beépített vasszerkezet tömege megközelítette a 11 ezer 200 tonnát, és a szerelés állványozására 11 ezer köbméter fát használtak fel!

Váratlan esemény...

A régi Erzsébet híd történetéről érdekes sorokat olvashatunk *dr. Jasinszky István: A világ nevezetes hídjai* című könyvében:

„1902 elején váratlan esemény zavarta meg az építkezést. A budai hídfőnél a már felszerelt tartóláncok elhorgonyzásánál — vagyis a láncok rögzítésénél — két milliméteres csúszást észleltek. A további megakadályozására a hídfőket Pesten és Budán egyaránt egy-egy, tizenhét méter magas szobortalapzathoz hasonló kő-előépítménnyel erősítették meg. Ezekbe még öntöttvas nehezéket is helyeztek, az alját pedig farkasfogszerűen képezték ki, hogy a part talajában még jobban megkapaszkodhasson. Így sikerült megakadályozni a további csúszást."

Korona a Lánchídon

Sokáig Európa egyik gyöngyszemeként tartották számon a *Széchenyi István* kezdeményezésére építtetett budapesti Lánchidat. Megnyitását a szabadságharc késleltette, végül 1849. november 20-án adták át a forgalomnak. Történetének egyik érdekessége, hogy az első szállítmányt még korábban átvitték rajta. Az akkori kormány ugyanis — a hadihelyzetre tekintettel — *Debrecenbe* helyezte át székhelyét. Így a *koronát a Lánchídon szállították át Budáról.*

TANKOLJON OLCSÓN
A TANÉP UDVARÁBAN!
Eger, Sas út 94.
GÁZOLAJ: 53 Ft/l
92-es NORMÁL BENZIN 68 Ft/l
+ motorolaj is kapható.
JÖJJÖN, TANKOLJON,
AMÍG A KÉSZLET TART!
Nyitva:
hétköznap 7-13, 14-17 óráig
szombat 10-14 óráig

Pénzügyi szakismerettel rendelkező
munkatársat felvesz egri székhelyű kft.
Pályázatokat „Megbízható 56122" jeligére a kiadóba Eger, Pf. 23. címre kérjük leadni.

AMPER ÜZLETHÁZ
ZANUSSI LEHEL
Szenzációs hűtővásár!
Kínálatunkból:

ZLR 162 hűtőszekrény	20.500 helyett	18.100
ZLK 300 kombinált hűtő	45.600 helyett	42.000
ZLF 125 fagyasztószekrény	26.800 helyett	24.000
ZLCF 300 fagyasztóláda	36.700 helyett	34.900

Gyöngyös, Szent Bertalan u. 2. Tel.: (37) 12-085
Eger, Dobó tér 1. Tel.: (36) 316-352
... ahol az árak megrázóan jók.
Tipo Mark

A Verpelét és Vidéke Takarékszövetkezet épületében az Eger, Hibay Károly út 19. szám alatt
megnyílt a
HEVESI NÉPMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI SZÖVETKEZET MINTABOLTJA
Nyitva tartás:
Hétfőtől — péntekig
10-18 óráig
Szombaton 9-13 óráig.
Április hónapban minden termékből
10 % engedményt adunk.

OLASZ KERTI BÚTOROK
érkeztek az egri
MÁGNES ÁRUHÁZBA
Sándor I. u. 8.
műanyag asztalok 2970,- Ft
székek,
nyugágyak 900,- Ft-tól 1700 Ft-ig
színes napernyők nagy választékban.
Katalógusunkból minta utáni értékesítés!

EAST WEST EGER
TÖLTSE A NYARÁT „BIEBL"-LEL!

IKR BÁBOLNA

MINŐSÉG, GARANCIA, MEGBÍZHATÓSÁG
A MEGTERMELT KUKORICÁVAL FIZETHET !
TERMELTETÉSI SZERZŐDÉST KÖTHET VELÜNK, AMELYNEK KERETÉBEN TERMESZTÉSI ÉS TECHNOLÓGIAI TANÁCSADÁSSAL SZOLGÁLUNK ÉS A TERMELÉS **KÖLTSÉGEINEK EGY RÉSZÉT MEGHITELEZZÜK.**
AZ IKR RT VETŐMAGÜZEME GARANTÁLJA, HOGY ÖN A TERMŐHELYÉNEK MEGFELELŐ KIVÁLÓ MINŐSÉGŰ HIBRID VETŐMAGOK KÖZÜL VÁSÁROL.
TANÁCSADÁSSAL VÁRJUK AZ IKR RT KÖRZETKÖZPONTJAIBAN:
IKR 1000 SZ. KÖRZET **SÁRVÁR**, 9601 IPARTELEP U. 2. TEL.: 94/30-617, FAX: 94/14-092
IKR 2000 SZ. KÖRZET **SZABADBATTYÁN**, 8151 TEL.: 22/363-062, FAX: 22/363-062
IKR 3000 SZ. KÖRZET **HAJDÚNÁNÁS**, 4080 TEL.: 52/82-166, FAX: 52/82-796
IKR 4000 SZ. KÖRZET **OROSHÁZA**, 5900 K: 637 TEL.: 68/12-637, FAX: 68/11-819
IKR 5000 SZ. KÖRZET **KECSKEMÉT**, 6000 BÚZAKALÁSZ U. 20/A. TEL.: 76/481-445, FAX: 76/322-772
IKR 6000 SZ. KÖRZET **BALATONKERESZTÚR**, 8648, PF: 17 TEL.: 85/76-270, FAX: 85/76-314
IKR 7000 SZ. KÖRZET **PÉCS-REMÉNYPUSZTA**, 7061, PF: 458 TEL.: 72/50-355, 72/50-353, FAX: 72/39-493
IKR 8000 SZ. KÖRZET **NAGYIGMÁND**, 3942 ÁCSI ÚT TEL.: 34/69-119, FAX: 34/69-694
IKR RT VETŐMAGÜZEM **BÁBOLNA**, 2943 TEL.: 34/69-022, FAX: 34/69-890
IKR RT VETŐMAGÜZEM **BAJA**, 6500 BÁCSBOKODI ÚT TEL.: 79/25-035, FAX: 79/25-035
HA ÖN EZT A HÍRDETÉST /NEVÉVEL ÉS PONTOS CÍMÉVEL/ **ELKÜLDI AZ IKR RT VETŐMAGÜZEM CSOMAGKÜLDŐ SZOLGÁLAT 2943 BÁBOLNA** CÍMÉRE ÉS A KIVÁLÓ TERMŐKÉPESSÉGŰ **DK 524** KÖZÉPÉRÉSŰ FAJTÁBÓL RENDEL, ÚGY **10% ÁRENGEDMÉNYT ADUNK.**
JÓT VET, JÓL ARAT !
IKR RT. BÁBOLNA - A FÖLDDEL BARÁTSÁGBAN!
MMM\Torre

A kerékpáros halála

Kömlő külterületén szerdán kora délután szabálytalanul egy mikrobusz elé hajtott kerékpárjával *Sz. József*, 41 éves tarnaszentmiklósi lakos. Az autó halálra gázolta.

A személyautók vámkezeléséről

Amint azt *Földesi Balázs* alezredestől, a *Vám- és Pénzügyőrség Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves Megyei Parancsnoksága* vezetőjétől megtudtuk, *május 3-tól* a személygépkocsik vámkezelése *Miskolcon*, az Agora Kft. által üzemeltetett vámudvaron történik. Az ügyfeleket a szakemberek hétfőtől péntekig, reggel 8-tól 16 óráig várják a *József Attila út 70.* szám alatt.

GMSZ-es sikerek

A napokban *Miskolcon* megrendezett *Pneu-hidro '93 országos középiskolai pneumatikai verseny* döntőjében az *Egri Gép- és Műszeripari Szakközépiskola* csapata a harmadik helyet vívta ki magának. Tagjai: *Csáki György, Pintér Norbert és Misinszki Zoltán*, felkészítő tanáruk: *Hegyi Tibor*. Ezenkívül az *országos szakmai tanulmányi versenyen* Jakab Csaba negyedéves tanuló az ötödik helyen végzett, így egyetemi felvételt nyert. Felkészítő tanára: *Zeman Csaba.*

Vizsgabál

Ma délután 17 órától rendezik meg a kezdő társastánctanfolyamon végzettek nyilvános vizsgabálját az *egri Forrás Gyermek-Szabadidőközpontban.* A rendezvényen — amelyen a szervezők szívesen látnak minden érdeklődőt — az *Agria Társastánc-klub* versenytáncosai is közreműködnek.

Megyénk főépítészei a rádióban

A *Miskolci Rádió április 26-i*, hétfő reggeli műsorának *Deli György, Eger, Kenyeres István, Salgótarján, és Újvári Andor, Miskolc* város főépítészei lesznek a vendégei. Az adásban többek között a lakásépítésekről, a belvárosok rehabilitációjáról, a megyeszékhelyeket elkerülő útszakaszok építéséről, és a parkolási nehézségekről lesz szó. A rádióhallgatók a *46/345-510-es* telefonszámon tehetnek föl a témában kérdéseket, reggel 6 és 8 óra között.

Vagyonvédelem és biztonság

A BM Rendőrtiszti Főiskola Levelező és Továbbképző Tagozatának épületében *(Budapest, I. ker. Alsóhegyi út 16-18. sz.)* kétnapos országos *biztonságtechnikai kiállítást* rendeznek április 29-30-án. Ezzel egy időben, április 30-án az intézmény XII. ker. Farkasvölgy út 12. szám alatti objektumában *vagyonvédelmi tanácskozás* lesz. A termékeiket bemutatni szándékozó cégek is résztvevői lehetnek a rendezvénynek. Mind a kiállítás, mind pedig a konferencia önköltséges az érdeklődők számára.

Diákszínjátszók

Lapunkban már beszámoltunk arról, hogy a Megyei Művelődési Központban rendezték meg a diákszínjátszók országos minősítő versenyét. Közülük az egri és megyei középiskolai kollégiumok diákjait tömörítő Lila Gépjármű Színpad részt vehet április 29-től május 2-ig Gödöllőn, az országos gálafesztiválon. Madách Imre: Az ember tragédiájának adaptációját mutatják be, Kapaszkodósáv címmel. Ezt a produkciót elutazásuk előtt ismét láthatja a közönség *Fehér István* rendezésében, április 28-án, szerdán este 7 órakor az MMK dísztermében.

ÚJ, ÚJ, ÚJ, LOMBARD ÉKSZER

a Premier Üzletházban (Eger, Katona I. tér 1-3.).

Ajánlatunk ballagásra arany-ezüst ékszerek Egerben a legnagyobb választékban, kedvező árakon. Karórák, falióra, zsebórák széles választéka „Ajándékozási gondját megoldja a LOMBARD ÉKSZER — szalonja —"

Szennyvízcsatorna, zeneiskola

Pályáznak a hevesiek

A nemrégiben lezajlott hevesi rendkívüli önkormányzati ülésen döntöttek a Belügyminisztériumhoz benyújtott pályázatokról, szám szerint kettőről. A városban állami céltámogatással valósulna meg a szennyvízcsatorna és szennyvíztelep-bővítés, amelyhez tizennégy és fél millió forintot kérnek most. Az összköltség egyébként eléri a százhúszmilliót.

A másik sürgető feladat a zeneiskola átköltöztetése, valamint felújítása. A jelenlegi épület falai ugyanis nedvesek, a tetőszerkezet pedig elhasználódott. E feltételek javítása érdekében az intézmény megkapná a volt bíróság épületét.

Az állami céltámogatással megvalósuló felújításra összesen mintegy *százmillió forintra* volna szükség.

Bemutatókkal, tanácsadással, panaszfelvétellel

Április 24.: a rendőrség napja

Az idei már a második olyan esztendő, amikor április 24-e *a rendőrség napja.* Ebből az alkalomból ebben az évben is gazdag és színes programmal várják az egyenruhások és civil alkalmazottak egyaránt az érdeklődő állampolgárokat.

A *Heves Megyei Rendőr-főkapitányság* és az *Egri Rendőrkapitányság* közösen rendez *nyílt napot* szombaton délelőtt kilenc órától délután kettőig. Aki az Eszterházy téri bejáraton megy be, az az *aulában* találkozhat a főkapitányság jogtanácsosával, *dr. Cseh László* r. főhadnaggyal, s felvilágosítást kérhet tőle rendőrségi ügyekben, illetve elmondhatja észrevételeit, esetleges panaszait. A *bűnügyi technikai osztályon* azok az eszközök tekinthetők meg, amelyekkel a helyszínelések során dolgoznak. A HRFK udvarán *Hetessy Nándor* r. törzszászlós a *lovas alakulat* munkájáról tart ismertetőt. Megszemlélhető lesz a *Tihany* típusú híradós kocsi, a traffipaxszal felszerelt jármű és a bűnügyi helyszínelő autó is. A *Kobra-csoport* speciális felszerelési tárgyai a kis tanteremben nézhetők meg. Külön szolgáltatásként a nagyközönség nemcsak a járműjavító bázissal ismerkedhet, hanem 9-12 óra között lesz *térítésmentes fényszóró- és CO-beállítás,* valamint 350 forint ellenében a *zöld kártya* is megszerezhető.

Gyöngyösön két helyszínre invitálják a polgárokat. A kapitányság tanácstermében *lakossági fórumot* rendeznek, s bemutatják a számítógépes és a híradástechnikai rendszert 9 és 13 óra között. A városi KRESZ-parkban reggel hattól kerékpáros ügyességi verseny, technikai kiállítás, járőrkutyák bemutatója és rajzverseny szerepel a programban.

Hevesen reggel 9-től délután 4-ig tart a nyílt nap. Ezalatt rendezik meg a *nemzetközi kerékpáros ifjúsági verseny* területi döntőjét. A kapitányság épületében *bűnmegelőzési tárlat* várja a hevesieket.

A *Füzesabonyi Rendőrkapitányságon* a technikai és fegyverbemutatón túl megtekinthetők a rendőrök szolgálati és hadiruhái, valamint egyéb felszerelései is. A gyerekek krétarajzversenyben mérhetik össze ügyességüket, a vállalkozó kedvűek ujjlenyomatot is készíttethetnek. Délután egy és két óra között a kapitányság vezetői *fórumon* válaszolnak az állampolgárok kérdéseire.

Zsúfolt volt a terem

Keleti György fóruma

Gyöngyösön a Szocialista Párt lakossági fórumának előadója *Keleti György* volt. A volt Mátraaljai Szénbányák művelődési terme megtelt érdeklődőkkel. Azt az első percekben is meg lehetett állapítani, hogy rutinos előadó. Visszafogott hangon beszélt. Mondatai eleinte személyével voltak összefüggésben, majd a parlamenti munkát fogták át. Minden mesterkéltség nélkül úgy mondta el gondolatait, hogy azoknak tartalma és stílusa is lekötötte a hallgatóit. Közreadott néhány olyan részletet a törvényhozás gyakorlatáról, ami azt mutatta, hogy a pártpolitikának nagy súlya van akkor is, amikor a lakosság millióinak sorsáról kell dönteniük a honatyáknak, így a nyugdíjkorhatárról, a nyugdíjak módosításáról, a honvédelem alapkérdéseiről, az egészségügyről, és így tovább.

Ha a „beszámoló" egy fél órát vett igénybe, akkor az utána következő „párbeszéd" másfél óráig tartott úgy, hogy a végső elnöki szóval kellett azt leállítani. Mindez azt mutatta, hogy sokan foglalkoznak politikai kérdésekkel, érdekli az embereket az, hogy mit várhatnak azoktól, akiket ők „küldtek" a Parlamentbe.

Bevásárlóközpont, német mintára

Lapunk tegnapi számában megjelent *Születőben egy új áruházlánc* című írásunk. Erre reagálva *Rohánszky Ferenc*, a Gyöngyszöv Áfész elnöke elmondta, hogy a fogyasztási szövetkezetnek a mátraalji városban levő *Gyöngyszöv Áruházában* immár három esztendeje *ötven-ötven százalékos* tulajdoni része van az áfésznek, illetve a Skála Coop Rt.-nek. Ez utóbbinak a vezetői már többször is megkeresték a fogyasztási szövetkezet igazgatóságát annak érdekében, hogy *többségi tulajdoni részesedést szerezhessenek az áruházban.* Ám az igazgatóság úgy döntött, hogy ezzel nem él. Sőt a szindikátusi szerződés szerint a kereskedelmi egységben a vezetők kinevezése, illetve az üzletpolitika folyamatos alakítása hosszú távon is a Gyöngyszöv Áfészé marad.

Ettől függetlenül — az elnök véleménye szerint — a gyöngyösiek az elmúlt időszakban korrekt együttműködési kapcsolatot alakítottak ki a Skála Coop-pal. Az áruház tavaly kiemelkedő eredményt ért el, miután 1991-hez képest húsz százalékkal növelte árbevételét, amely elérte a 460 millió forintot, és 27,8 milliós nyereséggel zárt. Ezzel a legjobb lett azok között az áruházak között, amelyekben a Skálának tőkerészesedése van.

Nem véletlen az sem, hogy a múlt héten a Gyöngyszöv Áfész és a Skála Coop Rt. illetékes vezetői arról döntöttek, hogy *Gyöngyös szélén, az M3-as autópályának a mátraalji városba bevezető szakaszának mentén — német minta alapján — bevásárlóközpontot építenek.* A tervezést meg is kezdték, és a kivitelezést a pálya építésének folytatásától függően valósítják meg.

PRESENT TRADE RT. EGER

Ünnepeljünk együtt!
Ma és holnap még tart *a születésnapi akció!*

Minden árucikkre
10 % engedmény
egyes cikkek
20-30 % kedvezménnyel.

DEPÓ ÁRUHÁZ
Eger, Nagyváradi u. 17. Tel.: 36/324-600
300 Ft készpénzes vásárlás felett a nyereményszelvény felhasználható.
Sorsolás: április 24-én szombaton de. 9.30-tól
DEPÓ ÁRUHÁZ előtt
Műsorban fellépnek:
Bókai Mária, Kelemen Csaba egri színművészek és a KORSHOW parodista duó.
Nyeremények:
Whirlpool 636 hűtőszekrény
Audioton színes televízió
Elektrolux porszívó
Higénia (amerikai) mikrohullámú sütő
Audioton olajsütő
Háztartási alumíniumlétra
Kétkazettás magnó
Polimer hangkazetták és egyéb értékes nyeremények.
További nyerési lehetőség!
A jelenlévők a vetélkedőn is részt vehetnek!

SZERETETTEL VÁRJUK!

Név: .....
Lakcím: .....
Boltbélyegző: .....

A természet védelmében

Ahogyan az országban mindenütt, a Föld napja alkalmából Egerben is szerveztek különböző rendezvényeket a környezetvédők. A Líceum előtti téren a Heves megyei Környezetvédők Szövetsége a megyei tisztiorvosi szolgálattal és a polgárvédelemmel közösen rendezett egy természetvédelmi kiállítást. A tegnapi nap folyamán fölállított sátrakban környezetvédelmi kiadványokat és szórólapokat árusítottak, délután pedig flaszter-rajzversenyt rendeztek a diákok számára. *(Fotó: Szántó György)*

Detki örömök

E hét végére ismét új értékekkel gyarapszik Detk. Az önkormányzat megelégelvén a boszszantó régi, veszélyes állapotokat, nevezetesen, hogy a gyalogosközlekedés az *amúgy is szűk műemlék hídon* történt, új átjárót építtetett a polgároknak a Bene-patakon. A kis *gyaloghíd* nemcsak hasznos, hanem szép is, a község címerével *kopjafa díszíti*, teszi kedvesebbé. Az oly hosszú ideje várt létesítményt *ma 17 órakor avatják, szentelik* bensőséges hangulatú ünnepségen. *Vasárnap* pedig *órát* kap a késő barokk római katolikus templom tornya, amelyen eddig az időmérőnek *csupán a helye* volt meg. A történelme folyamán először órához jutó egyházi építmény új nevezetességét — amelynek születését *a helyi önkormányzat kereken 200 ezer forinttal támogatta* — a Szent György-napi búcsú ünnepi istentiszteletre előtt áldja meg a lelkipásztor.

A dohányzás ártalmairól

A nemdohányzó-világnap alkalmából, amely az idén május 31-én lesz, hazánkban Mosonmagyaróváron rendezik meg az országos központi ünnepséget. Ezen a napon adják majd át a világnapra hirdetett rajzpályázat díjait, amelyre megyénkből is várnak műveket. Általános és középfokú intézmények tanulói pályázhatnak, a rajzokon, festményeken, egyéb képzőművészeti alkotásokon a dohányzás károsító hatásait, a környezetszennyezést, a leszoktatás módját, a megelőzést örökíthetik meg a diákok. Az egyes munkák bármilyen képzőművészeti technikával készülhetnek, a rajzok, festmények A/3-as méretben szerepelhetnek. A hátoldalukon kell feltüntetni a nevet, az életkort, a lakcímet, valamint az iskolát és annak címét. Egy iskolás több művet is beküldhet, s amennyiben mód van rá, a képeket paszpartúrázva, kartonkeretbe foglalva juttassák el május 5-ig, szerdáig a következő címre: *Südi Zoltánné egészségnevelő, 9200 Mosonmagyaróvár, Kórház utca 18. Telefon: 98/15-122.*

A fiataloknak Besenyőtelken

Szombaton, április 24-én a besenyőtelki Általános Művelődési Központban ifjúsági találkozót szerveznek a környék fiataljai számára. Tulajdonképpen egy rendezvénysorozat utolsó alkalma lesz ez, melyet a besenyőtelki ÁMK és a Megyei Művelődési Központ közösen szervez. Mint *Nagyné Váradi Annától*, az MMK munkatársától megtudtuk, délután 16 órától nonstop program várja az ifjakat. Meghívták *Maksa Zoltán* humoristát, fellépnek az Agria társastáncklub tagjai, s most is lesz vetélkedő.

Kié lesz a gyöngyösi tejüzem?

(Folytatás az 1. oldalról)

— Ahogyan annak idején *anyacégünkkel* a közös kft. vagyoni megosztásán kellett vitáznunk — mígnem a végén az eredeti 40 helyett 60 százalékos lett részarányra a törzstőkében —, újabban privatizációs pályázatunk ütközik *falakba.* Pedig a szállítóinkkal közös igényünket teljesen *jogszerűen* bátorkodtunk papírra vetni. Hiába élvezzük kezdettől a *Földművelésügyi Minisztérium* egyetértését, szimpátiáját is, valami mindig közbejön Pesten. A vállalat csődje, illetve a csődegyezség kényszerű kivárása miatt csúszott az ügyünk, aztán hiányosnak találták pályázatunkat. Majd a kért *pótlás után is felfüggesztették a kiírást,* s zártkörű árverésre hívtak bennünket. Később ezt is elfeledtették velünk, s a tudtunkra adták, hogy csak egyetlen versenytársunkkal, a különben kívülállókból alakult *Gyöngytej* befektető csoporttal tárgyalhatnak. Végül is kisvártatva mégiscsak szóba álltak velünk a cégtől, mi több: *elővásárlási* lehetőségünkre is felhívták figyelmünket. A törzstőke vállalati üzletrészénél és az egész telepnél egyaránt. Viszont az idei, márciusi — mondhatni: sorsdöntő — társasági taggyűlésünkre már *nem jött el a vezérigazgatónk,* mert állítólag az *Állami Vagyonügynökség* megtiltotta neki. Helyette gyorsan a *Gyöngytejjel* kötött adásvételi szerződést. S tudomásunk szerint még csak nem is keményvalutára, hanem *forintra.* Amit — külföldiekkel tűzdelt — vetélytársunknak egy *másik magyar bank* biztosított kölcsönként... Csak halovány remény, hogy az *ÁVÜ talán elutasítja az említett egyezséget.* Hiszen régi kérésünk máig is megválaszolatlan.

Idegesség, nyugtalanság látszik az egész tejüzemen. Különösen azok félnek, akik megkeresésre, rábeszélésre sem hajlandók átpártolni a Mátratej riválisához, tulajdonosokként védik jelenlegi társaságuk igazát, jövőjét. Hiszen ha itt más, idegen lesz a gazda, alighanem a szembenállóktól válik meg legelőször. Nemcsak az újabbakat, hanem a régi dolgozókat is „lapátra teszi".

— Már a kft. puszta léte felébresztette bennünk a tulajdonosi érzést — magyarázza *Bonta Attila* tejüzemi művezető —, pedig például jómagamnak is csak *10 ezer* forintom fekszik a vállalkozásban. Ha az egész telep a miénk lenne, bizonyosan még inkább törődnénk vele, jobban is keresnénk a gyarapodás módját.

Hasonlókat vall *Siska Lászlóné* tejipari szakmunkás, s arrébb, a karbantartóknál *Berényi Attila* festő, vagy éppenséggel a részlegnek a társaság taggyűlésében közös képviselője, *Kovács István.*

— Ha csupán néhány éves is a vezérkar, úgy látjuk, hogy bizonyított az eltelt időkben, s rábízhatjuk további sorsunkat — mondják a megkérdezettek. — Meggyőződésünk, hogy újabb fejlődésnek nézhetünk elébe, mivel magunk mögött tudhatjuk a legjelentősebb szállítókat, biztos a piacunk. Reményt keltő a már decemberben kifizetett nyereségrészesedés, s a mostani béremelés is. Jólesik, hogy miközben annyira mozog körülöttünk a világ, itt szilárd talajt érezhetünk a lábunk alatt. Ha pedig igazából is miénk lesz a tejüzem, még nyugodtabbá válhatunk.

Megtakarított tőkéjével ma *az üzem 220 dolgozójának mintegy ötöde kft.-tag,* s társaik közül újabbak jelentkeztek belépésre. *A tej 90 százalékát biztosító szállítók,* az adácsi, átányi, detki, ecsédi, erdőtelki-tenki, a gyöngyöshalászi, kocséri, pélyi, sarudi, tiszakeszi, viszneki mezőgazdasági szövetkezetek, a hevesi Hetej Kft., a tenki Barna László vállalkozó, a nagyrédei Brezo-Red Társaság velük együtt kívánja a mielőbbi vásárlást, mert az idő halad, s a várakozás sokba kerül. Toporgás helyett lépni is szeretnének.

— Nemcsak szurkolunk, hanem harcolunk is az ügy megnyugtató lezárásáért — mondja Szabó József, a Heves Megyei Agrár-érdekvédelmi szövetség titkára. — Hiszen egészséges a kezdeményezés, az egyedüli reális törekvés, ami privatizációban itt szóba jöhet. Már régóta ilyesfajta együttműködést szorgalmazunk, támogatunk. Őszintén örülnénk, ha végre sikerülne az első, s a Mátratej-törekvés a továbbiakban is megítélésünket igazolná.

Gyóni Gyula

Sawery

Pásztortűz, 1927. 11 sz.

244. l.

Elek tartuz: A régi belga mesterek

Savoy, C. v.
Perső 1664

l. Trager Vácmüvenei

38. C.

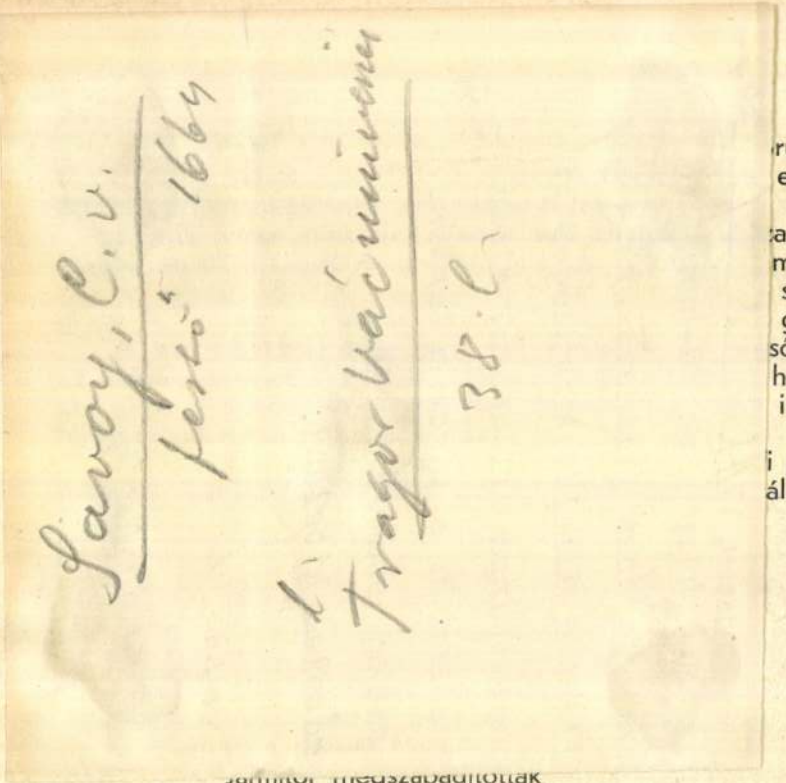

rú történetírók a
ezen kivül elve-

a. Maga a sereg
maradt s itt Ren-
súlyos lett volna
győznek.
sőkig fokozta azt
hazafiakban nem-
is a Wesselényi-

i perjel, 1841-ben
állíttatott ezzel a

Jamitor megszabadítottak
1664

hova az éger, szil, gyertyán, nyír, tölgy, kőris, bükk és százféle bokor szemet gyönyörködtető csoportjait ültetgette valaha valamely ügyes kertészkéz s tisztásaikat a kosbor remek, vérpiros virágszőnyegével fedte volna. Hát még a gesztenyések?! Talán csak a kőszegi, velemi, csáki erdőkben vannak ilyen pompás, öt-hatszáz éves mammutpéldányok mint itt, főleg a Gutorföldjén, Söjtörön, Keménfán, Bocföldén, Milejen s Gócsejnek még vagy harminc községében.

De feltűnő erre a történelmi emlékek egymásra halmozódó nagy gazdagsága is. Kő, bronz, vaskori tárgyakat nagy számmal rejtegetnek a községhatárok. Különösen érdekesek a söjtöri, kistolmácsi, zalacsébi, salomvári kőkori sírok és mellékleteik. Nagylengyelen kőkori fazekas mühelyre bukkantak. Németfaluban tömérdek vörösre égetett agyaggolyót leltek. Ezeket vízforralásra használták valaha. A területnek alig van községe, melynek határából több-kevesebb római emlék ne került volna napfényre. Nem csoda, hiszen két-három római útvonal is vezetett rajta keresztül s az útvonalak mentén egymást érték az apróbb telepek s a gazdagok nyaralói.

A keménfalvi határban százával találták a bélyeges római téglát. Salomvárott római sírokat, felíratos köveket ástak ki. Náprádfáról finom arezzói edénykéket, szobortöredékeket, Sylvánus és Dolichénusnak szentelt oltárköveket bontott ki az ásó. Aztán ott van Nova, Pördefölde, Gellénháza, Csertalakos, Dömefölde, Páka, Valkonya, Gutorfölde, Babosdöbrét, melvek határai az erdők mélyén egész sereg ősi földművet rejtegetnek. Ezek részben még a történelemelőtti korok telephelyei, részben a nép-

Savoy, C. v.

festö

Gentrumeml

363.1.

Kimutatás

a [illegible] vármon műszaki fe

Előlegeztetett összesen :

Kifizettetett : II-ik heti jegyzék

Köves Ottónál vásárlá

Köves Ottónál vásárlás

Ganzel Lipótnál -

Ganzel Lipótnál -

Ganzel Lipótnál -

Hazai erdőipar R.T.-nél

Köves Ottónál vásárolttak

Dobos Gyulánál "

Ganzel Lipótnál "

Jelzőkarók szállítása "

Carel van Savoy antwerpeni festőművész (1621 körül–1665).
Szilárdy Zoltán: Carel van Savoy váci képének ikonográfiája.

1. Carel van Savoy olajfestménye 1664-ből. Vác, felsővárosi plébániatemplom

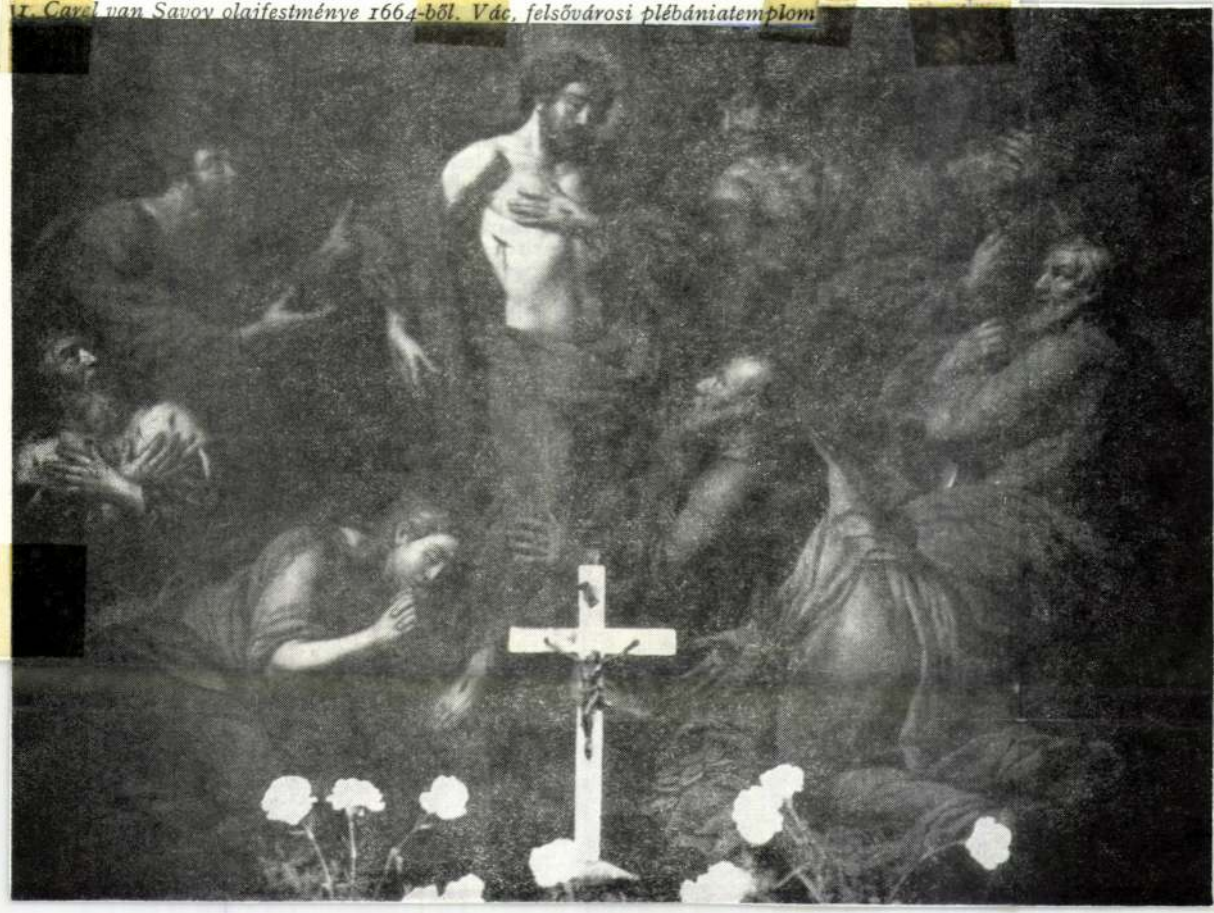

Műnézőtörténeti Értesítő, 1986. XXXV. évf.
1–2 szám, 68-old.

dern genauso auc
in den verschied
en auf dem Schl
nnern rautenförm
b ist jede Schlus
t zu erklären, di
utenschild-Gebrä
4. In Ungarn kor
Königs Sigismu
einem Stück der
ien, auf dem R
eilte Schild zu sel
fang der Regier
nze gleicherweise
datierten den R
den Forscher ebe
derts, und hielte
st jedoch nachzu
schen dem Anfa
Ungarn herrschen
aldische Denkmäl
n können. So stellt
nigs Ludwig des

MÚZEUMI HÍRLEVÉL

XXVI. évfolyam 3. szám 2005. MÁRCIUS

Tükör

Hír

2005. január 28-án szerény, ünnepélyes búcsú keretében végleg elhagyta a Nemzeti Múzeum patinás épületét a Magyar Természettudományi Múzeum Föld- és Őslénytára. Ez a folyamat annak a több mint évszázados fejlődésnek egy meghatározó állomása, amelynek során a nemzet múzeuma fokozatosan tárakra, majd különálló múzeumokra bomlott, illetve ezek elhagyták a nemzet és a magyar múzeumügy szimbolikus épületét. A Magyar Nemzeti Múzeum számára most már adott a teljes épület, és remélhető, hogy a felújítás zavartalanul befejeződhet. Az Őslénytár az időlegesen rendbe hozott, ideiglenes helyre költözött a Ludovika tér 2. sz épület I. emeletére, abba az épületbe, ahová egyes gyűjteményeket már az 1838-as pesti árvíz elől menekítettek.

Az Őslénytár (az MTM volt Előadótermének hattyúdalaként) különleges ünnepségen is búcsúzott a 158 évig otthont adó épülettől. Erre az alkalomra írta *dr. Vörös Attila* volt tárigazgató, akadémikus, az alábbi költeményt.

ŐSLÉNYTÁR (óda)

Őslényről nevesült kis Tár, sóhajtva köszöntlek,
Nemzeti Múzeumunk Ősei közt születél.
Festeticsek, Széchényi Ferenc, s jó Semsey Andor!
Álmodtátok-e vajh, Fortuna kénye mit ád?
Honfierény emelé palotádat e városi kertben,
S rögvest menteni kell nemzeti kincseidet.
Rádtör a zord jeges ár, de a biztos mentsvár készen:
Orczyak kertjében, laktanya ád födelet.
Párkák! Megfontátok-e kétszáz évre előre
Sorsunknak fonalát, mely oda visszavezet?!

Két évszázadon át gyarapítja a Múzeumunkat
Nemzeti bőkezüség, s lett vala gazdag e Tár.
Hajh, de a zordon enyészet egész viharos dühe ránktör:
Szép palotánk ormát ruszki löveg veri át.
Felcsap az ádáz tűz, kegyelem so'se volt az erénye:
Izzik a vas meg a kő, minden egyéb porig ég.
Ó Palotánk! Üreges szemeid meredőn feketéllnek,
S kormos csarnokidat kóbor ebek lepik el!
Hol van a sok-sok szép Trilobit, s hol a nagyszerü könyvtár?
Üszkös halmok alatt sírva kutatni mit ér?
Porlad a mammutagyar, temető az egész emelet már,
Mit száz év ide gyüjt, egy nap alatt elenyész!

Ámde legott, sebeinkre Minerva az írt helyezé:
Távoli tájakon is buzdul az emberi jó.
Múzeumok sokasága segít, hogy a Tár gyarapodjon;
Gyüjtjük a szép anyagot, telik a polc, a fiók.
Múzsák Háza! Te láttad amint beköszönt az Aranykor:
Végre Scientia jő, s új Helikon születik.

Nem hagya nyugtot azonban e Tárnak az átkos Erinnys:
El kell hagyni legott ezt a remek palotát!
Évtized óta susogta fülünkbe Sybilla e balhírt
Ám a beteljesülés tőre szívünkbe hasít!
Nyílnak a szekrények, kiürülnek a drága fiókok
Kábultan csomagol, s portalanít aki él!
Közben időről-időre az aggodalom heve ránktör:
Vajha e sok kövület új hona rejt-e veszélyt?
Ó Ludovíceum! Óvod-e majd kegyesen leletinket
Vagy, mély vermed ölén, sorsuk a lassú enyészet?
Pajtás! Félre a gonddal! A sors kegyes Ősdögeinkhez!
Bősz Duna árja lepé egykor a Múzeumot
Lám, fedelét kínálta a jó Ludovíceum akkor!
Hidd el, ez Alma Mater újra kegyébe fogad!

Vörös Attila, 2005. január 16.

Címlapképünk: *Eva Sawyer:* ***Bajor Gizi portréja,*** 1926, pasztell, papír, 54×45 cm
Jelezve balra oldalt: *Eva Sawyer, 1926.* Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet tulajdona
Fotó: Katkó Tamás

MÚZEUMI HÍRLEVÉL 2005. MÁRCIUS
Kiadja a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal és a Magyar Nemzeti Múzeum. Megjelenik havonta, a NKA Múzeumi Szakmai Kollégiumának támogatásával

Lapzárta: 2004. február 20.

Felelős kiadó: Varga Kálmán
Felelős szerkesztő: Marton Erzsébet

Szerkesztőbizottság: Szikossy Ferenc (elnök), B. Kiss Zsuzsa, Bajkay Éva, Bencze Géza, Bodó Sándor, Káldy Mária, Nagy László, Sárközy Gabriella, T. Biró Katalin, Vásárhelyi Tamás

A szerkesztőség címe: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. fsz. 39.
Postacím: 1535 Budapest, Pf. 721.
Előfizethető a szerkesztőségben igényelhető átutalási postautalványon. **Ára:** 3500 Ft/év
Tel.: 224-5571, **Fax:** 224-5574 **E-mail:** erzsebet.marton@koh.hu
HU-ISSN 1217-8209 **Megjelent:** 1350 példányban, 3,5 (A/5) ív terjedelemben

Nyomdai előkészítés: Intruder Kft. **Tördelő:** Kaposvári Franciska **Készült** a Mester Nyomdában

A folyóiratban megjelenő írások a szerzők véleményét tükrözik, amely nem szükségképpen egyezik a szerkesztők nézeteivel.

A Hírlevélben közölt képek az adott múzeumból és a szerzőktől származnak.

Internet: www.koh.hu

Sawyer Éva festő

SAWYER Éva, festő. l. *Palmerné.*

1905. február 22.

A vasvármegyei kultúr-egyesület elnökségének: az 1907. évi régészeti és néprajzi segély felhasználásáról beterjesztett jelentés tudomásul nem vehető, a kiadási tételek a számvizsgáló bizottság által láttamozandók s a leltár beküldendő (5/1905.)

Palmerné,

Sawyer Éva, passtell Festö, szül.

Londonban, Párisban és Brüsszelben tanult. Kiállítása volt Londonban, itthon 1926. a Nemz. Szalonban.

Bajor Gizi. Sawyer Éva festménye

Uj ünnep

Irta : **Rákosi Jenő**

A római pápa ebben a lefolyt esztendőben új ünnepet rendelt: Krisztus birodalma ünnepét. Talán egyik legszebb gondolata ez az elmúlt esztendőnek. A lelkek mai kháoszában, az elmék nagy megzavarodásában, a gyűlölet kicsapongó zsarnokságában, a kételkedők út-keresésében, a hivők sovárgásában lehet-e szebbet gondolni, kivánni és kijelölni, mint Krisztus országának eljövetelét? A szeretet, a megbocsátás, a türelem és a lelki béke országát?

Az ünnepet az egyház már meg is ülte december 31-én. Az emberek nagy tömegei azonban alig vettek róla tudomást. Ezentúl minden október utolsó vasárnapján üli meg a katholikus egyház ezt az ünnepet.

Talán a liberális áramlatok szelleme indította a pápát arra, hogy világölelő gondolatának a kalendárium nem egy hétköznapját ajándékozta oda, hanem inkább egy vasárnapot áldozott föl érte. A szabadgondolkozás máris sokalja az ünnepek számát, így hát az ünnep, mely nem dolgozó napra esik, nem provokálja a hitetlenebbek ellenmondását. Nem tudom, ezt gondolta-e a szentatya, én a magam részéről sajnálom, hogy az ihletett gondolat, melyet csak az egész emberiség szeretete sugalhatott, nem kapott külön napot a naptárban.

Rám tudniillik semmi hatással sincsen az a képmutató frázisa a henye politikusoknak és a meglehetősen dologtalan szociológusoknak, hogy megint elveszett volna egy munkanap, vagy egy nap munkája, amely a statisztikusok kiszámítása szerint ennyi meg ennyi elveszett értéket jelent a gazdasági életben. A modern áramlatok ugyanis, melyek politikai jogok özönével ütik agyon a népeket s kapatják rá az improduktio olyan semmittevésére, amely valami életbevágó tevékenységnek látszik, buzgók abban, hogy termé-

f. Uj Idők 1926.

milyen lovagiasan viselkedett szegény jó anyukával szemben! Szóval: lángész volt.

Az édesanyjáról úgy beszélt Márta, mint egy komor szépségü szerelmi költemény megdicsőült hősnőjéről, akit egy — közönséges emberek előtt érthetetlen erejű — szerelmi orkán távoli csillagok felé sodort és aki reászolgált arra, hogy Petrarca Laurája és Dante Beatrixa társaságában emlegessék. De azért nem nagyon epekedett az édesanyja után, csodálata és rajongása inkább az ezredesé volt.

Igaly gondos nevelést adott leányának. Nyelvekre, zenére, lovaglásra, irodalomra és ritmikus táncra taníttatta, vallásossá azonban nem tehette, mert maga sem volt az; valamiféle hitet azonban mégis beleoltott: a becsületbe vetett hitet! Ez volt a betlehemi csillag, amely Igalyékat a földi sötétségben kalauzolta és ennek csillogása mellett lett Márta szép, tiszta és büszke nagyleánnyá.

Lánszky nagy zavarból mentette ki az ezredest, midőn megkérte tőle Márta finom, ideges kezét. Békében aligha lett volna Mártából Lánszkyné. Apa és leánya nem ilyen kérőről álmodoztak. Hiszen az ujpesti gyáros elég jól keresett, de nem volt az a gazdag ember, aki előtt minden cimeres porta megnyilik és minden előitélet elfüstölög.

Igaly elismerte vejének eszét és energiáját, de azért mindig azt a fölényt érezte vele szemben, amit hajdan a lovag érzett a kalmárral és amit ma is érez a luxus-ember a használati emberrel szemben.

A háború vége felé persze a flaskózöld vezérkari kabáttal együtt megkopott Igaly önérzete is. Ez a furcsa háború, a maga beásott frontjaival, pergőtüzeivel és gáztámadásaival nagyon kompromittálta a katonai szaktudást.

A forradalom napjaiban az ezredes a melankólia előjeleit érezte magán. A feje fölött kialudt a betlehemi csillag és ő elhagyottan botorkált a sötétségben.

A budapesti proletárdiktatura idejében azonban váratlan dolog történt: Igaly fölajánlotta szolgálatait a tanácskormánynak. Igenis!

Burzsuj ismerősei azt hitték, hogy hirtelen megháborodott. Pedig Igaly ezredes ezuttal is hű maradt önmagához.

Ő csak egyben tévedett: az áhítatos kultusz, amelyet egész életén keresztül a becsület bálványával folytatott, tulajdonképpen a hatalom istenségének szólt. Valahogyan összetévesztette a kettőt. És midőn megbukott a hatalmi rendszer, amelynek központi napja körül ő annyi más planétával együtt keringett, akkor az elszabadult bolygó az első állócsillag szolgálatába állott, amelynek vonzási körzetébe jutott.

Őt kadétkora óta engedelmességre és törtetésre tanították és miután a főhercegek és táborszernagyok ideje lejárt, Igaly a riporterekből és mesterlegényekből lett népbiztosok előszobáiban akarta a tudományát értékesíteni. Nem is annyira önzésből, mint élni vágyásból: mert élni és érvényesülni egy volt nála.

Egyébként ő is, mint akkoriban annyi más ember, fogyatékos itélőképességének lett áldozata; azt hitte, a bolsevizmus csillaga emelkedőben van és hamarosan Európa uralkodó planétája lesz.

Hiszen ha tudta volna!

Erről ő szenvedélyesen vitatkozott Lánszkyval, aki csökönyösen megmaradt amellett, hogy a vörös hólyag hamar el fog megint pattanni és az ezredes büszke volt reá, hogy őt nagyobb műveltsége és szélesebb látóköre arra képesíti, hogy belelásson a jövőbe.

Márta ugyan gyűlölte a proletáruralmat, de meg volt róla győződve, hogy az édesapjának lesz igaza. Mert mindig és mindenben neki lett igaza.

De aztán egyszerre véget ért a komédia. Később valamelyik minisztériumban, egy íróasztal fiókjában, vastag emlékiratot találtak, amelyben Igaly elvtárs előterjesztést tesz a népbiztos elvtársaknak, harcképes vörös hadsereg szervezése tárgyában.

A nemzeti hadsereg katonai ügyésze az irat alapján vádat emelt az ezredes ellen és tagadhatatlan, hogy a vádlott szánalmasan viselkedett bírái előtt.

Azt hangoztatta, hogy ő sohasem volt kommunista és csak azért szeretett volna a vörös hadsereg élére kerülni, hogy a nemzet ügyét szolgálhassa. (Mikor már itt tartott, a teremben mindenki kicsinylően mosolygott.)

Szerencséjére a népbiztosok annak idején nem fogadták el az ajánlatát, Igaly tehát enyhe büntetéssel szabadult, amit azután kegyelmi uton teljesen elengedtek neki. Azóta megszállott területen élt és olyasmit képzelt, hogy neki haragot kell tartania Magyarországgal.

A főtárgyalás lefolyása arról győzte meg Mártát, hogy az ő istenített édesapja, a legendás Igaly ezredes, Ferenc József lovagja, a Szent György-vitéz, nem okos, nem is bátor, még csak nem is önérzetes férfi.

Ami egykor ragyogott az ezredes homlokán, az nem az ő tűze, hanem a hatalom napjának visszfénye volt. A nap kialudt; szegény Igaly fejében és szívében sötétség lett.

Minden, amiben Márta hitt, szilánkokra tört. A mult szégyenletes emlékké lett. Lánszkyné belezuhant a nagy semmibe. Az általános pusztulásból valami cinikus dacosságot vitt csak magával, hogy „nem érdemes semmit se komolyan venni". Folytatjuk

Téli dal

Fázós, csillagtalan kora este,
Ködös ruhában jött a tél.
Jer álom, ringass el, takarj be
Mint künn a fákat, a dér.

Beteg vagyok és oly nagyon fáradt,
És minden oly altató.
A kályhában libbenő lángok . . .
Künn halkan szitál a hó.

Ah, lesz-e még nyár és nyári reggel,
Lombok, virágok, sugarak,
S felkelti szemem nyári meleggel,
Mint künn a fákat, a nap?

Szalay Fruzina

Péchy Erzsi. Sawyer Éva festménye

szeti jogaikból kifosszák a polgárokat. Sok jogot adnak neki, de mindenikért elvesznek tőle valamit a szabadságából. Teszem azt, megkaptuk mindnyájan a szavazati jogot, de nem a jogot arra, hogy úgy éljünk vele, ahogy nekünk jól esik, lelkiismeretünknek megfelel, vagy hasznosnak látszik. Úgy adták, hogy az nekünk, akik nem politizálunk, már nem is jog, hanem alkalmatlan kötelesség, melyet nem szabad elmulasztanunk csak büntetés terhe mellett.

Sok az ünnep? A szegény ember, ha minden kalendáriumbeli ünnepet meg is ül, mégis sokat dolgozik. Mert hiszen abból él, hogy dolgozik. A gazdag ember pedig nem szorul arra, hogy a római pápa csináljon neki pihenő ünnepet. Annyit csinál magának ő maga, nem pihenő, hanem henyélő ünnepet, annyit, amennyit akar.

Kedves olvasóm, aki eddig követted tollamat, most el fogsz csodálkozni azon, amit megvallok neked, hogy én ellensége vagyok az úgynevezett vasárnapi munkaszünetnek. Nem sokallom, úgy-e, az ünnepet, de nem szeretem, ha rámkényszeritik azt, hogy a vasárnapot minden körülmények közt dologtalanul töltsem el. Igaz, engem nem akadályozhatnak meg abban, hogy írjak, de a suszteremnek nem szabad vasárnap cipőt varrni. Mégis a szakácsnémnak muszáj főzni, a szobalányomnak takarítani, a kocsisomnak a lovakat el'átni, esetleg befogni s engemet elszállítani akár valami dáridóba. Az angolok borzasztó szigorúan tartják a vasárnapot. Még posta és telegráfos szolgálat sincsen. A vendéglők két órakor délben a főkapun kitessékelik a vendéget, ellenben temérdek korcsma van, amely ugyanakkor kinyitja hátsó kisajtaját és a londoni rendőrség sohasem szed össze annyi részeg asszonyt és embert az utcán, mint egy-egy ilyen vasárnap este. De hagyján London. Ott elvégre hagyományos ez a vasárnapi szünet. Nálunk törvénnyel kell a népekre ráparancsolni. Hogy ez a parancs is nem a templom és a közerkölcs dicsőségét

szolgálja, azt mindenki tudja. Az ünnep és vasárnap áhitatos és a lélekre hasznos megüléséhez hit kell. Hitet pedig éppen úgy nem lehet az emberre ráparancsolni, mint a szerelmet. Az erőszakolt szerelem hűtlenséggel jár, a ránkparancsolt hit képmutatással. A hit, vagy mondjuk: a vallásosság a legnagyobb földi kincs, melyre az ember szert tehet. A boldogságot hajszoljuk majd itt, majd ott. Tartósan sehol sem találjuk meg, csak egyedül vallásos hitünkben. A tudatlan, naiv embernek ez az erkölcse; a művelt, tanult embernek felséges isteni kegy, boldog lelki egyensúly.

A régi világban más volt a helyzet. Akkor az egyház hatalmas volt és szigorúan őrködött ünnepei és vasárnapjai megtartásán s parancsolt ebben úrnak és szolgának egyaránt. De ez csak a szegények, a rabsorsban élők, az úri kénynek kiszolgáltatott jobbágyok egyetlen védelme volt. Ez biztosította nekik a hét dologtevő napjai után a vasárnapi pihenőt.

Az újkor szabadságot hirdet. Hát legyen igazi szabadság. A *szellem* (a gondolat), a *lélek* (a hit, a vallás), a *munka* (a mindennapi kenyér) szabadsága. Az állam nekem arra való, hogy ezeket nekem biztosítsa. Arra pedig senki és semmi se való, hogy akár kényszermunkára, akár kényszerpihenésre parancsolja ki az embereket. A legjobb, a leghathatósabb törvény ebben a hivatásától átszellemült pap jó példája. Paragrafusokkal se jó keresztényt, se jó hazafit, se jó embert nem lehet csinálni, de példával lehet.

Én sajnálom, hogy Krisztus birodalmának ünnepe nem kapott kü'ön napot a kalendáriumban, hanem csak mint vendég kerül be egy vasárnap hajlékába. Egyszer egy esztendőben külön kitárni a világ előtt e birodalom kapuit és hívni az egész világot, hogy lépjen be a béke, a szeretet és a reménység ez országába: tündöklő gondolat, felséges téma a hitszónokok számára és a legbensőségesebb imádság, melyet égbe lehet küldeni, hogy *„Jöjjön el a Te országod!"*

A „Lebenslüge"

— Elbeszélés —

Irta: **Szikra**

— Jól áll?

— Kitünően. De most, te nézz ide.

— A tied meg éppen kifogástalan. Örülök, hogy eszembe jutott mindkettőnkét ugyanegy darabból leszabatni.

— Mit gondolsz? Nem fognak kinevetni érte? Mégis szokatlan, hogy férj és feleség egyforma . . .

— „Slafi"-ban járjon? . . . Hát hadd nevessenek. Mit bánjuk. Aztán meg a szabásuk nagyon is különböző. A tied, hatalmas termeted és méltóságod szemmeltartásával lett megalkotva. Tekints a tükörbe. Nem úgy nézesz-e ki benne, mint egy fő-fő kínai mandarin? Míg az enyém . . .

— Egy teljesen hozzád illő kis ille-bille japáni kimonó.

— Köszönöm szépen, „ille-bille". Tekintve, hogy ötvenedik születésnapomat már a hátam megett hagytam . . .

— Senki se néz negyvennek.

— Tudom, de azért mégis csak . . .

Zsémby Mártonné őméltósága azonban nem folytatta tovább, mert aggódó szemmel egypár oda nem illő ráncot vélt felfedezni az új pongyola gallérján. Mikor azonban meggyőződött arról, hogy sem a kívül ibolya, belül orgona színű selymen, se puha „vateline" bélésén, legkevésbbé pedig remek szabásán még a legirigyebb varrónő sem lelhetett volna hibát, ismét derűs mosollyal fordult az urához:

— És milyen jó meleg!

— Igen, — felelt a báró, — aki éppen azon igyekezett, hogy a nagy állótükörben valahogy a háta közepét is meglássa. — Igen. Olyan védetten érzi az ember magát benne, mint egy jó paplan alatt.

Ugy elfoglalta őket legujabb örömük, hogy Kahlberg tábornok észrevétlen léphetett a szobába.

— Szervusz Psezsina! — köszöntött reájuk.

— Szépek?! Mi?! — állt elébe Klára báróné és a pongyolákra mutatott.

A vendég azonban előbb szakértő aprólékossággal érintette meg a szövetet, ismételte meg — a levegőben végighúzott hüvelykujjával — a szabás menetét és perdítette lassu forgásra úgy Zsémbynét, mint férjét és csak azután adta meg a választ. Igaz, hogy az nagyon sok elismerést fejezett ki, mert úgy hangzott, hogy:

— Thia-thia.

És aztán ismét úgy, hogy:

— Thia-thia! De a háziasszony még se volt megelégedve:

— Csak ennyi? — mondta tréfás duzzogással.

— A világért sem, — nevetett a tábornok. — Sőt! Köteteket tudnék róla írni.

— Például?

— Hogy szép is, hasznos is, kellemes is, mint . . .

— Nos? Miért akadt meg?

— Mert keresem a magyar kifejezést.

— Mondja csak ahogy tudja. Németül.

— Pardon, de a régi kadettiskola . . . Szóval: Diese Schlafröcke sind so mollig wie . . . wie die: — Lebenslüge . . .

— Kitünő! — hahotázott Zsémby. — Mint maga az Élethazugság! . . . Kitünő! . . .

Zsémbyné pedig ismét a tükör elé állt és mig finom kis kezével végigsimított — inkább végigsimogatott — a szép pongyolán, — ahhoz intézve szavait, mondta — szomorú kis mosollyal s mégis kedvteléssel:

— Hallottad? Nos tehát, vedd tudomásul, hogy a ti kettőtök neve sohase lesz „pongyola", ahogy az nevez benneteket, aki elad, se „Schlafrock vagy Slafi", ahogy az nevez, aki megvesz, hanem, ahogy a mi elismerésünk ezennel hívni fog: tehát „Lebenslüge" . . . Megértettél?

És úgy is lett. Egy héten belül a cselédség is azon a néven halászta ki őket a ruhásszekrényből. A rokonság meg éppen. — különös kis szemhunyorgatások kiséretében emlegette, derüre-borura, — kivált a Zsémbyét. Ők maguk, — úgyszólván — benne éltek. (Már mint ki-ki a maga lilaselyem burkában.)

Tél volt. Nagy hideg. Alig mozdultak a házból. Jól esett a meleg szobában ez a mindennél kényelmesebb öltözék. Milyen pompásan simult a testhez s mennyire illett hozzá a hosszuszáru csibuk, meg a végnélküli ujságolvasás.

A báróné tulajdonképpen nagyon szivesen cserélte volna fel olykor-olykor egyik vagy másik elegáns estélyi ruhájával. De férje mindig neheztelve zsörtölődött, ha nagy ritkán elfogadott egy meghívást. Zsémbyné lelke mélyén tisztában volt azzal, hogy ezeket a zsörtölődéseket önzés mondatja férjével és nem szeretet. — de azért igyekezett azt szuggerálni magára, hogy szeretet: hogy aztán e szent érzés oltárára áldozhassa fel a baráti kört.

Pedig sokszor hogy unta magát otthon, — be nagyon is unta!

Hiszen előre tudta, miként múlik a nap. Az ujságnak melyik oldalához érve fog a báró felfortyanni. Órára megmondhatta volna azt is, mikor következik kifakadása a zsidók ellen; mikor a kormány ellen; s mikor a rokonság egyes tagjai ellen.

A Nemzeti Szalon kiállításából. Miss Ligett arcképe. Éva Sawyer festménye.

első hir *legfeljebb* érdekes, viszont — és itt a baj! — senkinek közülünk, ujságot olvasó és ujságot iró mai emberek között nem lehet immár bátorsága azt vitatni, hogy a második hír *több,* vagy *más,* mint érdekes. Bátorsága — ez a helyes szó! Mert homályosan és szorongva érezzük ugyan, hogy valami egyebet kellene gondolni, érezni, mondani, *tenni* erre a hírre, — ezzel szemben mit mutat az ujság, szolgája és ura a közvéleménynek? Százezer embert megöltek — százezer embert elpusztított a földrengés — agyonlőtte a csábítót, — egy fiatal leány öngyilkossága. Százezer ember... rettentő... Rettentő?!... Nem lehet rettentő, — hiszen *érdekes!* Igenis, érdekes, — mert ha nem volna az, nem csinálnának ujságot, nem nyomtatnák szörnyű nagy betűkkel, hogy mindenki észrevegye és megvegye a lapot. Százezer ember, — hogy mennyire *érdekes,* mutatja, hogy kétszázezer *még érdekesebb volna,* — ha nem százezer, hanem kétszázezer pusztult volna el, *még nagyobb betűkkel nyomtatnák ki és 20—30.000 példánnyal még többet nyomtatnának a lapból, a kiadónak nem kis örömére.* Agyonlőtte a csábítót — *még érdekesebb volna, ha két csábítót lőtt volna agyon.* Fiatal leány öngyilkossága — érdekes. De érdekesebb, ha a fiatal leány *gyönyörű szép és nagyon gazdag volt.*

Így szüli meg az ujságírás az „érdekes" és „nem érdekes" ellentétet — és az európai ember, felnevelkedve a légkörben, amit az ujságírás százada teremtett, kezdi már elfelejteni, hogy ez az ellentét nem *valódi, nem természetes ítélete értelemnek és érzelemnek* — álképlet, szurrogátum, pótlása és behelyettesítése ama természetes ellentéteknek, amiket így hívtunk valamikor: *jó* és *rossz, helyes* és *helytelen,* követni avagy tagadni való, — megkülönböztetve a történéseket a boldogságra való törekvés tudatában, hogy harcoljunk-e megismétlődésének lehetősége ellen, vagy elősegítsük azt — romboljunk, vagy építsünk, akarjunk vagy ne akarjunk? Egyszóval: tanuljunk belőle.

„Érdekes!", mondjuk ehelyett enyhén ingatva a fejünket — és ez a fejrázás, a *tagadásnak, lerázásnak* ez a mozdulata nagyon jellemző a lelkiállapotunkra, amivel el akarjuk hessegetni magunktól azt az öntudatlanul, úgy látszik mégis csak jelentkező *felelősségérzést,* amivel fogadni kellene minden *embertársunkkal* történt esemény hirét — a felelősséget, amit legalább helyeslésben vagy rosszalásban kellene vállalni, ha cselekedetben, segítésben, vagy büntetésben nem vállalhatjuk. „Érdekes!", mondjuk, nehogy jót vagy rosszat kelljen mondani, elárulva és bevallva meggyőződésünket, vallásunkat, jellemünket, egyéniségünket, helyt állva érette, mikor viszonyba lépünk az eseménnyel.

Érdekes, mondjuk, és megjelenik arcunkon a mai

európai ember karrikatúrája, ez a se hideg, se meleg, se vidám, se szomorú bizonytalanság, amiből nem lehet immár kiolvasni az *egyéni tragédiát,* — ez az arc, amelyben a szem nem a lélek tükre immár, nincs is mit tükröznie, hiszen a lélek nem rajzolódik ki a tagadás, vagy igenlés kontúrjaiban, — elvesztette természetes viszonyát a külső történéssel, mikor a benne lappangó, mindnyájunkra vonatkozó végzetességet, a Sors ujjmutatását, degradálta az esemény mellékületeinek színvonalára.

Egy kis őszinte megfontolás után nyilvánvaló ugyanis, hogy az ujság, az érdekesség szülője és szülöttje, ez az anyaghalmaz, amit *egy hamis optimizmus a jelen történelem-irásának tart,* a világ eseményeinek nem a lényegét, még csak nem is a tartalmát, hanem úgyszólván *csak sorrendjét,* majdnem azt mondhatnám, *statisztikai részét hangsúlyozza,* aminek az esemény belső tartalmát tekintve, eleven emberek között igazán csak néhány különcködő matematikus, unatkozó bogarász számára lenne értéke, ha nem szoktunk volna hozzá, hogy „érdekes"-nek találjunk mindent, amit az ujság annak tálal fel. Hét évvel ezelőtt, a spanyoljárvány idején, a lapok naponta közölték az aznap elhunytak számát, ez a növekvő szám a járvány csökkenésével végre apadni kezdett. Természetesen a halottak számának csökkenésével, a járványról szóló cikkek jelentősége és terjedelme is csökkent (nem lévén már olyan „érdekes" a dolog), de most nem erről akarok beszélni, hanem arról a kommünikéről, amit a vége felé adott le egy szép nap a kőnyomatos és amit a lapok ebben a formában hoztak másnap. A kommüniké örömmel közölte, hogy a járvány, hála Istennek, utolsó napjait éli, és az olvasó bizonyára megnyugvással hallja, hogy a hivatalos jelentés szerint *a mai napon már csak egy ember halt meg spanyolban.* Az örvendetes hír olyan szuggesztiven volt megírva, hogy az ember szinte látta *annak az egy áldozatnak* vidám és elégedett arcát, amivel utolsó szavait: „ihaj-csuhaj, vége a járványnak, máma már csak egy ember halt meg, tudniillik én" — elfütyürészte. Az ujság ugyanis, nem lévén „érdekes", hanem *több annál,* nem vette észre, hogy annak a napnak az *az egy halál* volt az eseménye és nem az, hogy mások nem haltak meg.

Nagyobb baj ennél, hogy az „érdekesség" beteges tulburjánzása megfertőzte a kultúra ellenőrző apparátusát: az esztétikai és etikai kritika módszertanát, meggyöngítve a féket, mely hivatva volt formát adni ennek a kulturának. A művészet, birodalmában, a fikciók világában, könnyebben viseli el és heveri ki ezt a féktelenséget — nehány bolond „irány", nehány fából vaskarika „műfaj" keletkezik, szimultanizmus, dadaizmus, surrealizmus, felbátorodva a műkritika tehetetlenségén, mely a szép és csúnya fogalmát az „érdekesség" aggkori perverzitásával próbálja behelyettesíteni. Mondom, a művészet kiheri ezt, utána majd csak minden visszazökken természetes kerékvágásába. Sokkal veszedelmesebb tüneteket produkál ugyanaz a folyamat a *cselekvéseket* ellenőrző etikum területén. A világháború megmutatta, mi jön ki belőle, ha emberi cselekedetek megítélésében másféle követelményeket próbálunk felállítani, mint hogy a cselekedet jó, vagy rossz. Mindenesetre „érdekes" felfogások születtek meg, teszem fel, hogy embert ölni tudatosan és módszeresen, egyik legfőbb feltétele a fejlődésnek, — hogy az öngyilkosság hasznos áldozat, hogy boldogulásunk legbiztosabb útja, ha a polgárság megvédi a hadsereget és nem megfordítva és végre — least last — maga a „fajelmélet", a fejgörcs legbiztosabb gyógyítása amputálás formájában.

Ebben az utolsó kilengésben, a „fajelmélet" gyakorlati alkalmazásában érte el csúcspontját az a szellem, ami a természet titkainak lelkes kutatásával kezdődött és az ujságírás diadalmas győzelmével tetőzte művét. Itt talán meg is állhatunk. Természetkutatás, fejlődéselmélet, — valamikor belső kényszerek, *imperativusok,* a Nagy Cél szolgálatában, — az ujságírás századában öncéllá váltak, hallatlanul „érdekes" eredményeikkel, — ki törődne vele, mire való, mire jó, mire rossz a tudomány? „A természet titkai kilesve!", ennyi az egész az ujságíró számára — egyik oldalon a színésznő titkai, másik oldalon a természeté, az alkotóé, a teremtőé, — az ujságíró otthon érzi magát mindkettőnek a budoárjában, — maga a világ pedig egy nagy keresztrejtvény, aminek megfejtését jövő számunkban közöljük. Világ titka, lélek titka — csupa titok, csupa rejtvény — s az elemző lélektan „legérdekesebb" vívmánya a kornak, megfejti nekünk, *hogy jött létre a lélek,* mely mindezt felfogja. Kit érdekel, hogy *mi lett belőle,* miután létrejött? Kit érdekel a Norma, aminek jegyével kutatni kezdtük, kit érdekel, *mire* kell tudnunk mindezt. Kéz és láb és szem és fül titka megfejtve. Tudjuk, mire való, — kit érdekel, mire való az egész?

S most, hogy a Nagy Enciklopédiára gondolok, csüggedten teszem le a tollat. Soha ebben a korban nem fogom megtudni, *szép* volt-e a költői mű, amit írtam, *jó* volt-e a cselekedet, amit tettem, s szorongva érzem, kár folytatni ezt az elemzést. A szerkesztő, akinek odaadom, az olvasó, aki végére jár, ha tetszik neki és meg akar dícsérni érte, azt fogja mondani: „nagyon érdekes", amit ön az „érdekesről"-ről mond.

De kérem, az Istenért, én nem „érdekeset" — én *igazat* akartam mondani.

Igazat?!... Mi az?!...

Ne fájj...

Még dong a méh a réten,
Még hajt az orgona,
Még van felhő az égen
És nem fogy el soha.
Van ház a faluvégen
S tenger felett sirály,
...Pihenj meg rajtuk szépen
S ne fájj szivem, ne fájj.

Még van bogár a füben
S a tóban fürge hal,
A régi hegedűben,
Még él a régi dal.
Még vonz a messzeségben
A mesebeli táj,
...Pihenj meg rajtuk szépen
S ne fájj szivem, ne fájj.

Még van sugár a holdban
Van arc, mely rádnevet.
Csak keresd meg, hogy hol van
És adj neki nevet.
Két csillagszem az éjben
S még van egy drága száj,
...Pihenj meg rajtuk szépen
S ne fájj szivem, ne fájj.

Forbáth Sándor

Ludwig Wolfnak, a „Garragan" szerzőjének új regénye: „Csak hat hónap még az élet", az Egyetemes Regénytárban jelenik meg. Az Egyetemes Regénytár előfizetési ára az Uj Idők előfizetői számára negyedévre 50.000 korona.

A Nemzeti Szalon kiállításából. Tanulmány. Éva Sawyer festménye

A zöld szoba

— Elbeszélés —

Irta **Pásztor József**

Az ura még a háború elején esett el, fiatalon. Akkor azt hitte, hogy nem éli túl a tragikus összeomlást, mely szerelmétől s a jóléttől megfosztotta. Foglalkozott az öngyilkosság gondolatával is, de mégis tovább élt. Csak az idegei, a lelke fáradtak el nagyon s első, hamvas, napsugaras fiatal szépsége örökre elszállt.

Egy darabig a rokonainál keresett menedéket, de érezte, hogy mindenütt fölösleges. Nógatták, hogy menjen férjhez, de olyan, aki fásultságából felébresztette volna, nem jelentkezett. Telt az idő s érezte, hogy az élethez már több kedve volna, ha valaki, akit szeret, mellé állna. Néha föl is pislákolt lelkében a vágy, új érzés, új szerelem után, de ilyenkor meghatódott könnyes magányában, fájdalmasan hullottak bele az urával eltöltött rövid, lángoló szerelmi idők bágyadt, megszentelt, hervadt rózsái. Gyászából fölemelte a fejét s tűrt tovább, azzal az önkínzó türelemmel s lemondással, amivel az asszonyok egy egész életet végig tudnak némán élni.

Néha csodálkozva riadt fel bénultságából, hogy tulajdonképpen miért is él tovább? S ilyenkor az urához vágyakozott, aki ott porladt valahol, a galiciai

Sawyer Eva.

rögök fakadó tavasza alatt, a nedves föld terhes, ölelő karjaiban.

Végre valakivel megismerkedett, aki a közönyéből felébresztette. Ő kerülte a férfit, aki az első találkozásuk alkalmával belészeretett, de a férfi annál jobban járt utána. Egyszer aztán a szerelmét is bevallotta, azzal a szégyenkező, felzaklatott zavarral, ami nyomot hagy minden asszony lelkében, mert nem lehet kételkedni az érzés fájdalmas őszinteségében.

A szeme ámultan meredt a férfi arcába s halk hangon mondta:

— Mindjárt gondoltam, amikor magával találkoztam s el kellett volna kerülnöm magát. Azt talán észre is vette, hogy nem bátorítottam fel?

A férfi lehajtotta a fejét s szomorúan mondta:

— És én mégsem tudtam magáról lemondani... Engedje hát, hogy legalább reméljek.

Az asszony egy kicsit megremegő hangon, átható tekintettel mondta:

— Mi értelme volna ennek? Hiszen maga nős ember, két gyermeke van?

— A feleségemet nem szeretem — felelte halk hangon a férfi — s úgy érzem, hogy nekem is jogom van a boldogsághoz.

Többet nem beszéltek erről és szelid érzésekkel váltak el. Az asszony azt ajánlotta a férfinak, hogy ne találkozzanak többé, de ezt maga sem gondolta komolyan. Olyan régóta volt egyedül, hogy ez a vallomás az élet levegőjét árasztotta zsibbadtságába. Néha-néha még belemarkolt felpárázó új gondolataiba az urával való szerelmének emléke s szétzilálta a nyugalmát, de lassankint szelíd engedékenységgel adta át magát annak a tudatnak, hogy talán szeretni fogja a férfit.

Egy hónap is eltelt, többször találkoztak s a férfi nem ostromolta. Beszélgettek, a férfi kellemes és figyelmes volt, olyan, aki már lecsitult s tudja, hogy az idő a hódítás legbiztosabb fegyvere.

Egyszer azután mégis szóba hozta a szerelmét. Gyengéden megfogta az asszony kezét s komoly, mély hangon kezdett beszélni:

— Látta, hogy nem voltam követelő... Azt hiszem, az ilyesminek magától kell fejlődni... Tapasztalhatta azonban, hogy még jobban szeretem.

Az asszony elvörösödött, a szeme riadtan rebbent a férfi arcára.

— És el akar válni a feleségétől?

A férfi hirtelen lesütötte a szemét s halk hangon kezdte:

— A feleségemtől én nem válhatok el... Két gyermekünk van s még más oka is van, de ez nem változtat a mi dolgunkon.

Az asszony szeme meglobbant s kihúzta kezét a férfi kezéből.

— Úgy gondolta, hogy a szeretője leszek?

A férfi fájdalmasan vont vállat.

— Én csak szeretem s azt hiszem, hogy az életünket eltölthetjük, csendes, titkos boldogságban... Később, ha a gyermekek nagyobbak lesznek, akkor... Ha akkor még akarja...

Az asszony könnyes szemmel, hideg ajakkal távozott. Egy darabig lázadozott s kerülte a férfit, de aztán szükségét érezte. Találkoztak is és a férfi esedező tekintettel nézett a szemébe. Beszélgettek közömbös dolgokról, de jól érezték együtt magukat. A férfi szerelmében nem voltak heves fellobbanások, csak kitartó, türelmes vágyakozás, mely lassan mosott medret magának.

Mikor elváltak, a férfi az asszony szemébe nézett s búsongva mondta:

— Nem hozom elő többé, ha nem akarja, de engedje meg, hogy lássam.

Az asszony halk sóhajjal felelt:

— Ezt megengedem.

Így telt el egy félév s a férfi a szerelméről nem beszélt. Az asszony csak a szavai hirtelen ellágyulásából, beszédes elhallgatásából, a jelentőséges, remegéssel telt csendből érezte, hogy a férfi szerelme szétterített szárnyakkal rebeg az élete fölött. S most már ő várakozott, engedő zárkózottságából kiselkedve.

Egy este a ligetben sétáltak. A tavasz bánatos várakozása ámult bele, a szelíd, párás alkonyatba. Rétekről, vizek felől, igézetes illatok áradtak el a langy felhők alatt. A sírás után lehet vágyni ilyenkor, vagy boldogan, görcsösen felkacagni.

— És sohasem szerette a feleségét? — kérdezte hirtelen a férfitől az asszony.

A férfi komolyan, meghökkenve rápillantott.

— Próbáltam, nem mondom, de nagy tévedés volt a házasságunk. Ebből sohasem lehetett szerelem, csak teljes, biztos elhidegülés s aztán végtelen közöny... Csak az első években éltünk úgy, mint házasok, aztán...

Az asszony szeme megcsillant.

— És azóta... Sohasem kereste az örömet?

A férfi feje fájdalmasan megbillent.

— Futó kalandokat én nem akarok... Ettől megcsömörlik az ember s megalázó is... Sokkal komolyabb vagyok... De a nőt kerestem... Az én asszonyomat, aki elé az életemet oda tehetem s tőle az övét kérhetem.

A fejét lehajtva susogta:

— És meg is találtam.

Egy kis, a ligetbe torkoló utca elé értek. Már sötétedett. A férfi lassan az asszony keze után nyult s az utcába mutatott:

— Látja ott azt az ablakot? Bágyadtan hull rá a lámpa fénye... Ott két szobát én rég kibéreltem... Oda vonulok én vissza, ha a magam életét akarom élni... Ott vannak a könyveim, a hegedűm... Mindenem, ami kedves nekem.

Nedves tekintettel az asszony szemébe nézett s megrezdülő hangon mondta:

— Milyen gyönyörű lenne, ha ma este maga főzné meg a teámat.

Az asszony szívén szorongó édesség futott át. Halk hangon szólt:

— Hát megfőzöm.

A férfi elkapta a kezét s megcsókolta. Lépegettek tovább, amikor az asszony a kábulatából ébredezve fojtott hangon kérdezte:

— Miféle utca ez?

A férfi megmondta az utca nevét. Az asszony szíve hangosan megdobbant s az arca hirtelen mélyen elpirult. Megálltak egy villa előtt. A férfi kulcsot vett elő s a rácsoskapu zárába dugta. Az asszony révedező pillantással nézegette a homályba burkolódzó, hallgató házat s remegő hangon mondta:

— Hát ez... Ez a villa?

Csendes, óvakodó lépésekkel ment az előszoba felé vezető úton, mintha szentelt hely felé lépegetne. Az előszoba ajtajának nyikordulása a szívéig sajgott. A férfi felpattintotta a villanyt, az asszony elfogódva lépegetett körül a lakásban s hirtelen bepillantott az előszobából nyíló nagy szobába, a mellette levő, világ-

30.000 koronáért 6 teljes regényt kapnak szép kiállításban az „Uj Idők“ előfizetői, ha a „Millók Könyve“ új sorozatára előfizetnek. Az új sorozat első regénye: Herczeg Ferenc „Férfiszív“.

Sax Adolf

Világ, 1949. febr. 12.

EZELŐTT SZÁZ ÉVVEL, 1848 decemberében egy Budapestről Párisba került magyar hangszerkészítő, Sax Adolf találta fel a róla elnevezett szaxofont, amely azonban csak néhány esztendővel ezelőtt lett népszerű, mint a dzsessz főfúvóshangszere. Ennek a rézfúvó klarinétnak hét változata van. Sax egyik unokája, aki a nagyatyja kis műhelyéből nagy gyárat fejlesztett, most újabb találmányaival gazdagította a hangszereket. Ez a »Tökéletesített szaxofon« több hangszert helyettesít, nemcsak fúvókat, de hárfát és hegedűt is. Eddig már több országban szabadalmaztatta Etienne Sachso — mert az unoka így írja a nevét — új hangszerét.

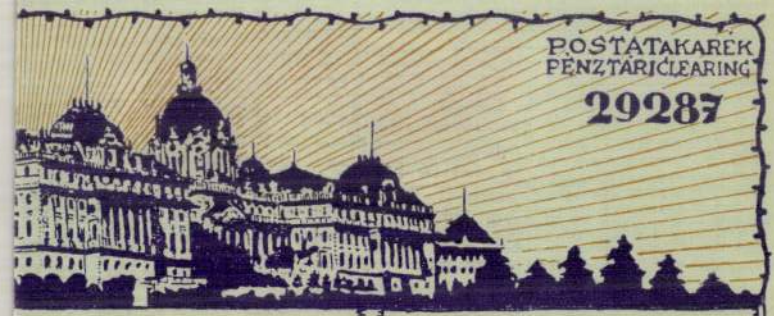

KAI MŰINTÉZET
ZSEF-UTCA 16-18.

HELIOGRAVÜROK, MŰLAPOK,
MŰVÉSZI KIVITELŰ NYOMDAI
MUNKÁK AZ ORSZÁG MINDEN
VÁROSÁROL ÉS VIDÉKÉRŐL,
FÉNYKÉPFELVÉTELEK EGYÉS
TÖBBSZÍNŰ AUTOTYPIÁK.

Budapest, 192 7. jun. 23.

ek Országos Bizottságának

B u d a p e s t

Aréna-út 41.

Sax Bernát

Vas. Ujs. 1864. 280.l

Irodalom és művészet.

** *(Diszes szobormüvek a nemzeti muzeum számára).* *Reményi* Ede Rómában a hires dán szobrász *Thorvaldsen* többrendbeli remek dombormüvét szerzé meg azon hazafiui szándékkal, hogy azokat a nemzeti muzeumnak ajándékozza. Öt darab ezek közül az üdvözitő életéből van meritve. A hatodik az ó-testamentomból Tóbiást tünteti elő azon pillanatban, midőn apjának szemevilágát a hal mája által visszaadja. Ennek eredetije Pisában van felállitva a hires szemész *Vacca* tanár sirja felett. Reményi pédánya Thorvaldsen által magán az eredeti márványon alakitva készült. A hetedik dombormü-csoportozat a mythologiából Ámort tünteti elő, a mint anyjához fut sirva, mert a darázs, melyet egy leszakitott rózsán lelt, ujját megcsipte. Anyja feddi őt, hogy miért nyult a rózsához. — A szállitmányban, melyet Reményi a tengeren Triest felé már utnak inditott, a dombormüvek mellett nem kevésbbé érdekes *Thorvaldsen mellszobra*, magától a nagy mestertől mintázva; továbbá *Liszt* mellszobra *Sax* Bernáttól; s ugyancsak ezen Rómában müködő szobrásztól még külön Liszt *ábrázatja*, magán az élőn alakitva.

Nagy-Ősz. T. 1091

A létesitendő plébánia épület homlokzata, alaprajza és keresztmetszete a hozzá tartozó istáló alaprajzával és más mellékhelyiség keresztmetszetével látható e lapon, a melyhez 10″ Wiener Klafter-re méretegység van adva. Felirata:

Grundriss Profil und Facade des neu zuerbauenden Pfarrhauses zu Triebswetter
Sig: Temeswar den 24ten Jener 780.
Franz Sax
Cam: Ing.

Szines rajz, mér. a vk. 26.3 : 43.4 cm.

Sax, Franz

Moravicza. T. 1260. II.

A Grundriss, Profil und Façade Des in dem Orth Moravitza neu zuerbauenden Fruchtkastens auf 24000 Metzen schweres Körnlein durchaus von guten Matteriale czimü lapon a magtárnak keresztmetszetét, homlokzatát és alaprajzát nyerjük. Jelzése: Sigl. Temeswar den 22ten Dec. 780 Franz Sax Caml. Ing.

Tusrajz, mér. a vk. 40.3 : 59.7 cm.

Grabácz. T. 327.

E lapon a létesitendő plébánia épületnek Façade-ja Grundriss-e, Profill-ja és Stall-jának alaprajza szemlélhető, melyhez méretegység van adva. Felirata:

Grundriss, Profil und Façade des neu zu erbauenden Pfahrhauses zu Grabatz.

ez után jobbra: Sig: Temeswar den 24ten Jener 780.
Franz Sax
Cam: Ing:

Tusrajz, mér. a vk. 25.4: 42 cm.

Tervrajz. T. 1111.

Az épitendő [illegible] gondnoksági épület alaprajzát az egyes helyiségek megnevezésével és annak keresztmetszetét szemlélhetjük. Felirata:

Le lapon

Grundriss und Durchschnit
Des neuen Zubaues zu dem Königl. Cameral Vervalter Amt Gebäud.

a mértékegységnél: Copirt den 16. Jänner 786. Durch Preischka
Cameral Mapp.

alól jobbra: Franz Sax.

Szines rajz, mér. a vk. 21 : 29.5 cm.

Máslak. T. 580.

E lapon a tervezett plébánia lak homlokzatát, alaprajzát és keresztmetszetét szemlélhetjük a hozzá tartozó melléképületekkel. Felirata fölül:

Grundriss, Profils, und Façade
Des neu zu erbauen angetragenen Pfarhofs zu Blumenthall, welcher aus 3 Zimmern für dem Pfarer,
1. Dienstboten Zimmerl, 1 Kuchel, Speis, und Vorhaus bestehet, dan ist hiezu
eine Stallung auf 3 Stuck Pferde und eben so viel Hornviech nebst s: v: Privet und Schupfen angetragen.

jelzése: Sigl: Temeswar d: 1ten Jul. 780.
Franz Sax
Cal. Ing.

Szines rajz, mér. a vk. 30.6: 41 cm.

Máslak. T. 1259. II.

A Grundriss, Profill und Façade der neu zu erbauenden Blumenthaler Kirchen az épitendő templom alaprajzát, keresztmetszetét a főoltárral és homlokzatát teszi szemlélhetővé. Jelzése: Sig. Temeswar den 22ten Janu 780 Franz Sax Cam. Ing.

Szines rajz, mér. a vk. 37.4 : 49.3 cm.

vet eszrevettek és megakadályozták. Haverda Mariska olyan rosszul érezte magát, hogy orvost kellett hivatni hozzá.

Haverda Mariska és neje társaságában előbb Olaszországba, majd Franciaországba utaztak.

Május 15-én Jánosy röpiratban közzétette emlékiratait, azonban nem nyilvánult meg nagyobb érdeklődés a kis füzet iránt.

Két nap mulva a bünügy iratai a koronaügyészségtől a Kuriához érkeztek és junius 21-ikén foglalkozott az üggyel a Kuria első tanácsa, amely formai okokból megsemmisitette a szegedi itéletet. A Kuria első tanácsának tárgyalásán sem a védők, sem a vádlottak nem jelentek meg. A Kuria az uj eljárás lefolytatására a budapesti büntetőtörvényszéket, mint delegált esküdtszéket jelölte ki.

Az ügyészség utasitására elfogató parancsot bocsátottak ki a három főbenjáró bünnel terhelt ember ellen.

A védők közül közben Lengyel Zoltán, aki egy fillér honoráriumot sem kapott, lemondott a védelemről.

A vádlottak, mintha összebeszéltek volna, junius 23-ikán önként jelentkeztek a rendőrségen, ahol letartóztatták mind-

Sax Tamás

németországi hegedü-
készítő Budapesten
telepedett le.
Nemessányi Félix
Sámmel kiváló ma-
gyar hegedükészítő
mála szabadult fel.

Szekely Nándor rádió
előadása magyar he-
gedükészítőkről.
1943. ok. 31-

LITHOGR. V. J. G. FRITZSCHE. LEIPZIG.

G. GROTE SEP.-CTO. (MÜLLER-GROTE & BAUMGÄRTEL) BERLIN.

RÖMISCHE WANDMALEREI

IN EINEM UNWEIT DER VILLA FARNESINA AUSGEGRABENEN HAUSE
SOGEN. VILLA LIVIA. ROM, PALATIN.+

+ Museo d.

vallásos gondolatainak, élményvilágának megvizsgálására kísérleti anyagot állított össze vallástlélektani kísérletek céljára. Tanulmá-

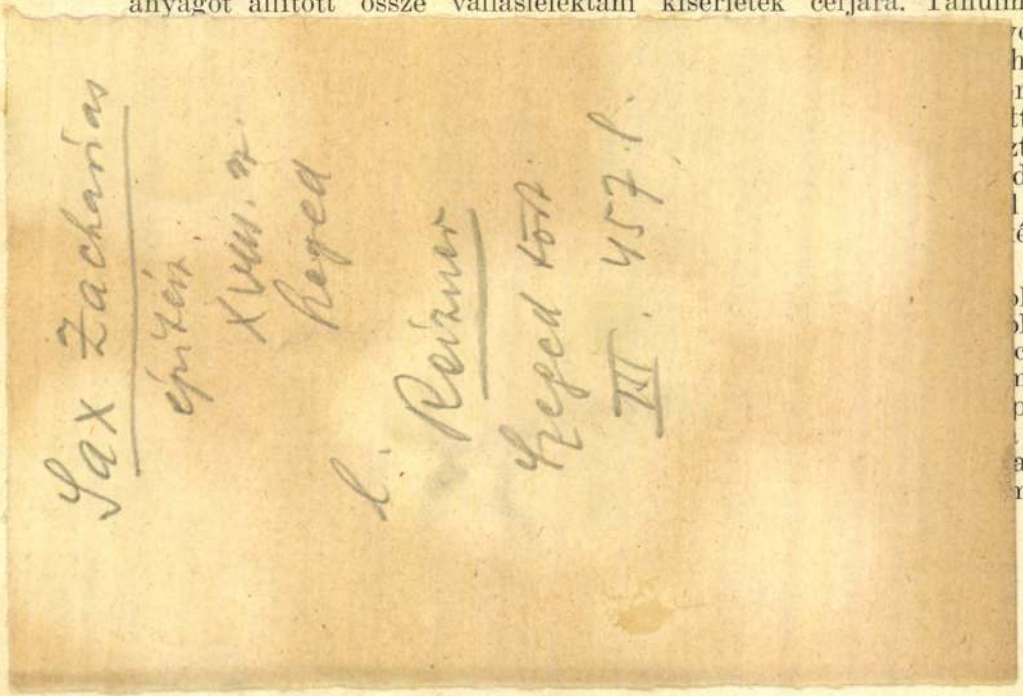

vasúti pályaudvarok kitelepítésére, a városi közlekedési vállalatok adminisztrációs és közlekedési kérdéseinek vizsgálatára, a gyorsvasút, közúti vasút és autóbusz feladatának megoszlására. Idevonatkozó tanulmányait „Berlin forgalmi problémái“ és „A nagyváros közlekedési szempontból“ című dolgozatokban foglalta össze. Hazatérése után tapasztalatairól előadásokat tart.

Mint **vendégek** legalább egy hónapot töltöttek a kollégiumban: *dr. Birkás Endre* író, *dr. Gelletich János* okl. bányamérnök, *Róka László* orvostanhallgató, *Ronkay Ferenc* okl. gépészmérnök, *dr. Stasney József* orvos, *Vásárhelyi György* zongoraművész, *Viczián Antal* orvostanhallgató. Egy hónapnál rövidebb ideig 205 vendég vette igénybe a kollégiumi lakást a tanév folyamán.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst ösztöndíjasai közül *Pacsi Jenő* az egész tanévben, *Béll Béla* április havában a kollégiumban lakott. Az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjasai közül pedig az első félévet töltötte a kollégiumban *dr. Cziffra András*, a másodikat *dr. Szemerényi Oswald*. Ugyancsak a kollégiumban lakott a II. félévben *Besenczky Kálmán*, a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal

GROMEK
fotógaléria

1399 Budapest, Pf.: 701/422.
Telefon: 06 60 371 348
E-mail: gromekfoto@mail.matav.hu

a Gromek Fotógaléria csoportos kiállítására, melyet 1998. szeptember 24.-én 17.00-kor Dárdai Zsuzsa és Saxon Szász János nyit meg.

A kiállítás 1998. november 4.-ig tekinthető meg a Váci Mihály Városi Művelődési Központban.

Cím: Nyíregyháza, Szabadság tér 9.

Támogatók: NKA

• Bozsó • Csoszó • Mladenov • Csontó • Odrobina • Kovács • Tóth • Hamarits • Török • Wandeler • Huber • Bondolfi • Coppes • Meyer • Novotny • Habart • Huruska • Síró Brachtlova • Lhotakova • Kalisnik • Bizjak • Breceljnik • Knific • Telek Zivkovic • Missirkov • Bogdanov • • Gavrilova • Treimann • Kertész Kinszki • Aczél • Rónai • Soltész • Boros • Kóczán • Demeter • Nagy Major • Polónyi • Gyenes • Szilágyi • Bász Szűcs • Salamon • Balaskó

SAXON SZASZ JANOS

|a

V.M.K. Fotógaléria

tisztelettel
meghívja
Önt

A Francia Intézet
tisztelettel meghívja Önt

Saxon-Szász János

Polidimenzionális mezők

és

Eleonore Bak

Rejtett dimenzió

című kiállításának megnyitójára

2003. január 21-én 18 órakor
a Francia Intézetbe.

A kiállítást megnyitja:
Beke László,
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
február 18-ig, hétfőtől péntekig 10-21 óra között.

Francia Intézet
1011 Budapest, Fő utca 17.
Tel.: 489 42 00
www.inst-france.hu

INSTITUT FRANÇAIS DE BUDAPEST

L'Institut Français a le plaisir
de vous inviter
au vernissage de l'exposition de

János Saxon-Szász
Champs poly-dimensionnels

et

Eleonore Bak
Dimension cachée

le mardi 21 janvier 2003 à 18h
à l'Institut Français

L'exposition sera inaugurée par
László Beke,
historien d'art

L'exposition est ouverte
jusqu'au 18 février du lundi au vendredi de 10h à 21h.

Francia Intézet
1011 Budapest, Fő utca 17.
Tel. : 489 42 00
www.inst-france.hu

INSTITUT FRANÇAIS DE BUDAPEST

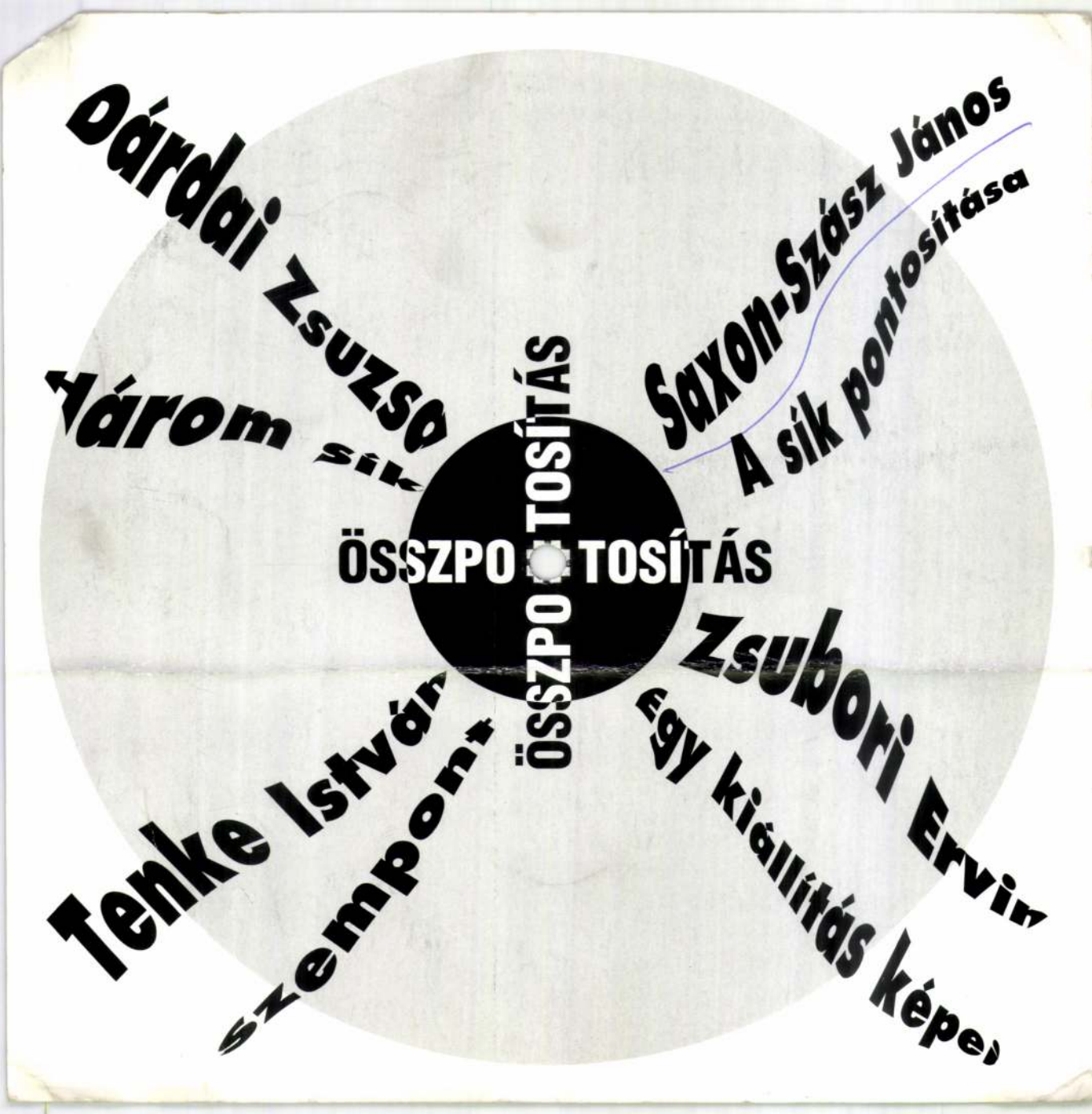
Ódrdai Zsuzso
Három sík
Saxon-Szász János
A sík pontosítása
ÖSSZPONTOSÍTÁS
ÖSSZPONTOSÍTÁS
Zsubori Ervin
egy kiállítás képei
Tenke István
szempont

SAXON – SZÁSZ JÁNOS

BLACK BLACK GALÉRIA

A téli napfordulón, 1996. december 21-én szombaton, este 6 órakor megnyílik a Black-Black Galéria Budapesten, a IX. kerületben, a Balázs Béla utca 20. szám alatti Merz Központban.

Nyitótárlat: Összpontosítás - az Árnyékkötők szerkesztőinek elektrografikai kiállítása.

Nyitóprogram: Muszorgszkij-Arnolfini Archívum: Egy kiállítás képei (zenedarab tizenegy zongorára - ősbemutató);

Opál Színház - FehFek (banális performansz); Mészáros Ottó (Szlovákia) & Dóra Attila - Fekete fény;

Ágoston Béla (Kampec Dolores) & Horváth Endre (Trottel) - 1. Fekete napszemüveg 2. Attack-F 3. Fekete humor

4. Fekete ügy. A kiállítás megtekinthető szombatonként 10-től 18 óráig,

illetve 1997. február 1-én, az este 6 órakor kezdődő záráson. A kiállítás és a Galéria támogatói:

Nemzeti Kulturális Alap, Árnyékkötők Alapítvány, Merz Alapítvány

Detvay Jenő
BOLT Galéria
Budapest
Leonardo da Vinci u. 40.
1085

SAXON SZÁSZ JÁNOS

A kiállítás 2004. február 21-ig látható, keddtől szombatig 9 és 17 óra között. Cím: 4400 Nyíregyháza, Vay Ádám krt. 18
Telefon: (+36 42) 408 720
vagy (+36 42) 508 692

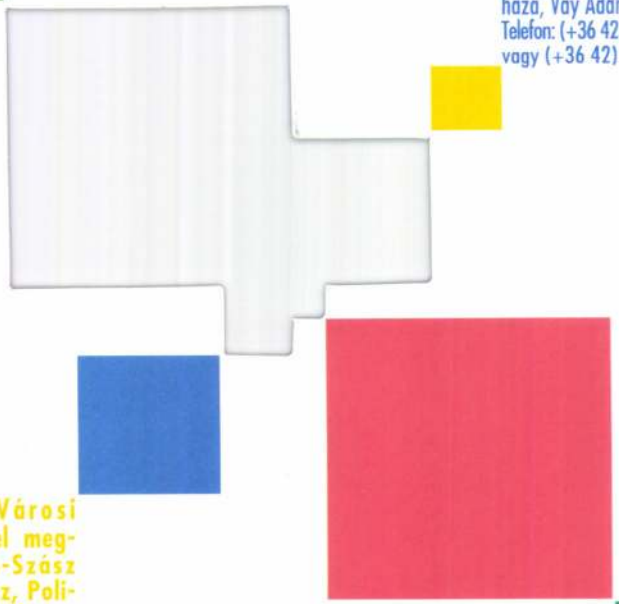

A nyíregyházi Városi Galéria tisztelettel meghívja Önt, Saxon-Szász János képzőművész, Poliuniverzum című kiállítás-megnyitójára, a Pál Gyula Terembe. Megnyitó 2004. január 7-én 17 órakor, megnyitja Dr. Beke László művészettörténész.

POLIUNIVERZUM

design saxon

KRÓNIKA

Megkezdtük dr. Lechner Jenő Rezső-téri templomtervének közlését. Jövő számban folytatjuk a tervek bemutatását.

Fröschl Ferenc okl. mérnök, építőmester, építési vállalkozó Székesfehérvárott meghalt. Ő építette az ipar- és kereskedelmi iskolát, a városi Lujza-szanatóriumot, a Koronczay- és Csöppentzky-házakat, a Kégl György-utcában annak idején feltünést keltő magas földszintes házakat, Borsos bíró házát, alig két hét alatt bravurosan beboltozta a Várkörút nyitott kanálisait; ő építette a városi kislakásokat, a felsővárosi egyik városi emeletes házat; feltünést keltett azzal a vakmerő vállalkozásával, hogy a „Hungária" kávéház földszintjét kidobva, vastraverzekre tette rá a kétemeletes házat és egy gyönyörű kávéházat varázsolt elő; ő építette a székesfehérvári, siófoki, nagykanizsai vasúti állomásokat, számtalan villát a Balaton mentén.

Halálozás. Holtzspach Nándor, régi jónevü építőmester 60 éves korában meghalt.

Say Ferenc építész Székesfehérvárott meghalt. 74 éves volt. Alkotásaival beleírta nevét a város történetébe s tudása, szelleme tanítványaiban él tovább. Ő építette a Vörösmarty-kör palotáját, a Szent István-termet, a régi tűzoltó laktanyát, a Kereskedelmi Bank Nádor-utcai épületét, a Bank-utca sarkán levő Dittrich Szilárd-házat, a Nagy Sándor-utca 1. sz. alatti kétemeletes palotát, a balatonfüredi szanatóriumot, a siófoki szállodákat, villasort, mely 36 épületből áll. Halála a kiterjedt Say-családot döntötte gyászba.

Halálozás. Reisenleitner Lajos építész, tart. huszárkapitány, életének negyvenhatodik évében f. hó 19-én elhúnyt.

A Magyar Mérnök- és Építész Egylet hétfőn, április 2-án délután 6 órakor a mű- és középítési szakosztály résztvesz a magyar Elektromosművek Országos Szövetsége által a m. kir. technológiai és anyagvizsgálóintézet (VIII., József-körút 6.) előadótermében rendezendő előadáson, melynek tárgya Pillitz Dezső mérnök: „A korszerű világítási technika gyakorlati alkalmazásai" című előadás vetített képekkel és bemutatásokkal. — Hétfőn, április 9-én délután fél 7 órakor a mű- és középítési szakosztályok együttes ülése. Tárgyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Kazinczy Gábor előadása: „Az amszterdami anyagvizsgáló kongresszusról és a külföldön használt épületszerkezetekről." 3. Folyó ügyek, indítványok.

A „Hungária" Magyar Technikusok Egyesülete V. Masztaba csoportja most tartotta Warga László okl. építész, városrendezési szakértő, kormányfőtanácsosi kinevezése alkalmával rendezett díszösszejövetelt, melyet Barcsai János nyitott meg. Waelder Gyula professzor meleghangú beszédben üdvözölte a csoport ősz dominusát. Warga László dominusz, kormányfőtanácsos meghatott hangon válaszolt az üdvözlő szavakra. Beszéde után az összegyűltek lelkesen ünnepelték kiváló dominuszukat, majd Bogdán Géza okleveles építészt avatták a törzs dominuszává.

Megépül a kaposvári evangélikus templom. A kaposvári evangélikus egyházközség közgyűlése kimondotta, hogy megkezdi a templomépítést, amint a megye és a város által átengedett terület tényleges birtokába jut. A terv elkészítésére Sándy Gyula műegyetemi tanárt kérte fel a közgyűlés.

A Hungária Magyar Technikusok Egyesülete megtartotta évi közgyűlését. Az ünnepi közgyűlésen Szily Kálmán dr. vezetésével ott volt a Műegyetem tanári kara és József főherceg is. Az egybegyűltek egyhangú lelkesedéssel Rohringer Sándort magiszterré, Szily Kálmán rektort pedig tiszteletbeli magiszterré választották meg. Végül felolvasták Szily Kálmánnak azt az alapítólevelét, amely szerint élete végéig minden év február 2-án 200 pengőt adományoz két jó tanuló és jó Hungarista műegyetemi hallgatónak. A rektor alapítványának jutalomdíjával az idén Szatmáry József szigorlómérnököt és Berényi Zsigmond negyedéves hallgatót tüntették ki.

A Budai Kath. Kör kultúrestéin március 12-én Müller István műépítész, műegyetemi tanár: Erdély műemlékeiről, március 19-én Lánczay-Fritz Oszkár, műépítész, az Országház műszaki főigazgatója: Erdély déli részének műemlékeiről, és március 26-án Schulek János műépítész: Kassa műemlékeiről tartott nagyhatású előadást.

A Mérnök- és Építészegylet közgyűlése. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet április hó 14-én, szombaton délután 5 órakor és 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja LXXX-ik évi közgyűlését az egylet székházában (Budapest, IV., Reáltanoda ucca 13—15). Az első napon ejtik meg az egylet elnökének és két alelnökének, tizennégy választmányi rendes, tíz választmányi póttagnak és négy tanácstagnak választását. A szavazás délután hattól este 8-ig tart.

Nemzetközi tervpályázat. Frank B. Kellog, az Amerikai Egyesült-Államok külügyi államtitkára a Pan American Union igazgató bizottságának elnöke, Magyarország washingtoni követével ez évi január hó 10-én írásban közölte, hogy Santó Domingóban, a Dominikói köztársaság fővárosában, Amerika felfedezőjének emlékére világítótornyot fognak felállítani Columbus-Világítótorony néven. A Pánamerikai Unió vezetősége világpályázatot hirdet építészek részére s e pályázat nyertesei 56.000 dollárral fognak díjaztatni. A pályázni szándékozók a kiírási feltételek megküldése végett forduljanak azonnal a következő címhez: Technical Adviser, Mr. Albert Kelsey, Panamerican Unión, Washington, D. C., a Pánamerikai Unió műszaki tanácsadójához. A pályázni szándékozók adják meg a kellő felvilágosítást életkorukról és gyakorlati tapasztalataikról, valamint közöljék azt is, hogy a pályázati feltételeket angol, spanyol, vagy francia nyelven óhajtják-e megkapni?

HIVATALOS RÉSZ

Versenytárgyalási hirdetések:

A Győri m. kir. államépítészeti hivatal a Levél községben építendő róm. kath. elemi iskola második tanterem építési munkáira versenytárgyalást hirdet. Határidő **1928. évi május hó 2-ik** napjának d. e. 11 órája.

A zalaegerszegi m. kir. államépítészeti hivatal versenytárgyalást hirdet a nemesvitai róm. kath. elemi iskola építési munkáira. Határidő **1928. évi április hó 12. napjának délelőtt 10 óra.**

A zalaegerszegi m. kir. államépítészeti hivatal a szepezdi tanítói lakás építési munkáira versenytárgyalást hirdet. Határidő **1928. évi április hó 10.** napjának d. e. 10 órája.

Rudasfürdő úszócsarnoka munkálataira április 10-én d. e. ½10 órai határidővel versenytárgyalást hirdet a székesfőváros tanácsa.

A Mária Terézia laktanyán szükséges homlokzat tatarozására hirdet **április 17-én** d. e. 10 órára versenytárgyalást a székesfőváros tanácsa.

Hazai orvoslások!

Dal a kislakásokról és egyebekről 50 év multán (1980-ban).

Régen volt, hol nem volt... a Zuglóban, a Maglódi úton, meg a Lenke uccában voltak ezek az úgynevezett — kislakások. Valamikor régen épültek, úgy 1927-ben, légköbméteresen és gondosan elszámolva. Abban a régi korszakban, amelyikben olyan sok érdekes és furcsa dolgok történtek.

Hogy-hogynem, állítólag akkor még ezekért a kislakásokért sorba állottak a lakók és bankok is egyaránt!

Hogy mit kerestek itt a bankok? Hogy miért álltak sorba?

Ki tudná ezt ma már megmondani? Ötven elmúlt esztendő után! — Bezzeg, ha élne még a kitűnő Lósy-Schmidt, a mindent kifürkésző és mindent kibogozó technikus régész és búvár, akkor még lehetne reménységünk ehhez is. De ki az ördög törődik ma az ilyesmivel!

Most egyébről van a szó!

Lengjünk csak át a téreken! Hogy elröppent, milyen hamar — ez a kis ötven év . . .

. . . . Lám-lám, hogy zakatol és milyen finom ívben kanyarodik fölfelé a régi Villányi-úton, Sashegy alján, Svábhegynek, Jánoshegynek, Guggernek és a Hármas határhegynek a megépült Széchényi-vasút, — egyik szárnya.

Nagy kocsijainak kilátó ablakain finom missek és donnák (idegenforgalom) bájolják el, a különben is gyönyörű vidéket.

— Yes! Sir, — mondja a fordulónál az amerikai csendőr. A 78.935-ik számú!

Hogy mit keres itt az amerikai — csöndér? Furcsa, — hát mi van ezen megütközni való? Hiszen egész Európában így van ez ma már bevezetve. Nem is lehetett volna máskép! — Hogy a „Nemzetek Szövetsége" hová lett? Kérdi ön, igen tisztelt idegen! — Nos hát, igen! A Szövetség is addig járt a kútra, — míg eltörött s kifolyt belőle az úgynevezett béketartalom.

Harmadik Klémenszó ugyan még egyre dörgé és magyarázta, hogy csak a francia módra szervírozott béke és civilizáció mentheti meg a világot, de az amerikai csendőr azt mondta, hogy — elég! Föl a kezekkel! Nézzük csak, mi van még ezekben az európai zsebekben.

Hát csak ezért vannak ők itt! Egy kis százéves megszállás. No, de azért nincs semmi baj. Lám, milyen szépen megépült a gellérthegyi nagy Pantheon a fürdőcsudával. Öt lift jár nesztelenül. Az egyik külön az amerikaiaké!

A másikról azt mondják, hogy egész nap csak államtitkárokat szállít és alig győzi őket!

A többieken a plebs és a kormányfőtanácsosok járnak. Hát ez érdekes! És fönn a levegő. Milyen csodás! Naponként külön légijárat hozza a balzsamos levegőt komprimált ballonokban a magyar Tátrából és Siciliából. A fenyő- és narancsillat odafönt lesz elporlasztva! Egyenesen szenzációs!

A városban, Pest—Budán, füstnek semmi nyoma, csak még itt-ott, ahol pipálnak. Földalatti kémények szippantják a kormot mindenünnen és Weisz Manfrédék még aznap briketté sajtolják. A „magasan szálló vasút" is már rég elkészült. Hogy hová lettek a régi sinek?

A részvényesek kapták emlékül és osztalék gyanánt, kinek egy méter, kinek kettő méter is jutott. A többek állítólag a váltókból is kaptak.

A vezérigazgatóságon is már elosztozkodtak. Felváltva megy a dolog. Kettő van belőlük.

Az egyik nappal, a másik éjjel vezérigazgat. Hogy mi köze van mindezeknek e cikk elejére biggyesztett és hangzatos című kislakásoknak? Hát csak annyi, hogy már nem is léteznek, mert lebontották őket! Hát természetesen, hogy a bankok bontották le. Megint csak sorba álltak és légköbméteresen lebontották. Hogy miért? Mert már nem feleltek meg az előírt követelményeknek!

Hogy mik azok az előírt követelmények?

Legeslegelőször is abszolut zárás és gázmentesség. A mostanában mindjobban megújuló gáztámadások esetére (minthogy ugyanis a kínaiak ki-kirándulgatnak néha napján, jó néhány ezer repülőhaddal), minden ház és épület egy gombnyomásra pneumatikusan zárul.

A város szakaszokra van osztva. A gázőrség egy gombnyomására egész utcasorok és mind a huszonkét kerület zárul. Ugyanekkor az épületek tetején elhelyezett önműködő kontra-gáz permetezők működésbe lépnek, miután az ellenséges összetételű gázt már a Kárpátoknál előzetes rádió vegyvizsgálattal felfogják és még idejében bemondják.

Hogy mit csinál ilyenkor a polgármester? Gázmacskát tesz föl, mint a többi halandó, akit hivatása a házakból elszólít.

Mindenki számára van aszbesztköpeny és csizma is az uccasarki állami és városi raktárakban. Az ember bemegy, fölveszi és nyugodtan tovább olvassa az újságot.

Mire a kínaiak elmennek, Weiss Manfrédék a gázokat összeszippantják, megreakciózzák és azután újra eladják a külföldnek.

Hogy mit szól ehhez a külföld? Semmit! Vesz és elad. Most a gázok a kelendők és a közkedveltek.

A Margitsziget is, lám, milyen szépen beépült. A földalatti egész a felső részig jár és a régi óbudai Hungária-úti hídfőhöz vezet.

Elkészült a Duna alatti alagút is az országháztól a budai oldalig.

Hogy mi újság van még?

Az, hogy az összes uccákat és tereket fölemelték az emeletnivóig és hogy az autóközlekedés itt bonyolódik. Lent a régi uccatesten a nacionizálva szocializált emberiség jár.

A repülőjáratok általánosak. Weck-end és mindenféle kirándulásokra olcsó és mérsékelt légi omnibuszok állanak rendelkezésre.

Miután a távolbalátás problémája végleg megoldódott, a napilapok sem közlik már fényképeken hazánk bankettező nagyjait, mint annakelőtte.

R. Jenő még mindennap ír vezércikket és H. Lóránt Görgei után még Klapkával is elkészült. A Mérnök és Építészegyletben, valamint az Építőmestereknél erős munka folyik abban az irányban, hogy munka legyen.

A pályázatok titkos nyíltsága még mindig nem dőlt el.

A Kamara választmánya újabban arról tanácskozik, hogy az átmeneti időt harmadízben is újra meghosszabbítsák. Állítólag megint magasabb érdekek játszanak közre.

Numerusz Klauzusz a technikán megszünt. De bevezették az úgynevezett előzetes fejkéregvizsgálatot. Csak keményfejű egyéneket vesznek föl, — mérnököknek.

Építési szerkezetekben újdonság a lábakon álló házak, melyek alatt ily módon szabályszerű közlekedés folyik. Sétányok a háztetőkön kerületenként egyesíttetnek.

No, de talán elég is egyelőre!

Cyrano.

Say Ferenc
építész

Say Ferenc építész Székesfehérvárott meghalt. 74 éves volt. Alkotásaival beleírta nevét a város történetébe s tudása, szelleme tanítványaiban él tovább. Ő építette a Vörösmarty-kör palotáját, a Szent István-termet, a régi tűzoltó laktanyát, a Kereskedelmi Bank Nádor-utcai épületét, a Bank-utca sarkán levő Dittrich Szilárd-házat, a Nagy Sándor-utca 1. sz. alatti kétemeletes palotát, a balatonfüredi szanatóriumot, a siófoki szállodákat, villasort, mely 36 épületből áll. Halála a kiterjedt Say-családot döntötte gyászba.

Építő Ipar – Építő
Művészet, 1928. ápr. 1.

MIHÁLY GÉZA

Budapest, VIII. ker., Baross-utca 41. szám.

Árverési

Az árverés napja	Festmények, rajzok	Gr. Sz. gyűjteménye	Szobrok, plakettek	Kelet-Ázsia	Ezüstök, ékszerek	Porcellán- és üvegtárgyak	Te
1931 dec. 10	181–260	1—170	—	—	—	—	
„ „ 11	261–350	—	—	—	1402—1440	1754–1800	225
„ „ 12	351—430	—	—	—	1441—1470	1801—1850	228
„ „ 14	431—520	—	—	—	1471–1500	1851—1900	232
„ „ 15	521—600	—	—	—	1501—1540	1901—1950	235
„ „ 16	601–690	—	—	1201—1250	1541—1570	1951—2000	238
„ „ 17	691—770	—	—	1251–1300	1571—1610	2001—2050	240
„ „ 18	771—860	—	—	1301—1350	1611—1640	2051—2100	243
„ „ 19	861—940	—	—	1351—1401	1641—1680	2101–2150	

más magyarázatra nem szoruló értesülést vehetnek olvasói.

A **„Vasárnapi Ujság“** a mellett, hogy a legjelesebb hazai irókat és művészeket számitja dolgozótársai közé, a külföldi irodalom feltünőbb termekeit is be szokta mutatni közönségének. Igy 1885. évi folyamában **Verne Gyula** kitünő regényirónak **„Sándor Mátyás“** czimű legujabb három kötetes regényét kezdte meg, egyidejüleg közölve azt és művészi illusztráczióit a franczia eredeti kiadással. E szép regény, melynek érdekességét a magyar közönség szemében még az is növeli, hogy **magyar tárgya van,** a jövő 1886. évi folyamban nyerendi befejezését. **A regény eddig megjelent első részét kiadóhivatalunk dij nélkül küldi meg lapunk mindazon uj előfizetőinek, a kik kivánják.**

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a **„POLITIKAI UJDONSÁGOK“ teljesen független politikai hirlap,** melynek irányát nem befolyásolják *sem pártok, sem érdekszövetkezetek, sem egyesek személyes érdekei*, melyet a pártatlan *igazság és meggyőződés* kimondásában nem gátolnak semminemü lekötelezettségek és magán tekintetek; melyet, mint **az események ismeretének hü és részrehajlatlan kutforrását** valódi szükségnek ismert el a magyar olvasó közönség. E politikai lap a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hü összeállitásban tárja az olvasó elé, s a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg, úgy, hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, *a napilapokat is lehetőleg pótolja.*

A «Politikai Ujdonságok» ujabban **„Magyar Gazda“** czim alatt két hetenként megjelenő **gazdasági lappal van bővitve.**

Mind a két lapnak kiegészitőjéül szolgál a «*Világkrónika*» czimü képes heti közlöny, mely hetenként egy iven s számos képpel illusztrálva jelen meg.

Félévre (január—juniusra).

A Vasárnapi Ujság	4 frt	— kr.
A Vasárnapi Ujság a «*Világkrónikával*» *együtt*	5 »	— »
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	6 »	— »
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «*Világkrónikával együtt*»	7 »	— »

Egész évre (január—deczember)

A Vasárnapi Ujság	8 frt	— kr.
A Vasárnapi Ujság a „*Világkrónikával*“ *együtt*	10 «	— «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12 «	— «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «*Világkrónikával*» *együtt*	14 «	— «

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése deczember hó végével lejár, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megujitására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megujitásánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél *czimszalagjukból* egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamácziót és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utcza 4. sz.)

HALÁLOZÁSOK.

II. Ferdinánd volt portugál király, a jelenleg uralkodó király atyja, meghalt Lisszabonban decz. 15-ikén. II. Ferdinánd, Ferdinánd szász-koburg-gothai herczeg legidősb fia, született 1818. év október hó 29-én Bécsben, 1836-ban egybekelt Mária portugál királynővel, Leuchtenberg Ágost herczeg özvegyével, s ekkor kapta a *braganzai herczegi* czimet. Legidősb fiának, don Pedro de Alcantara trónörökösnek születése után királyi czimmel ruházták fel, neje halála után pedig, fia nagykoruságáig, 1855-ig, az ország kormányzója lett. Elsőszülött fia, V. Pedro király azonban már az 1861-ik év november havában meghalt. A trónon másik fia, Lajos, a jelenlegi portugál király követte. Ferdinánd király 1869-ben másodszor is megnősült, egy Heiszler nevü tánczosnőt vevén nőül, ki az eljegyzés alkalmával grófnővé neveztetett ki. Ferdinándot, bár az országban eleintén idegennek tekintették, később kedves, előzékeny modoráért megszeretették. 1869-ben a spanyol koronával is megkinálták, de a tárgyalások eredményre nem vezettek. Az elhunyt kiváló hajlammal viseltetett az irodalom és müvészet iránt. Második neje, Elda grófnő, testvére a bécsi Karl-szinház egyik művésznőjének. Heiszler kisasszonynak.

Bezerédj Miklós, czimzetes püspök és a veszprémi káptalan nagyprépostja, a magyar kath. főpapság Nesztora, meghalt Veszprémben, 94 éves korában. A nagy kholera alatt Pápán volt lelkész s önfeláldozó buzgalma által tünt ki. Már 1833-ban lett veszprémi kanonokká s mint a káptalan küldötte részt vett az 1838-tól 1847-ig tartó pozsonyi országgyüléseken, s a konzervativ párt soraiban szónoklatai által tünt ki. Később a királyi táblán működött s a felsőbb biróságok uj szervezése után vonult vissza a közélet teréről. Nagy kedvelője volt a régészetnek s könyvtára a magánkönyvtárak között egyike a leggazdagabbaknak. Háza egész muzeuma volt a becses ritkaságoknak, melyeket nagy előszeretettel gyüjtött.

Szontagh Bertalan, Gömörmegye alispánja, meghalt szélhüdés következtében e hó 13-án, 63 éves korában, Rimaszombatban. Közel félszázadot töltött a közügyek szolgálatában, mialatt mint főszolgabiró, huzamos ideig megyei főjegyző, utóbb — 1872. óta — mint alispán lett általában tisztelt és becsült köztisztviselővé. 1861-ben a rimaszécsi kerületet képviselte az országgyülésen, mint a Deák-párt hive. Hirtelen halála a legmélyebb részvétet keltette mindenütt.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Kiss Péter, nyug. pénzügyminiszteri osztálytanácsos, fővárosi bizottsági tag, vám- és pénzügyekben jeles szakférfiu, 79 éves korában, Budapesten. — Kocsis Ádám premontrei rendü kanonok, a rend nagyvárad-hegyfoki prépostságához tartozó uradalom kiérdemült kormányzója, 61 éves korában, Pecze-Szent-Mártonban. — Say Ferencz, nyug. kir. mérnök, épitész és városi bizottsági tag, 65 éves korában, Székesfehérvárt. — Böhler Vilmos, gyártulajdonos, a fővárosi törvényhatóság bizottsági tagja, 54 éves korában, Budapesten; ugyanitt Baňhó Ferencz, nagykereskedő, 80 éves korában. — Mihálka Gábor, felsővissói aljárásbiró, 55 éves korában. — Márffy Ödön, Esztergommegye adófelügyelője, 46 éves korában, Esztergomban. — Tárczay Gyula, birtokos, 70 éves korában, Temesvárt. — Dr. Hutta János primási nyug. orvos, 86 éves korában, Esztergomban. — Dr. Mátyus Károly, Zólommegyének egykori főorvosa, a beszterczebányai takarékpénztár elnöke, 73 éves korában, Selmeczbányán. — Asztalos Gyula ügyvéd, 38 éves korában, M.-Szigeten. — Hadsics Czézár, Torontálmegye tiszteletbeli főjegyzője, Budapesten. — Id. Damokos Mihály 74 éves korában Alsó Csernátonban. — Schemmel Sámuel, m. k. erdőrendező Kolozsvártt, 66 éves korában. — Zerdahelyi Károly, kamarás, ki egykor Liptómegye császári biztosa volt, Pozsonyban, élete 84-ik évében. — Vekerle János, gyógyszerész, 83 éves korában, Zirczen. — Czeke Mihály, 1849-iki honvéd főhadnagy, Zalamegye volt pénztárnoka, Székesfehérvárt. — Klauber Móricz, az osztrák-magyar államvasut főfelügyelője, Orsován. — Steinbach István, a magyar-óvári gazdasági akadémia növendéke, Steinbach István budapesti közjegyző fia, Budapesten. — Gyalokay Kálmán, huszár-kadét, Gyalokay Lajos nagyváradi törvényszéki elnök fia, öngyilkosság következtében, Nagy-Váradon. — Putnik Béla, kir. járásbiró, a megyei törvényhatóság tagja, 46 éves korában, Fehértemplomban. — Krafft Károly, Marosvásárhely tekintélyes polgára, szesz- és sörgyártulajdonos.

Popovits-Lolits Sára, 73 éves korában, Nagy-Szombatban, hol ama ház tulajdonosa volt, melyben állitólag Nagy Lajos magyar király meghalt, s e házat az elhunyt emléktáblával is megjelölte, végrendeletében pedig több jótékony hagyományt tett. — Özv. Fazekas Pálné szül. Kiss Magdolna, tisztelt agg nő, 87 éves korában, Kun-Félegyházán, kinek halálát nagy rokonság, több unoka és dédunoka gyászolja. — Eottevényi Nagy Endréné szül. Peregi Etelka, a «Győri Közlöny» egykori szerkesztőjének neje, 44 éves korában, Pozsonyban, honnan holt testét Győrbe szállitották. — Özv. Mersich Ignáczné szül. Kopácsi Emerenczia, a «Győri Közlöny» volt szerkesztőjének édes anyja, 64 éves korában, Győrben. — Vidacs Jánosné szül. Kaptár Erzsébet, fiatal nő, Irsán. — Özvegy Koppánovits Ernőné született Markovics Mária, 67 éves korában, Székes-Fehérvártt. — Dr. Horváth Gyuláné született Braunwarth Gabriella, fővárosi orvos neje, 27 éves korában. — Özv. Máriássy Ágostonné szül. Kubinyi Lujza, Márkusfalván. — Özv. Kola Gáborné szül. Cserepes Rozália, 73 éves korában a Nagy-Várad melletti Felix-fürdőben. — Özv. Kovács Jánosné szül. Göőz Juliánna, a néhai badalói ref. lelkész és a beregi ref. egyházmegye esperesének özvegye, 56 éves korában, Borzsován. — Poláky Ignáczné szül. Sulhányi Ida, a tisza-abádi uradalmi tiszttartó neje, 49 éves korában, Puszta Tomoján. — Petrás Károlyné szül. Bellosicz Berta, Trencsénmegye árvaszéki elnökének neje, 28 éves korában. — Petróczyné szül. Nagy Flóra, Nagy-Bányán.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A szombati bироleány. Ismert nóta, népdalból kölcsönzött kezdet, egy-két helyen kivül jó népies rhythmus — s mind e külsőségek mellett sem sokat ér. Mert ha nincs cselekmény, nincs belső gazdag tartalom, mit ér a forma? még azért nem lesz ballada belőle. Itt pedig a belső érdek egészen hiányzik; a dolgot két sorban el lehet mondani — a többi csak czafrang.

Kritikán alul. Elszállott. Sárga lomb hull. Lehull már.

Boszorkánytáncz. Olyan jól van irva, itt-ott annyi verve-vel (mint a franczia mondja), hogy igazán sajnáljuk: miért nem értjük. Pedig nem értjük. Értjük a szavakat, az egyes stófákat: de nem értjük a bennök rejlő költői czélt — pedig a nélkül mit ér az egész?

Margitszigeten. Hangulatos s tartalmas is; csak ne volna rhythmusa mindegyre változó vagy inkább szabálytalan; egyes sorok ok nélkül rövidebbek, mások meg hosszabbak, mint kellene lenniök: pl. a második strófa 2. és 4. Az ilyen szót is nehéz eltürni: rezgtenek, oly nagy a hangtorlat. E csekélységeken jó volna javitani s itt-ott még simitni egy keveset, akkor jöhet.

Prometheus. Csakugyan jobb a többinél, sőt kevés javitással jöhetne is.

Nem közölhetők. A bucsuzó levélhez. — Az örömnap réges-régen. Ugy szeretném. Még ifju vagy. Minden elhagy. Karácsony éjszakáján. Elszállt az oromról... — Karácsony-est (Fehér lepel). — Udvarhelyi emlék. 1885.

SAKKJÁTÉK.

1361. számu feladvány. Noack L.-töl.

Sötét.

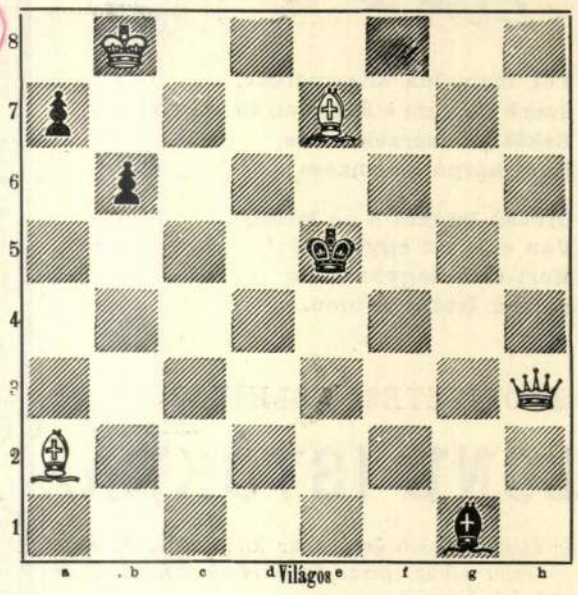

Világos indúl s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1355. sz. feladvány megfejtése.

Hofman F.-től.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Vh8—h1	Kd5—e5 : (a)
2. Vh1—e4 †	Bb4—e4 :
3. Hc5—e6 matt.	
a.	
1.	Bb4—b5 : (b)
2. Vh1—e4 †	Kd5—e5 :
3. He5—c7 matt.	
b.	
1.	Kd5—d4
2. Hc5—e6 †	K t. sz.
3. Vh1—e1—c1 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. Andorfi S. — Kovács J. — *Az Erkel-sakktársaság nevében* Exner Kornél. — *Lubochnán:* Okál János. — *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Deczember hó.

Nap		Katholikus és protestans		Görög-Orosz	Izraelita
20	V	D 4 Amm. vt.	D 4 Ammon	8 F 30 Patáp.	12
21	H	Tamás ap.	Tamás ap.	9 B. Assz. fog.	13 Gábor
22	K	Zéno vt.	Beata	10 Menna	14
23	S	Vikt. sz. vt. †	Dagobert	11 Dániel styl.	15
24	C	Ádám és Éva †	Ádám és Éva	12 Spiridion	16
25	P	Nagykarács.	Nagykarács. n.	13 Eusztrát	17
26	S	István I. vért.	István vért.	14 Tirzus	18 Sab. S.

Holdváltozásai: ☾ Utolsó negyed 28-án 1 ó. 38 pk. d. u.

Tartalom.

Szöveg: Bulharyn György. — Váczhartyánban. (Költemény.) Dalmady Győzőtől. — Martialisból. (Költemény.) Inczédi Lászlótól. — A költő barátja. — A spanyol király temetése. — Az angyalok világában. — Sándor Mátyás. Verne Gyula regénye. — Egyveleg. — Nis. — A szerb-bolgár háboruból. — Az Osztrák-Magyar monarkhia irásban és képben. — Jókai Mór legelső versei. — Az uj csillag. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetinaptár.

Képek: Bulharyn György. — Várady Antal. — A szerb-bolgár háboruból: Bolgár tábor Czáribród mellett. A szerbek visszavonulása Nisbe nov 26-án. Nis város. — A spanyol király temetése: 1. A gyászmenet megérkezése az Eskuriálba. 2. Mise az Eskuriál kápolnájában. 3. A ravatal a madridi királyi palota oszloptermében. — Sándor Mátyás. (Két képpel.) — A Dragomán-szoros. — Külvárosi utcza Nisben. — Szerb disznópásztor Nisben. — Dzsamia (török imaház) Nisben. Pállya Celesztin rajzai.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egy hatszor hasábzott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad BÉCSBEN: Dukes M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

VILÁGBÉKE.

Föl, mameluk állampolgár,
Szerb Palyám s Aldzsim, te bolgár!
Békét én szerzek, siess,
Hadi kárpótlást fizess!

Olvasd Istókot s ne búsulj!
Van eur.pai egyensuly,
Mert első nagyhatalom
Bolond Istók! A bion.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
a
BOLOND ISTÓKRA.

Bolond Istók, a jövő évvel már kilenczedik évfolyamába lép, s mint eddig, *gazdag tartalommal* és a *legdiszesebb kiállításban* jelenik meg.

Előfizetési ár:

január—márc. évnegyedre ... ... *2 forint*
január—junius félévre ... ... *4 forint*

Előfizetések, legczélszerübben posta-utalványnyal, a kiadóhivatalba küldendők, Budapest, egyetem-utcza 4. sz.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

Áthatlan
hideg és nedvesség ellen
csak frt 1.85
a legujabb találmányu, leg jobb, sürű szövetü, meleg, jól testhez álló
„polgár' kabát

Nem létezik **jobb, tartósabb, olcsóbb** és **kényelmesebb** mint ezen uj találmányu urak, hölgyek, fiuk és leányok részére való mindennapi használatra szánt «polgár» kabát. mely szürke, barna, drapp, sötétkék és fekete szinben kapható és illetékes személyek által dicsérettel ismertetett el:

1. **Minden testhez való simulékonysága.**
2. **Egyenletes testmelegség megtartása.**
3. **Egyéb drága felső ruha megtakaritása.**
4. **Jutányos ára, tartóssága, szép és divatos szabása.**

Ki birtokában van egy ily «polgár» kabátnak, annak nem kell tartani télen hideg és nedvességtől, senki se sajnálja tehát e csekély összeget, ennyivel tartozik mindenki a saját egészségének. Van továbbá raktáromban:

1200 darab meleg téli merino-gyapot mellény
különféle szinben, urak és hölgyeknek nélkülözhetlen I. minőség frt 1.40, II. minőség frt 1.20 darabszám,
1300 darab meleg téli merino-gyapot nadrág
különféle szinben, urak és hölgyeknek nélkülözhetlen, I. minőség frt 1.40, II. minőség frt 1.20 darabszám,
100 pár vastag, meleg téli harisnya
három pár csak frt 190.
1250 pár vastag, meleg téli kapcza
három pár csak frt 1.40.
900 darab női alsó szoknya
tricot, vastag és meleg akár csak a bunda, gyönyörű három — sőt ötsoros szines bordürekkel és franczia betoldással, előbbi ára: 5 frt, most csak frt 1.70 dbszám.

Egyedüli és egyetlen eladási és szétküldési hely utánvétel mellett

RABINOVIC, VERSANDTHAUS,
Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9.

Karácsonyi ajándékok kaphatók
Ifj. NAGEL OTTÓ
könyvkereskedésben
Budapesten, muzeum-körut, a nemzeti szinház bérházában.

Képeskönyvek 2—3 éves gyermekeknek.

Képes versek a kicsikék számára. Elpusztithatlan szines képpekkel. Ara 1 forint 60 kr. — **Kicsinyek világa.** Nagy, elpusztithatlan képeskönyv szines képekkel a szemléleti oktatásra. Ára 2 frt 60 krajczár.

4—6 éves gyermekeknek.

Képes abc és verses könyv, irta Lajos bácsi. Képes versek, szines képekkel. Ara 1 frt. — **Képek a szemléleti oktatásra,** a kicsinyek világa, irta Lajos bácsi. Szines képekkel. Ára 2 frt. — **Gyermekek öröme,** képes könyv sok vers és szines képpel. Irta Szabó Antal. Ara 1 frt 20 kr. — **Gyermekek mulatsága,** képes könyv, csinos szines képekkel és olvasmánynyal. Irta Szabó Antal. Ara 1 frt 20 kr. — **Gyermekkerti csokor.** Dalok, szavalmányok és társasjátékok kis gyermekek számára. Ara kemény kötésben 70 kr. — **Kedvencz könyvem,** mesék és versecskék kis gyermekek számára, irta Faylné Hentaller Mariska. Szép szinezet képekkel és fametszetekkel. Ara elegáns kiállításban frt 1.60. — **Erdőssy.** Gyermekmesék szines képekkel. Csinos kötés. 60 kr. **Walter.** Regekunyhó, rövid mesék és elbeszélések kis fiuk és leányok számára. Szines kép és fametszetekkel, csinos kötés. frt 1.20. — **Dalfüzér,** irta Lukács Pál. Ára csinos piros kötés. 40 kr. — **Kis pajtások könyvesháza,** hazafias versecskék és olvasmányok, irta Bolygó (Erdélyi) bácsi. Ara füzve 30 krajczár.

7—10 éves gyermekeknek.

Tündérmesék, elmeséli Tóni bácsi. Kedvelt tündérmesék válogatott gyüjteménye. Nagy szines képekkel. Ara 1 frt 20 kr. — **Kalocsa. Igaz történetek és mesék.** Az ifjuság számára a legjelesebb kutfők után irta a tanitó néni. 18 szines képpel és számos famet zettel. Ara csinos kötésben 1 frt 40 kr. — **Tündérkert,** legszebb, legujabb tündérmesék és elbeszélések gyüjteménye, kis és nagy gyermekek számára összeállitotta Kalócsa Róza, sok fametszvény és 18 szines képpel. Ara csinos kötésben 1 frt 40 kr. Aranyozott diszkötésben 3 frt 20 kr. — **Kis mesék.** Népmesék és elbeszélések gyermekek számára, irta Faylné Hentaller Mariska. Számos szines képpel és fametszettel. Ara csinos aranyszegélyzett kötésben 1 frt 80 kr.

12—14 éves gyermekeknek.

A nagy világ. Mulattató és ismeretterjesztő olvasmányok földrajzi és természettudományi alapon. Sok fametszettel. Ára kemény csinos kötésben 1 frt 20 kr. — **Saadi Firuz keleti tündérregék.** Az arab és török regevilág gyöngyeinek irodalmunkban eddig kiadatlan gyüjteménye, öt szines képpel, diszesen kötve, ára 2 frt. — **Délszaki ég alatt.** (Ujdonság.) Utazás a magas Pirenéktől a tengerig, irta Vajda Viktor. Franczia eredeti fametszvényekkel, csinos bekötésben. Ára 2 forint 40 krajczár.

Serdültebb korunaknak.

A magyar nemzet képes története. (Uj kiállitás.) Népszerü hazai történelem, irták Bodon József és Dr. Szalay József. Negyedrét (album) alakban ezernégyszáz harminczhat oldalon történeti jelenetet, katonai viseletet, csata-tervrajzokat, arczképeket és hires történeti kéziratokat ábrázoló százharminczkét fametszvénnyel. A két vaskos kötet, fekete alapzaton, dusan aranyozott vörös vászon diszkötésben, tokban, ára 12 forint.

Felnőtteknek.

Magyar átalános levelező és házi titkár. Gyakorlati utmutatás a közéletben előforduló családi és más levelek, kereskedelmi és üzleti fogalmazványok és folyamodványok helyes szerkesztésére, számos példával felvilágositva, szerkesztette Knorr Alajos. Ara diszes vászonkötésben frt 5.20.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György cs. k. egyetemi könyvárusnál, Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6

GYULAI PÁL KÖLTEMÉNYEI.

Második bővitett kiadás a költő arczképével.
Füzve 4 frt. Diszkötésben ... ... 5 frt 50 kr.

VÖRÖSMARTY ELETRAJZA.

Második jávitott kiadás Vörösmarty arczképével.
Füzve ... ... 2 forint.
Félbőrkötésben 3 forint.

EMLÉKBESZÉDEK.

Füzve 2 frt. Félbőrkötésben 3 forint.

Tartalma: Kazinczy Ferencz. — Pákh Albert. — B. Eötvös József. — Toldy Ferencz. — Kriza János. — Szigligeti Ede. — B. Kemény Zsigmond. — Gróf Széchenyi utolsó évei. — B. Jósika Miklós. — Mészáros Lázár. — Kossuth levele Deák halálakor. — A Vasárnapi Ujság 25. évfordulóján.

KATONA JÓZSEF
ÉS
BÁNKBÁNJA.

Katona arczképével. Füzve 2 frt.
Vászonba kötve ... ... 2 frt 40 kr.

EGY RÉGI UDVARHÁZ UTOLSÓ GAZDÁJA.

Dörre Tivadar rajzaival. Harmadik kiadás.
Füzve 1 frt 40 kr. — Díszkötésben 2 frt.

A FRANKLIN-TARSULAT kiadásában Budapesten megjelens és minden könyvkereskedésben kapható:

GYÉMÁNTKIADÁSOK.

SZENT LÁSZLÓ.

Történelmi költemény.

Irta **GARAY JÁNOS.**

Ára fehér vászonba diszesen kötve 2 forint,

SZIGET VESZEDELME

Irta **gróf ZRINYI MIKLÓS.**

Az első 1651-iki kiadás után.

V. kiadás. Ára 1 frt 40 kr. Fehér vászonba diszesen kötve 2 frt.

Az 50 év óta a bécsi piaczon fennálló legjobb hirű, **nagybani eladásra** berendezett posztóczég

„a jó pásztorhoz"

előbb Strohschneider Vincze,
BÉCSBEN,
I., Rothenthurmstrasse 14,
eladja összes raktárát
valódi brünni gyapjuszövetek
maradékaiból egész uri öltözetekre, **melyek egy teljes öltözékre bőven elegendők,** és pedig kabát, nadrág és mellényre; **minden szinben** és **elpusztithatatlan** minőségben az alábbi **két legolcsóbbra szabott áron,** és pedig:

II. minőség egy egész öltözetre ... frt **3.50**
I. minőség « « « ... frt **4.50**

E maradékokból minták nem küldhetők, ellenben ezennel nyilvánosan kötelezem magamat a nem tetsző árut haladéktalanul visszavenni. — A fönnebbi szövetek szállitása **csomagolási költség felszámolása** nélkül, az összeg beküldése vagy utánvét mellett történik.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára **Szelinszki György** cs. kir. egyet. könyvárusnál Bécsben, I., Stephansplatz Nr. 6.

TERÉZ
ÉS
KISEBB KÖLTEMÉNYEK
IRTA
ÁBRÁNYI EMIL.

Ára füzve 80 kr., diszkötésben 1 frt 20 kr.

Nép-gyógyszer!

1881 óta e **kitünő szer** a **szenvedő közönség** részéről élénk keresletnek örvend s a folyton emelkedő tudakozódás eléggé bizonyitja a gyógyszer jelességét. E szer összeállitása **szigorúan tudományos alapon** nyugszik (20 évi gyakorlat tanulmánya és tapasztalatai); miután az egyes hatékony anyagok e szerben helyes mértékviszony szerint vannak fölosztva, ugy, hogy az e **kiválóan szerencsés összetétel** folytán mindazon betegségeknél jónak bizonyult, melyek **általános gyöngeséget és lesoványodást** vonnak maguk után, kiválóan pedig: **a tüdő-, mell- és légzőszervi bajok** minden fokozatában, **hosszantartó köhögés és rekedtségnél, nehéz légzés, vérszegénység** (sápkór) stb. stb. **Rendkivüli tápereje, könnyen emészthetősége és a gyomorra nézve erősitő hatásánál** fogva e szer már sok **száz esetben** igen **jó hatással** alkalmaztatott **emésztési gyöngeségnél, gyomorhurut, gyomorfeszülés-** és **gyomorfuvódásnál, lesoványodott, gyönge gyermekekre** jó hatásu, az **idegrendszer szétbomlottságánál** stb., stb., valamint mindenütt, hol a test észszerü és erőteljes táplálása szükségesnek látszik. E szer **jó izü** s mindenki által szivesen bevétetik.

Egy egész eredeti doboznak az ára, mely **felnőtteknek elég 12, gyermekeknek pedig 24 napra,** használati utasitással együtt **4 frt**; egy próba-doboz, mely elég 6, illetve 12 napra, **2 frt.**

Szállitás készpénzre vagy utánvét mellett **Stenner Frigyes oroszlán-gyógyszertára** által, **Brassóban.**

Raktárak: Török József gyógyszertára Budapesten; Sóltz R., Pozsonyban; Tarczay I., Temesvár; Dieballa G., Székesfehérvárott; David J. Eszéken; Küchler B., Verseczen; Jaskievics H. Zágrábban.

Köszönő es elismerő irat.

T. Stenner Frigyes gyógyszerész urnak, Brassón.

Budapest, 1885 február 3-án.

Kérem küldjön mielőbb utánvét mellett, 3 nagy dobozzal az Ön, nehéz légzésről jeles hatásu, nép-gyógyszeréből. — Teljes tisztelettel
2489 **Weisse K.** eczetfőző, VI., Podmaniczky-utcza 41.

Say Ferencz, épitész, XIX.sz.

Religió 1894.II.fv.37.sz.

Egyh.tud. 347.o.

Rendelje meg idejében

(december 15-ig)

az 1936-os

VICINÁLIS DUGÓHÚZÓT

a mérnök- és gépészmérnök-hallgatók humoros évkönyvét,

a kedvezményes megrendelési ár

3·— P beküldése által,

mert bár gazdag tartalommal és gyönyörű kiállításban, de csak

KORLÁTOLT PÉLDÁNYSZÁMBAN

jelenik meg. (1936. januárjában)

Cím:

VICINÁLIS DUGÓHÚZÓ
SZERKESZTŐSÉGE
BUDAPEST, XI.,
MŰEGYETEM

Csekkszámla:

VICINÁLIS DUGÓHÚZÓ
SZERKESZTŐSÉGE
BUDAPEST, 38.727 SZ.

A postahivatalban kap bianco csekklapot.

Mutatványlap.

ABSZOLUT FEKETE TEST NINCS, ahol életben van az erkölcsvédelmi rendelet.

A bukás levegője üli meg a termet. Az uvézó végső erőfeszítéssel kinyögi: Méltóságos uram, ez nem volt benne méltóságod könyvében.

Pogány: Az lehet, de mért nem készül komolyabb könyvekből?!

*

Romsauer (minden keze, hónalja, lábaköze, nyakaalja tele lévén vonalzóval): Ez a döféspont itt, amerre kacsintok. . .

Az 1936-os Vicinális Dugóhuzó bolti ára 4 pengő lesz. Előre megrendelve azonban 3 pengőbe kerül. A megrendelés céljából e

3 pengő

előzetes befizetését kérjük a 38.727 sz. csekkszámlára legkésőbb december 15-ig.

Herrmann Maxi: A fogaskerék kopása — nem akarok pártos lenni — de a taxiknál nagyon jól észrevehető.

*

Heller Farkas: Hogyha a világon minden ember suszter volna, a fejünk helyett is lábakat kellene viselnünk.

*

Szabó Gusztáv: Ha az „Árpád" üzemzavarba kerül és egy lokomotív húzza, az olyan, mintha egy messengerboy beteg lesz és a levelet elefánton küldik el.

Vasszerkezetek: Hármas átmetszés.

Tanszéki csendélet három képben.

Pofa: (Benyit.)
Ricinus: Hány óra?!
Pofa: Öt perc múlva egy.
Ricinus: A hivatalos óra egykor kezdődik.
Pofa: (El.)

(Öt perc múlva.)
Pofa: (Benyit.)
Ricinus (szalonnázik): Menjen csak ki.
Pofa: Már egy óra.
Ricinus: Akkor is menjen ki!
Pofa: (El.)

(Egy óra múlva.)
Pofa: (Benyit.)
Ricinus: Hány óra?
Pofa: Kettő.
Ricinus: A hivatalos órának vége.

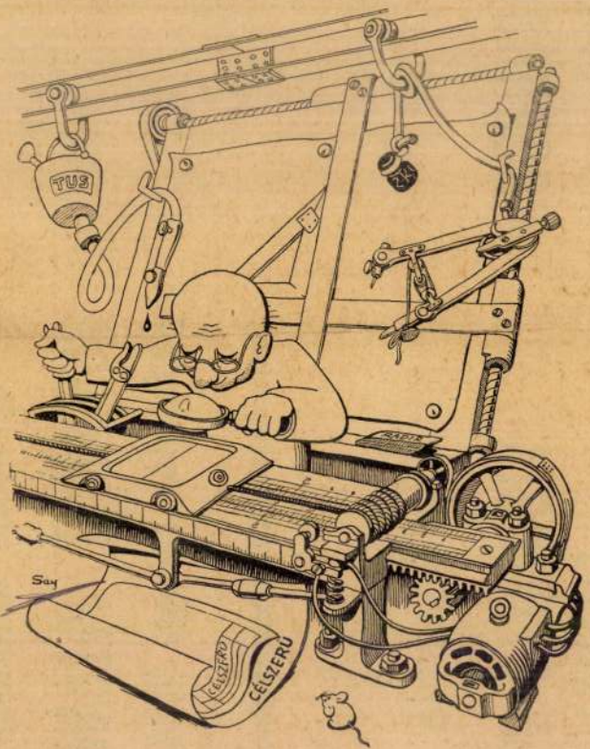

Világszabadalom: mótorizált logarlőcs.

Megjelenik 1936 januárjában nyolcvan oldalon, több száz viccel, rengeteg rajzzal és karikaturával.

Say Géza. Kopár dombokon.

Say Géza

„Kéve" kiállítása Kernstok Szalonban

Magyarság
1929 III 17

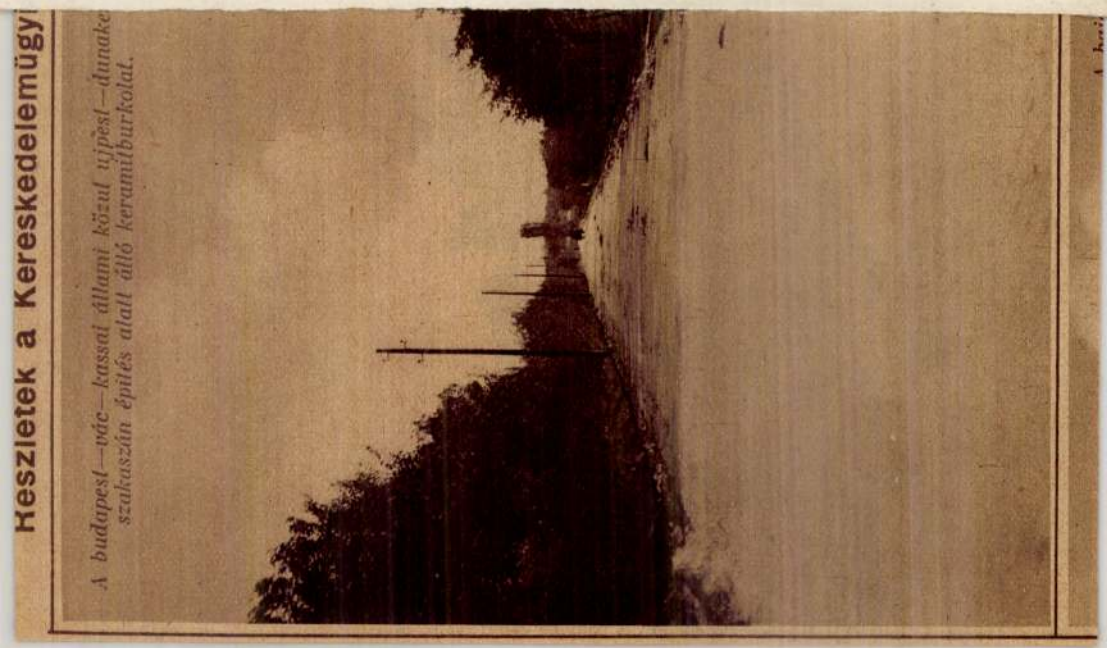

dr Say Géza festőművész

Magyarság 1931 IV.1.

* **Képzőművészeti kiállitás Székesfehérvárott.** A Székesfehérvárott lakó képzőművészek reprezentativ kiállitását vasárnap nyitotta meg *Széchenyi* Viktor gróf főispán a vármegyeház disztermében. A kiállitás anyagából kiemelkednek *Say* Géza dr. hat festménye, valamint *Borv* Jenőnek, a Képzőművészeti Főiskola tanárának miniatür szobrai. *Say* Teklának különösen rajzai, *Márton* Jakab tanár portréi, *Bertalan* Rózsi erdős tájképei, *Pentsy* Jenő századosnak humoros karcolatai, vitéz *Oláh* József és *Vaimár* István festőművészeknek eleven, szines plasztikus képei aratnak nagy elismerést. Nagyon tetszenek *Vass* János szobrászművész és *Mérki* Béla iparművész tárgyai is. Feltünést keltenek a székesfehérvári Vass József Hadiárvaintézet kerámiai mühelyének kiállitott dolgai. Ezzel az iparággal az intézet nemzeti missziót teljesit, egyrészt növendékeit uj iparágra neveli, amellyel nagyon csökkenteni lehetne a cseh áruk behozatalát, másrészről megóvja és megtartja a kihaló magyar népies motivumokat. A kiállitásnak állandóan sok látogatója van,

dr Say Géza festőművész

— **Megnyilt a székesfehérvári képzőművészek reprezentativ kiállitása.** A Székesfehérvárott lakó képzőművészek reprezentativ kiállitását vasárnap nyitotta meg gróf *Széchenyi Viktor* főispán a vármegyeház disztermében. A kiállitás anyagából kiemelkednek dr. *Say Géza* hat festménye, valamint *Bory Jenőnek*, a Képzőművészeti Főiskola tanárának miniatür szobrai. *Say Teklának* különösen rajzai, *Márton Jakab* tanár igen sok képe közül portréi, *Bertalan Rózsi* tanárnak erdős tájképei, *Pentsy Jenő* századosnak humoros karcolatai, vitéz *Oláh József* és *Vaimár István* festőművészeknek eleven, színes plasztikus képei aratnak nagy elismerést. Nagyon tetszenek *Vass János* szobrászművész és *Márki Béla* iparművész tárgyai is. Feltünést keltenek a székesfehérvári dr. *Vass József* Hadiárvaintézet kerámiai műhelyének kiállitott dolgai. Ezzel az iparággal az intézet missziót teljesit. Egyrészt növendékeit uj iparágra neveli, amellyel nagyon csökkenteni lehetne a cseháruk behozatalát, másrészről megóvja és megtartja a kihaló magyar népies motivumokat. A kiállitásnak állandóan sok látogatója van.

Pesti Hirlap 1931.IV.21.

alvány.

.....*nak. címe:*.....

(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

.....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

...*bélyeg*.....*nyugta*.....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Say Géza festőművész

— Megnyilt a képzőművészek kiállitása Székesfehérvárott. A székesfehérvári képzőművészek reprezentativ kiállitását vasárnap nyitotta meg *Széchenyi* Viktor gróf főispán a vármegyeház disztermében. A kiállitás anyagából kiemelkednek *Say* Géza hat festménye, valamint *Bory* Jenőnek, a Képzőművészeti Főiskola tanárának miniatür szobrai. *Say* Teklának rajzai, *Márton* Jakab portréi, *Bertalan* Rózsi erdős tájképei, *Pentsy* Jenő humoros karcolatai, *Oláh József* és *Vaimár* István elevenek, szines plasztikus képei aratnak nagy elismerést. Nagyon tetszenek *Vass* János szobrászművész és *Márki* Béla iparművész tárgyai is. Feltünést keltenek a székesfehérvári *Vass* József dr. Hadiárvaintézet kerámiai műhelyének kiállitott dolgai. Ezzel az iparággal az intézet nemzeti missziót teljesit. Egyrészt növendékeit uj iparágra neveli, amellyel nagyon csökkenteni lehetne a cseh áruk behozatalát, másrészről megóvja és megtartja a kihaló magyar népies motivumokat. A kiállitásnak állandóan sok látogatója van.

Nemzeti Ujság 1931.IV.1

Kiadás előtt

A csatolt ügyiratok számai: .....

Say Géza festőművész

Esti Kurir 1931.III.8.

A Nemzeti Szalon csoportkiállítása

A hetvenedik kiállítását rendezi a Nemzeti Szalon, s igen örvendetes jelenségként kell megemlitenünk, hogy gondosan összeválogatott anyag mellett a kiállitó művészek szellemében is sikerült összhangot találniok. *Say* Géza ötlik elsőnek szembe (nem az érték sorrendjében). Lendületes technikával, kitünő perspektivikus tájlátással, drámai szinekkel festi jó naturalisztikus képeit. Mindegyik, külön-külön értéke a szép iránti törekvésnek.

Ducsay Béla művészetét talán szinkubizmusnak nevezhetnők, anélkül, hogy az anyagábrázolásban s a tömegérzékeltetésre a kubizmus lejárt felfogását alkalmazná. A fény érdekli, a fénynek szinbontó, s a szineknek a fényben jelentkező hatása az uralkodó tónusa festőművészetének. Valósággal virtuóza ugy az olaj, mint az aquarell festőtechnikának, s ezzel a tudással nem egy helyen egyenesen meglepő hatásokat ér el. Régebbi munkáinak kiállításával azt igazolja, hogy elindulása és a mai fejlettsége között egységes művészi szellem él.

Csabai Wagner József pasztellfestő friss előadásához szinte hozzátartozik kedves, derüs tárgymegválasztása s technikájában, ha jelentkezik is némi türelmetlenség, gondolatát mégis szabatosan, hiánytalanul fejezi ki. A legfiatalabb kiállitó *Török* Éva, talán a legforradalmibb festőjelenség kiállitótársai között, de nőknél eléggé fel nem becsülhető erővel marad azon a határon innen, amely megvédi a szertelenségtől.

Tiszta, világos szinei, orthogonális formalátása, a nagy szinfelületek megcáfolhatlan festői hatása nála tökéletes összhangban vannak, s ezek a fiatal művésznő fejlődésében olyan értékek, amelyek biztos kézzel vezetik a célba. *Endrő* Margit keramikus egészíti ki a kiállitást. Abszolut modern ugy a formában, mint a szinezésben, de ökonomikus az erőelosztásban, nem pazarol nagyobb lendületet egyes tárgyaira, mint amennyit azok elbirnak. Igy válnak modern felfogásu munkái mindenki számára tetszetős tárgyakká.

Boross Mihály.

Tételszám	Irattári szám

Ujra be kell mutatni: ..... n .....

Magyar királyi állam

Iktató-szám ..... 19 ....

..... osztály.

A beadvány { száma ..... kelte ..... beérkezése .....

Tárgy:

..... db melléklet ..... csomag ..... súly

			9.8
			20
			20
			7
			4.4
			6
			15.5
			6
gépgyárak			7.8
			3.5
			211
			36
			55.8
			—
			48.5
			6.2
			48

Cukorgyárak		
Délcukor	93	93.5
Magyar cukor	—	92
Georgia	—	9
Gáz- és villamossági vállalatok		
Izzó	—	252.25
Sörgyárak és szeszipari vállalatok		
Részvénysör	—	95
Gschwindt	128	128.5
Polgári sör	—	127
Krausz szesz	—	90
Pannónia sör	—	18.4
Szállodák és gyógyfürdők		
Ligetszanat.	—	3

Géza
Say ~~Béla~~ festőművész

Nemzeti Ujság 1931.III.

A Nemzeti Szalon uj csoportkiállitása

Három tárlat

A *Nemzeti Szalon* uj csoportkiállitásán feltünően jó anyag várja a vendégeket. A kiallitók mindegyike egy-egy kisebb, zárt kollekcióval vonul fel, a legkiforrottabb és legfestőibb tehetség köztük *Say* Géza. Korábbi, szórványosan jelentkező dolgaiban is volt igéret, de mostani kollektiv bemutatkozása egyenesen — kiugrás. Festői fantáziája legerősebben a „nagybányai stilus" felé vonzza, noha impresszionizmusa talán épen most van azon a határon, amelyen tul már valami ujabb, valami más következik. Ereje mindenesetre az, hogy mindig lelkes izgalommal fordul tárgyai felé és az élményt frissen, néha egyenesen nagyvonaluan, de mindenesetre egységesen és artisztikusan tudja előadni. Szinei teltek, ecsetkezelése bátor és biztos, melyen átérzett erdős tájrészletei, néhány közvetlen hangulatu balatoni dolga és főleg a 89. számu kép a tárlat legszebb alkotásai, de amelyek alighanem még mindig nem jelentik tehetségének felső határát.

Ducsay Béla is rokonszenves ismerőse azoknak, akik figyelmesen szemlélik az utóbbi évek tárlatait. *Ducsay* nyugtalanabb, inkább drámai hatásokat kereső tehetség. Képeit misztikus fényforrásokból omlő fénycsóvák öntik el, a figurálisban a mozgás dinamizmusát keresi. Az erőnek ez a szeszélyes követelődző idézése néha a stilizáció barokkos játékaiba, vagy illusztrativ hatásokba téved, de Ducsaynak van néhány olyan tiszta és egyéni szinekre hangszerelt nyugodt tájképe, amelyek nemcsak bizonyitékai egyéniségének és talentumának, hanem talán a fejlődés irányvonalát is jelentik.

Csabai Wagner József kitünő müvelője a pasztellkrétának, most kiállitott anyagának legtöbb darabja azt bizonyitja, hogy többet akar, mint egyszerü ábrázolást: szellemes, ötletes sommázását egy érdekes táj kivágásnak, mozgalmas tengerpartnak. Szinei is szépek, technikája könnyed és hiven simul a materia karakteréhez.

Török Éva személyében tehetséges piktorinát avat a kiállitás. a fiatal művésznő nyugalmas folthatásokat és leegyszerüsitett, de határozott vonalritmust keres. Bemutatkozása komoly igéret. *Endrő* Margit, a kiállitás ugyancsak fiatal keramikusa nagyon jó iskolán nevelkedett, kulturáját ügyesen kiaknázza, de a technikát nem öncéluan, hanem a szobrászi elemek stilszerü hangsulyozására használja fel. Figurális dolgaiban magasabb prekuzió van, vázai, edényei szépek.

Tételszám	Irattári szám

Ujra be kell mutatni: ..... n .....

Magyar királyi állar

Iktató-szám ..... 19 ...

..... osztály.

A beadvány { száma .....
kelte .....
beérkezése .....

Tárgy:

..... db melléklet ..... csomag ..... súl

A tábori püspök körlevelének bevezetőjéből kiemeljük a következőket:

Amint kegyeletes szemmel nemzetünk viszontagságos multjába tekintek, az emlékezés ezüstös holdfényében megvilágosodnak előttem a régi letűnt századok és történelmünk hegyeiből és völgyeiből mint folyó, mint hatalmas, méltóságos szent folyam elém csillámlik a magyar katonák hullámvonala: Szentkardunk hordozóinak, őrökségföldünk és Keresztünk oltalmazóinak és védőinek ragyogó csapata.

Látom az első diadalmas sereget élén a párducos Árpádot, amint az Ur vezénylete alatt felrobognak a Kárpátok szent bércére s véres harcok, fényes diadalok után elfoglalják őrökségünket. Majd látom Szent Istvánt és csapatait, amint a Kereszt és a házi tüzhely védelmére hadba indulnak és győzelmeket aratnak. Látom a szekercecsapással rettenetes Lászlót, Szent László és damdázait, ahogyan a pogány kunok ellen csatába szállnak és diadalt diadalra halmoznak. Látom Nagy Lajost, a Hunyadiakat, a Rákócziakat és a többi nagyokat és nyomukban a magyar föld hős katonáinak, vitézlő daliáinak hullámzó csapatait, amint századról-századra jönnek, felragyognak és azután babérosan, vérrük bíborába eltűnnek, felszállnak a Hadak útjára, hogy végül helyt adjanak Nektek, dicső Honvédségünk vitéz daliái-

Megnyilt a „Magyar művészetért" kiállítás

A kormányzóné védnökségével rendezett „Magyar művészetért" kiállítás szombaton délben nyilt meg ünnepélyes keretek között. Pontban 12 órakor érkezett a Műcsarnok elé vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó hitvese és a kormányzóhelyettes felesége társaságában. A rendezőbizottság tagjai fogadták a magas vendégeket, akik díszruhás hajduk sorfala között vonultak a kiállítási termekbe. A nagy csarnokban *Rakovszky* Iván, a képzőművészeti társulat elnöke mondott üdvözlő beszédet, megállapítva, hogy *az írók és művészek a háborús viszonyok ellenére is töretlen erővel, munkakedvvel és lelkesedéssel dolgoznak tovább. Nem a hanyatlás, hanem a fejlődés és virágzás jeleit látjuk.* A harctereken azért küzdünk, hogy hagyományainkhoz hiven megvédelmezzük Európát a keleti kulturálatlanság rombolásaival szemben és ezzel együtt megmentsük a magunk létét, hitét, erkölcsét és gyermekeink jövendőjét. Ezért él és virágzik nálunk a művészet, bár katonáink messze frontokon harcolnak. *A világégéssel kapcsolatos válság mégis kihatással van a művészetekre anyagi szempontból s ennek a problémának a jelentőségét érezte át a főméltóságú asszony, amikor évek óta lehetővé teszi a „Magyar művészetért" kiállítás megrendezését.*

A megnyitáson a politikai és társadalmi élet előkelőségei közül is számosan megjelentek. Többek között jelen voltak: vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter és felesége, vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter és felesége, *Hóman* Bálint, *Antal* István, *Lukács* Béla miniszterek, bárcziházi *Bárczy* István, *Wlassics* Gyula báró államtitkárok, *Szép* László miniszteri osztályfőnök, *Homonnay* Tivadar főpolgármester és *Szendy* Károly dr. polgármester.

A kormányzó és hitvese egy óránál tovább tartózkodott a termekben s a főméltóságú úr távozásakor kijelentette, hogy *ez a kiállítás a legszebb azok között amelyeket az utóbbi időben látott.*

*

Véletlen műve, de nem jelentőség nélkül való, hogy a „Magyar művészetért" mozgalom harmadik kiállítása közvetlenül a könyvnapok folytatásaképpen nyílt meg a Műcsarnok termeiben. Az írók után most a képzőművészek álltak porondra, életjelt adva és ugyanezt várva a társadalomtól. A szép szavak kultúrája után most a színek, formák kultúrája jelentkezik, hogy adjon és kapjon. A kormányzó úr hitvese által kezdeményezett mozgalom célja az, hogy a magyar festők és szobrászok sorsát elmozdítsa arról a holtpontról, amelyre az általános gazdasági helyzet és a tehetősek közönye juttatta. A válságot a képzőművészet különösképpen megérzi. Mecénás-közönsége főképpen a kultúrigényes, tehetősebb középosztályból került ki; a főrangúak és a pénzarisztokrácia inkább csak egyedeikben szerepeltek a mecénások sorában. A középosztály elszegényesedéséből önként következett a képzőművészet anyagi válsága, ami fűttetlen műtermekben, kilakoltatásokban és a festőszer-üzletek hitelmegvonásában jutott kifejezésre. De együtt járt vele a szellemi hanyatlás is, mert lélektelen giccsfestésre kárhoztatott, vagy felelőtlen szélsőségekbe hajszolt nagyobbra hivatott művészeket is. Ugyszólván a hivatalos vásárlások és megrendelések jelentették a magyar művészet számára az egyedüli mentőakciót, de ez távolról sem biztosíthatta annyi kiváló művész megélhetését és alkotó munkáját. Szükség volt arra, hogy megmozgattassanak azok a tényezők is, amelyek jövedelmi feleslegekkel rendelkeznek és, különösen ma, a magyar kultúra támogatására hivatottak. A főméltóságú asszony, mint annyi szép és nemes gondolatnak hivatott kezdeményezője és pártfogója, ez esetben is vállalta a kérelmező szerepét és ennek köszönhető, hogy a mozgalom, fokozódó sikerei nyomán, most már harmadizben nyitja meg kapuit a „magyar művészetért" rendezett kiállítás előtt. Reméljük, hogy művészeink az utolsó hasonló kiállítás óta oly sorsdöntővé vált napjainkban és a magyar társadalom minden rétegére egyformán nehezedő új gondok és terhek közepette sem csalódnak majd várakozásukban.

*

A kiállítás közel 400 művész több mint 600 művét egyesíti magában. Ilyen számok mellett meddő igyekvés lenne az egyes művészek munkáira kiterjedő alapos és igazságos beszámolót írni. Ehelyett mondjuk el, milyen egységes és harmonikus összhatású kép fogad a Műcsarnok-ban, ami a sikerült rendezésben is, de méginkább abban a belső összecsiszolódásban leli magyarázatát, amely a mai magyar művészetnek legjellegzetesebb és legbiztatóbb vonása. Ebben a jótékony kölcsönhatásban a naturalista irányok felfrissülnek, kiszínesednek, az elvont törekvések lassan ismét földközelségbe kerülnek. Ezért helyesen járt el a rendezés, amikor nem irányok szerint, hanem tónusrokonságuk, festői, szobrászi technikájuk figyelembevételével csoportosította a kiállítás anyagát. Így felfogásban távoleső munkák is jól birják egymás szomszédságát, felfrissülnek, nyernek hatásosságukban. A kiállítás áttekintő keresztmetszetet ad a magyar képzőművészet mai tagozódásáról, valamennyi számottevő törekvéséről. Ott látjuk a természethű naturalizmus rajzos, formaelemző képviselőit együtt a szélesebb, simább medert követőkkel és a felbontott, festői naturalizmus híveivel, a koloristákat a fény-árnyék mestereivel. Itt vannak a plein air-festők, a régi és az újabb nagybányaiak és azok, akik francia díszítő hajlammal művelik az impresszionizmust. Képviselve van a kompozíciófestés sokféle árnyalata a benczuri hagyományoktól a gödöllői iskolán át az olasz novecento magyarországi kisugárzásaig. Anélkül, hogy általánosítani akarnánk, az az érzésünk, hogy ha ezeknek a túlfinomult színikülteményeknek művésziségéhez nem is, időszerűségéhez ma már szó fér, hiszen ez a művészet egy elmúlt, dekadens kor melegágyában született és sokszor távolabbinak érezzük, mint az altamirai barlangi festményeket. Ráeszmélünk arra, hogy ma, a nagy történések áramlásában a líra lassan végét járja és az epika van soron a művészetben is. Az az epika, amely a modern Hodlert Svájc szabadságharcának megfestésére inspirálta. Vajjon megmaradhat-e elefántcsonttornyában az a művészet, amely magának követeli a jövőt? **Pipics Zoltán**

*

A kiállítás, amelynek anyagában csak teljes művészi értékű képek és szobrok kaptak helyet, úgy a mennyiség, mint a minőség tekintetében túlszárnyalja az előző évek hasonló kiállításait. A kiválasztás nehéz és kényes munkáját *Tasnádi-Nagy* András, az irodalmi és művészeti tanács elnökének vezetésével kiváló szakemberekből összeállított zsüri végezte, amelynek tagjai között *Say* Géza dr., *Benkhard* Ágost, *Burghardt* Rezső, *Csók* István, vitéz *Darvassy* István, *Edvi* Illés Aladár, *Gál* Ferenc, *Glatz* Oszkár, *Kandó* László, *Réti* István, *Rudnay* Gyula, *Szőnyi* István, *Varga Pásztor* Lajos és *Sidló* Ferenc foglaltak helyet. A zsüri által kiválasztott anyag megfelelő rendszerezését és elhelyezését külön rendezőbizottság: *Benkhard* Ágost, *Varga* M. Lajos, *Molnár* C. Pál, *Elekfy* Jenő, *Bori* Jenő, *Kisfaludi Stróbl* Zsigmond és *Sidló* Ferenc végezték lelkiismeretes gondossággal.

London

Magyar képzőművészeti kiállítás

Egyszer egy ilyen alkalommal hiába vártam a káplárt. Nem jött. Én meg kaptam magam és sietve megindultam az állomás felé. Volt nálam egy kis pénz. Vettem egy kozák süveget és jegyet váltottam a vasútra.

Mikor a pénzem elfogyott, gyalogszerrel folytattam az utamat. Közbe-közbe alkalmi napszámos munkákat vállaltam. Oroszul már jól beszéltem. Valahogy hát elboldogultam.

Hosszú idő után végre Európába értem. A nagy orosz síkságra s itt egy lovas nomád karavánra bukkantam.

Hozzájuk csatlakoztam, mint a gazdátlan kóbor kutya. Mert ők is nyugat felé haladtak.

Nagyon büszke emberek voltak. Hozzám egyetlen szót sem szóltak. Enni, inni adtak. De sohasem kérdezték, ki vagyok, mit akarok.

Ilyenek lehettek az ősmagyarok. Nagyon szép asszonyaik voltak.

— Remélem, udvaroltál valamelyiknek! — vágott közbe valaki.

— Nem mertem! — szólott a lovag. — A férfiak agyonvertek volna!

— Miért nem írod meg ezt a regénybe illő szökésedet, Károly? — kérdeztem tőle.

— Csupán csak azért — magyarázkodott a lovag —, mert ha én tollat veszek a kezembe, először az a szó kívánkozik a papirosomra, hogy „miszerint".

Szegény lovag! Szegény Károly! ... Lehet, hogy írni nem tudott. De játszani tudott. Nagyon jól tudott. Nagy színjátszó volt. Egyedül annak élt ...

1942

Prinz Gyula: Magyarország földrajza

A kiváló tudós, *Prinz* Gyula professzor új művét *talán soha nem fogadhatta volna*

Erdélyi méltóságos úr pestkörnyéki szép, értékes gazdasággal 30.000 pengő készpénzzel bíró művelt úrinőt feleségül venne. „Méltóságos Asszony" Főposta-fiók 304. Válaszboríték. Csak címre.

Különféle

HAJFESTŐ BEMUTATÓRA összes és szőkehajú hölgyek modellnek jelentkezzenek, hétfőn és kedden. J U C I fodrász-szalon, Üllői-út 40.

Foglalkozás

Nagy vállalatnál. ELHELYEZKEDÉST KERES sokoldalú őskeresztény intelligens férfi. „Bírósági végrehajtó" jeligére kiadóba.

Mestervizsga előtt álló varrónő **házivarrónőnek** ajánlkozik. „Házivarrónő" jeligére a kiadóban.

Nagy irodai gyakorlattal rendelkező rg. érettségivel és jogtudományi absolutoriummal bíró, 26 éves, jómegjelenésű **tisztviselő elhelyezkedne**

Ajánlatokat: „Agilis 555" jeligére kér **Blockner J.** hirdetőirodába, IV., Városház-u. 10.

Tisztviselő vagy tisztviselőnő

azonnal felvétetik gyors- és gépíró tudással, csak őskeresztény. Kiszolgált katonai számvevők előnyben. Személyes jelentkezés hétfőn 10—12-ig. Cím: NIKOPÁL k. f. t., Gerlóczy-utca 11.

Két fiatal keresztény, felsőipariskolát végzett vegyész (lehetőleg együtt) vidékre elhelyezkedne. „Csak vidékre" jeligére.

Jól számoló, gépírni tudó fiatal **férfi vagy női munkaerőket keres** kereskedelmi nagyvállalat. Ajánlatok „Őskeresztény 3347" jeligére Haasenstein-Voglerhez, Dorottya-utca 8.

Butor

BUTORT KOCSIS JÁNOSTÓL VEGYEN. Üzlet: Visegrádi-utca 14. Telefon: 112-821. Üzem: Bálvány-utca 22. Telefon: 310-628.

ROYAL **Butor részletre is Baross-utca 34.** Hálószobák, ebédlőberendezések, kombinált szobák. Választékunk óriási! Áraink olcsók. Minőségért garantálunk.

SZINES kombináltak **KISIPARI** konyhák **BUTOR** termékek NAGYMEZŐ-UTCA 12.

Részletre komplett hálók kombinált szobák. Modern Bútornál, Baross-utca 42.

Hirdessen a KISSZAKASZ-ban

Szekely komb **BUTOR** Tartós kombinált szoba 860 Vilmos csász.-út 63

AKÁCFA-UTCA 7 új, keveset haszn márkás bútorok, szobák, ebédlők recamierek, bőrgá választékban, a ZIMMERMANNÁ utca 7, Nemzeti

10 RAKTÁ **100** KÉSZÍTŐ **1000** BÚTORA **UNIVERSAL** MŰBÚ IRODA VII., Wess Telefon: 226

ÚJ RENDSZERŰ Közalkalmazottak végiegesített laka neti harmine egye ietre, az az minde havi P 3.33 tőri éven belüli törlesz tokat visszatérítjü vérek. Wessel

NINCS FÉNYES olcsón kis rés szezon. matrac lók, kombinált bú hajós Károly-kö

HOSSZÚ RÉS JÓ BÚTORT BERTALANNÉ k torszalon: Rákóczi 3. Vidékre árajánl

BUTORT bútorüzletében vás mos császár-út 43 val szemközt). Kor hálók ebédlők dú

Lakás- és i olcsón, ré KLAUZ

Király-u. 112. Jó meglátja, érdemes új márkás műbú ebédlők, úriszob kombinált szobák ÜZLET, Király-u kettő. (Lövöl

ÓRI- ÉS KOMBI rekamiék, stil-, újak, használt Semmelweis-ut

BUTOR RÉSZLETRE IS LEGJOBBA EICHLERNÉL NAGYMEZŐ

Butort hosszú részletre is rekamié 198-tól, M asztalos. Andrássy

Szenzációs Csodás kombinált hálók, ebédlők ór ban. Minden 10 havi 7 p

részl István-út 22

GL FOTEL Egy m ható,

GLORIA KA Thököly

Say Géza : Kopár dombokon.

Kolozsvári Márton

és György

l.

Arch. Ert. 1915

372. l.

XI.

Say Géza, festő

Pásztortűz, 1927. 7 sz.
168. l.

a. b.: A budapesti Műcsarnok tavaszi tárlatáról.

Festészet — XX. sz. — önálló folyóirat

Nouvelle Revue de Hongrie

1939. XXXII. année, LXI. Tome

421. l.

Bernáth aurél kiállítása.

<Say Géza>

könyve

<> A müvészi

sportdijak. 16-r

14 kép. 16 l. Bp

[1940].

Gent (1965)

K 11/11

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
977 /1917 szám
Érk.: 1917 év nov. hó 24-n.

(Say Géza)

könyvé

( ) A barokk Széker-
fehérvár: 16-r, 33
kép, 31 l. Bp. 1938.

Gent (1964)

l

...szága Bizottságának!

Budapest.

...ni vett felhatalmazásra a helybeli
...fáit a tek. Bizottság f. é. I. 25.-ön
...alt feltételek mellett eladtam Chres-
...500 nával egyezerötszáz koronáért.-
... Nagrand Mihály müvezetőtől
... továbbá a vevő cég kötelező ajánla-
... kaptam elszámolásra 1000 K.-t
...lt ellennyugta nezint 1500.- "

Say Géza : Kopár dombokon.

SAY GÉZA: ŐSZ FELÉ

MARKUP BÉLA : KENTAUROK

tanár meghivására. Hosszabb tanulmányutat tett Ausztria, Német-, Olasz-, Franciaországban. Svájc, Hollandia és Belgiumban. Ügyvezető tagja a Kéve müvészegyesületnek. Rendes tagja a Magyar Képzőművészek egyesületének és a Munkácsi Céhnek.

Olajfestmények:

67	Ut a Balatonhoz	300.—
68	Feleségem	Mgtul.
69	Lajos	250.—
70	Reggel a Balatonon	220.—
71	Vizhordó fiu	600.—
72	Ködoszlás a Balatonon	250.—
73	Virágok	400.—
74	Erdő	300.—
75	Velencei tópart	150.—
76	Falu	350.—
77	Régi óra	300.—
78	Tihany	300.—
79	S. F. épitész arcképe	Mgtul.
80	Őszi rózsák	220.—
81	Rőzsehordók	250.—
82	Haragos Balaton	360.—
83	Jegenyék a Balaton mellett	350.—
84	Horgászók	400.—
85	Ut a hegyen át	400.—
86	Völgykatlan	450.—
87	Országút	350.—
88	Falusi utca	280.—
89	Burgonyaszedők	300.—
90	Város vége	420.—
91	Virágok a balkonon	450.—
92	Domboldal	400.—
93	Zongoránál	400.—
94	Falu a Bakony alján	380.—
95	Déli pihenő	800.—
96	Őszi táj	220.—
97	Kettős arckép	Mgtul.
97a	Patak mellett	Mgtul.
97b	Hegyi út	220.—
97c	Balatoni reggel	180.—

Csabai WAGNER JÓZSEF

Mezőberényben született 1888-ban. Békéscsabán végezte iskoláit és itt is lakott hosszabb ideig. Jelenleg Budapesten él. A pikturával a végigküzdött világháború után kezdett intenzivebben foglalkozni. A főiskolán Ballo növendék volt és utána Németországban és Olaszországban folytatta tanulmányait. Budapesten és minden nagyobb vidéki városban volt már tárlata. Több

műve került különböző muzeumokba. A Nemzeti Szalonban másodszor szerepel nagyobb kollekcióval.

Pasztellek:

98	Kirakodás	300.—
99	Dombtetőn	400.—
100	Lágymányosi házak	500.—
101	Havas tetők	500.—
102	Piazza	300.—
103	Bárka mosás	300.—
104	Kilátás	300.—
105	Március	300.—
106	Lago di Misurina	600.—
107	Camogli Ligure	300.—
108	Strand	Mgtul.
109	Zöld fotel	400.—
110	Kikötő Camogliban	250.—
111	Muskátlik	400.—
112	Tél	300.—
113	Tirol	100.—
114	Falun	100.—
115	Beszélgetők	100.—
116	Malom	100.—
117	Uccán	100.—
117a	Portofino Mare	100.—
117b	Edényvásár	100.—
117c	Télen	100.—
37	Csopaki pince	180.—
38	Cséplés	180.—
39	Rostálás	150.—
40	Pára a dömösi hegyek fölött	250.—
41	Napfényben a Duna	180.—
42	Akácos	250.—
43	Kazlak a csajági határban	250.—
44	Buzakeresztek	300.—
45	Falusi táj	180.—

Dr. SAY GÉZA

született Székesfehérvárott 1892-ben. Középiskolai tanulmányait ugyanott a Ciszterciták gimnáziumában végezte. Budapesti tudományegyetemen az államtudományi tudorságot szerezte meg. Művészeti tanulmányait a budapesti Szépművészeti Akadémián végezte, hol mestere Zemplényi Tivadar volt. 1915-től kezdve a cs. és kir. 10-es huszárezred kebelében részt vett a világháborúban. 1922-ben állitott ki először a Műcsarnokban, ahol a báró Harkányi díjat nyerte el. Azóta állandó kiállitója ugy a hazai mint a külföldi tárlatoknak. 3 évig dolgozott a miskolczi művésztelepen Benkhard

BALATONI "MŰVÉSZTELEP"

A művésztelepek ősi formáját nyilván a „műhely"-ben, a mester és tanítvány viszonyában találhatjuk. „Iskola" helyett talán sok esetben megfelelőbb is e kifejezés, mert hiszen a mester és tanítványok közötti viszony nem kizárólag pedagógiai jellegű volt, hanem együttélést, a közös munkában való részvételt, bizonyos életközösséget jelentett.

E megjelölés azonban a köztudatban mégis a plain air festés kezdetéhez kapcsolódik. A szabadban való festés láza, élménye elfogta a művészeket. Nemcsak egyenként keresték fel a szép tájakat, hanem elismert, általuk is nagyra becsült művészek köré tömörültek és baráti kört, szabadiskolát, vagyis hol lazább, hol szorosabb munkaközösségeket teremtettek. A külföld legklasszikusabb példája e téren Barbizon volt. Hazai viszonylatban Nagybánya, Szolnok, Gödöllő, Kecskemét, Miskolc a legjelentősebb állomások.

Nem lehet célunk e helyt a hagyományokkal átszőtt mult eme állomásait méltatni, hisz mindegyik külön tanulmányt érdemel. Mellettük még számos kisebb telep eredményei várják a méltatást. Nem kevésbbé jelentős kérdés azonban az, hogy mely szerepet tölthetnek be a jövőben a művésztelepek és milyen módon kapcsolódhatnak bele a magyar művészet jövő alakulásába.

A művészetpolitika kétségkívül egyik legkényesebb feladata a közigazgatásnak. Könnyen helyrehozhatatlan kárt okoz, ha szem elől téveszti feladatának határait. A művészetet csak a művészek formálhatják, a művészetpolitika feladata pedig addig terjedhet, hogy a külső körülményeket szervezze. Szabad utat kell biztosítania ahhoz, hogy a művésztehetség ne kallódjék el, gondoskodnia kell a művészeti oktatásról. Módot igyekszik adni arra, hogy a művészek feladatokhoz jussanak és a hazai művészet minél maradéktalanabbul élhesse ki magát. Egyik legjelentősebb feladata az összes néprétegek művészi nevelése. A művészi alkotásban megnyilvánuló szellemiség közvetlen irányítása hiába való és káros törekvés lenne, mert azt mélyebben fekvő okok alakítják. Az általános világszemlélet változása, a korszellem gyakran a művészi alkotásban nyilvánul meg legkorábban. E fínom megérzések, néha látnoki megnyilatkozások nem szoríthatók hatósági intézkedések körébe.

Az elmondottakból következik, hogy életképes, művészi szempontból érdemes művésztelepeket közigazgatási úton életre hívni nem lehet. Nagy művészegyéniség, — kiben a fiatal nemzedék kisugárzó erőt érez, — korszellem, új művészetszemlélet, továbbá a tájéknak forma- és színkincse, érdekes fényhatások, népi sajátosságok és sok más egyéb körülmény az, mely egy művésztelep virágzását életre kelti.

Mégis szerepe van a közigazgatásnak e téren is, mert istápolhatja a régi telepeket s előmozdítja azt, hogy egyéb adottságok megléte esetén új telepek felvirágozzanak. A művészetpolitikának éber figyelemmel kell kísérnie a művészeti életet, hogy a régi hagyományokat ébren tartsa és az új elindulásokat gyámolítsa.

A hazai művészeti élet számos régi hagyománnyal gazdag művészteleppel rendelkezik.

Teljesen hivatalos jellegű a miskolci művésztelep, mely szerves kiegészítője a Képzőművészeti Főiskolán folyó oktatásnak. E telep elindításakor a művészeti decentralizálás gondolatát szolgálta és lényegét iparművészeti műhelyek alkották. Az idő itt is bizonyságot tett a fentebb elmondottak mellett és az ideális kezdeményezés a művészi mozgatóerő hijján elsorvadt. Így alakult át a telep a Főiskola nyári munkahelyévé és ebben az alakjában fontos küldetést tölt be. Az ifjúság nyári eredményei élénken bizonyítják e munka jelentőségét. A telep szellemi megalapozottsága kielégítő, a külső körülmények azonban átszervezést igényelnek. Az épületek kevéssé alkalmasak művésztelep céljára, ósdiak, újak nagy befektetést igényelnek. A telep ma már túlságosan a város szívében fekszik. A Főiskola művésztelepe, az új művésznemzedék érdeke megfelelőbb környezetet kíván, mely jobban kapcsolja őket a természethez, a lüktető magyar élethez. Ha az erre már kialakult terv valóra válik, úgy a főiskolai oktatás nemzetközi viszonylatban is például szolgáló intézménnyel fog gyarapodni.

A szolnoki művésztelep a kultuszkormány, a város, a vármegye és a Művészeti Egyesület gondoskodásából rendezett körülmények között munkálja tovább e telep szép hagyományait. Az Alföld levegője veszi itt körül a művészeket, termékenyíti munkásságukat. A vezetésben megnyilvánuló bölcs előrelátás, mely mindig új tehetségek bekapcsolásával frissíti fel a régi mesterek ottani munkásságát, elérte azt, hogy e művésztelep nem csökkenő érték a hazai művészeti kultúra számára.

Újabb tapasztalatok és felismerések eredménye a balatoni művésztelep, illetve helyesebben ösztöndíjak. A Balaton hazánknak egyik legszebb és legjellegzetesebb tája. A festői problémák egész sorát mutatja. Elég utalni e tekintetben a fényhatások játékára, mely már számos művészünk munkásságát termékenyítette meg. Helyhez kötött művésztelep azonban nem

Szépművészet 1941.

a Balatonnál a nyaraló épületek megtervezését rátermett tervező és iparművészekre kell bízni, mert a sok kontármunka miatt jelenleg valósággal elszomorító több balatonparti fürdőtelep képe. Sürgeti a közízlés emelését, mellyel meglehetne javítani a Balaton építészeti kultúráját. Dr. Kotsis Iván elgondolkoztatóan utal itt Tirol, valamint Olaszország fürdőhelyeinek harmonikus stílusára, arra a stílusra, amely egyaránt megtudta találni a kapcsolatot a multtal és a tájékkal. Medgyasszay István, a jeles építész joggal mondja cikkében, hogy „a mi négyszáz esztendős politikai és kulturális elnyomatásunk egyik sajnálatos eredménye, hogy nemcsak Európának, de a világnak sincs olyan nemzete, amely hagyományait annyira elhanyagolná, oly kevésre becsülné, mint a magyar". Hozzáteszi, hogy ugyanekkor külföldi tudósok nem győzik eléggé csodálni a magyar népművészet változatos és eleven színeit, keleties, derűs hatású formavilágát. Bölcsen mondja, hogy a népművészet megbecsülése megszépítené a Balaton partvidékét. E cikksorozatban Antal Dezső is síkra száll azért a gondolatért, hogy küzdeni kell a balatoni fürdőhelyek megszépítéséért, mert az üdülést, a lelki, testi fölfrissülést szolgáló településeken igen fontos azoknak művészi értéke, művészi kiképzése, fontos, hogy az üdülőhelyek épületei összhangban álljanak a környező vidékkel. Igaza van abban, hogy a természeti szépségek adottságában a csúnya épületek még nehezebben viselhetők el, mint a szürke városi élet mindennapiságában. Antal is reámutat arra, hogy a balatonkörnyéki építészetből hiányzik az ezeréves magyar haza, a magyar föld, az ehhez a helyhez rögződött nép küzdelmes történelmének és fajiságának tükröződése. Kifejti, hogy az itteni építkezésben a Balatonnak kell a főcélnak lenni, a Tóhoz kell igazodni az épületeknek, a fasoroknak, az utaknak, mindennek.

Szinte hihetetlenül hangzik, hogy József császár mérnökeivel tervet dolgoztatott ki a Balaton eltüntetésére, hasznosítására. Ez a képtelen gondolat azután is föl-föl rémlett néha.

Ma úgy tekintünk a Balatonra, mint a magyar föld egyik legszebb, legcsodásabb ékkövére. Ezt a smaragd-azur-topáz színekben csillogó drágakövet, ezt a csodálatos tavat, mely a maga egyéni bájával fölveszi a versenyt az alpesi tavakkal is, minden erővel, minden áldozattal még tovább kell szépíteni.

Budapest Székesfőváros példátmutatóan terjeszti a Balaton mellett a kultúrát. Ahol a főváros megjelent, ott mintaszerű intézmények keletkeztek. A Balaton-kultuszból ugyanilyen lelkesen veszi ki a részét a Balatoni Intéző Bizottság is, megértően áll oda minden gondolat mellé, amely alkalmas arra, hogy emelje és fejlessze a Tó életét, jövőjét. Segíti a fiatal művészeket is, akik újabb időben, az állam áldozatkész támogatása mellett egyre többen jutnak el a Balatonhoz, hogy örök szépségéből ihletet merítsenek.

A Balaton olyan kincsesbánya, amely még korántsincs kiaknázva. Kimeríthetetlen bőséggel ontja a szépséget, a kedvet és erőt. Megérdemel minden gondosságot, minden áldozatot, minden áldozatért sokszorosan megfizet.

Minden közületnek, minden magyar embernek azon kell igyekezni, hogy ezt a költőink által annyiszor megénekelt, festőink által szivárványos-dús színekkel megfestett, idegenektől sokszor megirigyelt értéket minél jobban felvirágoztassa és harmonikus munkával tovább szépítse, építse.

A Balaton szépsége oly tökéletes, annyira magyar, hogy csak áhítattal lehet hozzá közeledni.

A Természetnek ez a mesterműve megköveteli, hogy minden emberi tett, amely partjain folyik és bekövetkezik az örök Szépség parancsszavához igazodjék. Mert igaza van Kisfaludynak:

„Nagyít a hír, ha szárnyra kél
Itt valóság több a hírnél;
Ily szépet nem terme még
A magyar . . . föld és ég!"

MARIAY ÖDÖN

mutatkozott indokoltnak, hiszen a Balaton partja annyira változatos, hogy épp ez nyújt módot arra, hogy mindegyik művész ott telepedjék meg, ahol a legmélyebb benyomást nyeri. Nagyobb építkezésnek nemcsak anyagi nehézségei lettek volna, hanem az állandó művésztelep mindig felébreszti azt a törekvést, hogy a műtermeket a szociális szempontok figyelembevételével használják fel. Ez pedig sokszor ellentétes a művészi érdekekkel. A legfőbb nehézség azonban főleg abban nyilvánult volna meg, hogy nem lehet előre kiválasztani azokat a művészeket, akikről feltehető, hogy munkásságuk a többi művészre különleges hatással lesz s így az ő vonzóerejük fogja a többi művészt oda gyüjteni. E megfontolások vezettek arra, hogy művésztelep helyett ösztöndíjak rendszerét vezessék be. A kultuszkormány és a Balatoni Intéző Bizottság együttesen bocsátják az anyagi fedezetet e célra rendelkezésre, a művészek kiválasztására pedig az Orsz. Irodalmi és Művészeti Tanács tesz javaslatot. A művészekkel szemben csak egy kikötés van, éspedig az, hogy előre meghatározott ideig kötelesek a Balaton mellett dolgozni. Munkásságukról minden évben közös kiállításon adnak számot. Az idén az ötödik ilyen kiállítást mutatta be a Nemzeti Szalon éspedig folyton fokozódó eredménnyel. Évről-évre jobban a Balaton felé fordul a művészek figyelme, új és új meglátások gazdagítják úgy művészetünket, mint a Balaton szerelmeseinek gyüjteményét. Sok művész ösztöndíj nélkül is visszatér a Balatonhoz. Kiválasztódnak a művészek, maguktól fognak kialakulni kisebb művésztelepek. Így valósul meg gyakorlatban a hivatalos tényezők közreműködése, de mégis akkép, hogy a művészeti életet a mélyebb művészi erők alakítják.

Az említett művésztelepek kielégítőek lehettek mint ideiglenes megoldások a csonka hazában, az országgyarapodás és ezáltal az ország jelentőségének Kelet-európában való megnövekedése mellőzhetetlenné teszi azonban, hogy a művésztelepek kérdése átfogó és megnyugtató módon rendeztessék. Felmerül tehát a kérdés, hogy mind hely, mind szervezet szempontjából mely problémák és további lehetőségek állnak elő.

Kárpátalja változatos festőisége új meglátásokkal gazdagíthatná művészetünket. Élénk bizonysága ennek a Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületében tömörült művészek egyéni ízessége. Ha még nem is teljesen kiért ez az új meglátás, kétségkívül erő és frisseség csendül belőle. Könnyű, fából épült és a tájba illeszkedő építkezés, értékes otthont biztosítana részben a volt Csonkahazában, részben a Kárpátalján élő művészeknek, hogy együtt munkálkodva gazdagítsák elmélyült tudásban és egészséges új szemléletben művészetüket. Ez az otthon kimondottan a plainair festés céljait szolgálná és aránylag kevés anyagi eszközzel lenne megvalósítható.

A magyar művészet legszebb hagyományai fűződnek Nagybányához, melynek virágzó életét nem a csendes kimúlás, hanem az erőszakos országcsonkítás szakította meg. E művésztelep életképességét, további élniakarását mi sem bizonyítja jobban, minthogy a román megszállás minden viszontagsága sem tudta megszüntetni, sőt a magyarságnak, illetve a nemzeti eszmének egyik vára volt. Ha az alapító, Europaszerte ismert mesterek ki is dőltek, mindig voltak magyarságukhoz hű jeles művészek, akik állták a vártát. Nagybánya visszatérése megmozgatta a legtöbb magyar művész szívét és nagy azoknak száma, akik újból fel fogják keresni. A nagybányai művésztelepet nem szabad, nem lehet elejteni, hanem mindent meg kell tenni, hogy annak neve, híre ismét országhatáron túl terjedjen. Nem kétséges, hogy e művésztelep kellő anyagi gondoskodás esetén megfelelő művészi tartalommal fog megtelni. Sajnos, a hosszú megszállás alatt az épületek teljesen leromlottak, új, modern, egészséges művésztelep kell Nagybányára, olyan, mely fel van szerelve mindazzal, amit a mai kor megkíván. Meg kell itt valósítani a nagybányai művészek gyüjteményét, kiállítóhelyiségét, fel kell építeni korszerűen a műtermeket, lakásokat. Nagybánya gyönyörű fekvésével, a tájba szorosan belesimuló városképével, kultúráltságával hivatott arra, hogy a magyar „művészváros" szerepét töltse be. Minden lehetőség megvan itt, hogy Nagybánya régi és újra szított fénye az ország határain túlra is világítson és a művésztelep jelentős szerepet töltsön be Kelet-Európa művészeti életében.

A székely szóra, a fenséges székely táj láttára minden magyar szíve meleggé válik. Művészetpolitikánk kevéssé teljesítené feladatát, ha nem venné ezt észre, nem adná meg a módját annak, hogy a balatoni ösztöndíjakhoz hasonlóan gondoskodjék arról, hogy művészeink minél hűségesebben fordulhassanak ösztönzésért a Székelyföldhöz. Három-három művész számára együttesen rendszeresített ösztöndíjak lehetőséget nyujtanának arra, hogy e kis csoportok megismerjék a Székelyföld minden zegét-zugát és bizonyára lesznek olyanok is, akik gyökeret vernek ott és művészetük onnan fog tovább virágozni.

A Képzőművészeti Főiskola telepe, a szolnoki, a kárpátaljai, a nagybányai művésztelepek és a balatoni és a székelyföldi ösztöndíjak mind más és más tájjelleghez kapcsolódnának s e szép országnak legkülönbözőbb arculatát mutatnák. A művésztelepek különböző szervezettsége, az ösztöndíjak változatos formája módot adna a művészeknek, hogy mindegyik a saját egyéniségének megfelelően vegye azokat igénybe. A művészetpolitika ekként teljesítheti feladatát, mert bőségesen és változatosan megnyítja a módját a tehetség szabad érvényesülésének és kibontakozásának.

SAY GÉZA

A BALATON TÁJFESTÉSZETÜNKBEN

A mult század klasszicizmusának nyomába lépő romanticizmus a magyar előidők színes bemutatásával kívánta nemzeti öntudatra kelteni a magyarságot. Bár Kazinczy és baráti köre az antik világért rajong és a képzőműbészetben is azt véli magasabbrendű alkotásnak, amit a hajdani görög-római szellem visszfénye sugároz be, a korszellem mégis áttör a nagy multbamerülés egyoldaliságán és életet önt, magyar életet az ókor hideg fenségét leváltó regényes formákba. Hormayr báró és utána a Tudományos Gyüjtemény már a század második tizedében a nemzeti történelmet jelöli meg művészeinknek megszívlelendő forrásul. A nemzeti mult nagyságának szemléltetése a legnemesebb eszköz arra, hogy a nemzedék atyái tetteinek dicsőségén gyönyörködve tegye még nagyszerűbbé a nemzeti jövendőt. Írók, költők már javában ontják a magyar nemzeti mult faji öntudatot izmosító vitézi tetteinek regényes átköltését, a képzőművészet még csak szerényen illusztrálgatja az irodalom alkotásait. Széphalom fenkölt urával szemben a magyar nemzeti életbe berobbanó Kisfaludy Sándor a magyar közönség számára nagy igyekezettel írja meg a Dunántúl várromladékainak színes regéit. A hajdani bajvivó hősök várfalai regényes keretbe foglalják az egész Balatont, amelynek keletkezési mondái méltóan fonódnak össze a parti bazalt-púpok Kisfaludy-regékben megszépült történetiségével.

A balatoni táj az olvasóközönség szeretetébe férkőzik a regék hangulatában. A szöveget kísérő, könyvdíszítő ábrázolások megnyerik a tetszést. Látva ezt festőink, sietve gazdagítják tájrajzaikkal az irodalom megfelelő alkotásait. Csobánc, Somló, Tátika, Tihany látképe lepi meg a közönséget az Aurora kedvelt köteteiben. Az ábrázolás egyelőre még csak a szöveggel együtt hangolja maga felé a szemlélőt. A regényes emlékezés hangulatában még nem tud megtisztulni a tájszemlélet. Széchenyi politikai elgondolásaiban emelkedik szerepre maga a Balaton. John Paget angol utazó még a magyarság kereskedelmi ügyetlenségét állapítja meg abból, hogy egyetlen hajó sem himbálódzik a hatalmas tó tükrén, de Széchenyi nagy jövőbelátása hamarosan gondoskodik erről a „Kisfaludy"-gőzössel. Szerelmey Miklós füredi tájképén már ott díszeleg és hirdeti a magyar tenger ébredését évszázados szunnyadásából. Idegen művészek is kezdenek köréje szivárogni, bennük kezd a tájszemlélet öncélúvá tisztulni. *Schärmer* Márton a Kisfaludy-regék várromjait örökíti meg, *Svoboda* Rudolfot a Tihanyi gázló és Tihany késztette festésre. *Waltmann* Jakab a fonyódi hegyek szépségeit vetette vászonra, hogy Bécs érdeklődő közönségének beszámolhasson a Dunántúl és a Balaton szépségeiről.

Velük egyidőben magyar művészek is felfigyelnek a dunántúli tájak szépségére és szeretettel keresik fel a regék színhelyét, sőt útjukon új témák is ihletik őket. Nem a történeti hagyományok késztetik csupán a művész lelkét megnyilatkozásra, hanem a táj maga fészkeli be érdekességét az élménykereső lélekbe. A táblabíróvilág társadalmában, az apró mesterkedések, ártatlan művészkedések termékeny korszakában szinte a jó modorhoz tartozott, hogy ki-ki értsen a rajzhoz, ecsethez is. Ebből magyarázható, hogy a műkedvelők egész serege kereste fel a regényes vidék gazdag tárházát. *Erdős* nevű színész a Regélő számára rajzolta le Balatonfüred látképét, *Bresztyenszky Béla* tihanyi apát a vízfestmények sorozatát készítette el időtöltésből. Voltak természetesen hivatásos művészek is nagy számmal, akik a Balaton szépségeit vették ecsetjükre. *Vizkelety Imre* rajzain kívül *Gaál Gusztáv* vízfestményei említésreméltók. Még a pesti tárlaton is résztvettek — írja Lyka Károly — *Eszményi tájkép* címmel. Az első nemzedék csupán szövegdísznek szánta a képes ábrázolást. A második generáció már tájszemlélettel művészkedett, de a természetes szépségek eszményítésére törekedett egyik-másikuk.

A század közepén kezdik magát a Balatont kiemelni a Dunántúl testéből. *Greguss János* képeslapok számára fest egy-egy *Balatoni tájat* a fonyódi hegyről, majd a somogyi partról. *Ligeti Antal* küzdelmes ifjúság után érte el vágyát, hogy festő lehessen. Kereskedőből változott művésszé. Olaszországba vándorolt és ott Markó Károlytól tanulta a tájképfestés művészetét. Keleti utazás után tért meg magyar földre. A Nemzeti Múzeum képtárőre lett és nagyban segítette a sok gonddal-bajjal küszködő ifjú Munkácsy Mihályt. Ligeti tájképfestészetében mindvégig megérzett a Markótól tanult romantikus íz. *Szigliget*-e, *Balaton vidéke* egyaránt ezt a jellegzetességet hordozza. Hasonlóképen romantikus stílus jellemzi *Telepy Károly* művészetét is *(Balatoni táj, Almádi napnyugtakor)* és ebben a modorban készült *Brodszky Sándor Balatoni tája.*

Nálunk *Mészöly Géza* volt az első, aki a természet szerelmeseként bolyongta be a Balaton vidékét és fű, fa, nádas, halászkunyhó közömbös szemnek holt anyagát életre szólította varázsoserejű lelkével. A Dunántúl szelíd dombvonulata, a Balaton ezerfényű tükre az ő szemében tett először őszinte vallomást szűzies titkairól. Az ő ecsetjén át szerették és értették meg sokan a magyar tenger kimeríthetetlen szépségeit. Különös-

FEKETE GEZA: „START"

ALKOTÁSÁNÁL KIFEJEZÉSRE JUTTATHAT. AZ EGYES SPORTÁGAK ILYEN BENSŐSÉGES JELLEMZÉSÉN KÍVÜL SZÜKSÉGES AZ IS, HOGY A MŰVÉSZI ALKOTÁS A MOZDULAT MEGÖRÖKÍTÉSÉBEN KÖVESSE A TEST ÉRTELMES, TERMÉSZETES MOZGÁSÁT ÉS AZOKAT A SZABÁLYOKAT, MELYEKET A SZÉPSÉG KÖVETELMÉNYE ELŐÍR. A SPORT NEMCSAK ERŐKIFEJTÉS, DE LÉNYEGE AZ IS, HOGY MÍVELŐJE A LEGNAGYOBB TELJESÍTMÉNYT A LEGSZEBB ESZTÉTIKAI FORMÁK KÖZÖTT ÉRJE EL. EBBEN AZ ÉRTELEMBEN A SPORTÁBRÁZOLÁSOK NEMCSAK MEGÖRÖKÍTŐI, HIRDETŐI A SPORTDICSŐSÉGNEK, HANEM FIGYELMEZTETNEK ARRA IS, HOGY AZ ÉLET MINDEN VONAT-

ANTAL KÁROLY: „JÉGKORONGOS"

KOZÁSÁBAN, ÍGY A SPORTBAN IS IGYEKEZZÜNK A SZÉPSÉGET SZOLGÁLNI. ❦ NEM VÉLETLEN AZ, HOGY A RÉGI GÖRÖGÖKNÉL A TESTI ÉS SZELLEMI KULTÚRA ÁPOLÁSA, TOVÁBBÁ A SPORTOK MŰVÉSZI ÁBRÁZOLÁSA OLYAN PÁRHUZAMOSAN HALADT. IGAZÁN JÓ SPORT-SZOBROT ELSŐSORBAN AZ FOG ALKOTNI, AKI MAGA IS VÉGIG ÉLTE A SPORTTELJESÍTMÉNYEK IZGALMÁT, ERŐKIFEJTÉSÉT S ÍGY KÖZVETLEN TAPASZTALÁSBÓL ISMERI AZOK MINDEN SZÉPSÉGÉT. ❦ A MŰVÉSZNEK A SPORTÁBRÁZOLÁS MEGOLDÁSÁNÁL ÚGYIS SÚLYOS NEHÉZSÉGEKET KELL ÁTHIDALNI. A SPORT MOZGÁS, FOLYAMAT, MÍG A FESTŐ, A SZOBRÁSZ CSAK

PANKOTAI-FARKAS B.: „SULYDOBÓ"

EGY MOZZANATOT ÖRÖKÍTHET MEG. A FESTŐNEK MÉG TÖBBNYIRE MÓDJA VAN TÖBB ALAK FELSORAKOZTATÁSÁVAL A MOZGÁS FOLYAMATOSSÁGÁT ÉRZÉKELTETNI, A SZOBRÁSZNAK AZONBAN ERRE RITKÁN NYÍLIK LEHETŐSÉGE. A SZOBOR STABILITÁST KÍVÁN. VÉT A MŰVÉSZET TÖRVÉNYE ELLEN AZ, AKI A MOZGÁST ÚGY AKARJA SZEMLÉLTETNI, HOGY A SZOBOR NÉZÉSÉNÉL FOLYTON ARRA KELL GONDOLNUNK, HOGY AZ ÁBRÁZOLT ÉS PILLANATOK ALATT LEZAJLÓ MOZDULAT MEDDIG BÍRJA A MEGMEREVEDETTSÉGÉT, VAGY ÉPPEN AZT ÉREZZÜK, HOGY AZ ALAK ELBUKIK. A SPORTBAN ELŐFORDULÓ SZÉLSEBES MOZ-

GÁDY LAJOS: „KORCSOLYÁZÓK"

HOGY A DÍJAZÁSRA KERÜLŐ SPORTÁG KÍVÁNALMAIT KÜLÖNLEGESEN FIGYELEMBE VEGYE. A SPORTOK KÜLÖNBÖZŐ ÁGAI MÁS ÉS MÁS LELKI ÉS TESTI ADOTTSÁGOKAT KÍVÁNNAK. ÍGY MEGKÜLÖNBÖZTETHETJÜK AZ EGYES SPORTÁGAKAT ABBÓL A SZEMPONTBÓL IS, HOGY EGYIKNÉL A FÜRGESÉG, GYORS ELHATÁROZÓ KÉPESSÉG, MÁSIKNÁL VISZONT A KITARTÁS FEGYELME, VAGY AZ ERŐNEK KIVÉTELES ÖSSZPONTOSÍTÁSI KÉPESSÉGE ÉRVÉNYESÜL. HA ÍGY VÉGIG VIZSGÁLNÁNK AZ EGYES SPORTÁGAKAT, ÚGY AZ EMBERI ERÉNYEK NAGY BŐSÉGE TÁRULNA ELÉNK, MELYEKET AZUTÁN AZ ALKOTÓMŰVÉSZ SZOBRA, VAGY MÁS ÁBRÁZOLÁSA MEG-

FEKETE GÉZA: „DISZKOSZVETŐ"

FELÉ A VERSENYEK JUTALMAZÁSÁRA SZOLGÁLÓ TÁRGYAKAT, MELYEK AZONBAN IGEN SOKSZOR CSAK A MŰVÉSZI ÉRTÉK LÁTSZATÁVAL JELENTKEZNEK. GYAKRAN LÁTJUK A RÉGI, VILÁGHÍRES SZOBROK KISPLASZTIKAI MÁSOLATAIT, AZONBAN OLYAN GYARLÓ KIVITELBEN, HOGY CSAK EMLÉKEZTETNEK AZ EREDETIRE ANÉLKÜL, HOGY ANNAK SZÉPSÉGÉT A LEGHALVÁNYABBAN IS ÉRZÉKELTETNÉK. SPORT-MOZDULATOKNAK FÉNYKÉPEK UTÁN VALÓ TERMÉSZETHŰ MEGÖRÖKÍTÉSE, MEGMINTÁZÁSA NEM JELENT MŰVÉSZI ÉRTÉKET. A VERSENYDÍJNAK A KÜZDELMET, A GYŐZNIAKARÁST, A SPORTLELKET KELL SZEMLÉLTETNIE ÉSPEDIG ÚGY,

PANKOTAI-FARKAS B.: „ÖKÖLVÍVÓ"

DULATOK NEM ALKALMASAK A SZOBRÁSZI MEGÖRÖKÍTÉSRE, DE NINCSEN AZ A SPORTÁG, MELYBEN A HOZZÁÉRTŐ NE TALÁLNÁ MEG A LELKI ÖSSZPONTOSÍTÁSNAK ÉS A MOZDULAT SZÉPSÉGÉNEK AZT AZ EGYÜTTESÉT, MELY ÚGY A SPORTÉRTŐT, MINT A MŰVÉSZET KÖVETELMÉNYÉT EGYARÁNT KIELÉGÍTHETI. SAJNÁLATOS MÓDON A SPORTDÍJAK KIVÁLASZTÁSÁNÁL NEM ÉRVÉNYESÜL MINDIG A MŰVÉSZI SZEMPONTBÓL IS HOZZÁÉRTŐ GONDOSSÁG. ÍGY TÁG TÉRHEZ JUTOTT A SZOKVÁNYOS ÜZLETI ÁRU, VAGY AZ OLYAN GYAKORLATI TÁRGY, MELY KEVÉSSÉ ALKALMAS A MEGTISZTELTETÉS KIFEJEZÉSÉRE ÉS NEM EGYEZIK AZ IGAZI

GONDOS JÓZSEF: „OLYMPIAI TŰZ"

SPORTSZELLEM LEGNEMESEBB HAGYOMÁNYAIVAL. MÉG SAJNÁLATOSABB AZONBAN, HOGY SPORTKÖREINK LEGJOBB SZÁNDÉKA MELLETT IS EBBELI IGÉNYÜK KIELÉGÍTÉSE MIND NEHEZEBBÉ VÁLT AZÉRT, MERT MŰVÉSZEINK ÉRDEKLŐDÉSE KEVÉSSÉ FORDULT A SPORTÁBRÁZOLÁSOK FELÉ. SPORT ÉS MŰVÉSZET SOKAK SZEMÉBEN ÉS NYILATKOZATÁBAN IGEN GYAKRAN, MINT VETÉLYTÁRSAK TŰNNEK FEL OLY ÉRTELEMBEN, MINTHA EGYIKNEK TÁMOGATÁSA, AZ ÉRDEKLŐDÉSNEK FELÉJE FORDULÁSA A MÁSIKRA HÁTRÁNYOS LENNE ÉS PÁRTOLÓINAK KÖRÉT CSÖKKENTENÉ. EZ A KÖRÜLMÉNYEKNEK TELJES FÉLREISMERÉSE. A

AMBRÓZY SÁNDOR: „SIELŐ"

ÍGY A VERSENYEK DÍJAZÁSÁBAN IS. CSAK A HIVATOTT MŰVÉSZ ÖRÖKBECSŰ ALKOTÁSA, AZ ANYAG MŰVÉSZI MEGMUNKÁLÁSA LEHET MÉLTÓ ANNAK JUTALMAZÁSÁRA, AKI MAGA IS A KIEGYENSÚLYOZOTT EMBERIDEÁLÉRT, A FOKOZOTT EMBERI TELJESÍTMÉNYÉRT KÜZD ÉS EBBEN IS A TESTI ÉS LELKI SZÉPSÉG EGYÜTTES MEGVALÓSÍTÁSÁÉRT HARCOL. ❦ A SPORT INTÉZŐ KÖREINEK TEHÁT FOKOZOTT FIGYELMET KELL FORDÍTANIOK ARRA, HOGY A VERSENYDÍJAK TÉNYLEG MŰVÉSZI ALKOTÁSOK LEGYENEK. AZ ÜZLETI ÉLET TERMÉSZETESEN IGYEKSZIK MINDEN SZÜKSÉGLETET KIELÉGÍTENI ÉS BŐVEN KÍNÁLJA A SPORTTÁRSADALOM

GÁLDY LAJOS „LOVASPÓLÓ"

LANDÓ EDZÉS RÉVÉN AZ EMBERT KIVÉTELES SPORTBELI TELJESÍTMÉNYEKRE KÉPESÍTI. SZÉPEN DOMBORODIK EZ KI AZ OLIMPIÁSZOK SZERVEZETTSÉGÉBEN, HOL KIFEJEZETTEN SPORTBELI SZÁMOK MELLETT A SPORTSZELLEM KÜLÖN MEGBECSÜLÉSRE TALÁL ÉS AZ Ú. N. SZELLEMI OLIMPIÁSZ MÓDOT NYUJT ARRA, HOGY AZ ÉPÍTŐ, FESTŐ- ÉS SZOBRÁSZMŰVÉSZEK, ÍRÓK ÉS ZENEMŰVÉSZEK A LÉLEK ÉS TEST KÖZÖS KULTÚRÁJÁT, AZ EMBERNEK E KETTŐ HARMÓNIÁJÁBAN MEGNYILVÁNULÓ SZÉPSÉGIDEÁLJÁT HIRDESSÉK. ❦ A SPORT LÉNYEGÉT ILLETŐ EZEN EMELKEDETT FELFOGÁSNAK TERMÉSZETESEN ÉRVÉNYESÜLNIE KELL MINDEN VONALON,

GONDOS JÓZSEF: „HÓDOLAT A GYŐZTESNEK"

SZELLEMI ÉS TESTI KULTÚRA KIEGYENSÚLYOZOTTSÁGÁRA KELL TÖREKEDNÜNK, MELYNEK EGYIK LEGFŐBB HIRDETŐJE A MŰVÉSZET LEHET. A SZOBRÁSZAT LÉNYEGE A FORMA, MELYET SEHOL SEM KAPHAT MARADÉKTALANABBUL, MINT A SPORTNÁL. A RÉGI GÖRÖGÖK MŰVÉSZETE EZT KI IS HASZNÁLTA ÉS A SZELLEMI- ÉS TESTI KULTÚRÁT CSODÁLATOS EGYSÉGBE FŰZTE. AZ ÚJABB KORBAN A TESTVÉR FINN NEMZET KIS SZÁMA MELLETT IS PÁRATLAN SPORTBELI EREDMÉNYT ÉRT EL, DE MŰVÉSZI KULTÚRÁJÁT IS IGEN MAGAS FOKRA EMELTE. ❦ AZ OLIMPIÁSZOKON ELÉRT MAGYAR EREDMÉNYEK MÉLTÓ BÜSZKESÉGGEL TÖLTENEK EL

KISFALUDI-STROBL ZS.: „HADIK-HUSZÁR"

MINDNYÁJUNKAT. KÜLFÖLDÖN ELÉRT MŰVÉSZI SIKEREINK IS KIMAGASLANAK. MÉGIS A LEGUTÓBBI BERLINI OLIMPIÁSZON A SZELLEMI RÉSZBEN VALÓ MAGYAR RÉSZVÉTEL HIÁNYOS VOLT, MINDÖSSZE HÁROM SZOBRÁSZATI ALKOTÁSRA SZORÍTKOZOTT. ÍGY A MAGYAR MŰVÉSZET NEM JUTOTT MÉLTÓAN SZÓHOZ AZ OLIMPIÁSZ PÁRATLAN NEMZETKÖZI NYILVÁNOSSÁGA ELŐTT ÉS ÍGY ELESTÜNK OLYAN ÉRTÉKES DÍJAZÁSOKTÓL IS, AMELYEK A NEMZETEK VERSENYÉBEN ELŐKELŐ HELYEZÉSÜNKET MÉG FOKOZTÁK VOLNA. A MAGYAR MŰVÉSZETNEK ÉS SPORTNAK A JÖVŐBEN SZOROSABBAN KELL EGYÜTTMUNKÁLKODNIOK, MERT HISZEN MIND-

B. LŐTE ÉVA: „AMAZON"

MŰVÉSZI SPORTDÍJAK

AZ EMBERI SZELLEM ÉS TESTI KULTÚRA NAGY PRÓBATÉTJEINEK, VERSENYEINEK GYŐZTESEI NYILVÁN MEGÉRDEMLIK, HOGY ÉRTÉKES EREDMÉNYEIKÉRT NE CSAK MÚLÓ ÜNNEPLÉSBEN RÉSZESÜLJENEK, HANEM AZ ELISMERÉS MARADANDÓ EMLÉKBEN, DÍJAZÁSBAN IS KIFEJEZÉSRE JUSSON. A SPORT TERÉN A DÍJAZÁSOK NEMCSAK A TESTI ERŐT, VÉLETLEN KIVÉTELES TESTI ADOTTSÁGOKAT JUTALMAZZÁK, HANEM A SZELLEM ÉS TEST HARMÓNIÁJÁT, AZT A LELKI ERŐT, FELEMELKEDETTSÉGET IS, MELY AZ ÁL-

KIADJA:
A HERENDI
PORCELLÁNGYÁR
R.-T.

DR. SAY GÉZA
MINISZTERI
OSZTÁLYTANÁCSOS
ELŐADÁSA
A MAGYAR
RÁDIÓBAN

A
CÍMLAPON:
PANKOTAI-FARKAS BÉLA:
„BÍRKÓZÓK"

Kiadásért felelős: Dr. Gulden Gyula.

41.656. — K. M. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering Richárd.)

VASTAGH GYÖRGY: „AGÁR"

KETTEN A MAGYAR KULTÚRÁNAK PILLÉREI. HIVATALOS KÖREINK ELINDÍTOTTÁK EBBEN AZ IRÁNYBAN A KEZDEMÉNYEZÉST S MOST MÁR CSAK AZ KELL, HOGY MŰVÉSZEINK HALLJÁK MEG A HÍVÓ SZÓT ÉS SPORTTÁRSADALMUNK KAROLJA FEL A MŰVÉSZET ÜGYÉT. ❦ A SOK VERSENYT NYERT, DICSŐSÉGET ARATOTT BAJNOKOK OTTHONÁT NEM ENGEDHETJÜK A PRÉSELT, TUCATSZÁMRA GYÁRTOTT ÉRMEK, FÉMTÁRGYAK LOMBTÁRÁVÁ VÁLNI. SOKSZOR FÁJÓ ÉRZÉS FOGJA EL AZ EMBERT ILYEN GYŰJTEMÉNY LÁTTÁRA. A GYŐZTES BOLDOGAN MUTATJA A SAJÁT DICSŐSÉGÉN ÁT SZEMÉBEN MEGSZÉPÜLT EMLÉKEKET, PEDIG A LÁTO-

GATÓ TÁRGYILAGOS SZEMLÉLETÉVEL NEM LÁT TÖBBET, MINT AMIT EGY GYENGESZÍNVONALÚ DÍSZMŰÁRUKERESKEDÉS NEMZETKÖZI GYÁRI HOLMIBÓL ÖSSZEÁLLÍTOTT KIRAKATA MUTAT. ❧ A MAGYAR BAJNOK OTTHONÁT DÍSZÍTSE A MAGYAR SZELLEM KIVIRÁGZÁSA: A MAGYAR MŰVÉSZET. A FALAKON A MI MESTEREINK FESTMÉNYEIBEN GYÖNYÖRKÖDJÜNK, ÉKESÍTSE AZ OTTHONT A MI SZOBRÁSZAINK ALKOTÁSA, MEG A VILÁGHÍRES MAGYAR KERÁMIA, PORCELLÁN. A RÉGI HÍRES MAGYAR ÖTVÖSÖK MA IS KIVÁLÓ UTÓDAINAK MŰHELYÉBEN KÉSZÜLJENEK SZEBBNÉL-SZEBB MUNKÁK GYŐZTES SPORTOLÓINK JUTALMAZÁSÁRA. A TEXTIL, FALISZŐNYEG MEGÖRÖKÍTHETI NAGY TELJESÍTMÉNYEK DICSŐSÉGES EMLÉKÉT. A MŰVÉSZI OKLEVELEK, ÉRMEK, SZÁZADOK MULTÁN IS EGYÜTT HIRDETIK A SPORT ÉS MŰVÉSZET MAI KÖZÖS KIVÁLÓSÁGÁT. — A MŰVÉSZI SPORTDÍJAK KÉRDÉSE A MAGYAR ÉLETNEK CSAK EGY KIS RÉSZLETE. MA, AZ ÚJ CÉLOK FELISMERÉSÉNEK IDEJÉN, AZONBAN MINDEN KIS RÉSZLETNEK VISSZA KELL TÜKRÖZNIE A NAGY, MINDENT ÁTFOGÓ, VÉGSŐ CÉLT. ÍGY NYER EZ A KIS RÉSZLETKÉRDÉS IS NAGY JELENTŐSÉGET, MERT ELÉNK TÜKRÖZI A TESTBEN, LÉLEKBEN ERŐS ÚJ MAGYAR NEMZEDÉKET, MELY KIVÁLÓ A SPORTBAN, LÉLEKBEN S MELYNEK LEGNAGYOBB DICSŐSÉGE, HA A MAGYAR SZELLEM, MŰVÉSZET KINCSESHÁZÁBÓL NYERI EL A MEGBECSÜLÉS ÖRÖKKÉ EMLÉKEZTETŐ JUTALMÁT.

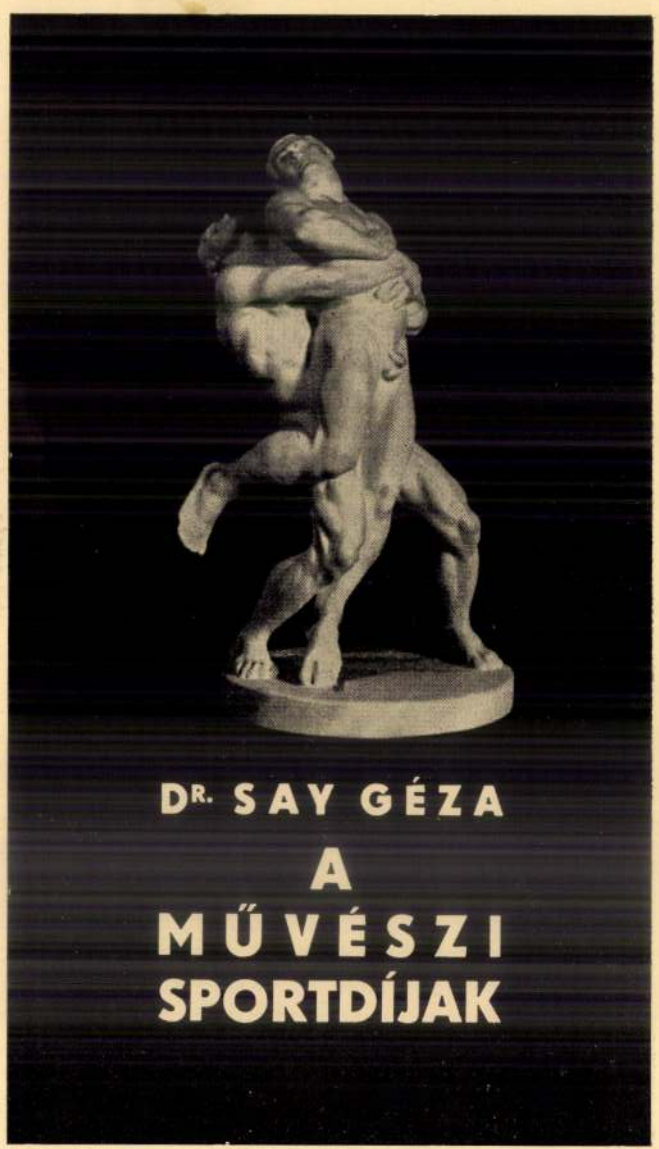

DR. SAY GÉZA

A MŰVÉSZI SPORTDÍJAK

A Nemzeti Szalon uj csoportkiállitása

Három tárlat

A *Nemzeti Szalon* uj csoportkiállitásán feltünően jó anyag várja a vendégeket. A kiállitók mindegyike egy-egy kisebb, zárt kollekcióval vonul fel, a legkiforrottabb és legfestőibb tehetség köztük *Say* Géza. - Korábbi, szórványosan jelentkező dolgaiban is volt igéret, de mostani kollektiv bemutatkozása egyenesen — kiugrás. Festői fantáziája legerősebben a „nagybányai stilus" felé vonzza, noha impresszionizmusa talán épen most van azon a határon, amelyen tul már valami ujabb, valami más következik. Ereje mindenesetre az, hogy mindig lelkes izgalommal fordul tárgyai felé és az élményt frissen, néha egyenesen nagyvonaluan, de mindenesetre egységesen és artisztikusan tudja előadni. Szinei teltek, ecsetkezelése bátor és biztos, melyen átérzett erdős tájrészletei, néhány közvetlen hangulatu balatoni dolga és főleg a 89. számu kép a tárlat legszebb alkotásai, de amelyek alighanem még mindig nem jelentik tehetségének felső határát.

Ducsay Béla is rokonszenves ismerőse azoknak, akik figyelmesen szemlélik az utóbbi évek tárlatait. *Ducsay* nyugtalanabb, inkább drámai hatásokat kereső tehetség. Képeit misztikus fényforrásokból omló fényoszlopok öntik el, a figurálisban a mozgás dinamizmusát keresi. Az erőnek ez a szeszélyes követelődző idézése néha a stilizáció barokkos játékaiba, vagy illusztrativ hatásokba téved, de Ducsaynak van néhány olyan tiszta és egyéni szinekre hangszerelt nyugodt tájképe, amelyek nemcsak bizonyitékai egyéniségének és talentumának, hanem talán a fejlődés irányvonalát is jelentik.

Csabai Wagner József kitünő művelője a pasztellkrétának, most kiállitott anyagának legtöbb darabja azt bizonyitja, hogy többet akar, mint egyszerü ábrázolást: szellemes, ötletes sommázását egy érdekes táj kivágásnak, mozgalmas tengerpartnak. Szinei is szépek, technikája könnyed és hiven simul a materia karakteréhez.

Török Éva személyében tehetséges piktorinát avat a kiállitás, a fiatal művésznő nyugalmas folthatásokat és leegyszerüsitett, de határozott vonalritmust keres. Bemutatkozása komoly igéret. *Endrő* Margit, a kiállitás ugyancsak fiatal keramikusa nagyon jó iskolán nevelkedett, kulturáját ügyesen kiaknázza, de a technikát nem öncéluan, hanem a szobrászi elemek stilszerü hangsulyozására használja fel. Figurális dolgaiban magasabb prekuzió van, vázai, edényei szépek.

•

A *Tamás Galériában Bor* Pál, a fiatal generáció egyik legképzettebb dialektikusa mutatkozik be képeivel, két szobrával és szőnyegeivel együttesen. A sikok világos tagozása, a formák logikus hierarchiája, szinte épitészeti megoldása kötik le legerősebben érdeklődését. Fátyolozott, atmoszférás képei sokszor szárazak, tulságosan magyarázó jellegüek, néha viszont szuggesztiv erővel állitják meg a szemlélőt és izelitőt adnak abból az érdekes egyéni stilusból, amelyhez *Bor* Pál alighanem csak ezután fog eljutni. Plasztikában jobban, közvetlenebbül tudja kifejezni magát, hatása is erősebb. Szőnyegei szépek.

•

A *Kovács*-Szalonban *Decsi Huber* István festő és *Sajó* Edith szobrász mutatják be legujabb alkotásaikat. Egyikük sem szerencsés utat választott, főleg *Decsi Huber* Istvánban sejtünk több tehetséget annál, mint amennyit — szinkultúrában már fejlettebb, de még mindig maniros képei inkább lepleznek, mint bizonyitanak.

m. v.

Say Géza
Nu. 1937. III. 8.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első
"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesítjük, hogy ezenkivül int
"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

vezénylete alatt felrobognak a Kárpátok
szent bércére s véres harcok, fényes dia-
dalok után elfoglalják örökségünket.
Majd látom Szent Istvánt és csapatait,
amint a Kereszt és a házi tüzhely véde-
nére hadba indulnak és győzelmeket
aratnak. Látom a szekercecsapással ret-
tenetes Lászlót, Szent Lászlót és dandá-
rait, ahogyan a pogány kunok ellen csa-
tába szállnak és diadalt diadalra halmoz-
nak. Látom Nagy Lajost, a Hunyadiakat,
a Rákócziakat és a többi nagyokat és
nyomukban a magyar föld hős katonái-
nak, vitézlő daliáinak hullámzó csapa-
tait, amint századról-századra jönnek,
felragyognak és azután babérosan, vé-
rük biborába eltünnek, felszállnak a Ha-
dak utjára, hogy végül helyt adjanak
Nektek, dicső Honvédségünk vitéz daliái-
nak.

A körlevél tárgyaló részéből kiemeljük a következő részeket:

Történelmünk e zord napjaiban a hit világából meríthetünk és meritsünk is erőt a megállásra és feltámadásunk előkészítésére. A hit világa ugyanis tele van igazságokkal, amelyek minden sötétséget eloszlató fényt és minden gyengeséget elüző erőt árasztanak lelkünkbe.

Itt van az az első és legfőbb igazság, hogy él Isten a csillagok felett és hogy Ő mindenható, aki tud, végtelen Szeretet, aki akar és örök Hüség, aki egész bizonyosan fog is segiteni minden Hozzáforduló és kezébe kapaszkodó emberen és nemzeten! Ha erre az igazságra felemelem szememet és lelkemet, érzem, hogy ameddig csak nézem, mindig a fénynek és erősségnek megmérhetetlen erejü árama ömlik bele lelkembe!

Itt van az a második igazság, hogy az Isten az Őt szeretőket, — legyenek azok akár egyes emberek, akár egész népek és nemzetek — nemcsak napsugárban, jólétben, hanem éjszakában és szenvedéseken is vezeti és a megpróbáltatásokat is örök szeretetéből indittatva csak azért küldi vagy engedi rá a Hozzá ragaszkodó egyénekre és népekre, hogy a szenvedések tü-

Say Géza

festő

* (Festőművészeti kiállítás Székesfehérvárott.) Székesfehérvárról jelentik: E hó 22-én nyilik meg Székesfehérvárott a Vörösmarty-Körben a székesfehérvári származású *Say* Géza doktornak, az ismert nevü fiatal festőművésznek képkiállitása. A megnyitás ünnepség keretében megy végbe, amelyen *Kövess* Emil dr. törvényszéki elnök, a Vörösmarty-Kör alelnöke mond beszédet. Say Géza körülbelül 40 képet állit ki, melyek között *interieur*-ök, *portrék* és *tájképek* szerepelnek. Say Géza neve már a budapesti közönség előtt is ismeretes, amennyiben a Műcsarnok kiállitásán már több izben részt vett és egy izben a *Harkányi* báró dijat is elnyerte. A kiállitáson szerepel még *Bory* Jenő néhány sikerült szobrával.

Magyarság

1925. III. 22.

A magyar táj- és életképkiállításból. Say Géza: Fehérvári menyecske

omlottak. A férfi félkarral magához vonta a nőt s ennek karja lágyan a férfi nyaka köré borult.

Pillanatok teltek így. Óvatosan egy fa mellé huzódtam, hogy észre ne vegyenek s szomorúan néztem a csókot.

Végre kibontakoztak egymás karjából s aléltan tovább suhantak.

Csak messziről követtem őket. Már megnyilt a fasor vége s a fürdő felé eltüntek. Bementek-e a fürdőbe, vagy a vendéglőbe fordultak be, nem láthattam, mert jó messzire elmaradtam tőlük. De nem tudtam szabadulni a csók szédítő hatásától. Mintha mély, kék örvényben virágok mámoros kavargását láttam volna. A fejem kábult lett, a szívem hevesebben vert s a vérem száguldott az ereimben. Minden elfakult emlék elibém tolult. Régi futó csókok,

Új Idők 1927. XXXIII. 4. sz.

ellobbant mámorok, azután a lelkem hosszú csöndje. Valami ismeretlen erő ezüst kalapáccsal verte a szívemet s a csók fájt, sajgott, mardosva égetett.

Már alkonyodott, amikor a Dunától visszatértem a fürdő felé vezető úton. A napon heverésztem a Duna fövenyén s megmártogattam a testem a hideg vizben. Nézegettem a túloldali sziget füzeseinek ezüstös lombját. A kékes víz fölött sirályok röppentek el, a partról valahonnét muzsikaszó szállongott a vízre s egyszerre azt éreztem, hogy arcra fordulva a homokon, a szememet a hűvös fövényen meleg nedvesség önti el. A szívembe sajgott fájdalmasan:

— Hogy lehet egy csók ilyen szomorú?

Hirtelen felültem a homokon s az arcomat megtöröltem. Gondolkodtam. Tulajdonképpen a nagy, halálos csók mindig szomorú. Az élet ölelkezik benne a halállal. A kibuggyanó mámor az elmulással. A csók csak azért édes, mert meghalunk. És az élet is...

Az egyik padon, nagy magányos nyárfák alatt hirtelen rábukkantam a nőre. Egyedül volt és sirt. Megálltam, nem vett észre. Ráborult a pad támlájára és zokogott. Valami leirhatatlanul vonzott hozzá. Megálltam előtte. Hirtelen föltekintett reám. Igen. Ő volt. Megismertem. A kis kalapján csüggedten libbent a fátyol. A nagy kék szemét rámnyitotta s mélyen elpirult.

— Talán a segítségére lehetnék? — rebegtem.

Rám bámult s keményen szaladt ki a száján:

— Nem!

Aztán hirtelen megtörölte a szemét s szelidebben pillantott reám.

— Talán elkisérhetem a villamosállomásig, vagy hajóval megy?

A nő csóválta a fejét.

— Sehogy ... — szólt bágyadtan.

Leültem mellé a padon s ránéztem.

— Megengedi?

Csodálkozással nyilt rám a szeme. Az arca szep volt. Tejfehér bőrén finom pir égett s a kis fitos orrocskája nevetett.

— De minek ez? — kérdezte.

— Talán mégis segítségére lehetek?

A fejemet lehajtottam.

— Ne vegye rossz néven, hogy megzavartam, de a fájdalma meghökkentett.

Az arcom hirtelen kigyulladt s szemem a szemébe villant.

— Hallgasson meg s aztán megyek, ha úgy akarja. De nem lehet reám nézve közömbös. Órák óta csak magára gondolok, pedig az arcát sem láttam ezelőtt soha.

A nő csodálkozó pillantással meredt felém:

— Hiszen nem is ismer?

— Nem. Azaz, hogy pár óra óta. Autón jött egy férfivel, aztán a platán sor előtt leszálltak ... Végigjöttek az allén ... Más nem jött utánuk, csak én.

A nő arca hirtelen kigyulladt.

— Látott bennünket?

Halkan, pihegve sugtam:

— Igen.

A nő szomorú lett, aztán vállat vont.

— Most már mindegy.

Fölnézett a nyárfalombok közé. A könnyei újra megeredtek, de most lassan, szivárogva.

— Szerette? — kérdeztem.

Komolyan rámnézett, az arcomat fürkészgelve s aztán csendesen megszólalt:

— Igen.

— Elhagyta?

A nő újra rámnézett, mintha harag lobbant volna el a szemében, de aztán bizalommal megszelidült az arca. A fejét lehajtotta s a két kezét bágyadtan egymásra fektette.

— Nem hagyott el, — felelte. — Az olasz követségnél volt s most Indiába ment. Ez volt az utolsó találkozásunk.

— És ő egyedül ment vissza a városba?

— Igen. Mert én, nyáron, itt lakom.

Elhallgatott, rámsuhant a pillantása.

— Tudtam, hogy találkozom magával, — szóltam hozzá fölzaklatva. — Egész délután kínzott, gyötrött az a csók ...

A nő hirtelen eltakarta az arcát.

— Ne beszéljen!

Könyörögve néztem rá.

— Bocsásson meg, beszélnem kell. Azóta nem tudtam visszanyerni a nyugalmamat. Eszembe jutott az életem ... Az a sok hiábavalóság, amit csináltam... Az a sok szép, amit elmulasztottam ... Láttam a maga lágy karját, ahogy a kedvese nyakára hajolt és ... Éreztem a csókjuk fájdalmas tűzét és édességét ... Bocsásson meg, de nagyon boldogtalan voltam.

A nő szelid fájdalommal rámnézett. Én halkan fejeztem be:

— Most már nyugodtabb vagyok.

A nő szomorúan megjegyezte:

— Mert látja, hogy én is boldogtalan vagyok.

Fájdalmasan néztem rá.

— Ne haragudjék reám.

A nő szeliden leeresztette a szempilláit.

— Nem haragszom, csak csodálkozom ... Magamon csodálkozom ... Tulajdonképpen miért álltam szóba magával ... Igen ... Most már tudom ... Valami sajátságos, diszkrét szomorúságot vettem észre az arcán s az egész lényén.

Bánatos, résztvevő fény sugározta át az arcát.

— Sohsem volt boldog? — kérdezte tisztán csengő hangon.

Hirtelen ránéztem s megdobbant a szívem.

— Hát nem ... Határozottan nem ... Ezt ma éreztem, amikor láttam magukat.

— Szeretem őt — susogta a nő.

Aztán hirtelen felnézett az arcomba.

— Megcsalta valaki?

— Nem ... nem, — rebegtem. — Magamat csaltam meg. Mindig elmentem az öröm elől. Vagy meghátráltam.

A nő a távolba nézett. A vízről a hajó kürthangja hallatszott.

— Pedig, — szólalt meg csendesen, — azt hittem, hogy ma én vagyok a legboldogtalanabb.

— Magának lesznek szép emlékei ... Nekem?

Elfordultam. Mélyen sóhajtottam. Már sötétedett. Itt-ott a lombok között halovány fénypontok csillogtak át.

Felálltam, mélyen meghajoltam a nő előtt. Az arca most kedves, közlékeny volt, szinte világított.

— Szóval nem tehetek semmi lovagi szolgálatot?

— De igen, — felelt gyorsan a nő s mosolygott. — Ne menjen még el. Vagy siet?

— Én? Hová sietnék én?

Ujra leültem. Hallgattunk. A levelek halkan zizegtek a fejünk felett, a homályba beszövődő pici, türelmetlen nyárfalevelek.

— Sőt hálás vagyok, — kezdte ő — hogy maga belémbotlott. Olyan nagyon egyedül voltam ... Bár mindig tudtam, hogy ennek hamar vége lesz.

Mélyen sóhajtott.

— De szép volt.

dik, — csak néhány indulatszó ez, néhány fölkiáltás, — különösen élvezte.

A kéziratot leejtette íróasztalára.

— Szép, — hallatszott a sötétből egy kis szünet után Pataki hangja.

— Tetszik? — vallatta Esti, mert mihelyt dicsérték, átvette a kétkedő szerepét. — Igazán tetszik?

— Nagyon, — felelte Pataki.

Fölkelt a karosszékből. Az állólámpa fénykörébe jött, lassan. Megragadta Esti mindkét kezét. Ünnepélyesen mondta:

— Kérlek, én azért jöttem hozzád, mert még sohase voltam ily közel az öngyilkossághoz.

— Micsoda? — riadt fel Esti.

— Lacika, — dadogta Pataki, — Lacika.

Esti meggyujtotta a mennyezet-csillárt. Látta, hogy barátja halottfehér s reszket minden ízében.

— Mi történt? — kérdezte. — Mi történt vele?

— Egy óra mulva operálják.

— Miért?

— Vakbélgyulladás.

— Hisz az semmi. Ülj le. Elek, ülj ide. Ne szamárkodj. Akarsz egy pohár vizet?

Pataki ivott egy kortyot.

— Jaj, — sóhajtott. — Zavarlak. Tudom, zavarlak. De a kórházban már nem volt maradásom. Délután szállítottuk be. Most előkészítik szegénykét. Ezt nem birtam nézni. Az anyja maradt vele. Künn vár az autó. Mingyárt megyek.

— Mióta beteg?

— Hát elmesélem. Hogy is volt csak? — szólt s arcára tapasztotta izzadt, fehér tenyerét. — Lacika már egy hete panaszkodott, hogy fáj a gyomra. Mindig a gyomrát fájdította, satöbbi. Azt hittük, karácsonyi gyomorrontás. Az ünnepek alatt sokat evett, satöbbi, satöbbi. Hát így kezeltük. Hashajtó, koplaltatás, satöbbi. De nem lett jobban. Ma reggel aztán hányt. Nyomban elhívattuk Rátzot, utána Varghát is, aztán a tanárt. Elzászt. Szóval vakbélgyulladás. Kilenckor operálják.

— Ugyan. Hát csak ennyi az egész?

— De láz van. Harminckilenckettő. Ilyen magas láz arra vall, hogy a vakbél gennyes.

— Minden vakbélgyulladásnál van láz.

— Mi csak az átfúródástól félünk.

— Az rázóhideggel jár. Kirázta a hideg? Nahát. Ne komédiázz. Nincs ott semmi átfúródás.

— Becsületedre azt hiszed?

— Becsületemre.

— De altatják.

— Csináltasd helyi érzéstelenítéssel.

— Nem lehet. Éppen ez az. Elzász azt mondta, hogy nem lehet.

— Akkor altatják.

— Csakhogy a szíve gyönge. A vörheny óta olyan gyönge a szíve, hogy folyton pihennie kellett, még a torna alól is föl van mentve. Jaj, ha ezzel a gyerekkel valami történik, én nem élem túl. Érted, egy pillanattal sem élem túl.

— Hány éves?

— Kilenc.

— Kilenc? Hisz már nagy gyerek. Elzász kéthároméveseket is operál s eddig még egyikkel se történt semmi. Különben is a gyermekek életereje a csodával határos. Azok a friss sejtek, azok az elhasználatlan, élettől duzzadó szövetek föl se veszik azt, amibe az erős felnőttek belepusztulnak. Légy teljesen nyugodt. Kidobják a vakbelét és kutyabaja. Egy hét mulva fölkel. Holnap, nem: még ma, másfél óra mulva — nevetni fogsz az egészen. Mindketten nevetünk majd.

Pataki csillapodott. Miután kipakolt rémületével, üres lett s ámulva tekintett szét ebben a dúlt, forró

Képmás. Say Géza festménye a Nemzeti Szalon kiállításán

levegőjű dolgozószobában. Hallgatott. Esti is hallgatott.

— Hallatlan, — mondta hirtelen s arcát elfintorította. — Hallatlan. Én pedig untattalak téged.

— Mivel?

— Ezzel a szeméttel.

— Milyen szeméttel?

— Ezzel a verssel.

— Ja. Nem untattál.

— Dehogy nem. Amikor ilyen lelkiállapotban vagy, — megjegyzem: minden ok nélkül — én téged, szegény barátom, legújabb elmeszüleményemmel szórakoztatlak. Hát ez pokoli, egyszerűen pokoli.

— Nem. Hidd el, még jól is esett hallani. Legalább elterelte kissé a figyelmem.

— Tudtál figyelni?

— Tudtam.

— Érdekelt?

— Hogyne.

— És mi róla a részletes véleményed?

— Az, hogy kitünő. Egyik jelentős versed.

— Csak jelentős?

— Nagyon jelentős.

— Nézd, én nem akarok dicséretet zsarolni. Ettől — tudod — mindig undorodtam. De szükségem van arra, hogy egy becsületes szót mondj róla. Ha megírok valamit, mindig azt hiszem, hogy az a legkülönb munkám. Nem is lehet ez másképp. Bizonyára te is így vagy ezzel. Aztán lassanként megszokom, hogy van, únni kezdem, kétségek fognak el, hogy egyáltalán érdemes volt-e vesződnöm. Egyébként is dögrováson van a mi mesterségünk. Ki a fenét érdekel, hogy fáj a fejünk, mikor mindenkinek fáj a feje? Tehát beszélj.

Uj Idők 1931, 12 sz.

— Mondtam, hogy pompás.

— Az elejében magam is biztos vagyok. *„Mért látom a csillag messze, kalandor fényét . . .“* Ez az ihlet, a tiszta ihlet. De később — a közepe táján — úgy tetszett — az előbb éreztem, mikor fölolvastam, — hogy valamit esik.

— Hol?

— Ott, ahol a rövidebb sorok következnek. Nem emlékszel? *„Karbunkulus, te izzó . . .“* Nem hamis ez? Nem fölfújt és bőbeszédű? Nincs itt valami törés?

— Nincs semmi törés.

— Esküszöl erre?

— Esküszöm.

— Mondd, Elekem és az egész — úgy, ahogy hallottad — nem szónokias kissé?

— Hogy szónokias-e? Én, kérlek, nagyon szeretem a szép lendületet s a szónokiasságot egyáltalában nem zárnám ki a költészetből.

— Értelek. Hát én gyomromból utálok minden szónokiasságot. Az nem költészet, hanem cukrászat. Légy őszinte, mondj igazat. Négy és fél hónapja nem írtam már verset. De inkább széttépem az egészet és soha többet egy sort sem írok, ha ez szónokias.

— Mindig félreértesz. Nem szónokias. Egyáltalán nem szónokias. Aztán a vége is milyen gyönyörű. *„Élni, élni“*. Ez remek. Meglásd, másoknak is épp enynyire tetszik majd. Mutattad Vernernek?

— Még nem.

— Hát mutasd meg neki. El lesz tőle ragadtatva. Én ismerem őt. Fogadok, hogy az első oldalon közli, ritkított garmonddal. Sohase volt még ilyen sikered. Mesteri az egész, mesteri.

Esti a gépírt oldalakat csörgette kezében. Pataki kirántotta zsebóráját.

— Tíz perc mulva kilenc.

— Veled megyek.

Beültek a ház előtt várakozó taxiba. Havas, sötét utcákon vágtatott a kocsi. Mindketten hallgattak. Az apa arra gondolt, hogy megmarad-e a fia. A költő arra gondolt, hogy megmarad-e a verse.

Egy fordulónál Pataki ezt mondta:

— Ha gennyes is, eltokolódhat.

Esti bólintott.

Később ő szólalt meg:

— A közepén mégis kitörlöm azt a három sort, úgy egyszerűbb.

Pataki helyeselte ezt.

Aztán többet nem beszéltek.

Mindketten ezt gondolták egymásról:

— Milyen kicsinyes, milyen önző.

Amikor a kórház elé érkeztek, Pataki fölrohant az első emeletre. Utána Esti.

Lacikát, aki előzőleg morphine-oltást kapott s már félig aludt, épp akkor tolták be egy magas, keskeny kocsin a fényesen kivilágított műtőbe.

Kis Tárca

Szabadkézzel festve: húszért . . .

Bekopogtat egy úr s már mutatja is a képet: szabadkézzel festve, valódi rámában, minden szoba dísze — csak húsz pengő. Kiváló mester festette, pillanatnyi pénzzavar, meg nem ismétlődő alkalom, ki volt állítva a Grand Salonban, mesés hangulat, szolíd irány... Félóra mulva a kép már ott is lóg a falon, tizenötért.

Kopogtató úr folytatja a kopogtatást a szomszéd házban: szabadkézzel festve, valódi rámában stb., stb.

Két nap alatt a község húsz házában pompázik egy-egy új dísze a szalonnak.

Fordítsuk le az esetet rendes nyelvre, vagy még inkább: készítsünk az esetről pillanatnyi fényképet:

Színhely: Budapest. Külvárosi hombár. Tizenkét festőállvány egymás mellett szép sorjában. Előttük két alak mozog, palettával, ecsettel. Foglalkozásnélküli kocsifényezők. Most éppen kikeverik az ég színét. Azzal végigkenik a vásznak felső részét. Aztán kikeverik a hold színét. Tizenkét holdat festenek sorjában. Aztán kikeverik a föld színét. Tizenkét vászonra kenik föl. Aztán jön a rom-szín, a bokor-szín. Mindez tizenkétszer ismétlődik. Délután ötre megvan a tizenkét szabadkézzel festett kép. A sarokban fűrészeli is már az egyik a léceket a valódi rámához.

A vállalkozó úr, a kopogtató-zseni, hatkor kifizeti a napibért: négy pengő.

Egy hét mulva hetven eredeti olajfestménnyel robog végig túl a Dunán.

A tapasztalat az élet iskolája. Kisül, hogy húszért kiváló nevet is kívánnak a képen. Mert hiszen a név is valami. Kezdő rókák megkísérlik ráhamisítani a kép alsó sarkába Mednyánszky vagy Mészöly nevét. De ez a névaláírás — hamisítás, amiért már becsuktak jó néhányat. Elhagyják tehát vagy az első, vagy az utolsó ipszilont. Ki veszi észre? Nemlétező neveket pedig lehet hamisítani, mert nemlétező emberek nem perelnek. Így kering az országban egypár ezer hamisítvány, à húsz pengő.

Azonban az idők igen rosszak, nem elég a művészi „belbecs“, amely kétségtelenül jelen van e holdvilághangulatokon, nevezetesen a nemlétező Grand Salon kitüntetése révén. Ez nem puhítja meg eléggé a művészetre szomjas emberiség szívét és bugyellárisát. Az idők rosszak, tehát helyes lesz érzelmi momentumokkal is operálni. Jönnek tehát a legszebb történetek. „Ifjú zseni, aki havonként egy kiflin él, de nemsokára világhírű lesz s a kép forgalmi értéke százszoros lesz.“ „Most jött vissza harmincötévi szibériai hadifogságból, sebekkel borítva.“ „Ebben a percben nem tudja kiváltani a párizsi aranyérmet, melynek kiváltása két nap mulva esedékes és művészi pályájának ez a ragyogó dokumentuma elvész, ha jó emberek hamarosan nem segítenek.“ „A művész és tizenöt árvája táviratilag várja ezt a húsz pengőt, mert különben tömeg-öngyilkosságot követnek el.“

Itt aztán tanulhatnának meseszövést a regényírók.

A „műkereskedő“ úr, aki soha életében még sem művet, sem kereskedelmet nem látott, egy hét alatt végez a hetven képpel. Mire visszajön a pesti hombárba, a két kocsifényező újabb hetven halhatatlan képet szült. S a körútazás folytatódik, Dunán innen.

A „Nemzeti Művészeti Hirnök“ című, évenként egyszer négy oldalon megjelenő kultúrlap pedig vezércikket hoz Kopogtató úr lázas és önfeláldozó tevékenységéről, amellyel sikerült soha nem remélt magaslatra emelni a széles rétegű nagyközönség művészeti ízlését; à 20 P.

Valahol az Epreskert tájékán pedig egypár ifjú tehetség szűri össze a levet, hogy miképpen lehetne valamely ismerőstől egy kimustrált törülközőt kapni, hogy legyen mire festeni.

Kopogtató úr ugyan ezeket is ösmeri, de nem bolond, hogy velük szóba álljon. Az ő kocsifényezői már megmutatták, hogy melyik a helyes irány. Ezek a fiatalok nagyon vadak, érthetetlenül tökéletlenek. Fogalmuk sincs a valódi művészetről. Mert Kopogtató úr, az ő vasúti kupéjában unatkozva, régen megállapította, hogy a valódi művészet az, amit könnyen el lehet adni.

KRÓNIKÁS

SAY *Géza*, festő, * Székesfehérvár 1892 jún. 16. A bpesti képzőművészeti főiskolán Zemplényi Tivadarnál és Bosznay Istvánnál tanult. 1920 óta kiállítója a Nemzeti Szalónnak és a Műcsarnoknak. 1921. a Harkányi-díjat nyerte. 1925. Székesfehérvárott volt kollektív kiállítása. Alapító rendes tagja a Miskolci Művészek Társaságának és tagja a KÉVE művészegyesületnek stb. Naturalista-impresszionista arc-, interiör- és tájképeket fest. 1931. kollektív kiállítása volt a Nemzeti Szalónban. Aracs verőfényben c. képe a Fővárosi Képtárban.

E. G II. 415 l

Jardin des Plantes

1904. XII. 9.

Keszthely

Szabályzatok és ügykezelési nyomtatványok

(979/1904.)

Nemzeti Újság 1939. május 7.

MŰVÉSZET

A legtöbbet
dy György 29,
dön 25, Gyar-
neth Antal 17
1229 beadott
évben mind-
lvasásra. 680
417-en szere-

műsorváltozás
terrel szere-
, énekes és
elyet a szín-
rezet be.

magyar tán-
ndégszereplés
fellép Buda-
endezendő es-
t mutat be.

arsa
39. SZÁM.
ut 30. szám.
arok).

la Prose

Jankiss János
ztésében s a
vkiadóvállalat
prózairodalom
i ismertetését
jelent meg a
hologie de la
A mű a leg-
a magyar
öit mutatja be
nyekben.
nagy érdeklő-
ndré *Thérive*,
ia több hasá-
a *Hankiss* és

ies mű, amely
francia kö-
egyuttal egy
olja fel előt-
Ez a kötet
nzeti gyászát
ak csaknem
en vagy a
akított más
Bámulatosan
meg ezekben
szetét általá-
rónia, humor,
jellemzi. S a
k a magyar
öktől fogva
na rá. Fel-
y ebben az
európa leg-
ki. a falusi
Temps végül
zik meg az
lvasható élet
összefoglalás
s *Molnos* Li-
ezekkel a tár-
lalomtörténeti

cilia-kar
erseny-

versenykörutja
május 3-án a
disztermében
ngverseny, az
zsufolt terem-
zi énekek (Liszt
rmat A.) és nép-
erényi G.) sze-
agyobb elisme-
együttes kiváló
lik a hangok
kifejezésteljes-
már a virtuo-
ngot, amely a
kisebb árnya-
Bárdos Lajos-
ezénylése mel-
y Ernő zene-
a (Liszt—Bach
val a hallgató-
kölni város-
énekkart és
Lorchban és
máris meghi-
Dortmundba,

A NEMZETI SZALON KIÁLLITÁSA

A Kultuszminisztérium, a Balatoni Intéző-bizottság és a Balatonfüredi Gyógyhelybizottság áldozatkészségéből minden évben egynéhány festő részesül abban az örömben, hogy anyagi gondoktól mentesen pár hetet eltölthet a Magyar Tenger partján. A pénzadományozók megértő tapintattal gondoskodtak arról, hogy a Balatonfüredi Művésztelep kiválasztottjai korlátozásoktól mentesen élvezhessék a Balaton szépségét. Maguk választhatják ki tartózkodási helyüket, ott ütik fel a sátorfájukat, ahol akarják, ízlésük szerint gondoskodnak élelmezésükről és maguk választhatják meg ábrázolásuk tárgyát. Az egymással való együttélés sem kötelező, amely mint a kiállításuk előszavában olvassuk, elkerülhetővé teszi az „uniformizálódás veszélyét" és azt, hogy ne kelljen nekik „azonos motivumokat" festeniök. Ennyi szabadság hallatára azonban ne essen senki abba a tévedésbe, hogy egyszerüen egy művésznyaraltatásról van szó. Ennek a művészakciónak mélyebb jelentőséget kiván tulajdonitani *Say* Géza miniszteri osztálytanácsos. Az ő művészszeretete, ismert ügybuzgalma segiteni igyekszik nemcsak a nehéz sorsot élő művészeken, hanem a magyar föld, a magyar viz és a magyar nép közelségével segiteni akar a nemzetközi eszmények kátyujába és betegségébe került festőkön is. Erre a gyógyitásra nagyon régen várunk már! *Say* Géza helyes érzékkel tavaly és idén is jórészt olyan festőket küldött le a Balaton partjára, akikből a külföldi szellemiség szolgai utánzata szinte teljesen kiölte a magyar szellemi közösség érzetét, a nemzeti kultura hagyományainak tiszteletét és a mesterségbeli tökéletesedés vágyát. Ezek a festők a művészi szabadságot és az egyéni szemlélet elvét annyira magukévá tették, hogy már-már elhomályosult előttük a nemzeti kutura szent eszménye és igy könnyen áldozatai lehettek a korszerüség jelmezébe öltöztetett nemzetközi irányzatoknak.

A Balatonfüredi Művésztelep célja tehát ezeknek a művészeknek meggyógyitása. A gyógyitási mód kétségtelen ötletes és eredeti. A megszokástól és az eddigi példáktól eltérően az eredményt nem a vezetőmesterek szellemi irányitásától, a felmerülő művészi problémák közös megoldásától várja *Say* Géza, — mint azt Nagybányán és Szolnokon láttuk — hanem egyes-egyedül a magyar föld és a magyar nép asszimiláló erejétől reméli.

A most megnyilt kiállitástól természetesen nem várhatjuk, hogy a nemzetközi irányok egyes magyar képviselői rövid párhetes balatoni tartózkodás után már uj és izig-vérig magyar szellemiséget árasztó képekkel szerepeljenek. A hatás és a gyógyulás csak később jelentkezhetik. A kiállitás értékszinvonalának átlagon aluliságát pedig menti az a körülmény, hogy mint rendszerint szokott lenni, ugy ennél a művészakciónál is becsuszott egy-egy hiányos tehetségü festő.

Az első terem főfalán *Gaál* Ferenc izes festőiséggel előadott balatoni képei vonják magukra a figyelmet. Mellette *Klie* Zoltánnak gyöngyházszinü és költői hangsullyal átlelkesitett vásznai tünnek fel. Az „Ősz" és a „Viharfelhők Füred fölött" cimü festményei jellemzik leghatásosabban forrásban lévő művészetét. Ugyanebben a teremben ismerhetjük meg *Csont* Ferenc egyszerüségre és lendületre törekvő festészetét. Nagy dekorativ érzékről tesznek tanuságot *Hollós Mattioni* Eszter képei. A hangsulyozott festői látás érvényesül *Halápy* János pasztellképein. Igen tehetségesek *Kun* Istvánnak szellemesen előadott tájképei. A folyton mozgásban lévő szemlélet jellemzi *Pólya* Iván könnyen érthető kellemes képeit. Különös művészi és szinbeli látásával tünik ki *Freytag* Zoltán. Hatásosan egésziti ki a kiállitás művészi képét *Bánovszky* Miklós, *Baszel* G. Ákos, *Erdős* Géza, *Fáy* Lóránt és *Novotny* Emil Róbert munkássága.

B. P. L.

*

Szombaton délben nyilt meg a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület Erzsébet-téri helyiségeiben a 90. csoportkiállitás, melynek keretén belül a balatonfüredi művésztelep ösztöndijas művészei mutatkoztak be. A megnyitás a teljes siker jegyében zajlott le. A megnyitás előkelő közönségének soraiban ott láttuk többek között *Tasnádi Nagy* András igazságügyminisztert, a kultuszminisztérium képviseletében *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnök és dr. *Say* Géza miniszteri osztálytanácsos jelentek meg. Az Irodalmi és Művészeti Tanácsot dr. *Ugron* Gábor és dr. *Tihamér* Lajos, a fővárost pedig dr. *Pacher* Béla tanácsjegyző képviselték.

Jay Géza

Silvestro Baglioni professzor érdekes előadása az Olasz Kulturintézetben a beszéd és zene kapcsolatáról

Silvestro *Baglioni* professzor, a római egyetem élettani intézetének igazgatója szombaton este „Parola e Musica" (Beszéd és zene) cimmel igen érdekes előadást tartott az Olasz Kulturintézetben, ahol nagyszámu előkelő közönség jelent meg. Dr. Paolo *Calabro* az Olasz Kulturintézet főigazgatójának bevezetője után *Baglioni* professzor előadásában rámutatott arra: nem helytelen az a következtetés, hogy a zene *tulajdonképpen beszédből fejlődött ki.* A beszéd is, a zene is hallószérkünk utján érvényesül. A nyelv alkotóelemei közül kétségtelenül a magánhangzók állanak közelebb a zenei hangokhoz, a mássalhangzók tulajdonképpen vagy csak megszakitásai a magánhangzónak, vagy pedig annak kisérő zöngéi. Nyilvánvaló tény, hogy a tartam, a suly és a magasság egyformán meghatározói a fonetikus nyelv és a zene hangjainak is. A latin eredetü francia és olasz nyelvben nem annyira a tartam, mint *a hangsúly és hangmagasság változásai irányadók.* Mindezek a változások zenei jelekkel rögzithetők, amit Baglioni professzor kifüggesztett ábrákkal bizonyitott is. *A legzeneibb nyelv a magánhangzókban leggazdagabb nyelv, vagyis az olasz.* A nyelv dallamossága és az igazi zene között a fő különbség az, hogy az utóbbinak nélkülözhetetlen elemei a hanglétra meghatározott hangközei szerinti intonáció és a magánhangzós hangoknak váltakozó éneklése, játszása. A nagyfigyelemmel hallgatott előadást Gina Maria *Rebori,* a kiváló olasz énekművésznő a *Settecento* idejéből való klasszikus olasz szerzők számaival kisérte *Mailer* Ernő zongorajátéka mellett, pompázó művészettel. A művésznő minden egyes számát zajosan megtapsolták. Az énekszámokkal az illusztris előadó azt kivánta bizonyitani, hogy mig a Settecento művészei az emberi hangot is hangszerként fogták fel, addig a modern zeneszerzők a dal szövegében foglalt érzelmeknek főleg fonetikai kifejezést kivánnak adni.

ÓBUDAI ROMÁNC

Az elmult magyar filmek vagy vidéki miliőben, vagy a budapesti előkelő polgári társadalomban játszottak. *Felkai* Ferenc, az ismert szinmü- és novellairó, most irta meg első forgatókönyvét, amely a főváros két társadalmi rétegét hozza össze: az óbudai kisemberek társadalmát és a jómódu polgári osztályt. A kisemberek vágyai, álmai, kivánságai elevenednek meg az *Álomsárkány* cimü uj filmben, amelynek rendezője, *Pünkösti* Andor is uj ember, mert ez az első filmrendezői munkája. Uj, franciás stilusu játék ez a film, amelynek főszerepeit *Muráti* Lili, *Egry* Mária, *Perényi* László, *Lantos* Ica, *Rajnay* Gábor, *Vizváry* Mariska és *Ladomérszky* Margit játsszák. Az érdekes és eredeti filmhez felhasználták *Vincze-Kulinyi* hires dalát, a *Szép vagy, gyönyörü vagy Magyarországot* is.

Filmhét Lillafüreden

A magyar filmvilág junius 5-től 12-ig *Lillafüreden Filmhetet* rendez. A *Filmhét* célja elsősorban az, hogy a szakma vezetői és művészei a közvetlen érintkezés utján a magyar filmgyártás problémáit megbeszéljék — továbbá, hogy a magyar filmeket népszerüsitsék. A *Filmhét* során bemutatják a még le nem vetitett, időközben elkészült magyar filmeket s az elmult év legnagyobb sikerü filmjeit, — nagy filmbált rendeznek s minden nap hangverseny lesz. A Filmhetet a hámori tavon lejátszódó *„Velencei éj"* zárja le, — tüzijátékkal, csónak- és kosztümversennyel.

A *Filmhétre* a lillafüredi és miskolci szállodák és penziók rendkivüli kedvezményeket fognak nyujtani ugy, hogy a nagyközönség szokatlanul olcsó áron juthat az egyheti üdüléshez és szórakozáshoz.

Az előkészületek már nagyban folynak, az összes illetékes tényezők bevonásával és a részletes program a jövő hét folyamán nyilvánosságra kerül.

— **A Filmmüvészeti Iskola** május 17-én este 8 órai kezdettel tartja müködésének huszéves jubileumi diszelőadását a Belvárosi Szinházban. Megnyitót mond: *Vándory* Gusztáv tanár.. A müsort *Honffy* József titkár rendezi. Többek között fellépnek: *Adorján* Éva, *Cserba* Erzsébet, *Mattyassovszky* Zojka, *Kovács* István, *Incze* Aurél és még sokan mások.

— **Tessitori Nóra előadóturnéja.** Tessitori Nóra, a kiváló erdélyi szavalóművésznő nagysikerü zeneakadémiai estje után Győrött és Baján vendégszerepelt, most pedig előadókörutra indul, amelynek Szolnok, Szeged, Debrecen, Kassa, Miskolc és a Dunántul városai lesznek a főbb állomásai. Május 9-én Szolnokon kezdődik *Tessitori* Nóra turnéja.

— **Kosztolányi—Mécs-estet rendez a *Magyar Kulturszövetség*** május 8-án, hétfőn délután 6 órakor a Baross Szövetség székházában (VIII., Muzeum-utca 17.). Szerepel *Entz* Judith előadóművésznő és *Warga* Livia operaénekesnő.

— **Táncmatiné.** *Sergey* táncmüvészeti akadémiájának válogatott növendékei május 7-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az Andrássy-Szinházban matinét rendeznek. A táncmüvészeti akadémia kitünő és tehetséges növendékein kivül *Bella* Mária Lujza hárfaművésznő és a *Magyar Szimfonikus Zenekar* működik közre.

8: Szózat. — rek. — 9: Rádi — 10: Reformát ének és szentbe plomból. — 12.2 állás. — 12.30: I ból. — 13.30: O methy Károly: Károly cigányz minisztérium r tek a Nemzetk lonzenekara. — ruszin nyelven cserkészeknél. egylet. — 19: A légoltalmi — 19.25: Táncl 20.10: Bombaü Hirek, időjárás gyalogezred ze nyelvü hirek. kara. — 00.05: rögkatolikus r Tóni cigányze — 15: Hanglet 17.50: Balya l — 18.20: Felolv lései. — 20: H Hanglemezek. sora. — 9: Eg Szlováknyelvü klarinétozik. — sorismertetés. 00.15: Bp. I. sora. — 15.45:

S. K. — OT növendékei n MÁV tanulói eseteben csak váltható 60 k Az állomásfőn vények általá zonyitványt k iskolai beirat igazolni kell: helyén a növe megkisérelhet a MÁV-tól k esetben kilátá 2. Nem szüks lomadtán jele fort-utca 3. s között van a diagnózistól f segélyt. Álta szemüveg be — R. E. (Bo (feltétlenül l óvatosan lem lakkal kell b április 23-iki zett cikk: A cimmel. Az — 71.761-es Oxford, St. Coll. — H. A utca 17. — K boszlón orv mely igazolj ott orvosi k A nyár vég hagyások k méltóztassék zolni, hogy részt a szav ges. — Egy szerésznél (V

Buda

A tradicio zeti és Ha sorra. Ez a Derbyt, amel ban Bécsben Hazafi-dij é évjárat kim Ma már te Magyar Der a komoly l lenni. Csak indulókként, egy Tigár k dijra. A Le nyerte Bécsl Trial Stakes gendő lesz Nemzeti és vaskos meg kel mégis l már megös mellett.

Jelöltjeink

Hot

Say Géza

Magyarság

1925 márc. 22.

• **(Festőművészeti kiállítás Székesfehérvárott.)** Székesfehérvárról jelentik: E hó 22-én nyilik meg Székesfehérvárott a Vörösmarty-Körben a székesfehérvári származásu *Say* Géza doktornak, az ismert nevü fiatal festőművésznek képkiállitása. A megnyitás ünnepség keretében megy végbe, amelyen *Kövess* Emil dr. törvényszéki elnök, a Vörösmarty-Kör alelnöke mond beszédet. Say Géza körülbelül 40 képet állit ki, melyek között *intérieur*-ök, *portrék* és *tájképek* szerepelnek. Say Géza neve már a budapesti közönség előtt is ismeretes, amennyiben a Műcsarnok kiállitásán már több izben részt vett és egy izben a *Harkányi* báró dijat is elnyerte. A kiállitáson szerepel még *Bory* Jenő néhány sikerült szobrával.

MELLY
CIPŐK
uzeum-körut 39.

kontemplatív mélysége késztett csendes szemléletre. S a többiek közül gróf *Batthyányi* Gyula, *Pekáry* István, *B. Pollatschek* Lili, *Zás* a szobrász *Cser* Károly... nem egy vízben *ray* Lucy, *Hollós Mattoni* Eszter, *Nagy* István eveznek. De — ezt érezzük —, a céljuk egy velünk a művészet tiszteletében.

S ez a kiegyenlítő hangulat, mondhatnám: összegező érték-méltánylás bennünk marad a VI. teremben is, ahol a tehetséges *Bernáth* Aurél két pasztellje között, mintegy a művészet ölelő karjában találjuk *Csánky* Dénes „Zápor után" című képét, a magyar földnek, a magyar tájnak ezt a szinte zordan tárgyilagos festői poémáját. És egymás mellett a többiek: *Márffy* Ödön pompás szín- és fénytanulmányai, *Vaszary* János pesti Dunakorzója, a vázlatosságában is mindent kifejező előtér-megoldásával, *Kukán* Géza „Vájár" című élőképe és ezek mellett *Tornyay* János modelljének szolid anatómiája, báró *Hatvany* Ferenc „Csendélet"-ének színgazdagsága, *Sárdy* Brutus „Hóolvadás" c. tájképének festői puritánsága és *Gedő* Lipót ezerfejű, szellemes tömegjellemzése „A tribün publikuma" . . . ki gondol itt egymás ellen acsarkodó irányokra?... Vagy ki keres világokat elválasztó, főleg pedig áthidalhatatlan ellentéteket *Sárkány* Gyula kosztümös reminiszcencái és *Mérő* Istvánnak ebben a teremben meghúzódó képe, a „Munkában" mai, szociális

Fotó Seidner.

Say Géza: Vérmező
A II. Nemzeti kiállításról.

Képzőművészet
1934. 114. l.

val, nagy, síma, lágy domborulataival *Halmágyi* István szobra, a Lány korsóval. *Lux* Elek Saisi című színezett gipsze az akt költői finomságával ragad meg. Igen artisztikus alkotás *Szamosi Soós* Vilmos Keresztelő Szent Jánosa, az ókeresztény stílus primitív egyszerűségében tartott, tiszta vonalaival, nemes formáival megkapó relief. Egészen másfajta, modern primitívség van *Ilyefalvi Lőte* Éva Ádám és Éva című kisebb kompozíciójában, mely érett művészetet revelál. *Kallós* Ede galambokat etető Hamupipőkéjének oldalnézete hatásosabb. *Füredi* Richárd Honfoglalás kora sírkőre emlékeztető széles obeliszk, amelyet minden oldalon honfoglaláskori motivumok reliefjei borítanak.

A kisebb plasztikából kiemeljük *Medgyessy* Testvériség című erőteljes kettős férfiaktját. Sikerült zsáneralak *Orbán* József Székely legénye, gráciás *Győri* Dezső térdet ölelő finom női aktja, a Fáradtság. Kisplasztikában is monumentalitást sejtet *Gaadi Kaiser* Lajos Bikapárbaja. Igen jó *Szamosi* Imre Hazafelé című zsánercsoportja és *Markup* két jómozgású sportfigurája. Artisztikus, szépen bontakozó harmóniával *Martinelli* Jenő Elégia című aktja és *Sóváry* János Titok című bronza. Nagyon gondos kidolgozású, finom márvány *Sződ*y Szilárd Pandorája.

Egész sereg kitűnő szoborportré is van a teremben. Mingyárt elsőhelyen kell említeni *Lányi* Dezsőnek a kiváló angol publicistáról, Sommerset de Chaire-ről készített karakteres

Fényes Adolf
A II. Nemes Ma

Ugyanezt a gondolatot szolgálják a művészeti hetek is, melyeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából a Tanács rendez. Az a körülmény, hogy a legutóbbi nemzeti képzőművészeti kiállítás a felszabadult Kassán volt, nemcsak a Felvidék nagy kulturális központjának különleges megbecsülését jelentette, de egyúttal útalás volt arra a fontos szerepre is, melyre vidéki városaink a magyar művészeti kultúra terén hivatottak.

Az új magyar művészeti politika minden eszközt és alkalmat megragad arra, hogy e fontos tervét megvalósíthassa és ilyirányú programmját minél szélesebb körre kiterjeszthesse. Így pl. a Szent István Emlékév Országos Bizottsága is ezen az alapon határozta el, hogy 17 vidéki városunkban gondoskodik Szent István királyunk emlékének művészi megörökítéséről. A Bizottság ily jellegű jelentős adományaihoz csak azt a feltételt fűzte, hogy az adományozásban részesülő városok a maguk erejéből is vállalják el párhuzamosan valamely más művészi feladat megvalósítását.

Az elmondottakban vázolt kezdeményezés természetesen nem ölelhette fel egyszerre az egész országot. A rendelkezésre álló kevés anyagi erőt oly módon kellett felhasználni, hogy annak összpontosításával egyik városunkban minél előbb a legszámottevőbb eredmény mutatkozzék s így ez a város mintegy például szolgálhasson a többinek a további teendőkre nézve. A Szent István év legkimagaslóbb ünnepségei Székesfehérvár, az ősi Szent István-alapítású város köré csoportosultak. A város átérezve történelmi múltjából folyó kötelességét, minden erejét latba vetette, hogy a jubileumi év alkalmából méltónak bizonyuljon régi hírnevéhez és újabb jelentős művészi alkotásokkal pótolja azokat a műkincseket, melyeket a török hódoltság elpusztított. El lehet mondani, hogy a kormányzat és a város vezetőségének, közönségének összefogása érdemes, jó munkát eredményezett. Székesfehérvár, mely néhány év előtt még semmiben sem különbözött a vidéki városok megszokott képétől, ma művészeti kultúrában az élre szökik. A város vezetősége tényleg a legjobb értelemben vett modern mecénási szerepet tölti be és a város közönsége szerető büszkeséggel támogatja a város vezetőségét ezirányú munkásságában.

Maguk a tények beszélnek mindennél jobban, meggyőzőbben. Tekintsünk el az építészeti alkotásoktól — habár kétségtelen, hogy erre mentségül csak mondanivalónk szükreszabott terjedelme szolgálhat — mert Székesfehérvár régi, műemlékjellegű épületeinek, áldozatkész, stílusos helyreállításával igazán példaadó, nagy munkát végzett, és tartsunk seregszemlét azok felett a művészeti alkotások felett, melyek Székesfehérvárott az utóbbi három évben létesültek.

Ha nem is időrendben, de mégis először kell megemlékeznünk *Sidló Ferenc* „Szent István" szobráról, melyet a nemzet áldozatkészsége emelt. Az ősi koronázó templom alapjainak feltárásával kialakult Romkert mauzoleumát *Aba-Novák Vilmos* hatalmas falfestményei díszítik. Ugyancsak ő festi a városháza három nagy falfestményét, melyek a Szent István Emlékév országos ünnepségeiből merítik tárgyukat. A városháza közgyűlési termének falát *Kontuly Bélának* az Arany Bulla kiadását megörökítő falfestménye ékesíti, az ő műve a Kormányzó Úr Ő Főméltóságának arcképe is. A közgyűlési terem művészi kiképzését *Ohmann Béla* Szent Istvánt és Árpád fejedelmet ábrázoló szobrai teszik teljessé. A polgármesteri termekben nyert elhelyezést *Erdey Dezsőnek* a Kormányzó Úrról készült mellszobra, *Pekáry István* gyönyörű történelmi faliszőnyege. Kellemes változatosságot hoz a városház folyosóján *Kitlinger Károly* „Patrona Hungariae"-t ábrázoló érdekes kovácsolt vasmunkája. A városház előtt áll *Pátzay Pál* alkotása: a császári és királyi 10 . huszárezred emlékét megörökítő lovasszobor. *Lux Elek* művei: Szent Imre és Vattay várkapitány szobra. További kimagasló művészi alkotások *Ohmann Béla*: Kálmáncsehi Domonkost, *Moiret Ödön*: Nagy Lajost ábrázoló szobrai, *Medgyessy Ferenc*: Dombormíves török kútja. *Bory Jenő*: „Gólya" című közvetlen hatású művészi alkotása a strandfürdőt díszíti. Szent István emlékérmét *Madarassy Walter* készítette. A Rom-kert szobrászati ékességei is az o munkái. A legközelebbi jövőben állítják föl *Aba-Novák Vilmosnak* a párizsi világkiállításon szerepelt nagy, történelmi festményeit és az ezek elhelyezésére szolgáló épületet *Jalics Ernő* Anonymust és Kézai Simon mestert ábrázoló szobrai fogják díszíteni.

A felsorolás teljességéért — művészi értékükre való tekintettel — fel kell említeni *Pásztor János* hősi emlékművét és *Erdey Dezső* Varkocs György várkapitányt ábrázoló alkotásait is, bár ezek korábbi időkből származnak. Jelen ismertetésünk hűsége kedvéért meg kell említeni, hogy ezzel a felsorolással ne tekintsük lezártnak a művészi alkotások sorát, mert újabb tervek vannak előkészítés alatt.

Székesfehérvár művészi fejlődésének mérlegét azonban nemcsak a szám adja meg, hanem elsősorban az a körülmény, hogy mindezek az alkotások a legnagyobb művészi körültekintéssel valósultak meg és felállítási helyüknek megválasztása tekintetében is a legteljesebb hozzáértéssel és gondossággal járt el a város. Csak így lehetett elérni azt, hogy mindezek az alkotások nemcsak önmagukban váltanak ki művészi hatást, hanem mint a városkép szerves részei illeszkednek bele a város történelmi hangulatába.

Természetesen nem egyetlen város művészi fejlesztése a cél, Székesfehérvár csak az élő, sugárzó példa abban, hogyan kell a korszerű mecénás fogalmát és eljárási módját értelmezni, miként kell a művészetet a város polgárságának belső igényévé tenni.

A magyar városok megértő szeretettel fogadták a művészeti politika ez újabb célkitűzését. A Szent István Emlékév alkalmából Esztergom, Veszprém gyarapodtak jelentős művészi alkotásokkal. A művészeti hetekkel kapcsolatban Győr és Nyíregyháza nagy szeretettel karolták fel e programmokat és annak megvalósításán buzgón fáradoznak. Debrecen, Pécs, Szeged, Szentes, Szombathely, Sopron, Tata kapcsolódtak be eddig különösképen a művészi kultúrának ebbe az áldozatkész szolgálatába. Ez a felsorolás csak azért szűkszavú, mert az idő rövidsége miatt a többi városokkal eddig még nem volt alkalom a szoros együttműködés kiépítésére. A megkezdett munka azonban fokozatosan halad és az eddigi tapasztalat, a magyarságban élő igaz művészet-szeretet biztosíték arra, hogy következetesen fel fogja ölelni az összes városokat és mindenütt a legteljesebb megértésre fog találni.

A képzőművészeknek nagyon is megvannak a maguk súlyos szociális problémáik, azonban helytelen úton járna az, aki csakis ezeknek orvoslásától remélné a magyar művészi kultúra megerősödését. Szociális kérdések minden pályán jelentkeznek s azoknak megoldása fontos kötelesség. A bajok tüneti kezelése helyett sokkal eredményesebb, ha munkaalkalmakat, méltó feladatokat biztosítunk művészeinknek. Városaink gyorsütemű fejlődésében a művészet megfelelő hangsúlyozása bőven onthatja e feladatokat és legbiztosabb alapja lehet művészeti kultúránk kiteljesedésének. A magyar városok így lehetnek őrtállói a magas kultúrának, egyúttal pedig kétségbevonhatatlan és mindenki által érzékelhető bizonyosságot fognak tenni arról, hogy a magyar nemzet miként a multban, úgy a jövőben is fontos és határain jóval túlterjedő küldetést tölt be a nyugat és kelet találkozásának mesgyéjén.

SAY GÉZA

A HOPP FERENC MÚZEUMBÓL

A KINAI PLASZTIKA KÉT EMLÉKE

A kínai szobrászat itt közölt két emléke különös figyelmet érdemel. Pekingben szereztem meg mind a kettőt a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum részére egy világhírű német szakértő, Dr. Herbert Müller gyüjteményéből. Müller doktor hosszú évek óta él a Távol-Keleten. Kínát kitünően ismeri. Peking állandó lakóhelye. Akik vendégszerető házában — a Tao Kwang császár (1821—1850) egyik fia számára épült kis palotában — megfordulnak, sok tanulsággal és hasznos jó tanáccsal szoktak gazdagodni.

Különös hálával tartozom Müller doktornak éppen én, aki azzal a be nem vallott sejtéssel utaztam Kínába, hogy onnan valami rendkívül érdekes zsákmánnyal térek vissza. Amint „Budha útján a Távol-Keleten" című könyvemben megírtam,[1] nem tudtam leszokni arról a gondolatról, hogy találok valamit, ami a régi kínaiak legnagyobb festőművészére új világot vet. Ki se volt szabad mondanom, hogy erre merek gondolni, mert minden hozzáértő tudja, hogy egyetlen festmény, vagy szobor sem ismeretes, amelyet, mint eredeti alkotás, Wu Taotze nevével kapcsolatba lehetne hozni.

Az összes keletázsiai festők legnagyobbika ugyanis szobrász is volt és ezzel bebizonyította, hogy egyénisége áttört a művészetről alkotott kínai felfogás korlátain. Mert tudnivaló, hogy a Középső Birodalomban igazi művészetnek csak a szépírást és a festészetet tartják. Egyhangúan vallja mindenki, aki a Távol-Kelet művészetével foglalkozik, hogy Wu Taotze — más néven Wu Taoyüan — mesternél nagyobb művészt nem szült anya, de ez az állítás nem alapszik eredeti műveken. Olyat ugyanis évszázadok óta senki se látott. A legendás hírű mester a Krisztus utáni hétszázas évek derekán alkotta legnagyobb műveit, ezek azonban mind egy szálig eltűntek. Csak másolatok állnak rendelkezésünkre. Ha valamiről kiderül, hogy e másolatokkal kapcsolatba hozható, az igazán megbecsülnivaló.

Müller doktor gyüjteményének két darabját is azért vásároltam meg, mert azt a benyomást keltették bennem, hogy van bennük valami a legnagyobb kínai művész örökségéből. A tárgyak ismételt áttanulmányozása mindig arról győzött meg, hogy első benyomásom nem volt megtévesztő.

A kis groteszk bronzfej nem önálló alkotás. Öntése üreges. Nyaka helyén rövid cső, feje tetején pedig egy kisebb mellső és egy nagyobb hátsó kerek nyílás arra vall, hogy a mindössze 5·4 cm magas tár-

gyat tengelyen áthúzva valamire ráhelyezték. A bronz ötvözete aranysárga. Felülete, ami már átment tudtommal egy, de megelőzőleg valószínűleg több tisztításon is, eléggé egyenletesen megviselt és több helyen kopott.

Chüyangban, Észak-Kína Pechili tartományának egyik városában, van egy nevezetes taoista templom, a Tou Wangtien. A kínai építészetnek ez a remeke fennállott már a T'ang-korszakban és belsejét Wu Taotze falfestményei díszítették. A mai templom már újabb keletű. (Bizonyára az eredeti falak felhasználásával építették át a régit.) Általánosan elfogadott vélemény szerint a mongol-, kínai néven Yüan-korszakból való és falain már csak az eredeti alkotások másolatai láthatók: mind a keleti, mind a nyugati fal déli felén egy-egy taoista kompozíció-istenségek a felhők közt, az északin pedig egy-egy tájkép. A nyugati taoista kép felső jobb sarkában látható a szél istenének felhőkön átviharzó alakja.

E démonias istenábrázolásnak nagy multja volt már Wu Taotze előtt a kínai művészetben. A IV—V. század nagy festője Ku Kaichi is hasonlóképen ábrázolta a szélistent egy tekercsen, aminek egyetlen ismert másolata a washingtoni Freer Múzeum tulajdona lett. Wu Taotze, mint minden igazán nagy művész, nem tartozott a mindenáron újítók közé. Természetes betetőzése lett a nagy előzményeknek és mégis csodálatosan, megrázóan egyéni volt.

Furcsán hangzik az ilyen határozott véleménynyilvánítás egy olyan festőről, akitől nem ismerünk eredeti képet. És mégis beszélhetünk egy sajátos Wu Taotze-féle művészetről. A Tou Wangtien csarnoka előtt nagy terasz emelkedik. A terasz lépcsőjének keleti és nyugati oldalába valamikor egy-egy kőtáblát eresztettek be. Mindkét táblára rá van vésve a nagy festményről lemásolt szélisten alakja. A két ábrázolás, bár azonos tartalmú, mégis különbözik egymástól. A nyugati, a meglévő festmény után készült, a keleti azonban, amint egyes részletekből megítélhető, még a nagy mester eredetijének másolata lehet.

Hogy rövid legyek: a kis bronzfej, amit Müller doktortól vásároltam, határozott rokonságban áll a Wu Taotze-féle szélisten-képpel. A dús szemöldök, az orr mélyen behorpadt töve és ezzel ellentétben csőrszerűen kiugró hegye, valamint az a sajátossága, hogy teljesen ráfekszik a csökevényes állkapocs keskeny szalagjára, aminek pedig ugyanolyan keskeny alsó állkapocs felel meg, mindez közös sajátosság a mi bronz fejünkön és a chüyangi lemezen. Az előbbin a száj két sarkából kiáll egy-egy súlyos tompa agyar. A fülek alakítása is ilyen jellegű: nagy tömegű és túlzottan egyszerű. A két fül fölött a képen nagy sörény lobog, amit a bronz fejecskén a szobrász, a dolog természetének megfelelően, kisebb tömegbe foglalt össze. Az orr és a száj körüli izmokat durva vésetek jelölik, amik azonban gyakoriak éppen a T'ang-korszaki műveken. Annak az időnek megfelelt az olyan művészet, amelyik kis méretekben sem volt fínomkodó, hanem éppen ellenkezőleg nagyvonalú. Ebben pedig a mi tárgyunkon sincs hiány. A formák mintázása amilyen egyszerű és összefoglaló, olyan nagy tudásra valló, biztos és erőteljes.

A mélyenfekvő szemeknek különös kifejezést ad az, hogy mindkét irisz egyik sarkát hártya fedi, mint a madárszemen, bár nem pontosan úgy mint azon. Különös szándékosság kell, hogy legyen ebben a művész részéről, éppen úgy, mint a két állkapocs keskenyre szabásában, ami által az arc kiugró alsó része madárcsőrhöz hasonló alakot kap. A fej ezáltal garuda-típusú lett. A garuda madár Indiából tette meg az útat Kínába, a hindu pantheonból, amelyben, mint Vishnu hátasállata és a nagák ellensége fontos szerepet játszik. Utóbbi minőségében jutott át az északi buddhizmusba. A garudát azonban nemcsak madár-, hanem emberalakban is ábrázolják, szárnyakkal és madárcsőrrel. Ebben a változatban több kínai istenábrázolás mintája is lett a taoisztikus népvallásban is. A mi garuda-jellegű szélistenfejecskénk azért sem lehet újabb keletű másolata valamely régibb alkotásnak, mert a szélistennek az az elképzelése, amely szerint Wu Taotze is festett az újabbkori kínai népvallásban, feledésbe ment. Helyét egy női alak foglalta el.

Nagy korra vall azonban mindenfelett a mintázás kifejező ereje és nagyvonalúsága. A bronz fejecskéről valóban nem mondhatunk kevesebbet, mint azt, hogy formái amilyen kis méretűek, olyan nagy tömegűek, amilyen egyszerűek, olyan tartalmasak és kifejezők. Megmunkálásuk nem gondos, de rajzukban sok természetmegfigyelésen és formaismereten finomult érzés jut kifejezésre. Emellett megvan a vonalvezetésben az a különös lendület, ami éppen a T'ang-korszak stílusát jellemzi legjobban. A kifejezés démoni erejét pedig Wu Taotze vitte bele ebbe a művészetbe.

Az égetett agyagdombormű lelőhelyéről annyit sikerült megtudnom, hogy Honan tartományból való. Magassága 44, szélessége 37 cm. Az ábrázolás tárgya egy összekuporodva, sőt mondhatni összesajtolva ülő démon, aki kér kezével keresztbefektetett lábainak fejét fogja. Ezeket csipkézet csizma fedi, közvetlenül a térd alatt fodros szegéllyel. Az alak egyébként meztelen. Felületén az egykori festés megfakult nyomai láthatók.

Hasonló jellegű domborműveket csak Koreában láttam, Keijo (Seoul) állami múzeumában. Két zöldmázas töredékes agyagtáblát őriznek ott „Shitenno" ábrázolásokkal. Hogy a négy égi király közül

VÁROSAINK MŰVÉSZETI KULTÚRÁJA

Egy ország művészeti kulturájának teljes kivirágzásához a művészek tehetségén kívül szinte elengedhetetlen a széles látkörű művészetpártolók adakozó kedve és a társadalom kifínomodott művészetszeretete. Ahol e három tényező egyike hiányzik, illetve összhangjuk nem teljes, ott a művészeti életben zavarok mutatkoznak.

A magyar képzőművészet bajainak gyökerét is ebben a még ingatag talajban kell keresnünk. Művésztehetségünk igazán szép számmal van. A mecenástípus a maga klasszikus értelmében — sajnos — már eltűnt. A hajdani igaz mecénások szinte maguk is építettek, a művészekkel együtt alkottak, ihletett részesei voltak nagy művészi tervek elgondolásának és megvalósításának. A mai megváltozott viszonyok között magánszemélyek csak ritkán vállalhatják e szerepet, helyükbe az állam, a városok, a közületek, egyházak, intézmények léptek. Ezek a tényezők azonban csak az anyagiakat biztosíthatják, ami nem meríti ki a régi mecénásoknak fentebb körvonalazott szerepét. A közületeknek, szervezeteknek vezetői azonban hivatalos munkásságuk mellett nagyszabású művészi feladatok elgondolására, illetve az abban való cselekvő közreműködésre csak ritkán vállalkozhatnak. Kívánvaló tehát, hogy e pontnál megtaláltuk azt a hiányt, mely művészetünk és művészi kultúránk jobb alakulását lényegesen gátolja.

A művésznek szüksége van céltudatos támogatóra, aki maradandó jellegű alkotásra indítsa, viszont mindkettőjüknek a széles néprétegek művészetszerető együttérzésére kell támaszkodnia. Az összes társadalmi osztályoknak vállalniok kell a művészeti kultúrából reájuk háramló feladatokat és kötelességeket, mert lelkes megértésük sarkalhatja csak eredményes munkára a művészt.

Művész, megértő, bőkezű megrendelő és a nagyközönség az a hármas egység, melyből egészséges, viruló művészeti élet fejlődik, de természetesen csak akkor, ha ezek összhangja teljes és a szerepek nem cserélődnek föl. A „mecénásnak" nemcsak adakozónak, de hozzáértőnek is kell lennie és nem szabad engednie, hogy a kevésbbé csiszolt művészi ízlésű tömeg kívánalmai kiszolgálójának szerepére kárhoztassák, mert hiszen akkor a művésznek nem segítő társává, hanem guzsbakötőjévé válik.

Művészetpolitikánk ezeknek a felismeréseknek alapján tette meg a lépéseket abban az irányban, hogy a magyar művészeti kultúrát egészséges alapon építhesse fel.

A mai idők művészi kultúrájának fontos pillérei a városok. Sok városunk áldozott művészeti célokra, de ezek a műalkotások eddig inkább csak nagyjaink életének bizonyos évfordulói alkalmából esetszerűleg létesültek. Nehezen vált tudatossá az a gondolat, hogy magáért a művészetért, a szebb, jobb, emelkedettebb élet kedvéért díszítsük, szépítsük városainkat. A művészet nemcsak a történelmi megemlékezés célját szolgálja, hanem önálló, a legmagasabb szintig szálló szellemi megnyilvánulás, nemcsak eszköz, hanem örök cél, a megtisztult érzésnek, a szépnek legteljesebb kifejezése.

Mindegyik városunknak megvan a maga történelmi multja, földrajzi, helyi, népi, sajátossága, ezeket kell elsősorban hangsúlyozni művészi kialakításukban. Más és más jellegzetességnek kell rendezési tervükben, díszítésükben érvényesülni és ezáltal nemcsak a városok nyernek sajátos értékeket, hanem a művészet különböző ágai is változatosan jutnak szóhoz és újabb értékkel gazdagodnak. A polgároknak büszkéknek kell lenniök a maguk városára, annak sajátos szépségére. A régi idők nyomdokain haladva a magyar városoknak is nemes versenyre kell egymással kelniök azért, hogy a magyar művészet kincsesházából minél többet, szebbet vallhassanak magukénak. Amelyik polgárt ez az érzés tölti el, az saját otthonában is e szerint fog gondolkozni és igyekezni fog környezetét megszépíteni. Hiába küzdünk a művészetben felburjánzott kontárság, vagy a műkereskedelem egy részének garázdálkodása ellen rendszabályokkal, a javulást ezen a téren is csak a közízlés emelkedése hozhatja meg.

Az általánossá váló, mind mélyebbre hatoló műveltségen keresztül terebélyesedhetik csak igazán naggyá a magyar művészet. Ezen az alapon már építhet a mai idők egyik *leghivatottabb* korszerű mecénása : a város. A kormányzat gondoskodott róla, hogy a helyi tanácsadókon kívül rendelkezésükre álljon olyan véleményező testület, melyben országosan elismert szakértők ülnek. Amint az köztudomású, a kultuszminisztérium művészeti ügyosztálya mellett működik az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács, amelynek egyik főfeladata éppen az, hogy a városok művészetpártoló tevékenységében az egyéb munkákkal elhalmozott városi vezetőség mellett, mint tanácsadó működjék és megkönnyítse részükre a művészet terén fölmerülő feladatok megoldását. A *Tanács* abban is segítségére siet a városoknak, hogy évekre kiterjedő tervet dolgozhassanak ki művészi színvonalú díszítésük, szépítésük érdekében. Az állam az előre kidolgozott tervek alapján sokszor anyagi hozzájárulással is segíti az egyes nagyobbszabású művészi alkotások megvalósítását.

Szépművészet
1940. 2. szám

CSEPELSZIGETI DUNA EGYESÜLET

II. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM • 1937 DECEMBER HÓ

HIVATALOS ÉRTESÍTŐJE

SZERKESZTI: PICHLER JÁNOS

SZERKESZTŐSÉG: RÁCKEVE. TEL.: 22

MEGJELENIK NEGYEDÉVENKÉNT

AZ EGYESÜLET TAGJAI A HIVATALOS ÉRTESÍTŐT TAGSÁGI DÍJUK FEJÉBEN KAPJÁK NEM TAGOK RÉSZÉRE ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 6 PENGŐ

Mit kell tennünk...

Írta: Tormay Géza

az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal elnöke

A természet ösztönszerüen vonzza az embert. A legegyszerübb pásztor is el tud gyönyörködni abban a szépségben, melyet a kék égen magasan úszó fellegek, avagy amit egy mezei virág, vagy a hullámos kalászerdő nyujt. Az egyszerü, minden napi ember is megérzi azt a szépséget, amit az erdőkoszorúzta hegyek vagy a hófödte bércek rejtenek magukban.

Valahogy azt a tapasztalatot tettem, hogy az emberek tájszeretet tekintetében két csoportba sorozhatók. Az egyiket a nagy hegyek, a vad sziklák, a naplementekor rózsaszinben fürdöző havasok hódították meg, a másik csoportot a végtelen síkságok, a tükörsima, de néha tajtékozó vizek s a sejtelmes rónák ejtették rabul.

Bevallom, én az utóbbi kategoriához vonzódom s itten jó társaságban vagyok. Az Alföld, a nagy csend és a sok csillag hazája már gyermekkoromban foglyul ejtett.

Amikor az el... Egyesület megtisz... a Csepel-szigetet ... pantul megörülte... Csepel ősi szigete... dóságaimat teljes... Ugyis volt.

Ha a magyar ... foglalkozásomnak ... zem a tájakat. Ö... és elszomorkodo... Teljes tudatában ... idegenforgalom fe... dom, hogy az in... mit jelent a mag... ból, de tudom a... pünknek mit jel... az idegenek egy... pedig idegen val... fizetési mérlegét

Mielőtt csepelszigeti kirándulásomra s azóta a szigeten folytatott többrendbeli látogatásom tapasztalataira kiterjeszkednék, az idegenforgalom fellendítésének eszközeit kívánom pár szóval nagy általánosságban megemliteni: Az idegenforgalom fejlesztéséért két irányban kell dolgoznunk. Egyrészt jó ötletekkel és finomult izléssel eredményes propagandát kell a külföldön csinálnunk, másrészt idebent az országban át kell éreztetnünk azt, hogy az idegeneknek mindazt nyujtsuk, amit ő, hazánk oly szükreszabott határait átlépve keres és elvár. Ezért fontos, hogy már az első magyar ember — legyen az hivatalos személy, vagy magánegyén — akivel az idegen legelőször találkozik, szivélyességével és kultúrájával szimpátiát ébresszen benne. Ugyancsak ezért fontos, hogy az első vasúti állomás, vagy fináncház csinjával, tisztaságával, pompázó virágaival jó benyomást keltsen. Megfigyel... határon, hogy az idegen, aki még sohasem

Ilyen szépségeket rejt ez a part! Alig néhány ezer méterre a fővárostól, vadregényes környezet fogad, távol a metropolis zajától, a csend, a harmónia és a színek birodalma öleli át a turistát.

Első utamon, mielőtt befordult volna hajónk a soroksári Duna-ágba, megkapott egy bájos őzike. A sűrű parti ligetből tekintett nyugtalan szemeivel a tovasuhanó hajó után.

Végighajózva az úgynevezett «holt» Duna-ágon, turista szívem feldobogott. Micsoda kincsek! Ennél pompásabb, fürdőzésre alkalmas, hatalmas területet messze földön sem találni. Örömmel értesültem, hogy Csepelsziget fáradhatatlan mentorainak sikerült ottlétem óta egy hatalmas, fürdőrésszel egybekapcsolt gyermeküdülő létesítésének alapjait megvetni. Már ma is vannak evezős weekend-házak e parton, de biztosan látom, hogy ez a part hamarosan be fog népesülni s a napsugár boldogan fog játszadozni a csengő dallal és kacajjal, ami majd betölti ezt a csodás ligetet.

A jó közlekedés megteremtése, kiterjedt, pormentes úthálózat, a szép tiszta falvaknak az ősi tradicionális építészethez való jövőbeni alkalmazkodása, a fiatalságnak a népviseletekhez való visszavezetése lesz az az út, mely a Dunában rejlő nagy turisztikai érték mellett, az idegenek részére is vonzóvá fogja tenni e hatalmas dunai sziget meglátogatását.

A sziget talaja pompás. Hatalmas gyümölcsösöket láttam, de még nem annyit, mint amennyit látni szeretnék. A Bretagne-al versenyezhetne Csepelszigete, ahol minden tíz méterre ott áll a gyümölcsfa, ontva a legpompásabb és a legegészségesebb csemegét. Az idegent a jó lovasterep, de meg a vadászat is vonzza. Ezt is meg lehet szervezni. Rudnyánszky Ferenc, akinek a magyar turista lovaglás szervezésében hervadhatatlan érdemei vannak, bizonyára adna jó tanácsokat.

Ráckeve, a sziget főhelye, történelmi levegőt áraszt. Itt búcsúzott el 1526 június 22-én II. Lajos magyar király nejétől, a szépséges Mária királynőtől. A törökverő savoyai Jenő herceg itt emelt magának a holt Duna partján, ligetek között egy pompás barokk-kastélyt. Ezt a kastélyt helyre kell hozni, vissza kell adni neki eredeti formáját. Annyi elszórt barokk emléke van, képekben, bútorokban még csonka Hazánknak is. Vajjon nem lehetne-e a savoyai kastélyt barokkmúzeummá átalakítani s a kiránduló idegenforgalom célpontjává tenni.

Hazaszeretet és erős akarat az, ami építeni tud. Legtöbbször egy ember is elég, hogy messze időkre megvesse a fejlődés alapját. Úgy látom, Csepel szigete megtalálta emberét s így bízom jövőjében.

Vigyünk művészetet a napi életbe!

Irta: SAY GÉZA dr. min. oszt. tanácsos, az Orsz. Irodalmi és Művészeti Tanács főtitkára

Amikor olaszokkal beszélünk, vagy hallgatjuk társalgásukat, feltűnik, hogy másokkal összehasonlítva, sokkal többször hivatkoznak a szépre. Minduntalan halljuk elragadtatott felkiáltásukat: ó, milyen szép! Ez a sajátosság nem véletlen, hanem a kifejlődött szépérzéknek mindig újra feltörő megnyilvánulása. Az ő szépérzékük azonban nemcsak saját belső örömük, hanem erejüknek rúgója is, mely alkotásokra késztet és ezáltal a világ minden tájáról vonzza az idegeneket. A bennük levő művészi érzék az országnak számottevő gazdasági tényezőjévé vált.

Ha ezzel összehasonlítjuk a mi hazai viszonyainkat, azt látjuk, hogy a magyarságban is nagy művészi tehetség van, csak nem tudunk élni vele, nem hasz-

nosítjuk ezt kellően. A mostani történelmi sors dacára, művészeink sikert-sikerre halmoznak külföldön is és a magyar népművészet épp a külföld felismerése által lassan mindnyájunk büszkeségévé vált. Kivételes lehetőségeink vannak művészi adottságunkban, de ez még nem vált öntudatossá nálunk és nem fogadtuk annyira szeretetünkbe művészetünket, mint azt megérdemelné. Úgy emlegetik a művészetet, mint a mindennapi élettől különvált felsőbb élvezetet, mely csak a gazdagok öröme. Összetévesztik a művészet és fényűzés fogalmát. Ez a felfogás téves. A szép iránti vágyunkat épp úgy kiélhetjük egyszerű földműves házaknál — melyre nálunk annyi szép példa van —, mint a nagy palotáknál. Az egyszerű házieszköz, tárgy, mint például a csésze, a pohár, a lámpa, a bútor éppoly beszédes bizonyítéka az ízlésnek és a szépérzéknek, mint a kimondott dísztárgy. Az igazi művészet nemcsak a fellegekben jár, de színesebbé teszi, gazdagítja mindennapi életünket is.

A művészi érzés hiánya leszürkít mindent, a szokvány és szabvány burjánzását idézi elő. A falusi ház úgynevezett pallér-stílusban épül, mert a kőművesmester nem érzi szükségét annak, hogy erőltesse képzeletét és az építtető megelégszik ezzel, mert hiszen a szomszédban is csak ilyent lát. Ebbe az építménybe belejön a gyárilag előállított szokvány berendezés és aki még díszíteni akar rajta, megveszi azt az olajnyomatot vagy gicsfestményt, melyet a házhoz hoznak. A fő a kényelemszeretet nem abban az értelemben, hogy a lakás kényelmes legyen, hanem, hogy ne kelljen a fejet törni és annál az elvnél fogva, hogy ami másnak jó, az nekem is jó. Bizony mindez nem alkalmas arra, hogy a szépérzék fejlődjék és ilyen körülmények között művészetünk sem tudja azt a gyümölcsét megteremni, melyre a kicsi magyar kenyér mellett olyan nagy szükség van.

Természetesen a mai állapoton nem lehet egyszerre és mindenütt változtatni. Kellenek azonban gyujtóhelyek, amelyekről a kis láng elinduljon, hogy azután világossággal betöltse az országot. A Csepelszigetnek szinte rendeltetése, hogy ezt a feladatot betöltse, mert hiszen Budapest szomszédságában van és a megfelelő adottságokkal is rendelkezik. A valóság egyelőre az, hogy az utast itt is a vasúti állomásokon már a legridegebb szürke egyformaság fogadja, mely sugározza a nemtörődömséget, gondolatot és ízlésszegénységet. A falvakban a pallérstílus tűzfalai meredeznek, mint a halott ízlés csontkezei. Az előbukkanó gyönyörű műemlékek elhagyottan, kopáran, kontár kezektől megcsúfolva, mementóként állnak közöttük. Az újabbkori szobroknak, emlékeknek már az elhelyezése is nélkülözi a megbecsülést; a szobor maga pedig nem felemelő művészi alkotás, hanem csak léleknélküli ipari termék. Talán a fásítás, virágszeretet az, ami szembe ötlik? Nem, semmi sincs abból, ami a szépérzékből, lélekből fakad. Ha a természet valami szépet nyujt is, ha egy kivételes egyén szépet valósít is meg, az csak idegennül hat ebben a környezetben és még fokozza a többi sivárságát.

Nem segíthet itt más, mint a lelkes apostoli munka, mely felrázza a közönyt és kiszabadítja az embereket a nemtörődömségből. A szép szeretete az emberi lélek természetes tartozéka és nem az a túlfínomult, aki a szépet szereti, hanem az a beteg és korcs lélek, akiből ez hiányzik. Nincs külön az élet és azonfelül kivételesek részére a művészet. Egészséges, szép városkép, falukép, vagyis rendezés kell; jó, értelmes magyar házakra van szükség, becsületes, beleillő bútorokkal. Meg kell szabadítani a népet — de az értelmiséget is — a magyar művészet megcsúfolását jelentő, házhoz szállított műtárgyaktól. A templomokba sem valók az olcsó hatásra törekvő megtévesztő kegytárgyak, hanem az igazi vallásos gondolatokat kifejező, művészi alkotásokat kell alkamazni. Az emberek vallásosságát ne igyekezzék senki olcsó üzleti érdekre felváltani, hanem a valódi művészeten keresztül szolgáljuk Istent.

Gyönyörű különleges hangulata van a dunai tájnak. A teremtő ezzel megadta a maga ajándékát ennek a vidéknek, a többi a mi feladatunk. Ezt a feladatot azonban megoldhatjuk úgy is, hogy belőle még igen fontos gazdasági érdekeink is kielégüljenek. Ennek feltétele azonban, hogy keressük mindenben a módját annak, hogy ugyanazzal az anyagi erővel a legszebben valósítsuk meg. Templom, vasúti állomás, ház, bútor, berendezés, csónak legyen odaillő. A hősi emlék, szobor legyen igazán *művészi* és helyezzük el úgy, hogy az megragadja a szemlélőt. Ha házat díszítünk, ne értelmetlen, szétporló, erőszakolt vakolat díszítéseket alkalmazzunk, hanem vegyünk példát *hagyományos szép magyar épületekről* és alkalmazzunk díszítésként nemes anyagból készült művészi alkotást. Harminc, negyven pengőért kaphatunk már szép kerámiát, ennyibe pedig a vakolatarchitektúra is belekerül a legkisebb falusi házon is. Ügyeljünk a levelezőlapoktól kezdve, végig az összes kiadványokon, hogy azok a szépészeti, művészeti követelményeknek megfeleljenek. Hosszú az út, mely elvezet ahhoz, hogy tökéletesen átitassuk életünket a széppel, de az is biztos, hogy a Csepelsziget és vidékének idegenforgalmát tartósan csak ezzel biztosíthatjuk. Sohase elégedjünk meg a saját ízlésünkkel, hanem igyekezzünk azt fejleszteni és a fontosabb kérdésekben hallgassuk meg a tapasztaltabb szakértőknek tanácsát. Éppen az anyagiak korlátolt volta teszi szükségessé, hogy minden fillért a legjobban használjuk fel.

A Dunamedencében a magyarságnak különleges feladata van a művészet terén is, mert a jó Isten adományából kivételes rátermettséggel rendelkezünk. Ezt a feladatunkat azonban csak úgy tudjuk megoldani, ha *a magyar művészet* nemcsak a kiállításokon fog érvényesülni, nemcsak a kiváltságosak fényűzése marad, hanem *belekapcsolódik a mindennapi életbe és általános szükségletté válik*. Budapest szomszédságában céltudatosan előretörő Csepelszigetnek ezen a téren is példát mutató rendeltetése van, amely feladatot minél előbb meg kell valósítania.

Say Géza

A telekrendezés, mint az üdülőhelyek helyes településének előfeltétele

Irta: FUTAKY ZOLTÁN kir. főmérnök

A Soroksári Dunaág rendezését, a Nemzeti és Szabad Kikötő építése, a Dunaág hajózhatóvá tétele és az eliszaposodás előidézte tarthatatlan közegészségügyi állapotok megjavítása tette szükségessé. A rendezéssel kapcsolatban nagyszabású kisajátítások voltak és nekem jutott a szerencse, hogy a kisajátításokkal kapcsolatos rendezési munkálatokra a megbízást elnyertem. A véletlen úgy hozta magával, hogy a munkálatok megkezdése előtt, tíz éven át, birtokrendezési ügyekkel foglalkoztam és így a Soroksári Dunaágnál munkában töltött négy éven át, állandóan figyelemmel kísértem a birtoklási viszonyokat.

Szemlélődésem során arra a meggyőződésre jutottam, hogy az eddig elvégzett munkálatokkal a Soroksári Dunaágat nem rendeztük, hanem a rendezést csak megkezdtük. Az eddigi létesítményekkel, egy nagy elgondolású tervnek vízügyi vonatkozású részét fejeztük be és amint alább látni fogjuk, a rendezés terén még nagy feladatok előtt állunk. A közel multban elvégzett munkálatokkal milliós fővárosunk tőszomszédságában, villamossal is megközelíthető helyen, egy körülbelül 3000 kataszteri hold területű vízfelületet kaptunk.

A hajózható vízfelület nivója, nemkülönben a vízfolyás sebessége a létesített kamarazsilipekkel szabályozható és így a tavak összes előnyei mellett folyóvíznek is tekinthető.

Kevés világváros dicsekedhetik hasonló adottságokkal, ahol pedig ilyen előfordul, pezsgő életet és nagy kultúrát találunk. Idő kérdése csak, hogy ez mikor következik be a Soroksári Dunaágnál és ezért arra már most fel kell készülnünk. Mit nyújt a Soroksári Dunaág környékének és a fővárosnak?

Ötvenhét kilométer hosszúságban mindkét partján lehetőséget nyújt öntözőberendezések létesítésére. El sem gondoljuk, milyen kincs ez egy milliós főváros közelében. A Csepel-sziget északi csúcsán, mintegy 1000 kataszteri holdon, azonkívül Soroksár, Dunaharaszti, Szigetszentmiklós és Taksony községekben a vízpart mellett a legintenzívebb kertgazdaságot űzik. Évről-évre szaporodnak ezen a vidéken a bolgárkertészetek, melyek öntözési lehetőség nélkül el sem [illegible]

külföldről is sokan keresnek a nagyváros zajától fáradtan, e nemes sportnak hódolva itt pihenést. A halállomány nemesítése és gyarapítása érdekében a kincstár Szigetbecse határában halastavat is létesített és szakszerű vezetés mellett ott intenzív haltenyésztés folyik.

Az állóviznyújtotta előnyök hihetetlen mértékben fellendítették az evezős-sportot. Az örvénymentes és veszélytelen tükörsíma víz ezrével vonza vasárnaponként ide az evezősöket. A nyilvántartás szerint, eddig 250 mótoros és kb. 4000 sportcsónakra adtak ki rendszámot és a csónakházak sora, például Pestszenterzsébeten, egész kis falut alkot már. A vállalkozóbbak már szombaton délután leereszkednek a nagy Dunaágon Tassig és a szabadban töltött éjszakai pihenés után, vasárnap a Soroksári Dunaág állóvizén eveznek vissza Budapestre.

Amint látjuk, a nyüzsgő élet már megindult a Soroksári Dunaág mentén. Az a sok fiatal, aki egyelőre csónakban és vikendsátrában tölti itt szabad idejét, annyira megszereti ezt a vidéket, hogy rövid pár év mulva a kényelmesebb, állandó nyaralás után fog vágyni. Fel fogják ismerni azt a nagy előnyt, hogy a Soroksári Dunaág mellett nemcsak a szabadság rövid ideje alatt lehet nyaralni, hanem azon túl is, mert a meglevő vasúti és hajóforgalom lehetővé teszi innen még a hivatalbajárást is.

Rövid 5—10 éven belül, tehát el fog következni az az idő, amikor a már most nagy mértékben megindult építkezési kedv hihetetlen méreteket fog ölteni. Erre az időre kell nekünk felkészülni, mert amit ezen a téren most tapasztalunk, az nagyon siralmas. A Dunaág mentén a birtoklási viszonyok mindenre alkalmasak, csak arra nem, hogy azon, mai állapotában fürdő- vagy nyaralótelepek létesüljenek. Ha a vízfolyás mellett fekvő 13 község belsőségét nézzük, ott az őskori település minden hibáját megtaláljuk. De még az új települések sem mutatnak kedvezőbb képet. Példának felhozom Szigetszentmiklósnak úgynevezett «fürdőtelepét», a vasút és a Dunaág között. Ezen a területen tíz év előtt talán egy ház sem volt, ma pedig mondhatni, sűrűn be van nyaralókkal építve, de rendes utca egy sincsen. Magánépületeken kell átjárni, a birtokhatárok görbék és ha valaki építeni akar, több apró és keskeny parcellát kell összevásárolni.

Ha nem akarjuk, hogy ehhez hasonlóan az egész Dunaág vidékét tönkretegyük és még a lehetőségét is kizárjuk annak, hogy itt valaha virágzó kultúrélet és szép fürdőtelep alakuljon, sürgősen gondoskodnunk kell a telekfelosztás megrendszabályozásáról és a telekhatárrendezésről. Ezzel a kérdéssel már most kell foglalkoznunk, mert a beépülésnek akár részbeni megtörténte után, az adottságok és a fennálló kényszerek miatt a kívánatos tökéletes rendezést elvégezni már nem lehet.

Mielőtt a fentebb kívánatosnak jelzett telekrendezés mikénti végrehajtására és az alkalmazható lehetőségekre rátérnénk, lássuk, mik az ideális üdülőhelyi település feltételei. Ha a balatonparti üdülő-

SAY GÉZA DR.: KOPÁR DOMBOKON

A „Kéve" művészegyesület XX. kiállításából. Nemzeti Szalon

MAGYAR MŰVÉSZET

1929. 103. l.

képemet a rézlapon",[2] — szóval elképzeli, nem a közvetlen benyomásaiból merít. De — tudjuk — a konkrét képzeletű művész sem teszi ezt. Ő is inverz fantomot fest, melyet izgatott érzése kelt, egy virtuális mozgásbenyomást, mely vízióvá alakult. Ez a virtuális mozgás gyakran kifejező mozgásokban reflektálódik, Lyka Károly írja: „Láttam rajzolókat, akik az akt előtt, a munka hevében, szinte görnyedt helyzetbe vágták magukat, midőn egy görnyedő alakot rajzoltak."[3] Sardou bevallotta, hogy írásközben mimice kíséri személyének szavát.[4] Itt a virtuális érzés szülte virtuális mozgás lecsapódásaival állunk szembe, melyek önkénytelen reflexek, visszamutatnak a lélekben lejátszódó folyamatokra.

Ez a reflex megértet még egy jelenséget. A művészi alkotás szemlélete, ha a mű konkrét képzeletű mester alkotása, csak mozgó szemmel történhetik. A konkrét művészet ugyanis a harmadik dimenziót, a emlékképpé válnak, de az emlékképhez hozzátapadt érzés, mely aztán felújulásakor segíti a virtuális mozgást, mely a fantomot szüli, már elvesztette dinamikus erejét, benne nagy, nyugodt hatásokat, nyugvó szemmel átlátható víziókat kelt fel. Itt, az így alkotó művésznél, ilyen szemmel látható reflexek helyett legfeljebb csak erősebb vagy gyöngébb mozgásinervációkat észlelhetnénk, ha alkotás közben meglephetnők.

A képzelet e kettőssége magyarázza meg a kifejező formák ellentétességét is. Az egyiknél a szín, a másiknál a vonal uralkodik. És mindegyik erre esküszik.

Delacroix írta egyik levelében: „Itt állok ablakom előtt, a legszebb tájat látom: a vonalnak semmiféle képzete nem jut eszembe."[1] Ezzel szemben olvassuk Alexander Bernátnál: „A színfolt is nagyszerű, de csakhamar betelünk vele; nem mond nekünk sokat. Ellenben a vonalat ismételten és fáradhatatlanul követjük útján . . . oly jól esik a szemnek végigsiklani rajta."[2]

Mint a röntgensugár, bevilágít a felfogás

[1] *Liebermann:* Die Phantasie in der Malerei. 1916. 15., 17. II.
[2] *Arréat:* Psychologie du Peintre. Paris, 70. l.
[3] *Lyka Károly:* Művészet II. 152. l.
[4] L'année psych. Paris, I. 67. l.

[1] *Gillot:* Delacroix. Paris, 247. l.
[2] *Alexander:* Tanulmányok. (Művészet.) 91. l.

8—

198. Nápolyi festő, XVII. sz.: Páncélos férfi arcképe. Vászon, olaj, 100 × 75 cm.

Say Géza dr

cród

MAGYAR MUVESZET

1938. 87. l.

Say Géza: Falu a Bokony alján
A Nemzeti Szalon csoportkiállításáról

A SZÉKESFŐVÁROSI KÉPTÁR ÉS A TÖRTÉNELMI MUZEUM UJ SZERZEMÉNYEI A NEMZETI SZALONBAN

Irta: KENDE BÉLA

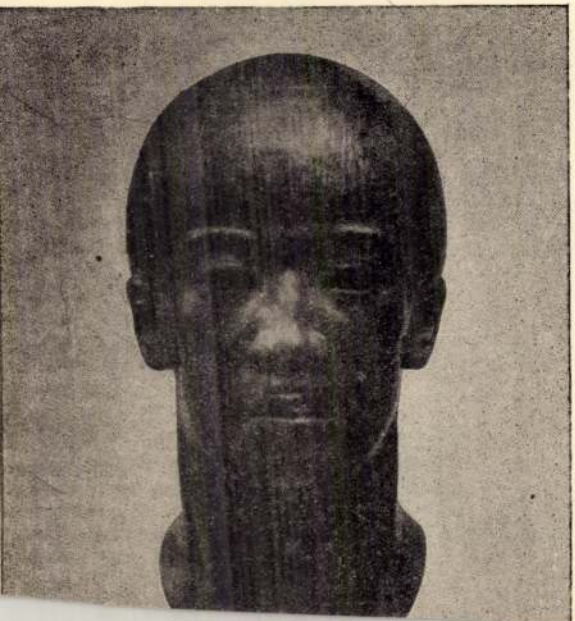

alakulásait tárja elénk. Legrégibb darabja Bogdán kab Csendélete, ami azonban az Angliában divato vált tizenhetedik századbeli magyar festőnek nem a j képei közül való. Marastoni Jakabnak velencei szinp pával festett családképe mellett elhalványul két arc

Say Géza

Pesti Napló

1938. márc. 11.

Budapest

— **Reprezentatív magyar művészeti kiállítás Helsinkiben.** *Helsinkiből* jelentik: Március 12-én reprezentatív magyar művészeti kiállítás nyílik meg Helsinkiben a Művészcsarnok épületében. A kiállítás *fővédnökei Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója és *Kallio Kyösti* finn köztársasági elnök. Mintegy száz olajfestmény kerül bemutatásra, ezenkívül tizenhárom akvarell és huszonnyolc szobor. Az olajfestmények a 19. századi és a jelenkori magyar festészetről adnak képet. A kiállítás védnökei között szerepelnek: a magyar és finn miniszterelnök, a magyar és finn kultusz- és külügyminiszterek. Április 3-ig marad nyitva a kiállítás, amelynek megnyitására szerdán Helsinkibe érkezett *Jalsoviczky* Károly miniszteri osztályfőnök és *Say Géza* osztálytanácsos, akik a megnyitáson a magyar kormányt képviselik. Március 12-én, a kiállítás ünnepélyes megnyitásán megjelenik a finn köztársasági elnök is.

Meghívó

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-u. 13) 1937. évi november hó 10-én este 6 órakor

Augustus császár születésének kétezeréves fordulója alkalmából

tartandó

ÜNNEPÉLYES EMLÉKÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az augustusi béke szimbolikája a primaportai Augustus-szobor páncélján. Dr. ALFÖLDI ANDRÁS előadása.

Gerevich Tibor
elnök.

Az ülés előtt fél hatkor választmányi ülés a decemberi közgyűlés előkészítése tárgyában.

Vendégeket a Társulat szívesen lát.

rencsés találkozásából született. Másik két nagy vászna kissé modoros, sőt színharmóniáiban erősen emlékeztet Rudnayra. *Say* Géza portréja dekorativ foltjaival igen hatásos kép. Ugyancsak megkapó *Prohászka* József erősen szines arcképe. *Kolbe* Mihálytól már láttunk sikerültebb kompoziciót. Ebben túl sok a ráemlékezés. *Czene* Béla egyéni látásra törekszik nem minden siker nélkül. *Heintz* Henrik Mária megkoronázása c. képén lélek ül. *Benkhardt* Ágost vásznai ezuttal is kellemesen szinesek, csak éppen kezdenek sablonosakká válni. *Szlányi* Lajos, *Dittrich* Adolf és *Boldizsár* István jó képeit jegyezzük még fel. E terem szobrászai közül a kitünő *Markup* Béla mellszobrai, *Ruff* András egy jó tanulmánya és székelykeresztúri *Horváth* Árpád önarcképe, felsőeőri *Fülöp* Elemér egy gondos tanulmányfejével együtt tartanak igényt az elismerésre.

SZOBORTEREM

Az anyag meglehetősen szegényes, igényeinket le kell szállítanunk. A nagyobb arányú munkák közül *Bory* Jenő barokkosan megoldott Haydn emléke és felsőeőri *Fülöp* Elemér hősi emléke, *Füredi* Richárd Madácha a kiemelkedőbb monumentumok. A terem nivóját tulajdonképpen néhány fiatal szobrásznak életnagyságú aktjai

Say Géza: Reviczky Alice
A Műcsarnok Téli Tárlatáról

Foto Seidner

Képzőművészet
1934. 36. l.

a kép egész összhatását. Ezt az összefoglaló hatást Karlovszky az arcképek dinamikus erejével éri el. Egy belső feszültség ömlik el a portrékon és a művész jellemalakító ereje ad hangsúlyt a fontosabb momentumoknak és helyezi a részleteket a maguk értékére. Ezek a portrék a tárlat kiemelkedő piéce-ei. Az első terem arcképei közül ezek mellett csak *Boruth* Andor lélektanilag mély, technikailag mesteri önarcképe mérhető hozzá, de *Zombory-Moldován*

Szentgyör
Szőts Ernő, a Rádió ig

Béla, *Kunwald* Cézár, *Kukán* Géza, *Vigh* Bertalan és *Merész* Gyula arcképei is megállják helyüket. *Merész* Gyulát egy nagy kompozició is képviseli. A *Népboldogitó* merész vállalkozás Munkácsy Sztrájk c. vászna után, mégis megállapítható, hogy Merész Gyula derekas munkát végzett ezzel a nagyméretű munkájával, mert ha színben szegényes is, de szerkesz-

Say Géza

Pesti Hirlap 1938 febr. 2

— **Magyar festőművésznők és szobrásznők művei egy londoni kiállításon.** Március 5-én nyilik meg Londonban az *Önálló Nők Londoni Szövetsége* által rendezett képzőművészeti kiállitás, amelyre csak a magyar szövetség kapott meghivást. A beküldött képeket és szobrokat *Petrovics Elek* vezetésével birálóbizottság válogatta ki, s ennek eredményeképpen husz képet és tiz szobrot találtak alkalmasnak a londoni szereplésre. A bizottság tagjai voltak: *Szőnyi István*, *Hoffmann Edit* és *Pátzay Pál*. Az *Irodalmi és Művészeti Tanács Ugron Gábor* elnöklésével felülbirálta a döntést és azt magáévá tette. A kultuszminisztérium részéről dr. *Say Géza* vett részt a megbeszéléseken. A kiválogatott képek és szobrok már uton vannak London felé.

DR. SAY GÉZA: A PONTE VECCHIÓ. Olajfestmény

Dr. Kepes János úr gyüjteményében

Say Géza

kezik ezután. A tájkép motívuma is nagybányai: magas horizontú domboldal, amely felett szürke ég sávja látszik, egypár könnyű bárányfelhővel. Széles, agyagszínű út megy haránt lefelé s ezt a diagonálist hangsúlyozza három kereklombú fácska. Jóformán csak az agyagszín, a zöld, az ég szürkéje színéből kerekedett ki ez a finom tájkép, amely *Ferenczyt* éppúgy jellemzi dekoratív, mint közvetlen természetlátása szempontjából. A kompozíció, amely körülbelül négyzetes keret közé került, jól világítja meg ennek a kiváló mesternek kép-felfogását.

Egyideig nagybányai festő volt *Csók* István is, akinek itt egy jóval későbbi, tengerparton heverő női aktja („Strandon") látható, *Csók* jellegzetes delikát színeiben. *Perlmutter* Izsák két képe közül az „Atelier" című még 1896-ból való s az akkori levegős festés értelmében tompa gyöngyházszín hatású, de ebben a keretben sok a finom változat. Másik képe („Muskátlis ablak") későbbi erőteljes, a formák kiemelésére is súlyt vető ecsetjárást mutat. E közvetlen valóságfestés mellett új romantika világába vezet

A következő évtized szülöttei közül *Réti*, *Glatz* és *Rudnay* a nagybányai festői szabadság neveltjei. Sőt *Réti* István az, aki igazában megvetette alapjait a nagybányai körnek. Tőle kisméretű képet láttunk: domboldalt fiatal fákkal, azok koronái alatt sötét silhouettben női alak, piros kendővel („Tavasz"). Az a borongós líra érzik rajta, amely *Réti* sok festményét jellemzi. *Glatz* Oszkártól egy erdőszéle van itt, öt játszadozó gyermekkel („Gyermekek az erdő szélén"), *Rudnay* Gyulától pedig három kép: az egyik ama szélesen odavetett mély gammájú kompozíciók egyike, amelyeken tömegeket mozgat („Golgota"), a másik „Mátranováki faluvége", sok világítóan fehér felhővel, némi kék éggel, amely alatt melegszürkén fekszik a határ. *Rudnay* legfinomabban hangolt képei közé tartozik meleg lírája révén.

Hozzájuk két alföldi festő csatlakozik: *Olgyay* Ferenc és *Nyilasy* Sándor. *Olgyayt* szolnokvidéki táj képviseli („A Tisza mentén"), szürke tónusú széles táj, *Nyilasyt* kicsiny méretű, világosszínű genre („A kíváncsiak"). A Duna közelébe visz minket *Kernstok* Károly (Dunamenti táj für-

A MÜNE megünnepelte ügyvédi kamarai győzelmét

Még élénken él a köztudatban a mult év november havában megtartott budapesti ügyvédi kamarai választás, amelyen a MÜNE és az abban tömörült tiszta keresztény származásu ügyvédek győztek a zsidó érdekeltségü és liberális szellemü ügyvédekkel szemben. Ennek a győzelemnek a jegyében tartotta meg szombaton este a MÜNE szokásos évi vacsoráját, amelyen több mint 400 személy vett részt.

A vacsorán megjelent *Radocsay* László igazságügyminiszter, *Antal* István igazságügyi államtitkár, *Vladár* Gábor titkos tanácsos, *Lutilszky* Jenő és *Farnos* Dezső min. osztályfőnökök, *Bartha* György és *Mendelényi* László törvényszéki elnökök, számos birósági tanácselnök, valamint a vidéki ügyvédi kamarák részéről majdnem valamennyi elnök. A megjelenteket a MÜNE nevében dr. vitéz *Mensáros* Zoltán ügyvezető elnök, a Budapesti Ügyvédi Kamara főpénztárosa üdvözölte, majd dr. *Porubszky* György, a MÜNE társelnöke és a kamara főügyésze méltatta a győzelem jelentőségét s az ügyvédség háláját tolmácsolta dr. vitéz *Szabó* Lajosnak, az egyesület elnökének, aki a magyar ügyvédség érdekében 15 esztendőn át folytatott megalkuvást nem ismerő munkásságot.

Ezután dr. vitéz *Szabó* Lajos, a MÜNE elnöke ismertette a magyar ügyvédség érdekében a MÜNE által folytatott küzdelmet. Foglalkozott a magyar ügyvédek 15 év előtti helyzetével és rámutatott arra, hogy további céltudatos munkával most már *rövidesen elérhető a kar teljes megtisztitása a zsidó ügyvédek részvételétől.* Megjelölte azt az utat, amelyen a keresztény magyar ügyvédségnek haladnia kell, hogy a gazdasági kisebbségi helyzetből megszabaduljon és elfoglalja hivatásánál fogva a magyar társadalomban irányitó és vezető szerepet. *Követelte az Ügyvédi Kamara zsidótlanitását, a zsidó szellemiség teljes kiküszöbölését, az ügyvédség önkormányzatából.* Bejelentette, hogy a Budapesti Ügyvédi Kamara választmánya *egyhangulag határozati javaslatot fogadott el a numerus nullus bevezetése mellett.* Ezt a határozati javaslatot a budapesti ügyvédi kamara felterjeszti az igazságügyi kormányzathoz. Bejelentette továbbá, hogy *Kövess* Béla, az Ügyvédi Kamarák Országos Bizottságának és a Budapesti Ügyvédi Kamarának elnöke, aki nagy személyi tekintélyével az ellenpártból került a kamara elnöki székébe, időközben *belépett a Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesületébe, ami által a MÜNE győzelme teljessé vált.*

Hangverseny „A Gyermekért!"

A február másodikán, Gyertyaszentelő Boldogasszony napján ezuttal kilencedszer megismételt „Az Ifjuság a Gyermekért" hangverseny élvezetes programjából több műsorszám külön figyelmet érdemel. Eseményszámba megy a két eredeti Bárdos bemutató: egyik „Az Istené az áldás" cimü, nem csupán énekhangokra irt, de hangszerekkel is zeneileg aláfestett ujszerü kánon; másik a „Magos a rutafa" néven összefoglalt népi kompozició, amely ősi felvidéki házasitó és menyasszonyi dallamok sorozatát dolgozza fel eredeti és ötletes művészettel. Nagy érdeklődésre tarthat számot Albert Ferenc hegedüjátéka: az ifju művész, aki „A Gyermekért" hangversenyek állandó szereplője, lép ismét a közönség elé, hogy a nélkülöző gyermekek balatoni nyaralásáért önzetlenül gyönyörködtessen egyre érettebb, egyre kiforrottabb nemes művészetével. Zongorán kiséri Lisznyai Szabó Gábor. A kiváló ifjusági énekkarok produkciói közül egyik legérdekesebb szám lesz Kodály Cigánysiratója a Liget-utcai polgári fiuiskola énekkarának előadásában; ezt az eredeti, klasszikus magyar énekszámot ritkán hallhatjuk iskolai énekkartól, mert előadása nehéz és különös megértést követel. Sződy Szilárd tanár buzgó fáradozásának eredménye, hogy a fiatal énekesek hivatásos művészekkel vetélkedő precizitással és átérzéssel adják elő ezt a pompás Kodály-számot. — Nagyon kedvesek lesznek a Tomori-uti elemi leányiskola növendékeinek stilszerü öltözetben előadott népi gyermekjátékai, Kiss Izabella énektanitónő lelkes betanitásában, amelyekkel az iskola már ismert nevet szerzett magának. Egyik műsorszám sem marad a másik mögött: a budapesti kegyesrendi gimnázium énekkara, Faludi Béla piarista vezetésével, — Hidy Márta vonósnégyese, — a Szent Lujza-intézet bájos óvódásai, — a budapesti Szent Orsolyarendi tanitónőképző intézet énekkara, Forrai Irén tanárnő vezetésével, — a pécsi püspöki tanitóképző intézet énekkara, Lomoschitz Pál tanár vezetésével, — az esztergomi érseki tanitónőképző intézet énekkara, S. László M. Consilia tanárnő vezetésével, — egytől-egyig művészi szinvonalu és ujszerü. A hangverseny pontosan 5 órakor kezdődik a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

Jegyek már csak korlátolt számban kaphatók Rózsavölgyi és Társánál Szervita-tér 5., — a Szent István Társulat könyvkereskedésében Kecskeméti-utca 2., — az Egyházközségekben és a Zeneművészeti Főiskolán.

Olvassuk a Képes Krónikát!

Uj, modern művésztelep épül Nagybányán, a magyar Barbizonban

A kultuszkormány kivánatosnak tartja, hogy a nagybányai nemes hagyományok tovább éljenek

Amikor Nagybányán jártunk legutoljára, szakadt az eső. Késő ősz volt s a környező hegyek ködsipkákban takaróztak. Amint azonban áttörte a nap a párafelhőket, olyan *szépséges vidék* tárult elénk, amilyen csak az Alpok lábainál állitja meg a turistát, vagy az odavetődött festőt, hogy elragadtatással kialtson fel: *„Oh, be szép!"* Most vastag hó födi a nagybányai tájakat, de eljön majd a tavasz, meg a nyár is, amely teljes pompájában mutatja be a valóban vászonra kivánkozó nagybányai tájakat. Nem véletlen tehát, hogy *Hollósi* Simon Münchenből ide vágyott vissza minden nyáron és megállapitotta a nagybányai festőiskolát, *amelyet évtizedek alatt európai hirüvé fejlesztettek az iskolából kikerült mesterek.* A nagybányai festőiskola ma 45 éves. 1918. végéig az állam évi 6000 koronát juttatott az iskola fenntartására, az iskolát felkereső fiatal festők felsegélyezésére.

1902-től 1927-ig *Thorma* János volt az iskola vezetője, mig 1927-től kezdve *Mikola* András és *Krizsán* János áll az iskola élén, akik mindenben követve elődeik, a nagy mesterek intencióit, nagy lelkesedéssel és kitartással nevelik az ujabb festőgenerációt. Az iskola alapitói és első tanárai *uj irányt szabtak* a magyar festőművészetnek és erről az uj irányról méltán nevezték el Nagybányát a magyar Barbizonnak. A „nagybányai iskola" tehát festészeti irányt is jelent, amelynek négy évtizede alatt sokszáz követője volt. Hogy csak a leghiresebbeket emlitsük fel: itt élt és tanitott *Ferenczy* Károly, *Thorma* János, *Réti* István, innen indult el *Iványi-Grünvald* Béla és mostani vezetői is, valamint az ujabb generáció legmarkánsabb muvésze, *Boldizsár* István, a Képzőművészeti Főiskola tanára.

A megszállás ideje alatt az iskola sok nehézséggel küzdött, épületei megrongalódtak s ma már — a szakértők szerint — nem tud megfelelni annak a hivatásnak, amit ma egy modern művészteleptől megkövetelünk. Bár a felszabadulás után a város vezetősége renováltatta az iskola épületeit, parkirozta a körülötte lévő területet, külsejében valahogyan mégis szegényes s a hygénia követelményeinek nem tud mindenben megfelelni. *Nagybánya többet érdemel!* Megérdemli, hogy — közel félévszázad után — olyan művésztelepet kapjon, amely még jobban növeli hirnevét s a legelső európai művész centrumok sorába emelje fel.

A kultuszkormány, Nagybánya közvetlen felszabadulása után elhatározta, hogy *uj művésztelepet létesit Nagybányán*, melyet nemcsak fiatal magyar festők, hanem a külföldiek is nagyszámban felkereshetnek. A mai iskola szük, nincsenek hozzá megfelelő lakások, az oda kivánkozó művészek számára, mai környezete tul zajos, mert időközben beépült az iskola egész környéke.

A kultuszminisztérium részéről *Say* Géza miniszteri tanácsos járt lenn Nagybányán és nagyvonalakban meg is állapodott a város vezetőségével az uj művésztelep felépitéséről. *Az az elgondolás, hogy 8—10 holdas területen hatalmas műtermekkel és kiállitócsarnokkal, valamint 2 szobás komfortos lakásokkal szolgálják a jövőben a magyar festőművészetet,* amely világhirü mesterekben irigylésreméltóan bővelkedik.

A magyar művészváros szerepe vár Nagybányára

A Nagybányán létesitendő művészteleppel kapcsolatban a kultuszminisztérium illetékes osztályán a következő érdekes felvilágositást kaptuk:

— A nagybányai művésztelep hősiesen állta a harcot a román megszállás alatt és *őrizte a magyar művészetnek hozzáfüződő nemes hagyományait.* Ilyen körülmények között a megszállók részéről nem élvezett kedvezményeket, minek következtében épületei leromlottak, környezetük elvadult és ma a szétesésnek, a pusztulásnak képét mutatják. Az illetékes tényezők számára a felszabadulás után nem lehetett közömbös ennek a művésztelepnek sorsa. Bár művésztelepek alakitása inkább művészi megmozdulásokhoz füződik, számos különböző adottság egybeesésétől függ, mégis nyilvánvaló, hogy Nagybányának a festőművészetben a multban elfoglalt szerepe kivánatossá teszi, hogy ne szorittassék az időlegesség határai közé. Kétségtelen, hogy Nagybányának számos olyan adottsága van, mely méltóvá teheti arra, *hogy a magyar művészváros szerepét tartósan betöltse.* A magyar művészekben olyan elevenen élnek a nagybányai szép hagyományok, hogy megfelelő környezet kialakitása esetén joggal remélhető az, hogy *az előbbi méltó követőkre fognak találni.* Nagybányának a jövőben betöltendő szerepét azonban összhangba kell hozni a magyar művészet-politika általános célkitüzéseivel is, nemkülönben *a művésztelepek és belföldi ösztöndijak kialakult rendszerével.* Ha a kérdést ebből a szempontból nézzük, ugy Nagybányának, illetve művésztelepének *jelentősége emelkedik.*

— *Mi lesz a feladata a nagybányai uj művésztelepnek?* — kérdeztük.

— A miskolci művésztelep — mondotta informátorunk — az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskola ifjuságának nyári munkálkodását biztositja. A szolnoki művésztelep alföldi jellegü és külön hagyományai vannak. A balatoni ösztöndijak nemcsak a Dunántul e gyöngyszeme sajátos varázsának tanulmányozását teszik lehetővé az ösztöndijasoknak, hanem különös jelentőséget nyernek akkor, midőn a festészetben a világitás és fény kérdése egyike a művészetet legjobban foglalkoztató problémáknak. A székelyföldi ösztöndijak mélyen gyökerező magyar világba viszik művészeinket és alkalmat adnak arra, hogy tárgyi és lelki alapon művészetünk szineződését teljesebbé tegyék.

Képtár, kiállitó helyiség, kétszobás, műtermes lakások

— Igy áttekintve a meglevő művésztelepeket és ösztöndijakat, nyilvánvaló, hogy azok rendszerét a nagybányai művésztelep felvirágoztatása hiánytpótlóan gazdagitaná. A nagybányai művésztelep gyönyörü táji adottságaival, a város kulturált környezetével, kitünő keretet adnak ahhoz, hogy egyrészt a nagybányai nemes hagyományok tovább éljenek, másrészt *művészetünk ujabb inditásai abba belekapcsolódjanak.* Az igy kialakuló művészváros nemcsak a magyar művészek legkiválóbbjait kapcsolhatná bele életébe, de a külföldi és főleg kelet-európai művészek érdeklődését is felkelthetné. Az ekép tervezett művésztelep természetesen nem támaszkodhatnék a ma már korszerűtlen és különben is nagyon leromlott állapotban lévő épületekre. Szükséges lenne tehát, hogy a művésztelep a mai kornak megfelelően és az emlitett szélesebb elgondolások szerint alakittassék ki. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur gondoskodásából elindult tárgyalások éppen azt célozták, hogy Nagybányának visszatérése folytán a művésztelep átszervezése mindezen körülmények figyelembevételével történjék meg. Az elindult tárgyalások nyilvánvalóvá tették, hogy a művésztelep mai helye kevéssé szerencsés környezetével, mély fekvésével a terjeszkedést kizáró körülhatároltságával *nem alkalmas szerepének betöltésére. A rajta lévő épületeken még sok költséggel járó átalakitás sem segitene.*

— *Kit biztak meg a tervek elkészitésével?*

— A tárgyalások során — válaszolta informátorunk — a város *a Klastromrét tövében fekvő, a korcsolyapálya körüli területet jelölte ki a létesitendő uj művésztelep céljára.* Egyuttal felkérte a város a vallás- és közoktatásügyi minisztert urat arra is, hogy *a már a rendelkezésre bocsátott 20 ezer pengős állami támogatás terhére* a művésztelep épületének terveit készittesse el. A most készülő tervek alapján fog a város az épitkezés tekintetében határozni és ennek alapján kerülhet sor a már rendelkezésre álló állami támogatás felhasználására. Ekkor lehet szó arról is, hogy az állami támogatás mértéke véglegesen megállapittassék. A tervek elkészitéséhez irányadóul szolgál az, hogy Nagybánya művészi multja megkivánja *olyan képtár létesitését,* mely felöleli a Nagybányához elválaszthatatlanul kapcsolódó magyar mesterek alkotásait Szükséges továbbá egy *kiállitó helyiség,* az élő művészek számára. Nem nélkülözhető *néhány lakással egybekötött műterem abból a célból,* hogy a Nagybányán élő és oda letelepedő legkiválóbb művészek munkásságát odakösse. Szükséges továbbá lakó- és munkahely biztositása mintegy *10—12 olyan művész számára, kik nem állandó lakói Nagybányának, de munkásságuk egy részét ott óhajtják kifejteni.* A művésztelep természetesen nem lehet hivatott arra, hogy az összes odasereglő művészeket befogadhassa, hanem csak annak a művészeti központnak szerepét vállalhatja, amely körül az ott tartózkodó magyar, mint külföldi művészek csoportosulhatnának. Az igy megujuló művésztelep nemcsak fontos küldetést tölthetne be a magyar művészeti életben, hanem *Nagybányának látnivalóit is egyedülálló módon egészitené ki és a város fejlődését nagymértékben előbbrevinné.*

Eddig szól az illetékes hely nyilatkozata, amelyből kitünik, hogy a kultuszkormány, amely mindenkor nagy megértéssel karolta fel a magyar festőművészet ügyét, minden igyekezetével azon van, hogy Nagybánya, a magyar Barbizon, *valóban a festőművészet városa legyen.* Csak örömmel fogadhatja Nagybánya és az ott élő festőművészek a kultuszkormány nagyvonalu kezdeményezését. Hisszük és reméljük, hogy a nagybányai uj művésztelep *méltó helyet fog biztositani magának a művészettörténetben.*

KONCZ KÁROLY

Uj rendeletek

A Magyar Tavirati Iroda jelenti:

A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli az iparügyi miniszternek 5600/1942. Ip. M. számu rendeletét a benzin és a benzinszeszkeverék (motalkó), valamint a gázolaj forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezések módositása tárgyában. A rendelet szerint a 9700/1940. Ip. M. számu rendelet 2. §-ában emlitett kereskedő vagy nagyban vásárló fogyasztó a nem motorhajtásra szolgáló tiszta benzinfélékből, adózott gázolajfajtákból, valamint motorikus célra szolgáló benzin-szeszkeverékből egy naptári hónapra legfeljebb annak a mennyiségnek 75 százalékát vásárolhatja meg, amely mennyiséget az illető cikkből az 1941. év megfelelő hónapjában tovább adott, illetőleg felhasznált. Kereskedő vagy nagyban vásárló fogyasztó gázolajból egy alkalommal egy hordóval is vásárolhat, de ez esetben vásárlása megfelelően hosszabb időtartamra szól. Az emlitett cikkek forgalombahozatalával foglalkozó gyár vagy kereskedő kereskedőnek vagy nagyban vásárló fogyasztónak — megfelelő nyilatkozat alapján — a vevő által feltüntetett mennyiséget szolgáltathatja ki.

*

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli az iparügyi miniszternek 5500/1942. Ip. M. számu rendeletét a sörkimérőkészülékek öncsöveinek igénybevétele tárgyában. A rendelet szerint a sörkimérő készülékekben levő ón gyüjtőcsövek és a sörkimérő készülékeket a pincében levő söröshordóval összekötő öncsövek igénybevételnek. Az igénybevett öncsövet birtokosa köteles a jelen rendelet hatálybalépésének napján meglevő állapotában átvételéig megőrizni. Az öncsövet a pénzügyőrség közegének jelenlétében az ipari anyaggazdálkodás fémipari bizottsága részéről kijelölt vállalat megbizottja olymódon veszi át, hogy az öncső helyére egyidejüleg aluminium csövet szerel.

*

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A közellátásügyi miniszternek a hivatalos lap vasárnapi számában megjelent rendelete értelmében a vizeszsemlye, császárzsemlye és vizeskifli legmagasabb fogyasztói ára az ország egész területén darabonként hét fillér, legmagasabb viszonteladói ára pedig a vevő üzletébe szállitva darabonként hat fillér.

Hazai kis hirek

NAGYVÁRAD: A város mérnöki ügyosztályának jelentése szerint 1940 novemberétől a mult év végéig 3.604,130 pengőt forditottak Nagyváradon városrendezésre. A legnagyobb gondot az utak rendbehozatala okozta. A visszacsatoláskor ugyanis a 160 kilométernyi városi uthálózatból csupán néhány kilométernyi uttestet fedett kifogástalan burkolat. A város valamennyi utjának rendbehozására huszmillió pengőre van szükség, a gyalogjárók rendbehozása pedig további tizmillió pengőt igényelne.

UNGVÁR: A kárpátaljai véleményező és tanácsadó bizottság megrendelésére Erdélyi Béla ungvári festőművész megfestette néhai Kozma Miklós arcképét, amelyet a közeljövőben ünnepélyes keretek között helyeznek el a bizottság üléstermében.

KALOCSA: Az érseki városban uj tanitóképző intézetet épitenek. Az intézet a város főterén épül, s az épitési költség mintegy 700.000 pengő lesz.

KISKUNFÉLEGYHÁZA: Kiskunfélegyháza város ezévi költségvetésében 250.000 pengőt állitottak be szociális célokra. Ebből 80.000 pengőt házépitésekre, 41.000 pengőt nagyállat akcióra, 45.000 pengőt pedig baromfi és nyul juttatásokra forditanak.

KASSA: Az Országos Szociális Felügyelőség Abauj-Torna vármegyének huszezer pengős keretet engedélyezett a szegénysorsu és nagycsaládból származó gyermekek felruházására. Ebből ötezer pengőt ruházati cikkekre és 15 ezer pengőt cipők beszerzésére forditanak.

KOLOZSVÁR: Az erdélyrészi gazdasági tanács ülésén megállapitották, hogy Kolozsvár évi tüzifafogyasztása 20—25.000 vagonra tehető, de ha a kolozsvári földgáz távvezetéket lefektetik, ennek a tüzifamennyiségnek tulnyomórésze felszabadul. A tanács javaslatot terjeszt az iparügyi minisztérium elé az erdélyi uj földgázelőfordulások gazdaságos kihasználása tárgyában.

AKI A JÖVŐBE LÁTOTT

írta: TÓTH LÁSZLÓ

A „Prohászkáért" induló mozgalom szervezete vasárnap alakul meg Székesfehérvárott. Az ujságiró erre a napra egy negyedszázad elsárgult lapjairól fölidéz néhány örök gondolatot, amelyet egykor Ottokár püspök hirdetett a magyarságnak.

Budapest, 1916.

A püspöki konferenciára a fővárosba érkezett Prohászka Ottokár, Székesfehérvár püspöke, akinek az egyházi- és a nagy-birtokra vonatkozó javaslata a mult évben a magyar társadalomban s a gazdasági körökben olyan nagy feltünést keltett. Az inditvánnyal akkor az Országos Magyar Gazdaszövetség nagygyülése foglalkozott és bizottságot küldött ki „részletes jelentés és javaslat elkészitése végett".

Ma délelőtt megérkezése után felkerestük a püspököt a Központi Papnöveldében, hogy megkérjük, mondja el benyomásait a mai nagy időkről és tájékoztasson földbirtokjavaslatának sorsáról.

Prohászka Ottokár közvetlen szeretetreméltóságával állt rendelkezésünkre és meghivott, hogy kisérjük el a Várba vezető utjára. Utközben az alábbi nyilatkozatot tette:

— Milyen hatással lesz a háboru a nép szélesebb rétegeire? — hangzott első kérdésünk.

— Ugy érzem — mondta elgondolkozva —, hogy ennek a szörnyü háborunak a hatása nem egységes. Kétségtelen, hogy a nagy tömegekben a harcok, az öldöklések és a szenvedések vaditó és eldurvitó befolyást gyakorolnak, de ugyanakkor, amint látom, egyesekben bizonyos elmélyedést és az érzésekben való megnemesedést okoznak. Sok olyan dolgot, amely eddig zavarosan élt bennünk, most tisztán megérzünk s azt hiszem, épp ezért a háboru vérözöne számtalan tradicionális válaszfalat mosott el. A jogot, az egyenlőséget és azt, hogy mindenkinek joga van a jobb, a boldogabb élethez, soha igy még nem érezte az emberiség. Ezt ma egyformán kell, hogy érezze a gróf és az egyszerü közkatona. A nagy időket nem a fogalmak alakitják és nem a fogalmak jelentik, hanem azok a megérzések, amelyek az emberi lélek mélységében ébrednek fel és a haladás felé viszik az emberiséget. Ezért ha az emberiség nem elvben, de in actu, tényleg meg is tagadja ma a legmagasabb erkölcsi elveket és ha amint egy német katonanóta mondja: „Megyünk a Szuez-csatornához, ott nem uralkodik a tizparancsolat", — azért a háboru után az egész emberiségben ez a tizparancsolat — a legmagasabb erkölcsi elv — mégis győzedelmeskedni fog...

— A háboru kiegyenliti-e majd a társadalmi harcokat?

— A magyar társadalom?... Nem hiszem, hogy az óriási ellentéteket, amelyek a háboru előtti években olyan éles harcokhoz vezettek, ez a háboru kiegyenlitette volna. A radikálisok nem lesznek kevésbbé radikálisok és az a francia, hogy ugy mondjam szektárius szellem, amely Nyugaton olyan nagy erővel lépett fel, a háboru után nálunk is meg fog jelenni, nem kisebb erővel...

— Mi van a birtokreformmal?

— A földbirtokreformra, illetve a háboru rokkant hőseinek földdel való ellátására vonatkozó inditványom még mindig tárgyalás alatt áll. Ma délután is értekezni fogok ebben az ügyben a mozgalom egyik intézőjével. Ma még nem tudnám megmondani, mikorra készül el a bizottság munkálataival és mikor léphetünk konkrét javaslattal a nyilvánosság elé. Én mindenesetre azt szeretném, minél gyorsabban, minél előbb. Bis dat, qui cito dat. Természetes, hogy az én javaslatommal szemben számtalan birálat és kifogás hangzott el. Azt mondják, hogy az örökbérlet ellenkezik a magyar közjoggal, meg a magánjoggal. Pedig nem az irott jog a fontos, hanem az, hogy a nép, amely föld nélkül nem élhet, földhöz jusson. Ha ez ellenkezik a magánjoggal, akkor meg kell változtatni a magánjogot. A lakbérrendelet is belenyul a magánjogokba, mégis megcsinálták, mert szociális szükség volt rá. Én különben nem ragaszkodom az örökbérlet-rendszerhez, ha jobbat tudnak, akkor azt kell megcsinálni, de az a fontos, hogy valahogy megcsináljuk. Az örökbérletet én azért választottam, mert ezt látom a leghelvesebb megoldásnak a két főkövetelés szempontjából, hogy tudniillik a nép, a rokkant harcos, földhöz jusson és azt meg is tarthassa, mert mit ér, ha ma kap husz holdat, de néhány év mulva megint nincs semmije. Énnekem nincs kifogásom az ellen sem, hogy földbérlő-szövetkezetekkel oldják meg a kérdést, ez a mód is célra vezethet. Volt olyan ellenvetés, hogy nehéz megállapitani a nagybirtok maximumát, ötezer hold legyen, avagy tizezer, ez csak akadékoskodás, ez mellékkérdés. Egyik biráló azt mondja, hogy az én gondolatom szerint legfeljebb egy millió hold juthatna a rokkant harcosoknak... Hát Istenem, én nagyon boldog lennék, ha a rokkant hősöknek a magyar társadalom egy millió hold földet juttatna...

— Nem gyöngül-e meg az Egyház a reform következtében?

— Én azt hiszem, hogy az az ellenvetés sem áll meg, hogy az Egyház meg fog gyöngülni egy ilyen reform által. Meggyöngülhet-e az Egyház, amikor a nép érdekében egy ilyen nagy reformot visz keresztül? Ez csak jobban megerősitheti őt. Vagyonilag pedig határozottan kedvezőbb lenne az Egyházra nézve, mint a mai állapot, több lenne a jövedelme és a megváltás óriási összege gazdaságilag is elevenebb erő az ő kezében, mint ma az ingatlanok.

— Az én célom különben is az inditványommal nemcsak az volt, hogy a rokkantak és a magyar nép e nagy szociális kérdését megoldjuk, hanem hogy ráterelljem a figyelmet a nagybirtok kérdésére, hogy megmozgassam, fölrázzam az erőket és meginditsam a mulhatatlanul szükséges folyamatot ennek a nagy kérdésnek tökéletes rendezésére. Szubjektiv megoldások bármily tiszteletreméltóak és örvendetesek is, nem elegendők. A kalocsai érsekség például nagyon szép példát adott a rokkantak telepitési akciójával, de teljes és tökéletes megoldás csak ennek a kérdésnek országos intézményes rendezése lehet. Itt van például az én püspökségemben egy nagyobb 2300 holdas birtok, Sárkersztur, én azt szivesen adnám ki parcellázva bérletbe kisgazdáknak, de ez nem lenne a szociális megoldás, amelyre törekszünk. Egy rossz termés után jönnének kunyorálni, kérni halasztást, bérleengedést és nem tudnám megtagadni a kérésüket. A magyar paraszt sok nagyszerü tulajdonsága mellett pedig ez a lekunyorálási hajlandóság is meghuzódik, ami csak akkor és ugy szünik meg, ha nem az egyes nagybirtokosok állnak szemben az egyes kisbérlőkkel.

— De a parasztnak nincs üzemi tőkéje! — jegyeztük meg.

— Természetes, ha a parasztnak földet adunk, gondoskodnunk kell arról is, hogy mindegyiknek bizonyos üzemi tőke álljon a rendelkezésére. Erre mindenekelőtt alkalmasnak látszik a rokkantsegély, amely fölötte csekély ahhoz, hogy valaki megéljen belőle, de ha a rokkantnak földje van, akkor már az ő kis üzemköltségeinek egy része mégis kikerül belőle. Arra is lehet gondolni, hogy valami közös nagytőkét vagy intézetet létesitsen az állam, amelyet bizonyos meghatározott járulékokból fedezzenek, mint ahogy ezt ennek a kérdésnek tudományos irodalma számos formában ajánlja. De ez megint a részlet kérdése, amelyre akkor kerülhet sor, amikor már elhatároztuk, hogy csinálunk valamit és azt meg is csináltuk. Nem elég azonban a földhöz juttatottaknak üzemi tőkéről gondoskodni, gondoskodni kell a magyar nép alapos gazdasági neveléséről is. Az elemi iskolákra a jövőben e tekintetben itt is nagy feladat vár. Az elemi iskolákban a parasztgyereket megtanitják az alkotmánytanra, de nem tanitják meg a legprimitivebb gazdasági ismeretekre, pedig a tervszerü belterjes és a mai gazdasági életnek megfelelő gazdálkodásra rá kell nevelni a népet, hogy a kezében igazi értékekké váljék a föld.

— Az én megyémben például nagyon sok a nagybirtok, de nem a tulajdonosa gazdálkodik rajta, hanem a nagybérlő. Ahogy jöttem a vasuton, csak elnéztem, hogy milyen gyönyörü a sok végtelen zöld vetés, gyönyörüség volt látni a jövőnek ezt az igéretét, mert a vetés az élet, a mi életünk, de azért szomoru is volt, hogy a vasut mellett alig van falu kettőhárom, ami azt jelenti, hogy ott a népnek nincs földje.

Ezalatt már lassan sétálva fölértünk a Várba s a ragyogó őszi napsütésben ott állottunk a Halász-bástya fokán, Szent István bizanci merevségü szobra mögött.

— Lássa — mondta a püspök —, ezen a helyen beszéltem évekkel ezelőtt az amerikai magyarokhoz és már akkor éreztem ennek a problémának egész sulyát... Megy-megy, vándorol ki a magyar Amerikába, sajnos, az állam sem állit elég erős gátat eléje. Ott künn jó dolga van, jobb, mint idehaza volt... A visszavándorlás? Én bizony nem hiszem, hogy a háboru után növekedjék a visszavándorlók száma. Ha az ember ott kinn jár köztük Amerikában, látja, hogy amerikaiasodik el a magyar. Az ott született gyerek már csak töri a magyar nyelvet és csak annyit tud Magyarországról, amennyit az apja mesél neki az „old country"-ról. Azt hiszem különben — mondta bucsuzóul a főpap —, hogy végre is mindenkinek be kell látnia, hogy sem egyén, sem intézmény nem lehet abszolut ur a föld felett...

A Halász-bástya fehéren ragyogó kövei mintha lassan egy óriási szószékké változtak volna, ahonnan Fehérvár nagy püspöke a magyar jövendő igéit hirdeti.

1920 február.

Székesfehérvár, az ős koronázó város nagynevü püspökét, a magyar közélet egyik legtisztább és legnemesebb alakját küldte követnek a nemzetgyülésbe. Prohászka Ottokár kiemelkedik a magyarság önmagát marcangoló, gyülölködő harcából s a próféták ihletével és a bölcsek jóságával nézi a nemzet messzevezető utjait s a rajtuk kavargók kicsi torzsalkodásait. Az egyének apró vágyai, a pártok felfuvalkodott érdekei fölött nyugodt öntudattal áll ez a nagy ember, aki a keresztény világnézet diadalát nem most kezdte hirdetni, aki elsőnek emelt bátor szót a magyar nép földhöz való jogáért és aki ma sem tagadja meg az emberi egyenlőség nagy gondolatát. A keresztény nemzeti irányzatnak hatalmas zászlótartója, de az a zászló, amit ő lobogtat, nem a gyülölet harcának, hanem a jóság békéjének a lobogója.

Felkerestük a fővárosba érkezett püspököt és megkérdeztük, hogyan gondolkodik a nemzetgyülés feladatairól s miben látja a legsürgősebb tennivalót? Prohászka Ottokár a következőket mondotta:

— Ugy érzem, hogy valahol ott állunk a szomoru völgy és a magas csúcs között. De sötét felhők vettek körül és köd borult ránk. Várnunk kell, amig kitisztul, mielőtt tovább megyünk, nehogy még egyszer rossz utra tévedjen ez a nemzet...

— A mi egész országunk most olyan, mint a ház a földrengés után és a nemzetgyülés első feladata, hogy megkeresse és beleillessze a vaspántokat, a sineket és a kapcsokat, amelyektől megint szilárdan állhat. Az első feladat hát: helyreállitani a tekintélyt. Ezért örülök és ezért kivánom Horthy Miklós fővezér kormányzóságát, mert férfi kell a gátra, erős kéz és magyar sziv. A második feladat: helyreállitani az alkotmányt. Nem ujat csinálni, holmi idegen chartákat, hanem továbbfejleszteni és átalakitani a régit, de az uj kornak megfelelően. Akárhogy is vesszük, a régi ketté tört, ezt meg nem történtté tenni nem lehet. De én nem vagyok jogász, nekem nem ez a rész a fontos, hanem az, hogy ujra eleven és életrevaló alkotmányunk legyen! Nem tudom, hogy fordul a királyság sorsa, de az a fontos, hogy bármint legyen is, tiszta bort kell önteni a pohárba! Bárki üljön is a trónon, a magyar nemzetnek uj egyezséget kell kötni, amelyben a maga életét, szabad független fejlődését és a valódi népakaratnak mindenkori érvényesülését biztositja. A legitim gondolatot tisztelem, bizonyos szempontból el is fogadom, tehát nem is vitázom vele, de egyet igenis mondok: a régi világot nem lehet folytatni többé. A régi rend kell, de nem a régi rend! Elsősorban pedig az ország házában nem lehet folytatni többé az üres közjogi vitákat s a formaságok harcát, be kell oda vinni az igazi fájdalmas és küzdelmes nemzeti életet, a kisember ezer baját, a földnek, a munkának, az igazságos jövedelemelosztásnak lüktető nagy kérdéseit.

— Mindenekelőtt pedig megint csak ismétlem a magam csökönyös meggyőződését, régóta hirdetett igazságomat: földet kell adni a népnek! Nem a földosztó demagógiának és az életet nem ismerő, levegőbe tervező szobatudósoknak kótyagos javaslataira, — hanem a magyar föld évtizedek óta vajudó problémájának becsületes megoldására gondolok. E nélkül nem lesz béke ebben a társadalomban. Hiába tagadnák, tessék tudomásul venni: a paraszt bizony ma is gyülöli az urat és ha nem kapja meg, amit vár és amit jogosan vár, az olyan szerencsétlenség lesz, amiért nem lehet vállalni a felelősséget. Hozzá kell látni azonnal a fokozatos, okos birtokreform munkájához. Ezt azonban nem lehet egy párszakaszos törvénnyel elintézni, mert a törvény egy pár fogalom lánca, de a kérdés minden helyen más és más. Bizottságokat kell kiküldeni és széleskörü felhatalmazást adni a kormányzatnak, hogy adott viszonyokhoz képest mindenütt, ahol a nép földet akar és ahol azt meg tudja művelni, ott a legsürgősebben végre is kell, hogy hajthassa a parcellázásokat. És én itt semmiféle külön kategóriákat nem állitok fel. Nem jelenti ez, hogy minden nagybirtokot megsemmisitsenek, mert ez katasztrófa lenne. Sőt igenis a többtermelés érdekében is, a városok élelmezése szempontjából is szükséges, hogy megfelelő számú nagybirtok maradjon. De egy tagban huszezer holdakra nincs szükség! Az ilyen óriási birtok nem a közérdeket szolgálja, hanem csak a gyülöletet szitja s a társadalmi közeledést teszi lehetetlenné az osztályok között.

— **Nem elég, ha igazságot teszünk a földeken, igazságot kell tennünk a gyárakban és a bányákban is!** Ha méltányoljuk a parasztság jogos igényeit, eleget kell tennünk a munkásság jogos követeléseinek is. Meg kell keresnünk a megértést a munkásosztállyal! Nem várhatjuk, hogy csak ők jöjjenek felénk. Elébük kell mennünk! A nagy förgeteg, ami felettünk elviharzott, ki kell hogy józanitsa légyen a munkásokat a hazátlan eszmékből és a gyülölködő osztályharcból. De nem mulhatott el nyom nélkü mi fölöttünk sem és bizony ápolnunk kell azt a törekvést, amely a tőke és a munka között becsületes alkut akar kötni és a jövedelem-elosztást igazságosabb alapokra akarja helyezni. Azt mondják, hogy én szocializálni akarok! Én csak mosolygok ezen! Hát igenis, akarom, szeretném, hogy a munkásosztály gazdaságilag, szellemileg emelkedhessék, mert ezzel óvjuk meg legjobban az ázsiai pestistől. Akarom, hogy a tőke ne habzsolhasson fel minden jövedelmet, hanem jusson ki belőle igazságos rész a munkásnak is.

— Akarom, hogy a munkásnak magának lehetővé tegyük a tőkeszerzést és belevonjuk kis vagyonkáját a termelő tőkékbe. Azt akarom, hogy megszünjék a tömeglakás rendszer és a nyomornak és a bűnnek minden okozója és alkalma, amit a multban az oktalan és közömbös gazdasági politika előidézett. Minél több önálló egzisztenciát, minél tobb erős gazdasági alanyt szeretnék ebben az országban. Tehát én nem proletarizálni akarok lefelé, hanem civilizálni fölfelé. A szociális kérdés megoldásában példával kell elöljárni a nemzetgyülésnek s meg kell mutatnunk, hogy a munkásság érdekében nagy és fontos intézkedéseket akarunk tenni, nemcsak a munkás-, csecsemő- és anyavédelem, nemcsak az aggkori balesetbiztositás és a rokkantellátás kérdésében, de abban is, hogy nem vonjuk ki magunkat abból az általános világáramlatból, mely a tőke és a munka közös eredményeinek igazságosabb szétosztását tüzte ki célul. Amig nyomor van és amig fényüzés van, olyan szörnyü, égbekiáltó módon egymás mellett, mint Budapesten is, addig nem lesz vége az osztályok benső gyülölködésének. Az osztályharc, láttuk, megbukott, ám most egy csöndes, de szörnyü erejü morzsolódás foyik az osztályok között. Mint két ellentétes pólus jéghegyei, ha összeakadnak, olyan szörnyü feszültséggel taszigálják és morzsolják egymást az osztályok.

— Márpedig a nemzeti gondolat az egység eszméje, a keresztény világnézet az egyenlőségnek és a megértésnek ideája. Ha tehát mi nemzeti és keresztény politikát akarunk csinálni, akkor ki kell elégitenünk minden osztályt, erősitenünk kell őket és kimutatott jóakarattal kell lehetővé tenni a közös munkát. Munka és magyarság, ez a nemzeti gondolat! Munka és szeretet, ez a kereszténység! Minden emberben és minden osztályban fel kell ébresztenünk a munkakedvet. Mert ez ma a mi legnagyobb bajunk, hogy a világ kataklizmáiban és az ország katasztrófáiban egyensulyát vesztett ember leengedett kezekkel, dologtalanul bámul a semmibe. De munkakedve csak annak lehet, aki tudja, hogy miért dolgozik. A parasztnak igazi munkakedve lesz a maga földjén, a munkásnak igazi munkakedve lesz olyan helyen, ahol tudja, hogy nem a neki gyülölettel hirdetett „vasbérért", hanem a maga tiszta otthonáért, jóllakott családjáért, nyugalmas öregségéért dolgozik. És ápolni kell a magyarságunkat, erősiteni kell annak legfőbb pillérét, a középosztályt, amelybe minél több elemet kell fölemelni az alsó rétegekből.

— És be kell hivni ebbe az országba a krisztusi szeretetet, az emberi jóságot, hogy az uralkodják a szivekben és a törvényekben. Hatalmi szóval, ökéllel, korbáccsal nem lehet többé a népeket kormányozni, — demagógiával, izgatással, gyülölködéssel nem szabad többé a tömegeket uszitani. Magyarság, munka, szeretet: ez a mi nemzetünk szent háromsága! A völgyből felfelé megyünk a tiszta magasságok felé, ahol azonban nem hideg tél van, hanem a nap fényes és forró sugárkévéje hull ránk. Ha a gonoszok rossz ösvényre vitték az embereket és szakadékokba lökték, — akkor is ujra föl kell tápászkodnunk és ujra fölfelé kell mennünk. Amig köd van, tapogatózva, ha majd eloszlik: bátran és egyenesen! De fölfelé, mindig fölfelé, mert le a völgybe többé nem mehetünk vissza!

A nagy püspök szeme kigyulladt, alakja fölegyenesedett, amig ezeket mondta, — hittel, csodálatos hittel a jövőben, a magyarságban, az emberiségben... És az iródiák meghatottan és megilletődötten jegyzi föl az ő ragyogó igéit a rohanó élet napi krónikájának szürke lapjaira.

Say Géza

Arács verőfényben

1932 főv új szorzem.kiáll Műcsarnok

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS

SÁGA,

Buda

Hőgyes E

TANGÓHARMONIKA
OLCSÓ, JÓ
Sternberg
HANGSZERGYAR VII., RAKÓCZI-ÚT 60 KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Szinház, Film, Művészet

Japán háborus film bemutatója Berlinben

Berlin, június 6.

A német fővárosban ünnepélyes külsőségek között mutatták be a „Nippon vad sasmadarai" című háborús japán filmet. A bemutatón jelen voltak: *Göbbels* birodalmi miniszter, *Osima* japán nagykövet és a nagykövetség tagjai, sok Berlinben élő japán, a tengelyhatalmakkal baráti nemzetek diplomáciai testületeinek képviselői, valamint sok német közéleti előkelőség. A film *megkapóan szemlélteti a japán hadseregben, a légi fegyvernemben és a tengerészetben uralkodó hősi szellemet.* A filmet különelőadáson a hadiipari munkásoknak és a sebesült katonáknak is bemutatták. Osima nagykövet ez alkalommal bajtársias üdvözlőszavakat intézett a német katonákhoz. Szavait a katonák lelkes üdvözléssel viszonozták.

Nevess és szeress

(Royal Apollo)

Willy Fritsch „Operett" című filmjének bemutatása óta nem láttunk ilyen mulatságos, kedélyes, igazi filmoperettet, mint a „Nevess és szeress". Cselekménye egy operettszínház igazgatói irodájában, a színpadi próbákon, az öltözőkben játszódik s a filmtörténetet operettelőadások részletei, ötletes, pompás revüjelenetek teszik színessé és változatossá. A primadonna és a bonviván állanak egymással szemben, eleinte sok borsot törnek egymás orra alá, túléneklik egymást, amíg azután az operett-történetek elismert szabálya szerint mindketten beleesnek a szerelem hálójába. Lendületes rendezés pergeti a mozgalmasan torlódó, kedves jeleneteket s egymást követik a régi klasszikus operettekre emlékeztető dallamos áriák, duettek, táncos zeneszámok. A női főszerepet Dora Komar, a bécsiek kedvelt operettprimadonnája játssza bájosan, a bécsi operett-játékstílus behizelgő könnyedségével, a férfit pedig a jóhangú, jóképű Johannes Heesters, ugyancsak operettszerű felelőtlenséggel, vidám pajkossággal. Mellettük a jóhumorú Fita Benkhoff, Paul Kemp és Fritz Kampers nevettetik a szórakozást kereső közönséget.

Serrano 12-én és 14-én

új műsort ad a Vigadóban. Jegyek Rózsavölgyinél és Harmóniánál, Mária Valéria-u. 12.

A cirkusz tetjes juniusi műsora

A fővárosi nagycirkuszba megérkeztek mindazok a külföldi artisták, akiket az igazgató a júniusi műsorra leszerződtetett. A teljes júniusi műsor meglepetés a cirkuszt kedvelő közönség számára, mert minden egyes száma világvárosi színvonalat jelent. A mult hónap végén érkezett Nemo kapitány és csodálatos tigrisei továbbra is szerepelnek a műsoron s a négy távolkeleti akrobata, akik hihetetlen erőmutatványokkal és az egyensúlyozás bámulatos művészetével nyügözik le a nézőt, a hónap végéig szintén fellépnek a cirkuszban. Az új számok közül első helyre sorozható a három Bonos testvér humortól és ötlettől szikrázó ördöngös produkciója, amely vetekszik bármelyik amerikai varietészámmal. Az ember elképped, amikor a műsorban csontnélküli kígyóembernek nevezett Don José Mario mutatványait látja. Olyan hajlékony ez a fiatal akrobata, mintha a csontjai gumiból volnának. A Mexicanos trió akrobatikus, humoros táncai, két fiatal nő, Viola és Margit káprázatos trapéztornája, a négy Wiking nyujtógyakorlatai, Chiesa zsonglőrködése, Kata és Strophe zenés excentrikus számai, a Hungária-balett szereplése s még sz ámos vidám műsorszám teszik változatossá a júniusi műsort, amelyet a legigényesebb cirkuszlátogató is elismeréssel fogadhat.

*** Magyar kémfilm a külföldön.** A közelmultban fejezték be a „Szabotázs" című filmet, amely már a harmadik magyar kémdráma. Az újdonságot, mielőtt Budapesten bemutatták volna, már több külföldi államban előadták. Az időszerű filmet, amelynek főszerepeit Simor Erzsi, Kiss Ferenc, Somogyi Nusi, Földényi László, Gobbi Hilda, Hidvégi Vali és vitéz Benkő Gyula játsszák, legközelebb nálunk is bemutatják.

Gyermeknyaraltatás
a Mátrában
Vezető: Esztergominé DR. MIKÓ ESZTER, a Gyermeklélektani Intézet asszisztense. Jelentkezés: Bpest, Verpeléti-út 24. d. u. 3—8-ig. Telefon: 45-60-30.

Megnyilt a „Magyar művészetért" kiállitás

A kormányzóné védnökségével rendezett „Magyar művészetért" kiállítás szombaton délben nyilt meg ünnepélyes keretek között. Pontban 12 órakor érkezett a Műcsarnok elé vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó hitvese és a kormányzóhelyettes felesége társaságában. A rendezőbizottság tagjai fogadták a magas vendégeket, akik díszruhás hajduk sorfala között vonultak a kiállítási termekbe. A nagy csarnokban *Rakovszky* Iván, a képzőművészeti társulat elnöke mondott üdvözlő beszédet, megállapitva, hogy *az írók és művészek a háborús viszonyok ellenére is töretlen erővel, munkakedvvel és lelkesedéssel dolgoznak tovább. Nem a hanyatlás, hanem a fejlődés és virágzás jeleit látjuk.* A harctereken azért küzdünk, hogy hagyományainkhoz hiven megvédelmezzük Európát a keleti kulturálatlanság rombolásaival szemben és ezzel együtt megmentsük a magunk létét, hitét, erkölcsét és gyermekeink jövendőjét. Ezért él és virágzik nálunk a művészet, bár katonáink messze frontokon harcolnak. *A világégéssel kapcsolatos válság mégis kihatással van a művészetekre anyagi szempontból s ennek a problémának a jelentőségét érezte át a főméltóságú asszony, amikor évek óta lehetővé teszi a „Magyar művészetért" kiállítás megrendezését.*

A megnyitáson a politikai és társadalmi élet előkelőségei közül is számosan megjelentek. Többek között jelen voltak: vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter és felesége, vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter és felesége, *Hóman* Bálint, *Antal* István, *Lukács* Béla miniszterek, bárcziházi *Bárczy* István, *Wlassics* Gyula báró államtitkárok, *Szép* László miniszteri osztályfőnök, *Homonnay* Tivadar főpolgármester és *Szendy* Károly dr. polgármester.

A kormányzó és hitvese egy óránál tovább tartózkodott a termekben s a főméltóságú úr távozásakor kijelentette, hogy *ez a kiállítás a legszebb azok között amelyeket az utóbbi időben látott.*

*

Véletlen műve, de nem jelentőség nélkül való, hogy a „Magyar művészetért" mozgalom harmadik kiállítása közvetlenül a könyvnapok folytatásaképpen nyilt meg a Műcsarnok termeiben. Az írók után most a képzőművészek álltak porondra, életjelt adva és ugyanezt várva a társadalomtól. A szép szavak kultúrája után most a szinek, formák kultúrája jelentkezik, hogy adjon és kapjon. A kormányzó úr hitvese által kezdeményezett mozgalom célja az, hogy a magyar festők és szobrászok sorsát elmozdítsa arról a holtpontról, amelyre az általános gazdasági helyzet és a tehetősek közönye juttatta. A válságot a képzőművészet különösképpen megérzi. Mecénás-közönsége főképpen a kultúrigényes, tehetősebb középosztályból került ki; a főrangúak és a pénzarisztokrácia inkább csak egyedeikben szerepeltek a mecénások sorában. A középosztály elszegényesedéséből önként következett a képzőművészet anyagi válsága, ami fűtetlen műtermekben, kilakoltatásokban és a festőszer-üzletek hitelmegvonásában jutott kifejezésre. De együtt járt vele a szellemi hanyatlás is, mert lélektelen giccsfestésre kárhoztatott, vagy felelőtlen szélsőségekbe hajszolt nagyobbra hivatott művészeket is. Ugyszólván a hivatalos vásárlások és megrendelések jelentették a magyar művészet számára az egyedüli mentőakciót, de ez távolról sem biztosíthatta annyi kiváló művész megélhetését és alkotó munkáját. Szükség volt arra, hogy megmozgattassanak azok a tényezők is, amelyek jövedelmi feleslegekkel rendelkeznek és, különösen ma, a magyar kultúra támogatására hivatottak. A főméltóságú asszony, mint annyi szép és nemes gondolatnak hivatott kezdeményezője és pártfogója, ez esetben is vállalta a kérelmező szerepét és ennek köszönhető, hogy a mozgalom, fokozódó sikerei nyomán, most már harmadizben nyitja meg kapuit a „magyar művészetért" rendezett kiállítás előtt. Reméljük, hogy művészeink az utolsó hasonló kiállítás óta oly sorsdöntővé vált napjainkban és a magyar társadalom minden rétegére egyformán nehezedő új gondok és terhek közepette sem csalódnak majd várakozásukban.

*

A kiállítás közel 400 művész több mint 600 művét egyesíti magában. Ilyen számok mellett meddő igyekvés lenne az egyes művészek munkáira kiterjedő alapos és igazságos beszámolót irni. Ehelyett mondjuk el, milyen egységes és harmonikus összhatású kép fogad a Műcsarnok-ban, ami a sikerült rendezésben is, de méginkább abban a belső összecsiszolódásban leli magyarázatát, amely a mai magyar művészetnek legjellegzetesebb és legbiztatóbb vonása. Ebben a jótékony kölcsönhatásban a naturalista irányok felfrissülnek, kiszínesednek, az elvont törekvések lassan ismét földközelségbe kerülnek. Ezért helyesen járt el a rendezés, amikor nem irányok szerint, hanem tónusrokonságuk, festői, szobrászi tehnikájuk figyelembevételével csoportosította a kiállítás anyagát. Igy felfogásban távoleső munkák is jól bírják egymás szomszédságát, felfrissülnek, nyernek hatásosságukban. A kiállítás áttekintő keresztmetszetet ad a magyar képzőművészet mai tagozódásáról, valamennyi számottevő törekvéséről. Ott látjuk a természethű naturalizmus rajzos, formaelemző képviselőit együtt a szélesebb, simább medert követőkkel és a felbontott, festői naturalizmus híveivel, a koloristákat a fény-árnyék mestereivel. Itt vannak a plein air-festők, a régi és az újabb nagybányaiak és azok, akik francias díszítő hajlammal művelik az impresszionizmust. Képviselve van a kompozíciófestés sokféle árnyalata a benczuri hagyományoktól a gödöllői iskolán át az olasz novecento magyarországi kisugárzásaig. Anélkül, hogy általánositani akarnánk, az az érzésünk, hogy ha ezeknek a túlfinomult sziniköltményeknek művésziségéhez nem is, időszerűségéhez ma már szó fér, hiszen ez a művészet egy elmúlt, dekadens kor melegágyában született és sokszor távolabbinak érezzük, mint az altamirai barlangi festményeket. Ráeszmélünk arra, hogy ma, a nagy történések áramlásában a lira lassan végét járja és az epika van soron a művészetben is. Az az epika, amely a modern Hodlert Svájc szabadságharcának megfestésére inspirálta. Vajjon megmaradhat-e elefántcsonttornyában az a művészet, amely magának követeli a jövőt? **Pipics Zoltán**

*

A kiállítás, amelynek anyagában csak teljes művészi értékű képek és szobrok kaptak helyet, úgy a mennyiség, mint a minőség tekintetében túlszárnyalja az előző évek hasonló kiállításait. A kiválasztás nehéz és kényes munkáját *Tasnádi-Nagy* András, az irodalmi és művészeti tanács elnökének vezetésével kiváló szakemberekből összeállított zsüri végezte, amelynek tagjai között *Say* Géza dr., *Benkhard* Ágost, *Burghardt* Rezső, *Csók* István, vitéz *Darvassy* István, *Edvi* Illés Aladár, *Gál* Ferenc, *Glatz* Oszkár, *Kandó* László, *Réti* István, *Rudnay* Gyula, *Szőnyi* István, *Varga Pásztor* Lajos és *Sidló* Ferenc foglaltak helyet. A zsüri által kiválasztott anyag megfelelő rendszerezését és elhelyezését külön rendezőbizottság: *Benkhard* Ágost, *Varga* M. Lajos, *Molnár* C. Pál, *Elekfy* Jenő, *Bori* Jenő, *Kisfaludi Stróbl* Zsigmond és *Sidló* Ferenc végezték lelkiismeretes gondossággal.

A Viharkapitány

Budapestre igen érdekes és nagyszabású olasz film érkezett, amelyet a héten „Viharkapitány" címmel mutatnak be. Néhány hónappal ezelőtt készitették el a Róma melletti Cinecittában Emilio Salgari nagysikerű regényének filmváltozatát Eleonora Cornerről, a velencei köztársaság legendás hőséről, aki a törökök elleni hadjáratok során tünt fel s fényes haditetteiről, romantikus szerelmeiről s vakmerőségéről volt híres. A pazar kiállitású filmváltozatban felelevenedik a muzulmán élet és a dogeék Velencéjének pompája. Ez a filmalkotás nemcsak látványosság, hanem érdekesség szempontjából is felülmulja azokat a filmeket, amelyeknek cselekménye a mai időkben játszódik. A történelmi kalandorfilm, amelynek Carlo Gandiani, Doris Duranti, Adriano Rimoldi és Carlo Ninchi játsszák a főszerepeit, a Royal Apollo műsorára kerül.

*** Nyári szünet a Kamara-varietében.** A terézkörúti Kamara-varieté vasárnap befejezi idei szezónját. A nyári szünet alatt renoválják a helyiséget s augusztus 7-én nyitják meg újra a színházat.

*** Olasz filmbemutató a Cityben.** Szombaton este a Kárpát-vállalat érdekes olasz filmet mutatott be a Cityben. Az újdonság cselekményének javarésze az olasz film-fővárosban, Cinecittában játszódik s számos mulatságos epizódot elevenít fel a filmgyártás kulisszavilágából. Assia Noris, a szép olasz színésznő, kettős szerepet játszik a filmben, amely az olasz commedie dell'arte módjára bohózati stílusban tárja elénk a szeszélyes filmsztárok életét. A játék összekeveredik a valósággal, egyik meglepetés a másikat követi, úgy hogy az új olasz filmkomédia állandó derültségben tartja a nézőt. Az újdonságot „Melyiket szeressem?" címmel mutatták be.

Hulló bilincsek

(Scala)

A finn testvérnemzet egyik szabadságharcának előzményeit eleveníti meg a filmujdonság s korhüséggel és művészi rendezésben egészen ismeretlen világot tár fel előttünk. Elvezet a mult világháborúba, amikor a finn hazafiak a Kerenszky-forradalmat megelőző időkben már lázasan készülődtek az orosz elnyomók elleni szabadságharcukra. Megismerjük egy finn városkában állomásozó orosz ezred tisztikarának és legénységének belső életét s elénk tárul a cári Oroszországnak besugókkal és kémekkel dolgozó politikai módszere. A meséje is érdekes a forradalmi hátterü filmnek, amelynek férfihőse a finn származású fiatal hadnagy, aki az orosz tábornok segédtisztje s úgy viselkedik, mintha szivvel-lélekkel részt venne honfitársai üldözésében. Emiatt gyülöli is az a finn leány, aki szembekerül vele s akinek egy orosz ezredes udvarol nagy kitartással. Amikor azonban a hadnagynak szint kell vallania s kiderül róla, hogy egyik vezére a szabadságmozgalomnak, akkor a leány szerelme is feléfordul s a nagy forradalom kitörése után együtt indulnak arra az útra, amely a nemzeti önállóságra vezet. Gyönyörü felvételek, mesteri rendezés, érdekes meseszövés és a kiváló színészek egész sorának közvetlenül egyszerü, természetes játéka jellemzi ezt az emelkedett szellemü filmalkotást, amely joggal nevezhető a finn szabadságharc hősi eposzának.

BLÜTHNER STEINWAY
KÉPVISELET: EHALL Andrássy-út 15.

*** Szünet az Operettszínházban.** A Fővárosi Operettszínház június 8-tól, hétfőtől kezdve megkezdi nyári szünetét, s kapuit augusztus első napjaiban nyitja meg újra a „Kata-Kitty-Katinka" című operett folytatólagos előadásával.

BALATONFÜRED,
Park-panzió, folyóvizes szobák, diétás konyha is. Mérsékelt árak. Érdeklődés: Eötvös-u. 23/a, I. 1. Telefon: 127—819.

*** Népi irodalmi est.** Vasárnap este félkilenc órai kezdettel a zenekadémia nagytermében népi irodalmi estet rendeznek. Árpád Margit, Gárdos Kornélia, Kulcsár Irma, Ujlaky László és Vizy Béla Erdélyi József, Gellért Vilmos, G. Géza Ottó és Tábor István verseiből adnak elő. Hajdu Anna és Boros Jolán énekszámokkal szerepelnek. Dullien Klára hegedümüvésznő Liszt- és Paganini-műveket játszik Kály Mária zongorakisérete mellett.

BALKEZES ANGYAL
TABÓDY, JÁVOR
OLYMPIA

Hézser László dr.: Harc a magyar jövőért

Ez a munka bizonyára nagy visszhangot kelt a közvéleményben, mert olyan izzóan időszerű kérdéseket vet fel, amelyek állandóan foglalkoztatják a magyar jövendőért aggódó és harcoló lelkeket. Most, amidőn a magyarság ezeréves küzdelmének egyik legsúlyosabb fejezetéhez érkezett és önmagára utalva, ellenséges népek gyürüjébe bezárva keresi a maga létfolytonosságának biztosítását, felmerül a kérdés, honnan szerezzünk erőt a további küzdelemre és hogyan szervezzük meg maradék erőnket a nagy feladatok megoldására. Megállapítja a szerző, hogy a *magyar faj jövőjébe vetett hittel és tudományos felkészültséggel kell hozzálátnunk a faji örökségben rejlő életértékek feltárásához, megőrzéséhez és céltudatos gyarapításához.* A nagy tudással, széleskörü alapismeretekkel és lelkesedéssel megírt könyvet bizonyára örömmel fogadják mindazok, akik a magyar sors kérdéseivel foglalkoznak. (Novák Rudolf és Társa kiadása.)

Balfis
mellfartónál
tökéletesebbet — akármit mondjanak — találni nem lehet.

*** A „Kétezerpengős férfi" filmen.** Néhány nap mulva a közönség elé kerül Barabás Pál „Kétezerpengős férfi" című vigjátékának filmváltozata. A színpad után a filmvásznon elevenednek majd meg azok a bonyodalmak, amelyek azért támadtak, mert a gyárigazgató vénkisasszony tekintélyének növelésére kéteezr pengőért névleges férjet választott magának. A film két főszerepét a színpadi szereplők, Bulla Elma és Hajmássy Miklós játsszák, a többi vezető szerepet Simor Erzsi, Vaszary Piri, Bilicsi Tivadar, Bánky Elemér, Juhász József és Kökény Ilona alakítják. A filmváltozatot Cseréphy László rendezte.

HÖLGYEIM! Egyszerre 130 kötőtű munkáját végzi el a „RAPID" Super kézi kötőkészülék
A XX. század szenzációja! Munkája kézimunka. Minden minta köthető. Néhány óra alatt köthet pulovert, blúzt, vagy ruhát. Kezelése egyszerű. Ára P 62.10. „Rapid" (98 tüvel) P 48.30. Kérje 7. ismertetőt. Áruforgalmi Kft. Bpest, IV., Sütő-u. 2. félem. 3. Telefon: 186—365.

Sugár Károly halálának évfordulójára

Irta: Pataki József

Különös és furcsa Valaki volt. Ritka és összetett, sőt igen bonyolult szinészegyéniség. Nem könnyű eligazodni benne.

Én először Benedek Elek „Falusi bohémek" cimü vigjátékában láttam. Jelentéktelen kis szerepe volt: malacbandának a kontrását játszotta s a banda egy borozgató társaságnak muzsikált.

— Ugyan mit lehet az ilyen semmitmondó kis szerepből csinálni? — kérdezhetné bárki.

Nos, Sugár mégis csinált belőle valamit. Azt csinálta, hogy az egész jelenet alatt kidülledt szemmel nézte a tele borosüveget, mégpedig olyan odaadó sóvárgással, hogy néha-néha a vonó is megállott a kezében. Ez a némajáték olyan kifejező és olyan élethü volt, hogy felfigyelt rá az egész nézőtér.

— Hm! — gondoltam magamban. — Aki egy ilyen jelentéktelen kis néma jelenetbe ennyi életet tud önteni, abban nagy szinjátszó erők lappanghatnak!

Néhány év mulva Don Quijotté-t játszotta a „Sanchó Pansa királysága" cimü darabban. Szerepe kicsi volt, de nagyot csinált belőle. Olyan groteszk mozdulatokkal ábrázolta a bús lovagot, hogy már a próbákon is megkacagtatta velők a színészeket.

— Ha tudtam volna, hogy ilyen kitünő Don Quijottém lesz — mondotta a szerző —, nagyobb szerepet irtam volna neki.

— Tehát a furcsa, a groteszk komikum az ő igazi szerepköre! — állapitottam meg magamban.

De hamarosan rá kellett jönnöm, hogy ezzel még nem irtam teljesen körül Sugár Károly szerepkörét.

A „lovag" (igy neveztem el Sugárt a Don Quijotte után) a „Zenebohócok"-ban ujabb meglepetést keltett. A betegesen rajongó Pehely ur szerepében elárulta, hogy a groteszk alakokat nemcsak komikus oldalukról tudja megmutatni, hanem le tud velők ereszkedni a nagy érzések és szenvedélyek mélységébe is!

Groteszk és szenvedély! Szinte hihetetlenül hangzik ez igy együtt. De Sugárnál ez nagyon is hihető, sőt teljesen valóságszerü volt, mert benne ezek a végletek valami különös összhangban együtt éltek.

Legnagyobb bizonyságot adott erről a „Vihar" Kalibán-jában. A „lovag" ebben valósággal remekelt! Nem hiszem, hogy ezt a fél-ember, fél-állat alakot nálánál tökéletesebb müvészettel állitotta volna a szinpadra valaki. Erre talán egyedül a hires régi nagy Megyeri lett volna képes. Ezt az alakot csak Shakespeare álmodhatta volna olyannak, mint ahogy Sugár alakitásában élt. Furcsa volt és félelmetes.

Egy másik szerepében, az „Athéni Timon" ciniikus bölcselőjében, Papp Jenő igen találóan „fenséges sündisznó"-nak nevezte.

Fenség és sündisznó! Lehetséges ez? A „lovag"-nál lehetséges volt. Mert ő éppen a furcsát tudta fenségessé tenni. Erre predesztinálta különös egyénisége. Ebben volt igazán mester.

*

Magánélete is éppen ilyen furcsa és drámai végletekben mozgott.

Szini pályáját faluzó ripacsoknál, afféle daltársulatnál kezdte. Innen került a szinakadémiára, onnan pedig egyenesen a Nemzeti Szinház szinpadára.

— Hohó barátom — gondolta a Sors. — Te nagyon magasra kerültél. Most majd zuhanni fogsz!

És a szegény lovag zuhant. Közkatona sorban hirtelen az orosz frontra került.

— Még lejjebb! — mondotta a Sors. És szegény lovag hadifogoly lett.

— Még mélyebbre! — diktálta ujabb parancsát a Sors. És a lovagot egy szibériai szénbányába vezényelték. Csoda, hogy ezt az emberfeletti munkát kibirta.

Végre a Sors is megsajnálta szegényt és sokkal kedvesebb parancsot súgott a fülébe:

— Szökjél haza Sugár Károly! — parancsolta titkon a Sors.

És a lovag szót fogadott. Egyszer csak itthon termett, hogy a Nemzeti Szinház szinpadán ismét magasra emelkedjék. Sokkal magasabbra, mint pályája első felében.

Igy hányta-vetette egyik végletből a másikba szegény Károlyt a Sors.

Sugár Károly tehát nemcsak a szini-akadémiát végezte el, hanem az élet iskoláját is. S bizony nem tudom, nem ez az utóbbi nevelte-e igazán nagy szinésszé!

*

Egyszer elbeszélte szökése történetét.

— Hát az úgy volt — beszélte a lovag — hogy az orosz bolsevizmus kitörése után kiparancsoltak minket a szénbányából.

Jobb dolgunk lett. Azaz, hogy nem is igen volt semmi nehezebb dolgunk. De hát persze a fogolytábort nem volt szabad elhagynunk.

Én voltam a tábor egyik vizhordója. Egy szuronyos káplár kisért mindig két nagy kannával a kútra. A két nagy kannát persze én vittem. A kút pedig a faluban volt, a fogolytáboron kivül.

Sokszor megtörtént, hogy a káplárom jövet vagy menet megállott egy leánnyal beszélgetni. Ilyenkor persze én is megállottam.

Többször előfordult, hogy a káplár elküldött:

— Eredj csak a kútra! — mondotta. — Várj meg ott! Majd utánad megyek!

Egyszer egy ilyen alkalommal hiába vártam a káplárt. Nem jött. Én meg kaptam magam és sietve megindultam az állomás felé. Volt nálam egy kis pénz. Vettem egy kozák süveget és jegyet váltottam a vasútra.

Mikor a pénzem elfogyott, gyalogszerrel folytattam az utamat. Közbe-közbe alkalmi napszámos munkákat vállaltam. Oroszul már jól beszéltem. Valahogy hát elboldogultam.

Hosszú idő után végre Európába értem. A nagy orosz sikságra s itt egy lovas nomád karavánra bukkantam.

Hozzájuk csatlakoztam, mint a gazdátlan kóbor kutya. Mert ők is nyugat felé haladtak.

Nagyon büszke emberek voltak. Hozzám egyetlen szót sem szóltak. Enni, inni adtak. De sohasem kérdezték, ki vagyok, mit akarok.

Ilyenek lehettek az ősmagyarok. Nagyon szép asszonyaik voltak.

— Remélem, udvaroltál valamelyiknek! — vágott közbe valaki.

— Nem mertem! — szólott a lovag. — A férfiak agyonvertek volna!

— Miért nem irod meg ezt a regénybe illő szökésedet, Károly? — kérdeztem tőle.

— Csupán csak azért — magyarázkodott a lovag —, mert ha én tollat veszek a kezembe, először az a szó kivánkozik a papirosomra, hogy „miszerint".

Szegény lovag! Szegény Károly!... Lehet, hogy irni nem tudott. De játszani tudott. Nagyon jól tudott. Nagy szinjátszó volt. Egyedül annak élt...

Prinz Gyula: Magyarország földrajza

A kiváló tudós, *Prinz* Gyula professzor új müvét *talán soha nem fogadhatta volna olyan általános és eleven érdeklődés,* mint napjainkban. Ahogy földrajztudományunk reprezentánsa a könyv előszavában maga irja, e mü elődei föiskolai tankönyvféléknek készültek inkább, mig ez a munka most *az egész magyarság érdeklődésére számit.* Anyaga előadásának szerkezetét és alakját is megváltoztatta az, hogy „a lángban álló világ hőségében izzik az ország s ezért felszinén a gazdasági, társadalmi és politikai élet kavargó forrongásban van. A szinpad változatlan, az élet útja megfejthetetlen. Ezért *a nemzeti élet örök szinpadának természeti megismerése van itt az előtérben...* Az ország maga örök és változatlan természeti egység. Nagy lelki megnyugvást lehetne találni minden kétkedés között is *az ország fejlődéstörténeti egységének ősiségében* és annak az alkalmazkodásnak látványában, hogy talaj, viz, növényzet, népesség, polgárosodás és müveltség minden rakoncátlankodás és kilengés mellett és közben is *miként simul szépen ehhez az ősi országegységhez.* A földrajzban, a területében is változást szenvedő *államterület* mögött ott van a változatlan *országterület...*" Ezzel a szemlélettel ilyen inditékokkal kezd hozzá anyaga előadásához a tudós, aki mindenekelőtt *országunk világhelyzetét,* határait, környezetét, geológiai adottságát, faunáját, flóráját, *életterét,* munkaföldrajzi, államföldrajzi képét és helyzetét s *földrajzi szerkezetét* mutatja be. Tudományának anyaga régen foglalt el olyan kulcshelyzetet, mint napjainkban. Sokrétü látása, a legkülönbözőbb, itt alkalmazott tudományok viszonylatainak, vonatkozásainak összefoglalása, *a legszigorubb tudományosság mellett is szellemes, eleven előadása* Prinz Gyula professzor számára új müvén keresztül nemcsak a szaktudomány legteljesebb elismerését válthatja ki, hanem kétségkivül *még szélesebb körökre terjeszti ki és mélyiti el müve iránt,* — annak szakszerü tárgya és szigoruan tudományos előadása mellett is, — *a nagyközönség érdeklődését.* Az izléses, számos ábrával gazdag **könyvet a *Renaissance* adta ki.**

RADIOJAHOZ

villanygramofont

sok és újszerü kivitelben BELGRADER bemutatójában, IX. Ráday-utca 1. sz. (Calvin-tér sarok.)

Kisszakasz

Milliméterser ára hétköznap és ünnepnap 40, vasárnap 45 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Gyapjutakaró helyett kb. 1 kg-os

Tropikál paplan

PLUMA PAPLANGYÁR IV., Kammermayer-utca 2.

Levelezés

Édes, Édes Szivem, mindig maga mellett tartaná, akit szeret? Vigyázz, kevés szabadságot kaphatok! Haza várunk!

„Sz". Imádság már... Egy darabig nem vagyok található. Az igért üzenet elmaradt, mert ujság nincs. Beszéltem vele. Mindig Rád gondolok és várlak. millió csók.

Estikém!

Nehéz volt. Csak végét tudtam. Szülőjét sz. Hétfőn 4-től lobogós magaslaton. Várom Boldogságom! Alkalmatlan, úgy keddiben dátumot!

Házasság

Erdélyi méltóságos úr pestkörnyéki szép, értékes gazdasággal 30.000 pengő készpénzzel biró müvelt úrinőt feleségül venne. „Méltóságos Asszony" Főpostafiók 301. Válaszboriték. Csak cimre.

Különféle

HAJFESTŐ BEMUTATÓRA őszes és szőkehajú hölgyek modellnek jelentkezzenek, hétfőn és kedden. JUCI fodrász-szalon, Üllői-út 40.

Foglalkozás

Nagy vállalatnál ELHELYEZKEDÉST KERES sokoldalú őskeresztény intelligens férfi. „Birósági végrehajtó" jeligére kiadóba.

Mestervizsga előtt álló varrónő **házivarrónőnek** ajánlkozik. „Házivarrónő" jeligére a kiadóban.

Nagy irodai gyakorlattal rendelkező rg. érettségivel és jogtudományi absolutoriummal biró, 26 éves, jómegjelenésü **tisztviselő elhelyezkedne** Ajánlatokat: „Agilis 555" jeligére kér Blockner J. hirdetőirodába, IV., Városház-u. 10.

Tisztviselő vagy tisztviselőnő azonnal felvétetik gyors- és gépiró tudással, csak őskeresztény. Kiszolgált katonai számvevők előnyben. Személyes jelentkezés hétfőn 10—12-ig. Cím: NIKOPÁL k. f. t., Gerlóczy-utca 11.

Két fiatal keresztény, felsőipariskolát végzett vegyész (lehetőleg együtt) vidékre elhelyezkedne. „Csak vidékre" jeligére.

Jól számoló, gépirni tudó fiatal **férfi vagy női munkaerőket keres** kereskedelmi nagyvállalat. Ajánlatok „Őskeresztény 3347" jeligére Haasenstein-Voglerhez, Dorottya-utca 8.

Butor

BUTORT KOCSIS JÁNOSTÓL VEGYEN. Üzlet: Visegrádi-utca 14. Telefon: 112-821. Üzem: Bálvány-utca 22. Telefon: 310-628.

ROYAL **Butor részletre is Baross-utca 34.** Hálószobák, ebédlőberendezések, kombinált szobák. Választékunk óriási! Áraink olcsók. Minőségért garantálunk.

SZINES kombináltak **KISIPARI** konyhák **BUTOR** termékek NAGYMEZŐ-UTCA 12

Részletre komplett hálók kombinált szobák. Modern Bútornál, Baross-utca 42.

Hirdessen a KISSZAKASZ-ban

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ébnertől VIII., KARPFENSTEIN-U. 2/A

Nagy Sándor Károly-körut 26 Gyönyörü új és használt bútorok, márkás hálók, ebédlők, úriszobák, bőrgarnitúrák, styl-szalonok, irodabútorok, csodás kombinált berendezések. Nagy Sándor Károly-körút 26. a Városházánál

Már heti részletre konyhák, rekamiék, szines bútorok, irodaberendezések Bányafalvinál. Izabella-utca 11

Szines butorokat a készitőnél vásároljon. Petrik asztalos, József-körút 68. Bejárat Nap-utca. Részletre is.

Székely BUTOR Modern és barokk kombináltak olcsón. Tartós háló 750, kombinált szoba 860, ebédlő 880-tól. Vilmos császár-út 63. Berlini-térnél

AKÁCFA-UTCA 7. Mindenféle új, keveset használt, egyszerü, márkás bútorok, hálók, úriszobák, ebédlőberendezések, recamierek, bőrgarnitúrák dús választékban, a legolcsóbban ZIMMERMANNAL, Akácfa-utca 7. Nemzeti Szinháznál.

10 RAKTÁRBAN **100** KÉSZITŐ **1000** BUTORA **UNIVERSAL** MÜBUTORGYÁR, IRODABUTORGYÁR VII., Wesselényi-utca 8. Telefon: 226—693, 226—692

UJ RENDSZERÜ BUTORHITEL Közalkalmazottak és minden véglegesitett lakását berendezheti harminc egyenlő havi részletre, azaz minden P 100 után havi P 3.33 törlesztéssel. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatéritjük. Kardos Testvérek Wesselényi-utca 18

NINCS FÉNYES KIRAKAT, olcsón kis részletre konyha, szelon, matrac, recamier, hálók, kombinált berendezések kap hatók Károly-körút 16. udvarban

LÁSZLÓ BUTOR MEGBIZHATÓ ÉS OLCSÓ JÓKAI U. 6. BEJÁRAT AZ UCCÁBÓL

HOSSZU RÉSZLETRE JÓ BUTORT VEGYEN BERTALANNÉ keresztény bútorszalon: Rákóczi-út 82., 1 em. 3. Vidékre árajánlatot küldünk.

BUTORT legjobban „BOG-MIL" bútorüzletében vásárol. VI. Vilmos császár-út 43 Báthory-utcával szemközt. Kombinált szobák, hálók, ebédlők dús választékban.

Lakás- és irodabutor olcsón, részletre is KLAUZÁL-UTCA **26**

Király-u. 112. Jöjjön hozzánk, megláthja, érdemes. Használt és új márkás mübútorok. Hálók, ebédlők, úriszobák, szalonok, kombinált szobák olcsón. BÚTORÜZLET. Király-utca száztizenkettő. (Lövölde-térnél).

ÚRI- ÉS KOMBINÁLTSZOBÁK rekamiék, stil-, bőrgarnitúrák, újak, használtak. SZÜCS. Semmelweis-utca tizenhét.

BUTOR RÉSZLETRE IS LEGJOBBAN EICHLERNÉL NAGYMEZŐ-U. **25.**

Butort olcsón hosszú részletre is, háló 395-től, rekamée 198-tól. MEISZTER asztalos. Andrássy-út 66. szám.

Szenzációs butor hitel Csodás kombinált berendezések, hálók, ebédlők óriási választékban. Minden 100 pengő után havi 7 pengő **részletre** István-út 22, Grosz.

GLÓRIA Ecsedi FOTELAGY. KANAPÉÁGY Egy mozdulattal nyitható, csukható. 10 évi jótállás. GLÓRIA KÁRPITOSÜZEM. Thököly-út 29.

„MARS" GYERMEKKOCSIK megbizhatók, olcsók ANDRÁSSY-ÚT 36 Párisival szemben

ZSÚRASZTAL KÖNYVÁLLVÁNY RÁDIÓASZTAL BÁRKOCSI TEAKOCSI VIRÁGÁLLVÁNY **Garçon** ERZSÉBET-KÖRÚT 33.

Használt butor biztosan jó! Hálók, ebédlők, kombinált berendezések, konyhák. Óriási választék új és használt berendezésekben. Árban legolcsóbb. Bútormagazin, Mária-u. 48. Részletfizetés!

BUTOR és TEXTIL keresk. rt., Liszt Ferenc-tér 5. Egy helyen, egy számlán. Hálók, ebédlők, kombináltak. Teljes lakberendezések, szőnyegek, függönyök, kelengyék. Kényelmes, hosszú folyószámlahitel. — Vidékre dijtalan képes árajánlatot küldünk.

BUTOR vásárlás előtt kérje dijmentes bútor tájékoztatónkat. EICHEL MIKSA és FIAI gyárosok és lakberendezők. Üllői-út 71. és 66/c. Olcsó készpénzárak.

Modern, szines konyha-, hall-, leányszoba-, kombinált szoba-, villaberendezés részletre is. Lapidesnél. Nagymező-utca nyolc. Teréz-templomnál.

ANTIK BUTOROK, szekrények, sublódok, vitrinek, tálalók, székek, üvegcsillárok. Régiségbolt, V., Bank-utca 4.

Hangszer

KERESZTELY

HIRNEVES ZONGORATERME VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 66 **CSALÓDÁS SOHASEM ÉRHETI**

Legtökéletesebb 88 HANGÚ

DIVATOS LAKÁSBA PIANETTO ZONGORÁT **Sternberg** hangszergyár, Rákóczi-út **60**

Figyelmébe ajánlom Rákóczi-út ötven **ZONGORATERMET** Rengeteg zongora, pianinó vásárolható feltünően olcsón, csekély részletekben.

Valódi Bösendorfer zongora gyönyörü hangú, 1200 pengő. Rákóczi-út ötven.

ZONGORÁK harmóniumok eladása és vétele őskeresztény cégnél. Mendölné, VIII., Bezerédi-u. 10. T: 14-64-11

EHALL Andrássy-út 15 Legnagyobb keresztény vállalat! OLCSÓ ÁRAK!

SCALA Erzsébet-krt. 15 Bechstein-, Förster-pianinók. Bösendorfer-, Stingl-, Lauberger-, Stelzhammer-zongorák. kényelmes részletfizetés.

ZONGORA HEGEDŰ HARMONIKA REMÉNYI-nél VI, Király-utca 58. sz.

továbbra is vezette a Kulpa- és Sajó folyók csatornázásának ügyeit, a tanácsköztársaság kikiáltásáig. Érdemei elismeréséül felettes hatóságai több izben elismerő iratokkal és jutalmakkal, majd a III. osztályu Vaskoronarenddel tüntették ki. A Magyar Mérnök és Épitész Egyletben több izben ismertette az épitkezéseket. A Kulpa csatornázásáról pedig a „Vizügyi Közlemények"-ben terjedelmes tanulmány jelent meg.

Sáska-Dinnyés Lajos, földbirtokos. Született Alsódabason, 1855-ben. Atyja, Zsigmond, földbirtokos volt. Középiskoláit a budapesti Lónyai-utcai főreáliskolában végezte, majd a kecskeméti jogakadémián folytatott tanulmányokat. Ezután atyja birtokán gazdálkodott és azt mintaszerüvé fejlesztette. Pest megye törvényhatósági bizottságában helyet foglalt. Az Alsódabasi Takarékpénztár Rt.-nál mint ennek igazgatósági tagja tevékenykedett. A helybeli ref. egyházközség presbitere volt és élénken résztvett a megye, valamint a község társadalmi és kulturális mozgalmaiban. Neje Frank Etelka, fia Zsigmond ny. őrnagy, földbirtokos, fia Lajos földbirtokos, országgyülési képviselő, fia Pál járásorvos, leánya dr. Gunde Lászlóné, legfiatalabb fia Endre jogi tanulmányokat folytat.

Sass Béla dr., v. egyetemi tanár. Született a biharmegyei Albis községben, 1865-ben. Középiskoláit Debrecenben végezte, majd a debreceni teológiai főiskolát látogatta. Ezután Berlinben, mint ösztöndijas senior, két éven át folytatott tanulmányokat. Már 25 éves korában teológiai tanárrá nevezték ki és mint ilyen, ujabb tanulmányuton járt Berlinben. Egyházkerületi tanácsbirója volt a Tiszántuli Egyházkerületnek, tagja s éveken át jegyzője a ref. kollégium igazgatótanácsának. Beválasztották a református zsinatba és a konventnek jegyzője volt 25 éven át haláláig. Egyházi téren kifejtett működésének elismeréséül 1915-ben a Vaskoronarend III. osztályával tüntették ki. 1916-ban a debreceni tudományegyetem tanára lett és itt működött 1928-ban bekövetkezett haláláig. Rektora és több izben dékánja volt az egyetemnek. Számos teológiai dolgozata jelent meg különböző egyházi lapokban. Ő szerkesztette évekig a „Debreceni Protestáns Lapok"-at. Közremüködött a „Révész Bálint" debreceni egyház fenntartó alapitvány megalapitásában. Mint a konvent legfiatalabb tagja, együttmüködött Tisza Kálmánnal és Bánffy Dezső báróval.

Sass Béláné dr., özv., született *Csáky Mária*. A debreceni ref. egyház egyik lelkes tagja. Szociális müködését a Jótékony Nőegyletben kezdte meg, amelynek népkonyháját 17 éven át vezette. 1912-ben a Jótékony Nőegylet alelnöknőjévé választotta. A háboru alatt a Vöröskereszt Egylet kórházának egyik vezetőnője volt. A Patronázs Egyesületnek társelnöknője. Első elnöknője volt a Kálvinista Templom Egyesületnek. A háboru alatt a közjótékonyság terén szerzett érdemeinek elismeréséül megkapta a Vöröskereszt koszorus keresztjét, majd 1931-ben a Vöröskereszt II. osztályát adományozták részére. 1932-ben a kormányzó a Signum Laudis-szal tüntette ki.

Say Géza dr., festőmüvész. Született Székesfehérváron, 1892-ben. Középiskoláit szülővárosában végezte, ezután a budapesti tudományegyetem jogi szakát látogatta, ahol doktorátust nyert. A müvészet iránti szeretete a müvészi pályára vitte, a Szépmüvészeti Akadémián Zemplényi Tivadar mester tanitványaként folytatott müvészi tanulmányokat. Önkéntesi évét a 10. cs. és kir. huszárezredben szolgálta le és leszerelésekor elérte a hadnagyi rangot. A háboru kitörésekor ugyanezen ezred kötelékében vett részt az orosz, román és olasz fronton lefolyt ütközetekben. Vitéz harctéri magatartásának elismeréséül megkapta a Katonai érdemkereszt III. osztályát a hadidiszitménnyel és kardokkal, a II. o. ezüst és kétszer a bronz vitézségi érmet. Mint festőmüvész számos hazai és külföldi tárlaton szerepelt képeivel. Többek között elnyerte a Harkányi-dijat, a Nemzeti Szalon ezüst érmét stb. Résztvett a velencei, a barcelonai és a genfi kiállitásokon is. A Képzőmüvészek Egyesülete, a KÉVE, a Miskolci Müvészegyesület és a Munkácsy-céh stb., tagja. Székesfehérvár társadalmi életében élénken résztvesz, a törvényhatósági bizottságban helyet foglal.

Schaffer Károly dr., idegorvos, egyet. nyilv. rendes tanár. Wienben született, 1864-ben. Középiskoláinak elvégzése után a budapesti egyetem orvosi fakultásán szerezte meg diplomáját, melynek elnyerése után az elmekórtani klinikán lett tanársegéd. 1893-ban habilitálták magántanárrá és 1912-ben rendkivüli, majd 1919-ben nyilv. rendes tanárrá nevezték ki. Ugyanekkor az egyetemi agyszövettani és interakadémiai agykutató intézet vezetője lett. 1910 óta a székesfőváros Erzsébet szegényházi kórházának igazgató-főorvosa. 1895—1912-ig a gróf Apponyi Albert poliklinika idegosztályán volt főorvos. Igen jelentős szakirodalmi működést fejt ki és érdemeiért 1914-ben a Magyar Tudományos Akadémia tagjává választotta, 1925-ben elnyerte a spanyol Achucarro-dijat. Nagyobb művei: A hipnotizmusról, Jendrassik Ernő emlékezete, Suggestion und Reflex, Vorträge aus dem Gebiete der Nervenpathologie, Hirnpathologische Beiträge, Tabes, stb. A Philadelphia Neurologica Society, az American Neurological Association levelező tagja.

Schág Károly dr., ügyvéd, a MABI elnöki osztályának vezetője. Németság községben született, 1886-ban. Jogi tanulmányait Budapesten végezte és 1913-ban jogi doktorrá avatták. A világháborubun frontszolgálatot teljesitett és több kitüntetésben részesült. Jelentékeny részt vett az ifjuság vezetésében, mint az Egyetemi Énekkarok elnöke, továbbá az Általános Egyetemi Segitőegyesület és a Mensa Academica Egyesület gondnoka. Miután az ügyvédi vizsgát 1920-ban letette, ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1929-ben a MABI elnöki osztályának vezetőjévé nevezték ki titkári rangban. A pápai Pro Ecclesia et Pontifice érdemrend s XI. Pius pápa sajátkezü aláirásával ellátott fényképének tulajdonosa. Számos kari és társadalmi egyesület tagja.

Schandl Károly dr., országgyülési képvi- [illegible] 1882-ben született.

Széchenyi Szövetség megszervezésében is és annak két évig elnöke volt. A körülötte csoportosuló ifjusággal falusi kiszállásokat rendezett s az agrárszociális zavargások idején hazafias alapon szociális akciót inditott a földmüves nép körében. Eközben meghivást kapott a Magyar Gazdaszövetséghez, melynek később ügyvezető titkára lett. Szerkesztette a Gazdaszövetség cimü lapot, kezdettől fogva szerkesztője volt A Barázda cimü hetilapnak, amelynek zászlajával népgyüléseken hirdette a nemzeti agrármozgalom eszméit. Részt vett a Földmüvespárt megalakitásában s annak szervezésében. A bolsevizmus után az Uj Barázda hivta meg felelős szerkesztőjének. Irodalmi munkásságát nemcsak a Magyar Gazdák Szemléje, Magyar Szemle, Köztelek keretében folytatta, hanem önálló szövetkezeti és közgazdasági müveket is irt. Ilyenek: Károlyi Sándor és a Magyar Föld (1906), Választójog és az állam eszméje (1907), Szövetkezetek sikerei (1916), Szövetkezeti eredmények Magyarországon (1917). Legnevezetesebb munkája Birtokpolitika és földreform Magyarországon cimü könyve, mely német és francia nyelven is megjelent. Az agrár szövetkezeti mozgalomnak irásban és szóban évek óta nagyértékü munkása. Különböző tanfolyamokon számos agrárpolitikai és szövetkezeti előadást tartott. A csongrádi kerület választotta meg az első nemzetgyülési választásokon a kerület képviselőjévé. 1921-ben a földm. min. politikai államtitkára lett. Több törvényjavaslatot készitett elő. Az Egységespárthoz annak megalakulásakor csatlakozott. Az 1922. évi választáson, mint az Egységespárt hivatalos jelöltjét Csongrádon és Kiskundorozsmán választották meg. 1925-ben egyhangulag megválasztották az O. K. H. alelnökévé. A Falu Országos Földmüvesszövetségnek kezdettől fogva társelnöke s annak vezetésében tevékeny részt vesz. Az 1926-iki választásokon ismét két kerületben kapott mandátumot, Csongrádon és Devecserben s az utóbbi mandátumát tartotta meg. 1928-ban mint államtitkár, nyugalomba vonult, mikor az Országos Központi Hitelszövetkezet alelnök-vezérigazgatója lett.

Schaurek Ottmár, huszárfőhadnagy. Született Budapesten, 1901 december 22-én. Középiskoláit Budapesten végezte és itt érettségit tett. Majd a katonai akadémiára került Wienerneustadtba és katonai tanulmányait a Ludovika Akadémián fejezte be. 1921-ben mint hadnagyot az 1. honvédhuszárezred szegedi századához osztották be. 1924-ben főhadnaggyá nevezték ki és 1927 márciusig Szegeden teljesitett szolgálatot. Ezután áthelyezik a 4. honvédhuszárezredhez Miskolcra. 1928-ban Budapesten a lovaglótanárképző iskolába vezényelték. 1930-ban lovaglótanári minősitést nyert s az olympiai előkészitő ugróosztályba vezényeltetett. Hadnaggyá

Say Géza

„FIGYELŐ"
JSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
ıdapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon 299—632.

Magyar Ut
1942
NOV. 12

Say Géza

30

neve az utóbbi időben mindenütt felmerül, ahol képzőművészetről esik szó. Az elmult esztendőkben ő volt az a végső és megfellebbezhetetlen „vélemény", amin megfordult egy-egy ösztöndij, pályázat, kisebb vagy nagyobb megbizás sorsa. Pályája rövid, de kivételes volt; tulajdonképen csak két szakaszra osztható: egy csendes, szerény, hangosnak egyáltalán nem mondható készülődésre és egy nagy ugrásra. Még nem is olyan régen a Képzőművészeti Főiskola növendéke volt, festőművésznek készült, szorgalmasan és kitartóan tanult, kollégiális figyelemmel és fogékonysággal hallgatta meg növendéktársai jótanácsait, tehetségben ugyan kissé szűkölködött, de ezt többszörösen pótolta nagy kitartásával, szorgalmával és igyekezetével, amit szinte okmányszerűen igazol az is, hogy a főiskolát jó eredménnyel végezte el. Néhá[illegible] telik csak el s máris ott látjuk a nevét a hajdani Színházi Élet kitüntető hasábjain; mint az akkori „komoly fiatalok" egyik jelentős képviselőjét fedezi fel a nagytekintélyű színházi lap. S ekkor következik a nagy ugrás: máról-holnapra a magyar képzőművészet legfőbb hivatali őre lesz.

Csak a kivülállók és laikusok láthatják ezt a fejlődést szervetlennek. Valójában mélyen indokolt. A Say-család igen fogékony volt a kultúrpolitika iránt. A hómanbálinti nagyvonalú kulturális törekvéseknek eredményes és áldozatos munkálója, magvetője, mondhatnók, kortese volt, ha nem lenne ez a szó kicsit rossz csengésű. A család kipróbált eredményessége és fogékonysága folytán az ifjú Say Géza minden bizonnyal megérdemelten kapta előlegben a nagy bizalmat. Igy érthető, hogy kivételes adottságaival fölényesen megelőzte a nálánál kevésbbé fogékonyakat s egyszeriben eljutott a negyedik fizetési osztály áldozatos mezejére, ahová mások, a gyengébben felszereltek, egy élet hosszú és reménytelen evickélésével jutnak el, ha eljutnak.

Csak dicsérni tudjuk azt az önkritikát, amely idejében belátja, képzőművészeti alkotásra tehetségéből nem telik s hivatali pályára lép; belátjuk, nagyfelelősségű poziciójára valóban „kivételes adottságok" állitották; elismerjük, igyekvő, fáradhatatlan szorgalmú, hűséges és áldozatkész hivatalnok lett belőle: mégis, nem hallgathatjuk el, képzőművészetünk halálos elbetegedéséért, azért, hogy képzőművészetünk nem szerves része kultúránknak, hogy nem olyan egészséges és erőteljes kifejezője a magyar léleknek, mint irodalmunk és zenénk, hogy az alkotáshoz levegőt és ösztönzést adó megrendelések, díjak, anyagi támogatások, külföldi szereplések nem az elsőrendű magyar tehetségeknek jutottak, a felelősség jórésze s éppen a hivatali része Say Gézát illeti.

Most, mikor a kultuszminiszter a Képzőművészeti Főiskola megnyitóján új s egészséges igényt támasztott, hangsúlyozván, hogy a magyar nép természetét és jellegeit hordozó képzőművészetet szeretne látni, úgy találjuk, elkerülhetetlenül merül fel a kérdés, vajjon Say Géza elláthatja-e eddigi munkakörét. Ahogy a kultuszminiszter bátor és egészséges szándékainak hire ment, aláirást gyüjtő ivek indultak meg képzőművész körökben. Az aláirások egy folyamodvány alá gyülnek, melyben az aláirók Say Géza iránti hűségüket és ragaszkodásukat fejezik ki s egyben kérik további működését. Mi megértjük, hogy mai képzőművészeink jórészének elemi érdeke és létkérdése az eddigi állapotok fenntartása, de azt is tudjuk, hogy aki az eljövendő s a kultuszminiszter által is kivánt és nyomatékosan hangsúlyozott, magyarságában megújuló képzőművészetünk hive, támogatója, épitője kiván lenni, nem irhatja alá e gyüjtőiveket. Mert egy-egy ilyen aláirás jóval több, mint emberbaráti gesztus: szinvallás. Hogy kik irták és irják alá e gyüjtőiveket s kik nem, döntő vallomásként s bizonyitékul jegyezzük fel magunknak.

GOMBOS GYULA

, RAKOS-U. 10.

yminisztériumnek

Budapest.

I. Szentháromság-tér 2.

Govrik E

1907-ben sz
láit a budapes
gezte, majd b
utolsó versesk
szán jelent me
retlen, az irodalom se ig[illegible] róla. Pedig jó költő volt. Csendes, egys[illegible] majdnem igénytelen hangú, de mindig tiszta és emberi hitelű. Valami szemérmes reménytelenség volt verseinek a muzsája. Az a típus, akit egy majdnem személytelen fájdalom az élet s a mindennapok fölött tart, s a vers mindig a végső és örök dolgok felé nyílik ki. Alig egy félévre hogy verseskönyve megjelent, künn az orosz fronton hősi halált halt. Ha eddig nem is tudtunk sokat róla, emlékét őrizzük meg kegyelettel: e háborúban irodalmunk első hősi halottja. Alább egy verse következik, a korai vég szemérmes hírnöke volt.

Síremlék

A cservesszők szép lassan átverik
Koporsóm, és véremből majd idő
Teltével a fellegekig
Érő hatalmas cserfa nő.

Kemény vas törzse majd, mint a szörnyű kar,
A koronája, mint feszült ököl
Mered fenyegetően ki az avar
Vállból a sors egébe föl.

S így hirdeti, hogy élek holtan is,
Végleg le még a pusztulás se győz,
Dacomnak most sincs vége. Hisz
E fa belőlem nőtt s lett nagy s erős.

LÁTHATÁR

a világ minden táján élő magyarok figyelője

Szerkeszti: Csuka Zoltán.

Munkatársai a legkiválóbb erdélyi, felvidéki és magyar írók, valamint a nemzetiségi kérdés hazai szakértői.

Tovább folyik a pörösködés a TESz trianoni jelvény-akciója ügyében

Már egy birói fórumot megjárt az a pör, amelyet *33.000 pengő erejéig indított a TESz ellen Kovács* Béla nyugalmazott fővárosi tisztviselő. Keresetében előadta, hogy ő és *Klima* Jenő nyugalmazott százados megállapodást kötött a TESz-szel, *trianoni jelvények terjesztésére.* Többszázezer darabot rendeltek; egyideig ment is a terjesztés, amely azonban később megakadt és Kovács állitása szerint 33.000 pengő kára van a mai napig, elszámolási differenciákból kifolyólag.

A törvényszék annakidején Kovács keresetét *elutasitotta.* Fellebbezés folytán került szombaton tárgyalásra az ügy, a tábla *Löw* tanácsa elé. A tárgyaláson a felperest *Mandl* Oszkár dr., a TESz-t pedig *Zimmermann* Lajos dr. képviselte.

Tribusz Gábor dr. táblabiró ismertette az elsőfoku itéletet és a többi pöriratokat. Ezek szerint Kovács és Klima 1927-ben állapodtak meg a TESz vezetőségével, a trianoni jelvények készitése és terjesztése ügyében. A megállapodás szerint az összes költségeket Kovács és Klima viseli, a terjesztést pedig a szövetség minden rendelkezésére álló eszközzel előmozditja. A jelvények árát ötven fillérben állapitották meg, ennek *negyven százalékát eredetileg a TESz kapta.* A megegyezésben benne volt, hogy anyagi felelősség az alperest nem terheli. A pénzügyi ellenőrzéssel a *Polgári Bank és Kereskedelmi Részvénytársaságot* bizzák meg, mint a szövetséggel *szoros összeköttetésben levő* pénzintézetet. A jelvényeket a *Bachiler Rudolf und Lange, mittweidai cég gyártotta.* 1928 január 1-től uj terjesztési feltételekben állapodtak meg. Az ötven filléres ár *huszonöt százaléka a TESz-é,* ötvenöt százalékot *Cholnoky* Imre közjegyzőnél helyeznek el, husz százalékot pedig Kovács és Klima *Pesti Magyar Kereskedelmi Bankbeli* számlájára fizetnek be. *A kultuszminiszter támogatta 1930-ban a jelvényakciót az iskoláknál.* De volt olyan iskola, amely nem küldte a pénzt, vagy nem küldte vissza a jelvényt.

A kereset szerint a TESz *többezer jelvény árával nem számolt el Kovácsnak* és ezért előbb 27.000 pengő tőke és kamatai, később pedig 33.000 pengő erejéig támasztott igényt Kovács a szövetséggel szemben. A TESz minden anyagi felelősséget a felperesekre háritott. Szerepelt a pör folyamán egy szakértői jelentés is, amelyik kimutatta, hogy *a TESz könyvelése nem tökéletes, áthuzások és oldalkihagyások is vannak az üzleti könyvekben, de a tényállás megállapitására a könyvek mégis elegendő biztonságot nyujtanak.*

Mandl Oszkár dr. felszólalásában elmondotta, hogy *a jelvény Szörtsey József terve volt.* Szörtsey ugy számolt, hogy a TESznek egymillió tagja van, ezek mind vesznek jelvényt és külső embereknek is le lehet adni mintegy kétszázezret. A szakértői véleményt nem tartja alapos munkának. Guzikovszkit *sikkasztás miatt távolitották el a szövetségből.* Kéri *Szörtsey* József és *Altenburger* Gyula tanukénti kihallgatását. Mikor Guzikovszki sikkasztott, *Szörtsey megkérdezte Kovácstól, mennyi lehet a sikkasztott összeg.* Kovács azt felelte, hogy körülbelül 10—12.000 pengő. *Erre Szörtsey magához Guzikovszkihoz fordult,* mondván: *Mondd Poldi, mennyit sikkasztottál?* Guzikovszki igy válaszolt: *Ugy hatszáz pengőt.* Szörtsey erre azt felelte: *Én is ugy gondoltam. Feljelentés a TESz részéről nem történt.* Hétezer jelvényt a felperes tudta és beleegyezése nélkül elajándékozott Szörtsey, a *Zágoni*-féle amerikai jelvényakció is balul sikerült. A megállapodásból kitünik, hogy a TESz-nek kötelessége pontosan könyvelni, hisz *nyereszkedő üzletre vállalkozott.* Legalább is a rendes kereskedői gondossággal kellett volna a könyvelést vezetni.

Ezután *Zimmermann* Lajos dr. egy levelét ismerteti Mandl ügyvéd. A levél szerint a szétküldött jelvények ára pörös uton nem szedhető be, de *nem is tartja opportunusnak, hogy tömegesen inditsanak pöröket.* Mindössze *három-négy próbapört* inditanak, *ezekben azonban nem Zimmermann képviselné a szövetséget, hanem a Kovácsék által választandó kifogástalan keresztény ügyvéd.*

Zimmermann válaszában kijelentette, hogy a jelvények gondolata nem Szörtseytől, hanem Győrffy Istvántól származik. Kovács nem fektetett pénzt az üzletbe, mert a pénzestárs Klima és az elhunyt Temesváry volt. Igaz, hogy Guzikovszki sikkasztott, de Kurcz és Vecsey is. Az ingyenjelvényeket propagandából osztogatták. A Zágoni-ügyben egyezség köttetett. A próbapöröket azért nem vállalta, mert kimenetelüket bizonytalannak tartotta. Életében nem vitt még olyan pört, amely jogi meggyőződése ellenére van. Kéri az elsőbiróság itéletének helybenhagyását.

Tanácskozás után *Löw* tanácselnök a Zágoni-ügyre vonatkozólag tett kérdést, amire Zimmermann adott hosszas választ.

Löw tanácselnök: Mi lett az amerikai jelvényekkel?

Zimmermann: Nem tudom, azok ott kint elvesztek. *Ha egy ilyen akciót csinál valaki, számoljon a porlási százalékkal, mert nemcsak liszt, meg dohánynál van ilyen, hanem ilyen piszlicsár akciónál is. Itt ötven százalék porlásra muszáj számitani.*

Mandl Oszkár dr. inditványára a tanács elhatározta, hogy beszerzi a Zágoni-féle pöriratokat és szükség esetén magát Zágoni alezredest is megidézik tanuként. Ezzel a tárgyalást bizonytalan időre elnapolták.

Fekete veréb-csodát lőtt Európa pillangókirálya, a pestujhelyi Bezsilla

A verestetejű kicsi ház homlokán felirás: *Pille-Villa.* A kapun névtábla, *Bezsilla* László, gazdatiszt és entomológus, itt, ebben a pestujhelyi házban lakik Európa legtökéletesebb lepkegyüjteményének tulajdonosa, melyhez hasonló gyüjtemény csak egyetlen egy van még, az is az egyik Rotschildé. A ház sarkához puska támaszkodik, a tornyostetejü, kacsalábonforgó kutyaólból károgva üdvözöl Frici, a *házőrző csóka,* mert hogy a pillangókirály csókjával őrizteti az otthonát, az csak természetes.

A királyi család lakása felettébb stilszerüen van berendezve. A polgári ruhásszekrény tetején a pillangófarm üdül a jó melegben, a kredencen üvegbura alatt nem óra ketyeg, hanem szivárványtollu jégmadár busul, az előszobaszekrény vitrinesitve van és telisteli furcsa, ritka, szászinü madárral, lenn a lomok között emberi koponya, egy fiókkal lejjebb gyermekjátékok.

A pillangókirályné aranyszőke helyes gyermekasszony, a pillangókirályfi kétéves, kerek pofácskáju kis kölyök, a királykisasszony egyelőre még pólyás és ökölbeszoritott kézzel szuszog jóizüen az ágyban. Mielőtt rátérnek a tárgyra, a *fekete verébre,* bemutatják a muzeumot. Potyóka, a királyfi az ölembekuporodik és megkezdődik a pillangós dobozok végeláthatatlan felvonulása.

Potyóka, lepkekirályfi

— *Kaldfalku* — pöntyögi Potyóka. Az üveg alól vagy hatvan, gombostüretüzött pici pille-csoda néz farkasszemet velem, aztán repülő ibolyák következnek, kilencven vörös sajáttenyésztésü rókalepke, száz meg száz vajfehér káposztapille a világ minden tájáról, narancs és sáfránysárga citromlepke, egyik szebb mint a másik.

Cászájtabátos — konferál Potyóka hüségesen, — *pájaszem* — bőki rá kövér kis ujjait a következőre, — *Ulania Lifeusz* — folytatja. Te jó Isten, *ez a gyerek a latin neveit is tudja a lepkéknek,* nem tudom, melyik nagyobb csoda, az-e, amelyiknek lapislazuli szinü tenyérnyi szárnyai az üveg alól villognak, vagy az a másik, aki ott ül az ölemben?

Délamerikai, columbiai, paraguai lepkék, indiai pille csodák, az egyik a mimikri diszpéldánya, *olyan a szárnya alja, mint a falevél, az erek tisztára látszanak rajta.* Van lepke, amelyik gyöngyházszinben csillog, van amelyiknek *ablakos* a szárnya, kukucs, mondja Potyóka játékosan, kapkod utána az apró kezeivel, amint az apja óvatosan kiveszi a dobozból, hogy közelről mutasson meg nekem egyet.

— Amikor dolgozok, itt ül az ölemben, mindég tönkretesz egy csomó lepkémet, muszáj lepkét adni neki, mert különben ...

Potyóka, ha nem tetszik neki valami, négyszögletesre tátja a száját ... és felveri a kistestvérét ... igy jut zsákmányhoz a kis öreg. Betömik a száját lepkével.

Krokodilfejü, estélyiruhás és negyedméteres farku lepkeszörnyek

Lepkék. Borneóból, Koreából, Celebesről, Texasból. Csodálatos, fekete indiai és kinai lepkék. Némelyik olyan, mint egy tündérkagylónak a gyöngyházszinü belseje, negyedméteres szárnyai vannak az uj-guineai Herkulesnek, ezt 100 arany márkáért vette a Pillangókirály.

— Azt mondta az anyósom, *mért nem veszek inkább egy hizott disznót* — somolyog a bajsza alatt Bezsilla.

Lepkék, melyek *csak a Kárpátokban és Ázsiában fordulnak elő.* Megdöbbenve veszi észre az ember, hogy ugyanaz a fajta, amelyik nálunk, vagy Németországban rötvörös szinben csillog, fekete erezetet és cikkcakkos széleket kap Kinában. Olyan mint egy kinai tusrajz ... az ázsiai lélek, az ázsiai szellem ott a lepke szárnyán! Nem véletlenség, miért fejlődik egy bizonyos irányban népek képzőmüvészete.

Irinyó-pirinyó lepkécskék, *a földkerekség legkisebb példányai,* nemzeti szinü papirosra feszitette ki őket Bezsilla, aztán *madagaszkári, shanghaji cserepéldányok.* A világ összes gyüjtőivel és muzeumaival folyik a csendzselés. Látok öklömnyi halálfejes pillangókat és *sajáttenyésztésü spanyol és amerikai pávaszemeseket, cayennei pillangószörnyetegeket,* melyeket fegyencek gyüjtenek, a hófehér Isisnek husz centiméteres farka van, egyik ezüst és vörös füll estélyiruhát visel és *egynek tökéletesen olyan a feje, mint a krokodilé!* Még a vicsorgó fogakat is kirajzolta rajtuk játékos kedvében a természet.

A németek letörik az árakat!

Ennek 2000 pengő volt az ára, de most már lement 200-ra — állapitja meg az egyikről Bezsilla.

A lepkekereskedelem nemzeti érték! Repülőpostával küldik a csomagocskákat egyik világrészből a másikba. Papirgyürükben, selyempapirosközzé csomagolva alszanak a kis dobozokban az élő bábok, a lepkefarmokon keresztezik és továbbfejlesztik őket. Bezsillának is számtalan lepkéje van, melyek egyedülállóak, *az egyiket a feleségéről nevezte el.* Var. Schwendtneri az uj lepke neve, de meg kell vallani, a *menyecske csinosabb, mint a lepke.*

Érdekes dolog történt, az egyik, *nemrégiben még értékes és kapós pillangófajtánkat elkezdték piacradobni a németek és olyan tömeget produkáltak belőle, hogy teljesen értéktelenedett.* Még a növényt is megkeresték, melyet ez a fajta szeret, *gyökerestől plántálták át,* csakhogy a drága pille jólérezze magát és meghonosodjék náluk. Ez is egyik fajtája *a magyar élhetetlenségnek* ...

Kicsi csomagolópapir — rajta a cimzés: *Bezsilla László, The King of Európa butterflies, Pestujhely, Pille Villa.*

Ebben érkezett tengerentúlról a szörnyü madárölő pók, melynek még a pora is mérges ... fertelmes jószág ... ugy eszi a madarat, mint honi testvére a legyet.

A „degeneráncs veréb"

És most lássuk a fehérhollónál ritkább csudát — a fekete verebet!

Bezsilla előveszi a vitrinkulcsot, kilakatolja a szekrényt és a következő pillanatban tenyeremen fekszik a *két veréb unikum, a fehér és a fekete.* Mert Bezsillának fehér verebe is van, ez is természetes ...

Kicsi, puha, bársonyos kis jószág. Tauglich veréb, csakhogy a jó Isten koromszinünek teremtette. *Ritka muzeum, amelyiknek van belőle!*

— A születésem napján, pár nappal ezelőtt lőttem, itt, Pestújhelyen, *Matovics János kertjében Azonnal elismervényt irattam alá két tanuval,* hogy látták, a szemük előtt lőttem. Nem hozattam valamerről, külföldről, nem festettem. Lőttem.

— Az állatkertben megérdeklődtem, hogy is állunk azzal a fekete verébbel? Azt a választ kaptam, hogy *nagyon ritka.* Nincs ilyen külön fajta, hanem az elszineződésnek egy különleges esete.

— Melanizmus, ugy van — bólint rá Bezsilla.

Szóval „degeneráncs" veréb, attól fekete.

Hát volt annak a verébnek jó dolga, hogy pont Pestujhelyre repült? Oda, ahol a sasszemü lepkekirály lakik?

Pesten a kutya sé vette volna észre. Ahol annyi a feketemáju ember, ki veszi számba, ha a veréb fekete ...

Izsáky Margit.

Elkészült a fővárosi vámtarifa uj tervezete

1934-ben utasitotta a belügyminiszter a fővárost, hogy dolgozzon ki uj tervezetet az elavult városi vámdijszabás modernizálására. A *tervezet elkészült* és több szempontból eleget tesz a különböző érdekeltségek hosszu évek óta hangzó sürgetésének. Igy például *majdnem felére szállitja le a legmagasabb osztályozásu vasuti vámdijat,* ezzel szemben azonban *a postacsomagok után darabonként 10 filléres vám megfizettetését tervezi.* A kereskedelem köréből hibáztatják, hogy a vámtervezet *sokezer árucikket taksál* s nem veszi figyelembe más forgalmi eszközök tarifáinak lépcsőzeteit. A kirovás egységesitése és egyszerüsitése céljából a kereskedelem javaslatokat akar előterjeszteni s ezt megelőzően szakértekezletet összehivni.

BUTOR ELADÁS! Hálószobák, ebédlők és kombinált butorok óriási választékban. Jó minőség, olcsó árak. BOG-MIL butoráruház, Budapest, V., Vilmos császár-ut 43. sz. Báthory-utcával szemben.

PARISI NAGY ÁRUHÁZ

„Antónia" védjegyü 1 kiló Malátakávé 40 fill.

	Fillér
12½ deka „Kalifa" pörköltkávé	96
75 deka „Steward" kakaó	96
1 dob. „Orlow"-tea Tea netto sulya 7 d.	96
25 deka Csemege dióból	96
30 deka Mazsola	48
30 deka Mogyoróból	96
30 deka Mandulából	96
50 deka Édes nemes paprika	86
Coa 1 lit. Vajbab (üvegb. 22 fill.)	28
Coa 1 lit. Ecetestök (üvegb. 22 fill.)	18
Coa ½ lit. Paradicsom (üvegb. 10 fill.)	18
Coa 1½ lit. Ecetes uborka (ü. b. 36 f.)	48
Coa 1½ lit. Ecetes paprika (ü. b. 32 f.)	48
Coa 50 deka Egry mustár (üvegb. 20 f.)	48
Coa 1 kiló Szilva-, almaiz (üvegb. 22 f.)	86
Coa 1 kiló Vegyesiz (üvegb. 22 fill.)	96
Coa ½ kiló Barackiz (üvegb. 20 fill.	86
Coa 1 lit. Vegyes kompót (üvegb. 22 f.)	96
1 kiló Fehérbab egészséges áru	32
1 kiló Zöldborsó feles. szép egészs. áru	32
1 kiló Tarkabab szép. egészséges áru	48
1 kiló Sárgaborsó feles. szép egészs. áru	48
1 kiló Lencse szép. zsizsikmentes	48
3 kiló Ogg Liszt	96
1 kiló Japánrizs gyémántfényü	72
1 kilós dob. „Matador" osőtészta kitünő minőségü fehér áru. Tara 10 deka. Szinnyomásos képes dobozban	52
75 dekás dob. Matador" osőtészta 2 tojásos Tara 10 deka. Képes dobozban	58
1 kiló „Erő" védj. Tarhonya (feh. áru)	52
75 deka „Erő" védj. Tarhonya 2 tojásos	58
10 csom. „Erő" Levestészta 10 d. 2 toj.	96

Vidéki rendeléseket azonnal teljesitünk.

Diáktragédiák a félévi bizonyitvány miatt

A bizonyitványkiosztás után, mint eddig minden évben, most is megismétlődtek a diáktragédiák. *Két tanuló a Dunába ugrott, két eltünt diákleányt az Erzsébet-hidon fogtak el és öten világgá mentek.*

Az első diáktragédia, mint már jelentettük, még csütörtökön délután történt. A Ferenc József-hidról a *Dunába ugrott* egy tizenhatéves kereskedelmi iskolai tanuló, aki szüleinél lakik *Kispesten.* Kimentették és a *Rókus*-kórházba vitték. Egy másik tizennyolcéves, ugyancsak kereskedelmi iskolai tanuló, aki Ujpesten lakik, a Lánchidról *a Dunába akarta dobni magát, mert három tantárgyból megbukott.* Barátai a hid korlátjáról visszarántották, átadták a közeli rendőrnek, aki a fiatalembert a főkapitányságra kisérte. Ott azt mondta, hogy szülei nem járatják többé iskolába és ezért akart megválni az élettől. Édesapját behivatták a főkapitányságra, ahol az apa megigérte, hogy továbbra is járatja fiát iskolába. *Két tizenötéves diákleány pénteken éjszaka az Erzsébet-hidon a hid korlátjához támaszkodva nézte a vizet.* A rendőr figyelmes lett rájuk és igazoltatta őket. Kiderült, hogy szüleik már bejelentették eltünésüket. A rossz bizonyitvány miatt szöktek el hazulról és sötét tervekkel foglalkoztak. A rendőrségre behivatták a szülőket, akik hazavitték a diáklányokat. Szombaton délután öt diákeltünést jelentettek be a rendőrségen: *Tomasek* Ferenc tizennégyéves a Nap-utca 31. számu házból, *Szvoboda* István tizenhatéves a Baross-utca 111. számu házból, *Monori* Ilona tizenkétéves Iskola-utca 18 számu házból, *Joachim* Ottilia tizenhároméves Kazinczy-utca 11. számu házból és *Speiger* Anna tizenötéves a Széchenyi-utca 8. számu házból tüntek el szüleik lakásáról.

Cavellier József dr:

A Zöld Kereszt fényében...

Ugy nőtt ki a *Zöld Kereszt* a magyar földből, mint a kalásztenger a rónán: egyszerre csak ráeszméltünk, hogy itt van. És most beszélnek róla, érdeklődnek iránta s a tények tükrében ugyancsak hiányozna, ha nem volna.

Mozgalom? — kérdi az egyik. *Csak nem egyesület?* — hitetlenkedik a másik. Ám mindannyian érzik, még a fáradt és fásult lelkek is, hogy jegyében alkalmasint a felemelés, a magasabbrendü célok munkája folyik, hisz a kereszt mindenkoron az emelkedett és önzetlen gondolkodásnak, a szeretetnek volt a szimboluma. Századokon át tüzet gyujt a szivekben és világosságot a sötétségben, amig csak ember él a földön vigasztalása lesz a szenvedőnek és elesettnek reménysége a bizakodónak...

A *vörös kereszt* a betegápolást és háboru idején a sebsültek gondozását jelképezi, a *fehér kereszt* a kisgyermekek segitsége, a *lotaringiai kereszt* a tuberkulózisellenes küzdelem jelképe. A *zöld kereszt* fényében folyó munka tulmegy ezeken a részleges feladatokon. Sokkal többet foglal magában, egyetemes nemzeti kötelességet: *a magyar nép egészségének talpraállitását, megujhodását.*

A falusi lakosság egészségvédelme

Szánalmas és meddő kisérlet tagadni, hogy az emberi kultura válságba sodródott. De egyenesen a kor problématikája iránt való teljes érzéketlenségre vall, ha valaki kétségbe meri vonni, hogy a rendezés és felemelés utja nem az erkölcsi és egészségügyi megujhodással kezdődik. Nemcsak nálunk, hanem mindenütt szerte a világon. Avagy nem a változatlanul érvényes erkölcsi elvek uralomrajutására int és ösztönöz bennünket annak tény, hogy napjainkban a vadon erkölcsei tenyésztődnek ki immár nemcsak alacsony értelmi szinvonalon? A gondolkodó elme megriadtan nézi — ismételten, mindenhol a világon! — az emberek borzalmas lelki magárahagyottságát, a mérhetetlen szellemi süllyedést, a kenyérharc és a tolakodóan törtető érvényesülés ezer és ezer fordulatát. A kereszt erkölcse és a szellemiség követelményei előtt feneketlen üresség tátong, ember és ember közt egyre mélyül a szakadék s diktatorikusan áll bene az „aki birja, marja" elve. S az egészségügy? Elég egy pillantás a nemzetközi statisztikára vagy a szakirodalomba s lesujtó kép nyügözi le az embert! Még ott is, ahol rengeteg pénzt öltek a közegészségügybe, minőségileg vagy romlott vagy legalább is nem emelkedett az ember. Az *Egyesült Államok* egynémely államaiban az őrültek házának lakói számbelileg felülmulják a kórházakban ápolt összes többi beteg számát, amint a Nobel-dijas *Carrel* professzor mondja.

Magyarország közegészségének érzékeltetésre talán kár is sok szót vesztegetni. A közvélemény eléggé tudja, hogy a tennivalók mekkora sora vár reánk. A lakosság zöme, *66.8 százalék* a kis és nagyközségekben él és csak *32.2 százalék* lakik a városokban. És bár a háboru óta nagy erőfeszitések történtek a magyar falvak egészségi kulturájának megalapozására, 1934-ben mégis *teljesen hiányzott a falusi lakosság 67.8 százalékának rendszeres és modern egészségvédelme.* Éppen ezért nem csodálkozhatunk, hogy az elmult esztendők során a fertőző betegségek valósággal megtizedelték falvaink népét, a csecsemőhalálozás még mindig ijesztő, az észszerü táplálkozásról széles néprétegeknek fogalmuk sincs, a vizellátás nagy javulás ellenére is felettébb szomoruan fest és a szaporodás, mint *Nékám* Lajos professzor is hangoztatta a felsőházban, döbbenetes módon csökken. Kisebb-nagyobb ingadozással 1926 óta állandóan esik, *1934-ben már csak 7.0 ezrelék volt* és félő, hogy az 1935. évi arányszám még kisebb lesz. Ugyanakkor, a Népszövetség kimutatása szerint, szomszédaink arányszámai általában a mienk fölött mozognak.

A Zöld Kereszt programja

A közegészség ügyének gondozása s ellenőrzése állami feladat, ami persze nemhogy kizárná, hanem egyenesen megköveteli a társadalom közremüködését. A megszervezés, az irányitás és a megoldandó feladatok sorrendjének megállapitása azonban az állam dolga, mert különben fejetlenség és szervezetlenség hatalmasodik el. Ilyen elgondolással kiván és fog a magyar közegészségügy állapotán a Zöld Kereszt gyökeresen segiteni. Az eddig nehéz időben elért eredmények máris bizonyitják, hogy ez egészségügyi megujhodásunk természetes utja. E fejtegetésekből most már nyilvánvaló, hogy *a Zöld Kereszt a magyar nép általános egészségvédelme,* átitatva erkölcsi és szociális tendenciákkal, mert a test gondozásától nem lehet elválasztani a lélekkel való törődést.

A Zöld Kereszt alapgondolata, hogy rendszeresen kiépitett és a viszonyokkal számoló keretben kell a nép egészségével foglalkozni. A munka tengelye *a betegség megelőzésének elve;* ezen alapul a modern orvostudomány is manapság. Az orvos szerepe nem a betegágynál kezdődik. Meg kell tanitani a népet arra, miként lehet a betegséget elkerülni. Az imigy megfogalmazott feladat elvégzésben a legnagyobb szerepet a hatósági orvosi felügyelete alá rendelt *zöldkeresztes védőnő* viszi, aki az egészségvédelmi körzetben pontos programm szerint dolgozik és az orvosnak szakszerüen segédkezik. A védőnőt háromévés tanfolyamon elméletileg és gyakorlatilag az *Országos Közegészségügyi Intézet* kötelékében működő *Állami Ápolónő- és Védőnőképző Intézet* oktatja hivatásának teljesitésére. Az erre a pályára menő leányokat az intézet csakis középiskolai érettségi bizonyitvány vagy tanitónői oklevél alapján veszi fel. A kiképzés az egészségvédelem minden egyes ágában történik, mert bármilyen áldásos is a szakmunka, például az anya- és csecsemőgondozás, a falvakban csak olyan védőnő dolgozhat eredményesen, aki minden ágát-bogát érti az egészség védelmének. Már gazdasági szempontból is lehetetlenség falun egyszerre több szakvédőnőt munkába állitani. Az anya- és csecsemővédelem szakmunkáját a hatezenél több lelket számláló helyeken az *Országos Stefánia Szövetség* látja el. Viszont a zöldkeresztes védőnő az anya- és csecsemővédelmen tul az egészségvédelem egyéb kérdéseiben is dolgozik. Munkája kiterjed a fertőző betegségekre, a trachomára, a tuberkulózisra, az ivóvizre, az iskolaegészségügyre, a falusi házak környezetének egészségügyére s tisztántartására s a szociális kérdésekre. Munkájában közvetlen támasza a hatósági orvos, azután a védőnők központi irodája s laboratoriumi vizsgálatok és tudományos utmutatások kérdésében az *Országos Közegészségügyi Intézet.* A rendes üzemen felül időről időre kisebb-nagyobb időszerü akció is folyik a Zöld Kereszt keretében. Ilyen például most a falusi gyermekek ebédeltetése olyan helyen is, ahol nincs egészségügyi körzet és a cukorkiosztás.

Filléres életmentés!

Jelenleg az ország területén *322 községnek 95 körzetében 160 orvos felügyelete alatt 101 védőnő müködik.* Ezek a védőnők *856.365* magyar embert gondoznak. Egy-egy ember egészségvédelmi gondozása *fejenként és évenként 55—65 fillérbe kerül!* Mondhatnók azt is, hogy a zöldkeresztes egészségvédelem a filléres életmentés! A belügyminiszter által megállapitott tizéves terv szerint évről évre szaporitják a körzetek számát, a tizedik esztendő végén *800* védőnő fog müködni az országban. A költségek legnagyobb részét az állam fedezi, bizonyos hányaddal a községek járulnak hozzá. Az egyik jobb anyagi körülmények között levő helyen például a szolgálat költségét az első évben az *Országos Közegészségügyi Intézet* 95.1 százalék erejéig viselte a belügyminisztérium által rendelkezésre bocsátott összegből. A következő két évben pedig igy alakult a teherviselés: az államra esett 92.9 százalék, a közületre 7.1, azután az állam adott 68.8 százalékot, a közület 31.2 százalékot. Minthogy pedig kevés pénz kell, a közületek megterhelése nem jelentős.

1934-ben 74 zöldkeresztes egészségvédelmi körzetben *90 védőnő* 121.970 munkaórája a következő munkában telt el: családlátogatás 27.1, rendelői munka 14.8, iskolai munka 7.8, előadás 1.1, utazás 19.1, irodai munka 20.0, hivatalos tárgyalás és munkamegbeszélés 6.4 és egyéb 3.7 százalék. A védőnőkre vonatkozó adatokból kiviláglik, hogy a védőnő munkaidejének nagy részét a családokkal való közvetlen foglalkozásban tölti el. Kiderül azonban az is, hogy egy-egy védőnőre több község és tanya, valamint több ezer lélek esik.

Az eredmény

És mi e munka eredménye? — kérdi joggal a szives olvasó. Először is vannak szembeszökő és számokba foglalható eredmények. Az egészségügyi körzetekben minden tekintetben mély nyomokat mutat a Zöld Kereszt munkája. Vegyük például a mezőkövesdi járást. A legutóbbi kimutatás szerint ebben a járásban ötéves időszakokban *20.1* százalékos javulást tüntet fel a halálozás arányszáma, ugyanakkor az országos arányszám *7.8* százalékkal javult. S amig a csecsemőhalálozás javulásának országos arányszáma *8.5* százalék öt esztendőre vonatkozóan, addig a mezőkövesdi járásban a javulás *26.7* százalék. 1933-ban a szaporodás országos arányszáma még *7.3* ezrelék, a járásban viszont *11.8* ezrelék volt. És nagyjában igy fest a helyzet a többi beszervezett területen is. Kimutatható a megelőzésre dolgozó egészségvédelem eredménye a fertőző betegségek ellen való küzdelemben is. A szép helyi eredmények jótékonyan befolyásolják az országos helyzet képét. Erősen esik a diftéria, még nemzetközi vonatkozásban is és esik példának okáért a skarlát. A diftéria erős csökkenésének oka *a védőoltás* propagandája, a védőnők egyik fontos missziója. E propagandatevékenység következtében eddig *19 törvényhatóság már elrendelte a kötelező diftériaellenes oltást.* Meg is látszik a statisztikán! A megbetegedések száma igy alakult: 1932:19.475; 1933:15.574; 1934:13751 és 1935:9.063 Ez mégis csak nagy eredmény, amikor százezer lakosra számitva Magyarországon 1934-ben *154.6* diftériamegbetegedés esett. *Angliában* pedig 170.8, *Németországban* 174.7, *Ausztriában* 370.8 és *Csehszlovákiában* 229.6. Az oltóanyagot az *Országos Közegészségügyi Intézet* ingyen bocsátja a hatósági orvos rendelkezésére.

Vannak azután statisztikailag meg nem rögzithető eredmények. Elsősorban a nép felemelő érzése és tudata, hogy törődnek vele. Ennek nyomában nemzetnevelő szempontból megnyugtató hangulatváltozások járnak és lassanként megerősödnek egészségi kulturánk alapjai. A döntő nagy eredmények persze nem máról holnapra jelentkeznek, de ez a nemzet egészségügyi megujitásának biztos utja.

Ez a Zöld Kereszt, röviden vázolva! A napi politika hullámai eddig nem értek fel hozzá s a történés vadvizei is hiába csapkodtak körülötte. S minden biztositékunk megvan arra nézve, hogy a jövőben is igy lesz. Nem is lehet másként!

Februárban megkezdik az ásatásokat Székesfehérvár árpádkori emlékei után

Székesfehérvár, az őskoronázó város, lelkes szeretettel készül a jubiláris esztendőre: 1938-ra, amikor kilencszázéves évfordulója lesz az országalapitó szent István király halálának, amit világra szóló ünnepségekkel szándékozik megünnepelni a magyar, keresztény világ és amely ünnepségeknek középpontjába kerül az első király városa: Székesfehérvár. A város vezetősége évekkel előre elkészitette az elvégzendő munka nagyvonalu programmját és annak egy részét már be is fejezték. A terv egyrésze azt célozta, hogy a város utcáit virággal szegélyezett, tetszetősen elrendezett utcákká tegye, igy a várost modern várossá alakitsa át, mégis olyan formában, hogy a közel ezeréves város ne veszitsen semmit történelmi patinájából.

A régi városházát most épitik át olyan formában, hogy az a barokstil öregszerüségéből ne veszitsen semmit. Restaurálják a püspöki székesegyházat kivül és belül és müvészileg kiképzik annak altemplomát. 1938-ra el kell készülnie a Prohászka-emléktemplomnak. Régi formájában restaurálták a Mátyás király korában épült szent Anna kápolnát és uj szárnyat épitenek a Székesfehérvári és Fejérmegyei Muzeum épületéhez a felszaporodott gyüjtemények megfelelő elhelyezésére.

Most kerülne sor azután az Árpádkori emlékeknek ásatás utján való feltárására, mert a régi „Fejérvár"-ból a török dulás után jóformán nem maradt vissza semmi emlék, csak az előbb emlitett szent Anna kápolna, amit a törökök őrtoronynak használtak, mivel a város legmagasabb pontján áll. Megmaradt a régi várfalnak egy része, amely most a püspöki palota kertjének keleti keritése és három oszlop-töredék szent István bazilikájának oszlopsorából. A régi „Fejérvár" a föld alatt van. Dr. *Csittáry* G. Emil polgármester, dr. *Say* Géza festőmüvész, közoktatásügyi tanácsos és *Marossy* Arnold kormányfőtanácsos, muzeumigazgató tettek inditványt a város közgyülésének, hogy a város végeztessen ásatásokat és a feltárandó történelmi emlékeket hozzáférhetővé kell tenni az itt megforduló idegeneknek.

Az inditványt a közgyülés elfogadta, a kormány jóváhagyta, sőt a kultuszminiszter jelentős anyagi segitséget utalt ki az ásatások költségeire, egyben a munkák vezetésével dr. *Gerevich* Tibort, a Müemlékek Országos Bizottságának elnökét bizta meg.

Henszlman feltárásai a mult században

Henszlman Imre archeológus a mult században három izben végzett ásatásokat Székesfehérvárott: 1862-ben, 1874-ben és 1882-ben. Henszlman szent István bazilikáját kereste és meg is találta annak alapjait. Mivel azonban ő müépitész volt, a legnagyobb sulyt az épitészeti maradványokra fektette, az egyéb leletekre nem forditott nagy figyelmet és ezek feltárását nem is végezte kellő óvatossággal, sem hozzáértéssel. Pedig reábukkantak a királyi sirokra is és a következő királyi személyek sirjai kerültek napfényre:

Szent Imre herceg (1031).
Szent István (1038).
Kálmán és neje Buzilla.
Álmos herceg, II. Béla, II. Géza, II. László, IV. István.
III. Béla (1196) és neje Anna.
III. László.
I. László (1342) és neje Mária.
Nagy Lajos (1382).
Albert.
Hollós Mátyás (1490).
II. Ulászló és II. Lajos.
Szapolyai János.

A feltárás gondatlan munkája következtében a csontok összekeveredtek, sőt még állati csontok is vegyültek közéjük. Ezeket azután összegyüjtötték egy nagy ládába és elhelyezték a városház padlásán. Később ezt a ládát a püspöki székesegyház alatti kriptában helyezték el, majd amikor egy bécsi antropológus egy koponyát elvitt a leletből, az ebből keletkezett országos botrány nyomása alatt a csontokat felvitték Budapestre a koronázó Mátyás-templomba és ott méltó módon elhelyezték. Ezek a maradványokuk ma is ott vannak.

Mi a mostani ásatások célja és terve?

A most kezdődő ásatások célja feltárni mindazokat a történelmi emlékeket, amik hozzáférhetők. Elsősorban feltárják ujból Henszlman ásásait a jelenlegi Bazilika-téren, azután lebontva a püspöki palota keritését, tovább ásnak a püspökség kertjében, ahol Hollós Mátyás sirkápolnája állott, amit még kutatók ásója nem bolygatott meg. Fel akarják tárni a jelenlegi Boldogasszony-téren a valamikor itt állott szent Mihály kápolna maradványait, ahol a magyarok Szapolyai János hamvait eltemették, amikor a török azokat bosszuból a bazilikából kiszóratta. De a legértékesebb leleteket az ugynevezett „sziget" feltárásától várják. Ez a sziget a régi Fejérvárt övező mocsárból emelkedett ki és ezen épitett zárdát és „hospitál"-t a keresztes háboruk lovagrendje: a Johanita-rend. Ez a kolostor és kórház a történelmi feljegyzések szerint 1601-ben még állt. Hóman Bálint történettudós megállapitása szerint itt kell lenni II. Géza felesége, Eufrosina királyné sirjának.

A tervek szerint a püspökség keritésének helyére árkádos oszlopcsarnokot épitenek és az egyes fülkékben örökitik meg az itt eltemetett királyok emlékét, mig a régi várfal délnyugati sarkára egy korhü bástyát emelnek, ami a muzeum kőtárának elhelyezésére fog szolgálni. Az ásatásokból kikerülő leleteket a helyszinén konzerválják, mint az Árpádkori Fejérvár történelmi parkját. Az ásatásokat még február hónapban megkezdik.

B. Szabó István.

Kölcsön is ad alkalmakra **hermelin-belépőt, skunks-keppet, bundát** néhány pengőért **PALUGYAI SZŰCS** IV., Bécsi-u. 5
Az előfizetők szelvényeit 10 százalékban fogadom el

Igazi magyar könyv
Maderspach Viktornak most megjelent
PÁRENG-RETYEZÁT
című vadászmunkája.
Ára vászonkötésben .... 8.— pengő
Nincs az a nubiai nomádélet, nincs az a számum, mely a Retyezát magányosságával, magárautaltságával, hóviharával vetélkedhetne, nincs az az afrikai karaván, mely annyi élményen vezethetne minket keresztül, mint Maderspach, a **legendás hirü vadász és vérbeli iró könyve.**
Az első teljes magyar vadászkönyv!
Kapható a „Magyarság" könyvosztályában, Budapest, IV., Eskü-ut 6. Tel. 88-8-66

Tizenhárom magyar a háborús Münchenben

Naplójegyzetek egy művészeti tanulmányútról

Írta: Szabó Lőrinc

A Regina halljában. — Félrehúzom a függönyt, az üvegfalon túl emberek botorkálnak a gleccserés járdán, lábuk alatt barna kásává taposódik a hó. Sok a katona. Itt bent boyok, portás, liftek, ujságpavillon, olvasó-, társalgó- és étkezőtermek, a nagy szállodák elegáns és zajtalan élete. — Lejött már Géza? — kérdezi iparművészgrafikus utitársam az ifjú filozófust, akit röviden csak per Kant emlegetünk magunk közt. (Géza = Say min. tanácsos Budapestről, a kultuszból.) — Fülkefoglalásról tárgyal a Generállal, — biccenti a választ a fotőjből a társalgó felé az őszhajú rektor, s máris visszafordul a többiekhez, akik két program szünetében a német művészi nevelésről, osztálytípusokról és a Dörner Institut anyagvizsgálatairól vitatkoznak. A General Kvassay, a magyar főkonzul. A nagyteremből a délutáni zenés tea előkészülete zümmög és morajlik; kint a Frauenkirche tornyai felől bombázó fut át az égen, de tompult lármája épúgy csak egy pillanatra dörög be, ahogy a festők vitáját is csak pillanatra szakítja meg az a tigrisbundás hölgy, aki... — Te, nem ez volt a meztelen táncosnő? — néz fel a Zenemúzeum katalógusából a karmesterünk. — Melyik? — Új vendégek érkeznek. — Hát az a Willy Reichert-féle, az a fehérlegyezős a Deutsches Theaterből! — Női egyenruha csörrenti perselyét: téli segélyakció. Festőink visszakanyarodnak a piktura alapvető kérdéseihez. — Hallgass, te Benczur Társaság! — torkolja le tréfásan a századik véleményt a százegyedik. — Megjön a finom Freudenberger úr és Herr Hoenicke, a tolmács. — Egy napsütötte csipkefüggönynek maga a lebegése is festői téma lehet, nemcsak az anyaga, — vetem közbe most én s már-már kialakul az egyetértés a festészet vizuális feladatai körül, amikor Arntz külügyi referens úr osztogatni kezdi a tetőzött cigarettaporcijót és a realitás elnyomja az elméleteket. Megint kinézek. Minden behavazott fa kész rajz. Jobbra a bedeszkázott Wittelsbach-kútról mackóruhás, pirosarcú gyerekek ródliznak alá a feneküken, egy jószívű hölgy a fák alatt a galambokat eteti, egy-egy félénk és hatalmas, ragyogófekete varjú is odaesetlenkedik a suhogószárnyú csapatba, ő is kap. Küldönc könyvet hoz, tegnap nem volt meg a boltban, ma ajándékképpen sajátjával tisztel meg a tulajdonos. Márkán aluli érték, a figyelmesség a fontos benne, esetleg majd viszonzom megmaradó szappanommal. Székely szobrászunk az esetet magyaráztatja magának. A ruhatár felől azonban teljes létszámban jönnek a magyar vendégek, feltűnik Reinhard kultúrtanácsnok úr is, a President, a program sürget, indulunk.

*

»Wir sind im Krieg«. — A főutcákon óriási a forgalom. A villamosok zsúfoltak, akárcsak nálunk, a kalauzok nők, taxi magáncélra nincs, a legtöbb ember gyalog jár. Amit félteni kellett, a föld alá vitték, sok régi szép emléket eltakar a hó meg a köd De így is örömmel köszöntjük a régi ismerősöket, a Karlstort, a Marienplatzot, az óvárost, a Neuhauserstrassét. Egyiknásik téren zsákmányolt orosz légelhárítólövegek állanak, gyerekek játszanak velük; valahol az utca fölött új kiállítást hirdetnek: NAGYNÉMETORSZÁG ÉS A TENGER. Az emberek csöndesek és komolyak, úgylátszik, mindenki a közvetlen tennivalókkal törődik. Időnkint énekszó: katonaság vonul, vagy HJ. Még mindig mennyi a bunda! S vájjon honnan szerzik a nők a jó harisnyát, ha olyan nagy gonddal kell beosztaniuk az évi 120 pontot? Otthon mást hordanak, vastagot és régit, magyarázza a helyzetet X.-né.

Az ujság naponta közli az elsötétítés kezdetét és végét. Most még a sok hónak is haszna van, egész tisztességesen világít. Pláne ilyenkor, telehold idején. Egyébként minden sötét. Csak a villamosok zöldeskék lámpái csikozzák derengve az éjszakát. Az ember egészen elvakul, mikor a forgóajtón túl félrehúzza a nagy, nehéz függönyöket és belép valamelyik színház, mozi, kávéház vagy bár halljába. Tánc nincs.

Mindezt, mint a harmadik háborús tél természetes következményét, jól ismerjük. A korlátozásokat is, amelyek szorítanak, de ép ezzel biztosítják a helytállást. A negativumoktól eltekintve azonban most sem igen lát az ember semmit, ami a háborúnak, hogy úgy mondjam, ősi fogalmához tartozik. Münchent mindeddig összesen kétszer érte légitámadás, rombolásnak semmi nyoma. A nagy küzdelem csak a következményeiben jelentkezik. S a hallgató tudatban. Az elszánt komolyságban. A munkában, egy nagy nép rettenetes erőfeszítésében, türésében, fegyelmében, a nagy többség hitében és mindenki belátásában.

»Wir sind im Krieg« — »Háborúban vagyunk«: emlékeztetnek a helyzetre a pirosbetűs kis plakátok uton-útfélen, minden tele kirakatban és ürülő üzletben, amelyből eltűnik a luxus. Tulajdonképpen mindaz, amit nem minősített kezdettől fogva elsőrendű életszükségletnek a széleskörű jegy- és utalványrendszer. »Wir sind im Krieg«. Mi nem használunk nagy szavakat, mint az angolok, csak emlékeztetünk a valóságra, magyarázta nekem a »propminisztérium« egyik kitűnő tisztviselője, mi a kötelességteljesítésre appelállunk. »Háborúban vagyunk«: ez mindent megmond. Türelemre int. Minden hónapban, mint tőle hallottam, új ilyen kis jelmondatplakátok jelennek meg, szövegüket rengeteg lélektani mérlegeléssel a legegyszerűbben és a legpregnánsabban állapítják meg. A márciusiak valószínűleg az összetartást, a kölcsönös segítés értelmét fogják emlékezetbe idézni.

Mi azonban, tizenhárom magyar művész, festő, szobrász, iparművész, muzsikus és író, akiket tanulmányútra hivott meg München városa, illetve a Deutsch-Ungarische Gesellschaft itteni tagozata, még ennyiben sem érezzük az igazi háborút. Ellátásunkat igyekeznek úgyszólván hazai nívón tartani. Az már más kérdés, hogy a magyar szakács szerintünk ízesebben készíti a kacsasültet, mint a német.

*

Reggeltől éjfélig. — Programunk óriási és szakszerű. Mit láttunk a tíznapos kirándulás első fele alatt? Két autobusz-körúton a várost. Első este a Bajor Állami Operettszínházban a Denevér előadását: Fritz Fischer rendezése über-amerikai revű-kaprázattá modernizálta Strauss János darabját. A Várostörténelmi Múzeumot: a doktrinerség teljes kiküszöbölését az új múzeumtechnikában. A plakáttörténelmi kiállítást. Barmelyik külön cikktéma lehetne. Pihenésül kirándultunk az Isar-völgybe, Grosshessenlohéba. A felnőtt sfelők itt eltüntek, de a szép kis vendéglő változatlanul zsúfolt, a torta egész jó, a hangulat tulajdonképpen »békebeli«, visszajövet a 42 méter magas »öngyilkosok hídján« bajuszos szobrász-barátunk egy idegen urat vágott fejbe helyettem a hólabdájával. Megnéztük a Német Művészet Házát, képeknek és szobroknak ezt a nagyszerű keretét és benne az éppen aktuális kiállítást. Építészekkel, festőkkel, zenészekkel, tanárokkal baráti estét töltöttünk a Lenbach-téri Künstlerhausban, amely most kapott igazán gyönyörű új művészeti könyvtárt és olvasótermet. Láttuk a városi zenekönyvtárt. További könyvtárlátogatásokat végzett a filozófusunk és néhány érdeklődő. A többiek a nymphenburgi porcellán- és goblengyárba mentek ki. Vezetőnk, a miniszteri tanácsos, akinek annyi gondot okozott a fegyelemtartás, még külön iskolalátogatásokkal is terhelte magát. Különleges emlékünk marad Brinckmann építészprofesszor ateliéjának és a Dörner Intézetnek a megtekintése, amelyről még külön szeretnék majd beszélni. Voltunk a Gewerbeschule für Malerei-ban. Láttuk a Deutsches Theater februári nagy revűjét az »Alles ohne...«t. Willy Reicherttel, a nagyszerű komikusfenoménnel és olyan körítéssel, hogy abban bizony szinte eltünt a fehérlegyezős szép meztelen táncosnő. Népies jellegű szerényebb vígjátékot láttunk a Volkstheaterben, jártunk az Alkalmazott Művészetek Akadémiáján. A Lenbach-házban, a fronton szolgáló katonaművészek és illusztrátorok időszerű kiállításán. Pihenésül és ráadásul München éjszakai életével is ismerkedtünk... S ez még csak az első öt nap.

Könyvek. — Többnyire gyalog járunk, nagyobb utakra társaskocsi visz. Időnkint megszököm a program elől. Mint hallom, karácsonyra kiürültek a könyvesboltok. De már megint sok minden kapható. Világszerte vannak tipikus barátai a betűnek, nyilván arcukon a könyv szeretete. Itt is szó nélkül hagyják, hogy csak úgy vaktában börgésszem. Megható látni, hány szemüveges katona ácsorog és olvas ugyanígy a pultok és állványok előtt. Még ismerősre is bukkan az ember. Kolbenheyer, a regényíró, aki magyarországi eredet, meghívott péntek estére vacsorára Sollnba, de nincs idő az egyórás vonatútra: egyébként többhetes felolvasó turnéra készül Észak-Németországba. Kár, hogy még mindig nem ismerem Carossát, valahol itt lakik a közelben. Britting, a költő, mondja, hogy még mindig mennyire nagy divat Rilke: most filmesítik a Kornétást! Kint a hóban aktatáskás úr olvasva és topogva várja a villamost, a kis olcsó füzet címlapja épp felém néz: Shakespeare Othellója.

*

Film és kugli. — Gyönyörű téli táj, éjszaka, a határban. Fehér fenyvesek. Autobuszunk alig bír haladni. Fiehler főpolgármester bankettjére igyekszünk, a Tannhofba. Délután a Bavaria filmtelepet néztük meg, negyedmillió négyzetméter saját terén, a szabadban kasírozott városrészek cserélhető díszletekkel. Sok francia hadifogoly szakember is dolgozik itt. Majdnem szabadon élnek, eszük ágában sincs megszökni. Vezetőnk nevetve mondja, hogy a terep bizonyos része két pálmafával Afrikává, két jegesmedvével Északi Sarkvidékké is átalakítható. Köröskörül kő- és baraképületek sora. A háború alatt is építkeznek! Bent a lámpák vakító ostromában éppen Lil Dagover és partnere markiroz a végső felvétel elé. Lepergették előttünk a mult évi különleges sikerű kétórás filmjét, a Komédiások-at, a német színészet hőskoráról. Szép színház- és irodalomtörténeti kultúrregény, Käthe Dorschsal és Henny Porten-nel.

A Tannhof a város birtoka, a főpolgármester lakása. Fiehler azonban régi szenvedélyes tekéző s így a kis kerti házban külön tüneményes, villamosított kuglipályát építtetett hozzá. Kvassay oly buzgón dobálta rajta a golyókat a bemutatkozásakor, hogy mint előadta, kettérepedt a szmokingja. Most nem történt hasonló malőr se vele, se velünk. Nagyszerű bankett és a tósztok után összecsaptak a polgári és egyenruhás előkelőségek. Csak Say lazsált, húsz közül a huszadik lett; én a nyolcadik! Végül mi nyertünk, magyarok. — Rache, bosszú! — követelte Jobst dr. a német művészek, könyvtárosok és kultúrpolitikusok élén a revánsmérközést. Brinckmann professzor, az építész, Hitler barátja, egyenesen herkulesi golyókat választott és különösen remekelt. Kemény munka volt. De a Rache is a mi győzelmünkkel végződött.

Éjjel félkettőkor indultunk vissza az alvó Münchenbe.

Az ideális SANGHAY BAR szórakozóhely
Minden este 10 órától éjjel 3-ig
Corodini Szénási Lilly
2 Billárd's Magde & Johnny
Niclas Trio Fantázia
Ragyogó Sanghay görlök
Directrice:
La Bella Novotha Continental Jazz
Horthy Miklós-út 60. T. 257-430

SZÍNHÁZI MAGAZIN
UJ SZÁMÁNAK 10 SZENZÁCIÓJA
1. Németh Antal nyilatkozata Bajor Giziről, Márai Sándorról és Németh Lászlóról
2. A kultuszminiszter látogatása a „Bolond Ásvayné" premierjének színpadán
3. Megyery Ella római tudósítása a legnagyobb olasz ballerináról
4. Bajor Gizi 9 arca (villámfelvételek)
5. Muráti Lili és Latabár Kálmán táncleckét ad a Congából
6. Sármay Alajos nagy képes tudósítása a farsang minden eseményéről
7. Jávor Pál édesanyja és fivérei Kispesten, száz friss színházi hír
8. Ottlik Pálma kritikája a filharmonikusokról és más koncertekről
9. vitéz Dezséry Endre képes riportja a mátraházi levente-síbajnokságról
10. Farkas Imre báli verse

A Normandie roncsa kimered a Hudsonből

Newyork, február 11. *(NST)* Kedden tekintették meg az állami hajózási hatóságok és a biztosítótársaságok szakértői a Hudsonban felfordultan fekvő »*Normandie*« *roncsát*, hogy megállapítsák, vajjon ócskavasnak használják-e fel az egykori luxushajót, vagy érdemes-e kiemelni és kijavítani.

A »*Normandie*« *300 méteres gerince kimered* a Hudson tükrének vékony jégrétegéből. A hajó orr-része mélyebben fekszik a vízben, úgy hogy a kiemelkedő tatnál láthatók a *hatalmas hajócsavarok*.

A szövetségi hajózási hivatal emberei kihallgattak hetven munkást. A kihallgatásokból kitűnt, hogy a tüzet *valóban vigyázatlanság* okozta: az egyik munkás kellő óvatosság nélkül dolgozott egy hegesztőlámpával.

A washingtoni francia nagykövet nyilatkozott az amerikai sajtónak a Normandie pusztulásáról. A francia hajóépítés legbüszkébb alkotásának elvesztése *fájdalommal tölti el a francia népet*. A folyamatban levő vizsgálatra való hivatkozással nem volt hajlandó nyilatkozni a nagykövet a tűz okáról, utalt azonban arra, hogy a hajót *a legkorszerűbb és leghatásosabb tűzoltóberendezésekkel* látták el.

A francia kormány kártérítést követel

Vichy, február 11. *(Német Távirati Iroda)* Kedden este illetékes helyről szerzett értesülés szerint a francia kormány az Egyesült Államoktól *kártérítést fog követelni* a Normandie gőzösért. Előreláthatólag nem közölnek részleteket sem a kártérítés nagyságáról, sem pedig annak formájáról. Ezzel szemben még továbbra is eldöntetlen a néhány nappal azelőtt lefoglalt nyolc francia kereskedelmi hajóért követelendő kárpótlás kérdése. Itteni jólértesült körökben kifejtik, hogy a Normandiet az Egyesült Államok kormánya lefoglalta és *a nemzetközi jog ilyen esetben kárpótlást* ír elő. *(MTI)*

Genf, február 11. *(Német TI)* A *Normandieről* szóló legújabb jelentések szerint a hajón már megfékezték a tüzet. *A kárt ötmillió dollárra becsülik.* A tűz három fedélzetet pusztított el. *Egy ember meghalt, 128-an pedig megsérültek.* Szakértők véleménye szerint a hajó *javításához több hónapra* lesz szükség. *(MTI)*

SZÍNIÁTSZÓ LEVENTÉK

Megalakult a *Budapesti Leventék Színjátszó Társasága*. Iskolánkívüli leventék és lelkes leventelányok már hetek óta próbálják az első bemutatkozó előadás ünnepi műsorát, amelyet február 16-án este 8 órakor mutatnak be a Magyar Művelődés Házában.

KÖDLOVAGOK

A századelő magyar irodalmának magános alakjai egyre többször tűnnek fel az utóbbi években. Az irodalmi közvélemény érzi, hogy adósa a magyar toll lovagjainak, akik annyira csak a szépet akarták szolgálni, hogy közben megfeledkeztek a közönségről, szívüket sohasem adták oda semilyen iránynak és iskolának, még akkor sem, ha közvetlenebbül résztvettek is az irodalmi harcokban. Ezt az adósságot kívánja most egyenlíteni a *Szent István Társulat* kiadásában megjelent tanulmánykötet is. Tizenkilenc »magános« vonul fel a könyven: *Ambrus* Zoltán, *Gárdonyi*, a két *Cholnoky*, *Andor* József, *Lovik* Károly, *Zuboly*, *Hársányi* Kálmán, *Szini* Gyula, *Tormay* Cecile, *Krúdy* Gyula, *Kaffka* Margit, *Babits* Mihály, *Juhász* Gyula, *Kosztolányi* Dezső, *Tóth* Árpád, *Csáth* Géza, *Karinthy* Frigyes és *Török* Gyula. A gondosan összeállított könyvet *Thurzó* Gábor szerkesztette. *Mérai* Sándor finoman megírt előszavából és a tanulmányokból, amelyeket kitűnő fiatal esszéírók írtak, igazi tudás és szeretet világít az olvasó felé. *Brisits* Frigyes, *Sik* Sándor, *Illés* Endre, *Thurzó* Gábor, *Makay* Gusztáv, *Dénes* Tibor, *Lovass* Gyula, *Várkonyi* Nándor, *Vass* László, *Sötér* István, *Kádár* Erzsébet, *Rónay* György, *Szabó* Zoltán és *Nagy* László versengenek egymással az érdekes irodalomtörténeti portrék megrajzolásában. Külön említést érdemelnek a Krúdyról, Szinyről, Lovik Károlyról, Török Gyuláról, Csáth Gézáról és a Cholnokyakról írott tanulmányok. Az olvasóban bűntudat támad, ha végigolvassa ezt a kötetet, s kutatni fog a ködlovagok nem is oly régen írott és mégis már porosodó könyvei után.

S. F.

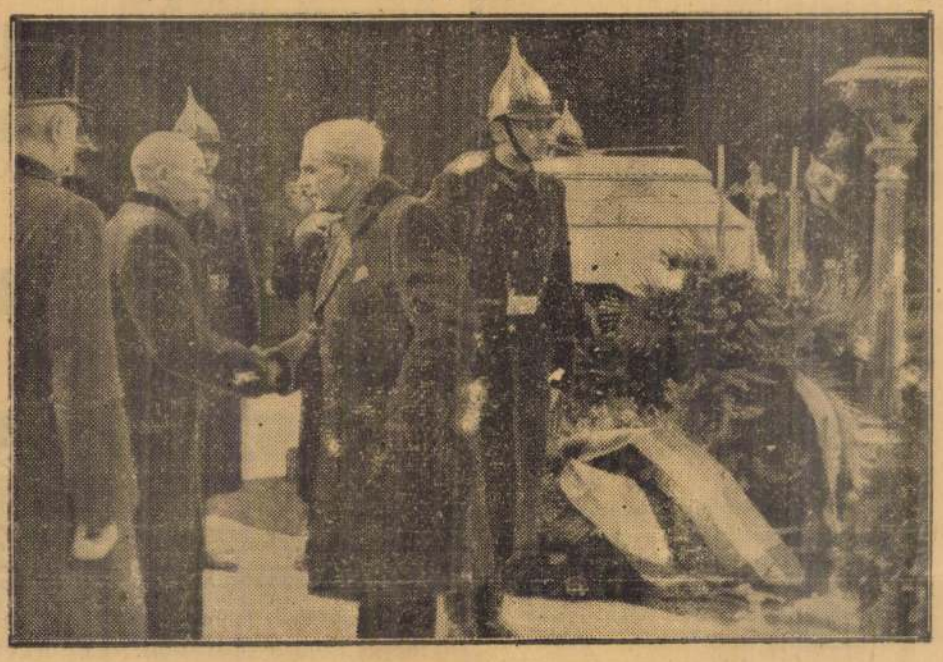

Takács VII. József, a hős rendőr temetése. Tomcsányi Kálmán titkos tanácsos, belügyi államtitkár részvétét fejezi ki az elhúnyt édesapjának, Takács Ferencnek

Kinevezték az amerikai filmképviseletek ügygondnokait

A kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott m. kir. iparügyi miniszter az egyes filmkölcsönző vállalatok gondnoki kezeléséről szóló rendelete alapján

a Fox film rt.,

a Warner Bros. First National Vitaphone Pictures magyarországi vezérképviselete rt.,

a Paramount filmforgalmi rt.,

a Metro-Goldwyn-Mayer Distr. Corp. magyarországi vezérképviselete rt.,

az Universal film rt.

budapesti bej. cégnek gondnoki kezelése alá helyezését rendelte el.

A kormányrendeletben körülírt jogkörrel hatósági gondnoknak

a Fox film rt. budapesti bej. céghez dr. *Gellyén* Ottó miniszteri osztálytanácsost, helyetteséül dr. *Szily* Ferenc miniszteri segédtitkárt,

a Warner Bros. First Natonal Vitaphone Pictures magyarországi vezérképviselete rt. budapesti bej. céghez dr. *Fülöp* Kálmán miniszteri titkárt, helyetteséül dr. *Kutassy-Szeglethy* István miniszteri segédtitkárt,

a Paramount filmforgalmi rt. budapesti bej. céghez dr. *Szily* Ferenc miniszteri segédtitkárt, helyetteséül dr. *Gellyén* Ottó miniszteri osztálytanácsost,

a Metro Goldwyn-Mayer Distr.-Corp. magyarországi vezérképviselete rt. budapesti bej. céghez dr. *Kutassy-Szeglethy* István miniszteri segédtitkárt, helyetteséül dr. *Fülöp* Kálmán miniszteri titkárt,

az Universal film rt. budapesti bej. céghez dr. *Kutassy-Szeglethy* István miniszteri segédtitkárt, helyetteséül dr. *Fülöp* Kálmán miniszteri titkárt rendelte ki. *(MTI)*

Budapesten keresik a berlini kettős rablógyilkost

Előállítottak több gyanus embert, de alibit igazoltak

A berlini rendőrség rádiótávirata alapján a budapesti rendőrség nyomozást folytat egy Berlinben történt rablógyilkosság ügyében Február 4-én a Viktoria Strasse 11. számú villában, amely a Budapestről elköltözött *Mollák* Jakab Lajos gyáros tulajdona, ismeretlen tettesek megölték a gyáros feleségét és 76 éves anyósát, *Schusterné Biersack* Gertrudot. A gyilkosok 82 000 márka értékű ékszert zsákmányoltak. Berlini megállapítás szerint a gyilkosság egyik tettese *Luetke* Walter 33 éves rovottmultú betörő. Megküldték Budapestre a személyleírását: 165 cm magas, sovány, barnabőrű, borotvált arcú, kékszemű, a szeme felett 3 cm-es forradásos seb látható.

A berlini rendőrség feltevése szerint a tettesek a magyar határ felé menekültek és Budapesten, vagy vidéken tartózkodnak. A nyomravezetőnek 10.000 márka jutalmat tűztek ki.

A budapesti rendőrség a megkeresés alapján rádiótáviratban értesítette az ország valamennyi rendőri és csendőri állomását és hozzáfogott a nyomozáshoz. A főkapitányságra előállítottak több gyanus személyt, de ezek alibit igazoltak. Éjszaka jelentették a rendőrségnek, hogy a Bethlen-utcai *Corso* kávéházban tartózkodik egy németül beszélő gyanus ember, akire ráillik *Luetke* személyleírása. Detektívek mentek a kávéházba, az idegen azonban igazolta magát és *kiderült, hogy a gyanu alaptalan.* A nyomozás tovább folyik.

Harc a ponyva ellen

A *Magyar Nemzetpolitikai Társaság* összejövetelén dr. *Molnár* Sándor miniszteremökségi előadó előadást tartott *Irodalom és ponyva* címmel. Hangoztatta, nem szabad tűrni, hogy az építő szellemű tiszta magyar irodalom elérhetetlen távolságban maradjon a magyar milliókról, ugyanakkor pedig közelférkőzzék hozzájuk *a ponyva, amely milliós tételekben özönli el Budapestet és a vidéket.* A körülbelül 1 pengőért árusított regény havonta 200.000, a 50 filléres 150.000, a 20 filléres 1,200.000, a 10 filléres 2,000.000 példányban jelenik meg. Összesen tehát *3,600.000 példány kerül piacra egy hónap alatt.*

Az olvasók száma azonban ennek három-négyszeresére tehető a kölcsönzések miatt. Ha meg akarjuk szüntetni a ponyvát, *adjunk helyébe azonnal jobbat, nemesebbet, tisztábbat és főleg szellemben magyarabbat.* Megbeszélésre kellene összehívni az írókat, *meg kellene teremteni a nemes ponyvát.* Minden szellemi terméket, amely ilyen olcsó áron kerül piacra, *miniszterelnöki engedélyhez* kellene kötni.

Az érdekes előadásért dr. *Daniel* Áron, *Nemzetpolitikai Társaság* elnöke mondott köszönetet.

Holnap temetik dr. Todtot

Berlin, február 11. A halálos szerencsétlenség áldozatává vált dr. *Todt* birodalmi miniszter földi maradványai szerdán délelőtt különvonaton a birodalmi fővárosba érkeztek. A koporsó ünnepélyes fogadtatására számos kiemelkedő német személyiség jelent meg az anhalti pályaudvaron.

A német rádió délután 2 órakor közölte, hogy dr. *Todt* birodalmi minisztert *holnap Berlinben állami aktus keretében helyezik örök nyugalomra.* A temetés napján Németország valamennyi középületére és **hadiüzemére** kitűzik *a gyászlobogót.*

Magyar kulturális bizottság érkezett Rómába

Róma, február 11. *Fabinyi* Tihamér volt pénzügyminiszter és *Szily* Kálmán vallás- és közoktatásügyi államtitkár vezetésével szerdán reggel *magyar kulturális bizottság* érkezett az olasz fővárosba. A bizottság az olasz—magyar kulturegyezménynek megfelelően Rómában többnapos tárgyalást folytat az olasz bizottsággal, amelynek elnöke *Balbino Giuliano* szenátor, volt kultuszminiszter.

A magyar bizottság szerda délelőtt látogatást tett *Lottai* nemzetnevelésügyi és *Pavolini* népművelésügyi miniszternél. A kulturális tárgyalások szerdán délután indulnak meg a *Drago* palotában.

Mussolini miniszterelnök előreláthatólag kihallgatáson fogadja a magyar bizottságot, amelynek tagjai február 16-án résztvesznek az *új milánói Magyar Kultur Intézet* ünnepélyes megnyitásán.

Az olasz sajtó nagy érdeklődéssel foglalkozik a küszöbön álló olasz—magyar kulturális tárgyalásokkal. Milánóban most nyílnak meg az új Magyar Kultur Intézet kapui.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Brilliánst mindennemű ékszert veszek, eladok. IV., Kristóf-tér 2, I. 3. (12—2-ig) tel. 182 647.

RÁDIÓT használt és törött **gramofonlemezt** legmagasabb áron vesz **Sternberg** RÁKÓCZI-ÚT 60.

FIGYELEM! Használt ruhákért, egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívjon. **Schulz,** Népszínház-u. 21. Tel.: 140-667

Vadonatúj **KVARCLÁMPA** havonta 45 P-ért. **ULVIR napfénylámpa** 25 P-ért bérelhető Újrendszerű Maspó motor nélküli vibrációs masszázs-készülékek eladása. PETRÁSS mérnök orvosi műszerésznél, Budapest, IV., Irányi utca 18. sz. Telefon: 380-055.

BRILLIÁNS, ARANY és ezüstért legtöbbet fizet Zálogból kiváltom. Baross Ékszerház, **Baross-utca 83.** Tel. 140-963.

ŐSKUTATÁS nemesség-, előnév-, származás-kutatási és igazolási ügyek intézése. Magyar Családtörténeti Szemle **ŐSKUTATÓ INTÉZETE** Budapest, VIII., Baross-utca 10. Telefon: 149-483.

Jó olcsó **BUNDÁK** **PILÁT** SZŰCS NÉ, FERENC-KÖRÚT 32 II. 3.

Bélyeggyüjteményt komolyabb tételommal jó áron csakis privát gyüjtőtől **Tel. 422-777** Irásbeli ajánlat »Gyüjtő« jeligére a kiadóba.

FELKÉREM aki január 27-én este a főkapitányság előtt a villamos- és autókarambolt látta, közölje címét Wágner Ferenccel, Pozsonyi-út 14.

Amerikai angol és német oktatás, fordítás, lefordítás Vilmos császár-út 76 II em 3.

Címírást és minden egyéb **írásmunkát vállalok** Gyarmati, Kottenbiller-utca 37/F, I. 12. (Odeon mozi ház)

Mérlegét elkészíti, adóvallomását számszerűen kimunkálja: **„KONTOSERVICE“** Új telefon 291-735

A MŰKERESKEDELEM

Napilapjaink, folyóirataink hasábjain, művészeink eszmecseréiben sok szó esik manapság a műkereskedelemről. Az elhangzó kijelentések a műkereskedelem sok hibájára, fogyatékosságára mutatnak rá, azonban többnyire csak részletkérdéseket ölelnek fel és nélkülözik úgy a kérdés kellő ismeretét, mint a tárgyilagosságot. Közérdekű tehát, hogy a műkereskedelem ügyét összefoglalóan és hiteles adatok alapján vizsgáljuk meg.

A műkereskedelem feladata, hogy a festészeti, grafikai, szobrászati alkotásokat forgalomba hozza és a vevőhöz eljuttassa. Ekép leveszi az értékesítés gondját a művészről és megkíméli a vevőt attól, hogy műteremről műteremre kelljen járnia. A közönség művészi alkotások vásárlásánál sokszor felvilágosításra, tanácsra szorul, ezt a műkereskedőtől felelősség mellett kell nyernie. A műkereskedő közvetíti a művészhez a művásárló kívánságát, a megrendelést. Az így körvonalazott tevékenység megkívánja azt, hogy a műkereskedő teljesen tájékozott legyen a festészet és szobrászat terén. Így módot nyert arra is, hogy új tehetségeket fedezzen fel, őket vevőivel megismertesse, gondoskodjék művészi érvényesülésükről, sőt az ifjú művészt esetleg kezdetben — később beváló számítás reményében — támogatja.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy a műkereskedelem szellemi életünk nagy értékeivel gazdálkodik. Vizsgálnunk kell most már azt, hogy a hazai műkereskedelem miként teljesítette és teljesíti ezt a feladatát.

A műkereskedelem nálunk szabad ipar volt, sok esetben a régiségkereskedők gyakorolták, bár ezek tevékenysége inkább az elhalt mesterek alkotásait ölelte fel. Mellettük néhány cég az élő művészek alkotásait hozta forgalomba, kiállításokat is rendeztek, s így jelentős szerepet töltöttek be művészeti életünkben. E vállalkozásokon kívül változatos sorát látjuk a műkereskedői tevékenységnek a szervezett részletüzlettől a giccsekkel való házalásig. Számos cég teljesen felszabadultnak érezte magát mindazoktól a kötelességektől, melyeket fentebb vázoltunk és kizárólag arra rendezkedett be, hogy iparszerűleg állíttasson elő megvesztegető tárgyú „műalkotásokat". E tárgyak olaj vagy vízfestékkel, kőből vagy bronzból készültek, vagyis külső ismérveik egyeztek a festményekkel, szobrokkal, csak éppen a művészet hiányzott belőlük. Tevékenységüket azzal a hamis ürüggyel próbálták igazolni, hogy ez felel meg a közönség ízlésének és ezt az igényt a kereskedőnek ki kell elégítenie. Ezek a kereskedők árasztották el ügynökeikkel az országot, s tőlük szerezték be általában áruikat a képkeretezők is. Sok erre a pályára egyáltalán nem való ember keresett megélhetést, mint műkereskedő. Ennek az az oka, hogy más üzleti ágban nem tudtak volna árut szerezni, míg a súlyos anyagi válsággal küzdő művészek mindig hajlandók különösebb mérlegelés nélkül alkotásaikat bizományba adni. Nem csoda, hogy ilyen körülmények között a műtárgyakkal űzött visszaélések elburjánzottak. Jelentős üzletággá fejlődött a festmények külföldi értékesítése is. Valamikor Bécsben gyártották ezeket a tömegcikkeket, majd a hazai áralakulás folytán kifizetővé vált a Budapestről történő szállítás. Külképviseleteink részéről állandóvá vált a panasz, hogy e műkereskedői tevékenység tönkre teszi a magyar művészet külföldi hitelét.

A vázolt helyzet világosan mutatja, hogy alig néhány cég töltötte be igazi hivatását, annál nagyobb volt azonban a száma azoknak, akik különböző fokozatokban és módokban csak ártottak a magyar művészet ügyének és saját haszonszerzésük érdekében elvonták az életerőt a magyar művészektől, értéktelen lim-lommal árasztották el a közönséget. Nehéz volt ellenük felvenni a harcot, mert a bekövetkezett gazdasági válság épp a művészi szempontból értékesebb vállalkozásokat kezdte ki és az erősebb, átmenetet nem engedő rendszabályok a művészeket, vagy legalább is azok egy részét súlyosan érintette volna.

Legsürgősebb intézkedést a külföldre irányuló műkereskedelem szabályozása kívánt. A korábbi rendelkezések már előírták, hogy külföldre csak úgy szabad műtárgyat kivinni, ha erre az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum engedélyt ad. A Szépművészeti Múzeumnak ez a felülvizsgálati joga azonban csak azt foglalta magában, hogy különösen jelentős értékű, pótolhatatlan műtárgyakat ne vihessenek ki az országból. Ez a jog tehát csak a felső művészeti határra vonatkozott, de azt már nem foglalta magában, hogy a múzeum a selejtes műtárgyakat is kizárhassa a külföldre történő szállításból.

Mint legenyhébb, de gazdaságilag hatásos rendszabály, ezen óhajtott segíteni a vallás- és közoktatásügyi miniszter 10.925/1936. számú rendelete, mely a Magyar Nemzeti Bankkal történt előzetes megállapodás alapján 10%-os addicionális export-prémiumot biztosított azok után a külföldre szállított műtárgyak után, melyeket az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács előzetesen felülbírált és művészi értékűnek nyilvánított. Kiegészítette ezt még az az intézkedés, hogy külképviseleteink csak olyan külföldi magyar kiállításokat részesítenek támogatásban, amelyeken

Szépművészet
1941. 12.

szereplő műtárgyakat a Tanács előzetesen elbírált és jegyzékbe foglalt.

Hazai viszonylatban ennek megfelelő rendelkezést bocsátott ki 98.847/1936. IV. szám alatt a belügyminiszter, mikor elrendelte, hogy a közhatóságok csak olyan kiállításokat részesíthetnek erkölcsi és anyagi támogatásban, melyeket a Tanács e kedvezményre javaslatba hoz.

Ezzel kapcsolatos és különösen nagyjelentőségű a vallás- és közoktatásügyi miniszter 14.641/1935. számú rendelete, mely módot nyitott a műkereskedelemnek, hogy a kiállításokon forgalomba hozott műtárgyakat elbírálás végett a Tanácsnak bemutathassa. Amennyiben a Tanács e műtárgyakat művészi értékűnek találja, úgy erről igazolást állít ki. Ez az eljárás nemcsak a közönség megnyugtatására, védelmére alkalmas, de a jószándékú kereskedő érdekét is szolgálja.

Mindezen rendelkezések mellett szükségesnek mutatkozott azonban a kérdés mélyreható orvoslása. Beigazolódott ugyanis, hogy a műkereskedelem mint szabadipar nem tud kellően sáfárkodni a rábízott nemzeti értékekkel. Két mód kínálkozott a továbbiakra: egyik az iparnak képesítéshez, másik ugyanennek engedélyhez kötése. A kérdésnek gondos mérlegelése után az utóbbi mellett döntöttek. Ez módot biztosított ugyanis arra, hogy a kormányzat az iparengedélyek megadását vagy megtagadását rugalmasabban, az összes körülmények figyelembevételével eszközölje.

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek idevonatkozó 8900/1939. I. K. K. M. számú rendeletének főbb irányelvei a következők. A festmények, szobrok és grafikai művek forgalombahozásával űzött ipar, engedélyhez kötött iparrá minősül. Az engedélyt a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértésben adja meg. A régi jogon folytathatják iparukat azok, akik igazolták, hogy a rendelet megjelenése előtt erre iparengedélyt szereztek és ezzel az iparral a rendelet megjelenésekor tényleg foglalkoztak. Az iparengedélyek ily felülvizsgálata során 105 engedélyes igazolta régi jogát, a rendelet megjelenése óta pedig 31-en nyertek új iparengedélyt. Az új iparengedélyek elbírálásához fűződő tapasztalat is azt bizonyítja, hogy igen nagy azoknak a folyamodóknak száma, akik a legkisebb művészeti hozzáértéssel sem rendelkeznek, s így működésükkel nemcsak a művészeti érdekeket veszélyeztetnék, hanem a vásárlóközönséget is károsítanák. Ma már gondoskodás történt, hogy a folyamodók ebből a szempontból is megvizsgáltassanak, és hozzáértésüket az engedély elnyerése előtt igazolniok kell. Bizonyos az is, hogy a keresztény társadalom érdeklődése a multban kevéssé fordult ezen ipar felé és elkerülhetetlen, hogy e téren is nagyobb átszerelés történjék.

Az elmondottakból látszik, hogy a műkereskedelem színvonalának emelése, e tevékenység közérdekű szabályozása, a kormányzat állandó és céltudatos gondoskodásának tárgya. A megtett intézkedések szervesen egészítik ki egymást és lépésről-lépésre valósítják meg a szükséges reformokat. Elsietett intézkedések könnyen azt eredményezhetnék hogy bár a jövő érdekét szolgálnák, de a jelen válságával küzdő művészek helyzetét még inkább nehezítenék. A kérdést azonban ma sem tekinthetjük lezártnak. Az illetékesek állandóan gyüjtik és figyelemmel kísérik az újabb adatokat, hogy kellő időben és módon a további intézkedések megtörténhessenek.

Miként azonban a művészet egyéb területén, úgy a műkereskedelem vonatkozásában sem várhatunk teljes eredményt kizárólag csak a hatósági intézkedésektől. Elsősorban maguknak a műkereskedőknek kell soraikat megtisztítaniok az oda nem való elemektől és olyan magas műveltségi fokot, etikai emelkedettséget kell egymás között megkívánniuk, mely méltó azokhoz, akik kimagasló nemzeti értékekkel sáfárkodnak. A művészeknek sem szabad magukat odaadni a giccstermelés olcsó eszközének, mely eljárással saját művészetüket aláássák és a tájékozatlanabb vásárlóközönséget félrevezetik.

Végül közönségünknek is önműveléssel meg kell tisztítani a látását, hogy a művészet igazi értékeit felismerje. Csodálatos, hogy különben magas műveltségi fokon álló emberek ítélete mennyire bizonytalanná vagy félszeggé válik, ha a művészi bírálatról van szó. A művészet szeretetének minden társadalmi réteget át kell járnia, hiszen óriási értékű kincsünk a magyar tehetség.

Sajnos, a műkereskedelem kérdésének tárgyalásánál is többnyire a felelősség áthárítás és az egyéni érdekből származó kiszínezés zavarta a tisztánlátást. A tárgyilagos bírálat azonban világosan levonhatja a következtetést, hogy csak a fentebb vázolt tényezők összefogása, állandó együttes gondoskodása hozhat e téren megnyugtató, gyökeres megoldást.

SAY GÉZA

Say Géza dr.

Say Géza dr. miniszteri osztálytanácsost, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium szépművészeti ügyosztálya vezetőjét nagy gyász érte. Forrón szeretett felesége hosszú, nehéz szenvedés után elhúnyt. A végső búcsúzásra a közélet számos kiválósága és a barátok sokasága jelent meg a temetőben.

Szépmíves
1941. 258. l.

A RÉGI BUDAPEST

ALT-BUDAPEST
L'ANCIEN BUDAPEST
THE OLD BUDAPEST

II. SOROZAT
FOLGE
SERIE
SERIES

Kiadja a Műemlékek Országos Bizottsága. — Herausgegeben von der Landeskommission der Baudenkmäler. — Edition de la Commission des monuments historiques. — Edition of the Commission of artistic monuments.

Horváinsky V. R.-T. Budapest.

84. Dr. SAY GÉZA:
Horgászók

Say Géza dr

festő

Nemzeti Szalon

1931. márc.

10. csop. kiáll.

SAY GÉZA.

120	Falu a Bakony alján, olajf.	450.–
121	Kolzska-völgy, olajf.	400.–
122	Zalai tájkép, olajf.	300.–
123	Balatoni reggel, olajf.	200.–
124	Balaton, olajf.	300.–

Nemzeti Szalon

1936. nov – dec
87 + 8 nohr.

fiálék stb. Igazi virágját ez a stílus azonban a profán építkezésben hozta meg. A német gótika profán építészete igen gazdag, különösen várakban és városházakban. A legszebb várak egyike a német lovagrend egykori székhelye, Marienburg, az északnémet téglagótika impozáns alkotása a XIV. sz.-ból, a meisseni Albrechtsburg és Koburg vára, a városházak közül Aachen, Braunschweig, Münster, Königsberg, Stralsund, Tangermünde, Bréma és Lübeck, tehát elsősorban a virágzó és gazdag hanzavárosok székházai.

A *renaissance* díszítő elemei a XVI. század elején kezdenek érvényesülni a késői gótikában, elsősorban portálokon s az iparművészet és grafika alkotásain. A tulajdonképeni renaissance a XVI. század huszas éveiben kezdődik s mintegy száz évig tart; az első ötven év a korai, a második az érett renaissance időszaka. A német renaissance nem egységes jellegű művészet; lényegében a késői gótika formáinak az antik építészet elemeivel való összeegyeztetése, de vidékenkint más és más a jellege, aszerint, hogy az illető vidékeken francia, németalföldi vagy olasz befolyás uralkodik és nem csekély mértékben függ a német földön dolgozó idegen építészektől s az egyes vidékekre jellemző építőanyagoktól is. A német renaissance nem konstruktiv-architektonikus művészet s híján van a nagyvonalúságnak és monumentalitásnak; legfőbb jegyei a festőiség és az erősen dekoratív szellem, s az architektúra a művészi tömegcsoportosításra s egyes hangsúlyozott pontok architektonikus kiemelésére szorítkozik. Az emlékek, néhány templomot, így az igen finom wolfenbütteli Marienkirchét (*Paul*

Dr. SAY GÉZA

108	Horgászok	olajf.	400.—
109	Vitorlázók a Balatonon	olajf.	500.—

Nemzeti Szalon
Sport-mű v kiáll. 1934 máj

Say Géza

89 Fehérvári városháztér. Olajf. 14000.—

89a Interieur. Olajf. Eladó

Nemzeti Szalon

Téli tárl.

1922. jan.

SAY GÉZA

123	Virágok az ablakban	olajf.	350.—
124	Tulipánok	olajf.	250.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 febr-már

1952. Réti István:

Öreg asszony.

A szoba közepén álló és fekete
két öregasszony kávézik
fordul, arczélben láthat
tartja, haja ös
ruhája sötétkék és kötén
ni látszik, fejét fekete kendőve
lőtök czukortartó, só, és
van. Balra fényezett ágy vége,
pedig üveges szekrény
üveg lóg és az ablakon keresztü
élénk színekben ragyogtat

Vászon, méretei

Vétetett az 1901: I
1600 koronán. (1/901.) Elszá

Az elszámolást elf
delet. (554/901.)

Say Géza

Az Országos Közigazgatási Tanfolyam tanárai és hallgatói november 5-én kirándultak Székesfehérvárra,

13

hogy a tanfolyam keretében foglalkozzanak városrendezési és műemléki gyakorlati kérdésekkel. A Közigazgatási tanfolyam nagyon helyesen jár el, amikor a közigazgatási tisztviselőknek ezen a téren is szakszerű tanácsokat és útbaigazításokat nyujt, mert ezen a téren még rengeteg tenni való van. Éppen ezért örömmel üdvözöljük ezt a kezdeményezést. A székesfehérvári tanulmányút alkalmával **Csitáry G. Emil** polgármester az elmúlt évek székesfehérvári városrendezési munkálatairól, **Say Géza** miniszteri o. tanácsos pedig a városrendezés, általában a városok művészi díszítésének kérdéséről tartott szakszerű előadást.

Képzőm. Közlöny
1939. 3-4. sz.

Say Géza

Nód
z

Turcsányi Erzsébet.

Modern magyar
sportszobrok.

Szépművészet
1941. 324. l.

dupl

Say Géza dr

a Fejérmegyei és
Székesfehérvári
Múzeum képvise-
letében vett részt
az alábbi kon-
gresszuson.

Tenta a múzeum-
egyesület ditkára
volt.

Ért 1928.

Hogy mindez mit jelent anyagban, arról kép
kaphatunk, ha megemlítjük, hogy 100.000 előfize
számára a külső hálózatban lefektetett réz súl
több mint 1,500 tonna. A valóságban ez a sz
jóval nagyobb, mert a kábelfektetési költség
magas volta miatt a telefontársaságok kényte
nek tekintélyes számú tartalék eret is fekte
Azonkívül a közös kábelek után kapcsolódnak
rövidebb-hosszabb egyéni vezetékek, amelyek
gyon sokszor, főleg a perifériákon légvezeték
Ezeknek súlya pedig, mint már említettük, k
ként 50 kg-on felül van.

Az 1,500 tonna réznek már nyersanyag ért
is számottevő. A hálózat árát emelik a kábelel
kívül a fektetéshez szükséges ú. n. tömbcsat
nák, amelyek betonból készülnek, továbbá az
osztók, valamint a légvezetékek és légkábelek t
tói. Egy átlagos előfizetői vonal ára 400—
aranypengő körül van.

E nagy érték annál szembetünőbb, mert az
fizetői vonalak kihasználása a technikában ism
hatásfokoknak legalacsonyabbjai közé tarto
Budapesten a háború előtt a napi átlagos t
fonforgalom előfizetőnként 12 kétperc időtarta
beszélgetés volt. Ez azt jelenti, hogy minden
fizető 12 x kétperc időtartamú beszélgetést ke
ményezett, vagyis, hogy egy előfizetői vonal
óránként csak kb. 24 percig volt mint hívó
mondjuk ugyanannyi ideig mint hívott vonal f
lalt. Ez 3,3%-os kihasználásnak felel meg mi
össze, ami rendkívül alacsony.

Magától értetődő, hogy igyekeztek ezt a r
kihasználást valamilyen úton-módon megjavít
Alközpontok csoportos vonalainak kihasznál

Say Géza

a Kéve munkatársa

Erdő, olajf.

Repr.

A Kéve könyve

1928. 61. l.

Say Géza : Kopár dombokon.

SAY GÉZA

176	Virágok	Olajf.	400.--
177	Erdő	Olajf.	480.—
178	Cserjés a hegytetőn	Olajf.	400.—
179	Őszi szinek	Olajf.	350.--
180	Falusi utca	Olajf.	400.—
181	Messze út a hegyek között	Olajf.	700.—
182	Görömbölyi völgy	Olajf.	500.—

183	Város vége	Olajf.	450.—
184	Napnyugta a velencei tavon	Olajf.	200.—
185	Távoli tornyok	Olajf.	200.—
186	Szétoszló reggeli ködök	Olajf.	370.—
187	Kopár dombokon	Olajf.	450.—

monabilium Parochiales ... studium
St.Annam. Kézirat a vi...
bánia templom levéltárá...
4. *Schoen Arnold:* A...
Anna templom. Budape...
5. *Reh Elemér:* A r...
Pest építőmesterei Mária...
ában. Budapest, 1932.
6. Továbbá *dr. Schoe...*
rellen egyházi emlékek...
A Flórián templom és...
Dávid-szobor. Budapesti...
községek tudósítója. 19...
13. l.
7. *Gárdonyi Albert:* B...
kezések a 17. század vé...
1928.
8. *U. a.:* u. o.
9. *Englánderné Brül...*
vosok és kórházak P...
legrégibb időktől a váro...
ség. — Budapest, 193...
10. *Fr. Schams:* Vol...

Kéve XX. kiáll. kat.
1929. febr.

jorországi vonatkozásaira, valamint az ottani miliőre vonatkozó adatokat *Sebastian Färber* arbergi plébános ur bocsátotta rendelkezésünkre, akinek becses közléseiért e helyen is hálás köszönetünket fejezzük ki.

41. A község a közeli arbergi plébánia filiáját képezi.

42. *Szfőv. Lvt.* Budai Végrendeletek No. 287.

43. *Dr. Schoen Arnold* ur sz. közlése. — L. Szfőv. Lvt. Budai tan. jkv 1723 március 1. »Das Beckher Handtwerkh stellen Antoni Christ von Ahrberg aus dem Aychstettischen gebürthig der nach Kayl. Privilegia seine Jahr gearbeithet, als meister für einen burg Vor und erlegt 13 f 30 xr ad cassam 8 f 30 xr.

44. Szfőv. Lvt. Budai Viziv. tkv. Lib. I. fol. 175.

45. Szt. Anna plébánia templom. Lib. Bapt. 1724.

46. *U. o.:* Lib. Mortuorum 1725.

Liber Copulatorum 1728.

53. *U. o.:* Lib. Mortuorum 1741.

54. *Szfőv. Lvt.* Budai Végrendeletek I. No. 283.

55. Szt. Anna pléb. templom levéltár. Liber Mortuorum 1731.

56. *U. o.:* Liber Copulatorum 1731.

57. *Szfőv. Lvt.* Budai végrendeletek I. No. 1365.

58. *U. o.:* Budai végrendeletek I. No. 1378.

59. *Szfőv. Lvt.* Inv. Bud. 167.

60. *U. o.*

61. V. ö. Christ Antal hagyatéki jegyzőkönyvét. Szfőv. Levt. Budai templomszámadások 49. doboz.

62. *Schoen A.:* A budai Szent Anna templom.

63. V. ö. *Rupp:* Budapest környékének helyrajzi története. 179. l.

64. *Schoen Arnold:* id. m.

65. *U. a.:* id. m.

66. *Szokolay A.:* id. m. 36. l.

< Say Géza >

könyve:

< > A barokk

Székesfehérvár.

Budapest 1938.

Officina kiadása.

Say Kornél

rajzoló

Sztrókay Kálmán:

Barkácskönyv.

Sztrókay Kálmán műve a barkácsolók két legkedveltebb munkaterületével, az asztalos- és bádogosmunkával ismerteti meg az olvasót. Saját szavai szerint legfőbb célja az, hogy megtanítson a szerszámokkal való bánásra és megismertesse a munkánál szükséges anyagokat. Figyelemreméltó pedagógiai érzékkel és gyakorlatiassággal hangsúlyozza az önállóság és eredeti ötletesség, leleményesség szükségességét az eredményes barkácsolás terén. Könyvének használhatóságát *Say Kornél* tervrajzai nagyban elősegítik.

Diárium

1944. ajpr. 59. l.

HOFFMANNÁL

IV., Gerlóczy-utca 5.
IV., Károly király-út 28.

Say Kornél

Jestő

Sztrókay Kálmán, Say Kornél közvetítésével és rajzaival: Még pár kísérlet. [Bp é. n.]

Ism. Pannonhalmi Szemle, 1942. 69. l.

96. kép. *Neroccio : Madonna Jé*

GRÓF SZÉCHENYI ZSIGMOND: *Két kecske.* A híres vadász könyve két kőszáli kecske elejtéséről szól, melyek közül az egyiket Európában, a másikat Afrikában lőtte. 1942. 195 l. Sok képpel. Vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 24.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *A természet titkai nyomában.* Harmadik bővített kiadás. A kitűnő szerző páratlanul érdekesen tárja elénk a modern fizika problémáit. Könyve még azok számára is élmény, akik diákkorukban irtóztak ettől a tárgykörtől. Say Kornél rajzaival. É. n. 302 l., 4 mell. Fv. (Bolti ára: 10·80 P.)

Pontértéke: 18.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *Száz kísérlet.* Say Kornél rajzaival. Bárki által elvégezhető fizikai kísérletek gyüjteménye. 2 .bőv. kiad. É. n. (K. K. K.) Fv. (Bolti ára: 5·80 P.)

Pontértéke: 12.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *Még száz kísérlet.* Say Kornél rajzaival. A páratlan sikerű „Száz kísérlet" folytatása. É. n. 244 l. (K. I. K.) Fv. (Bolti ára: 6·40 P.)

Pontértéke: 12.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *A természet az ember igájában.* A népszerű szerző új könyve a tudomány és technika csodálatos vívmányairól. Say Kornél rajzaival. É. n. 386 l. Vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 24.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *Kémiai kísérletek.* A fizikai kísérletek remek két kötete után, általános közkívánatra a kémia hallatlanul érdekes világával ismertet meg a népszerű író. É. n. 333 l. Fv. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 16.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *Az ember és a számok.* A „félelmetes és száraz" matematika eleven, élvezetes és nélkülözhetetlen tudománnyá válik a kitűnő szerző új könyvében. 1942. Nagyon sok rajzzal. 396. l. Fv. (Bolti ára: 15 P.)

Pontértéke: 30.

TANGL HARALD: *A táplálkozás.* Második kiadás. A kiváló szerző a tudós alaposságával, de könnyed és élvezetes formában írta meg a táplálkozás kérdésének modern tudnivalóit. Szellemes ábrákkal, táblázatokkal, rajzokkal. 1941. 300 l., 8 mell. (K. N. K.) Vk. (Bolti ára: 10·60 P.)

Pontértéke: 16.

Jay Kornél

TASNÁDI-KUBACSKA ANDRÁS: *A mondák állatvilága.* A szerző eleven stílusban ismerteti meg az olvasóval hogyan születtek meg az állatmondák és hogy milyen ősi, vagy élő állatok szerepelnek a mondák világában. 1939. 372 l., 29 táblával és 49 szövegképpel. Fv. (Bolti ára: 9 P.)

Pontértéke: 18.

TALMAN, CHARLES FITZHUGH: *A levegő birodalma.* Ford.: Ballenegger Róbertné. A Földünket körülvevő légkör csodálatos jelenségei. 1938. VII, 311 l., 18 mell. Fv. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 18.

ZÁDOR I. ISTVÁN: *Álmodó ódzsok.* Afrika rejtelmes világának színes képe. 280 l. Fv. Én. (Bolti ára: 10 P.)

Pontértéke: 20.

A Magyar Könyvbarátok figyelmébe!

A további új besorozásokat mindenkor a DIÁRIUM közli, úgyszintén minden változásról, mely a jegyzék közleményeire vonatkozik, ott adunk hírt.

A MAGYAR KÖNYVBARÁTOK bizonyítják, hogy összefogásban az erő.

Az a majdnem 20.000 Könyvbarát, aki összefogott a **szép és értékes magyar könyv** kultuszának ápolására, ma már hatalmas erő.

Ha ma nehezebb viszonyok között dolgozunk is, hiszszük, rövidesen eljön az az idő, mikor a MAGYAR KÖNYVBARÁTOK ismét akadály nélkül haladhatnak útjukon. Ezért kérjük ma mindenki szerető, erőteljes, megértő pártfogását.

Magyar Kulturszemle
1940. 12. n. 291. l.

Say Kornél

FAZEKAS ISTVÁN: **Az új életelixir története.** Cserépfalvi kiadás. 180 lap. (Ára fűzve 3.60, kötve 5.— P.)

A tudománynak is vannak divatjai. Alig negyedszázada, hogy felfedezték a vitamint, s ma már vitamin-lázról beszélhetünk. Ez a könyv népszerű módon, de a tudományos eredmények figyelembevételével összefoglalja mindazt, ami a vitaminok körébe tartozik, a vitaminok felfedezésétől kezdve, ezek mibenlétének megmagyarázásáig. *„Ennek a könyvnek nincs is más célja, mint hogy bemutassa azokat a vitaminokat, amelyekről olyan sok szó esik, de egyelőre olyan kevéssé ismerik őket. Igyekeztem ezt a nem épen tudományos kosztot olyképen felszolgálni, hogy egyszerűnek szánt étrendjüket egyetlen megemészthetetlen vegyiképlet se terhelje.“* A könyv előnyére szolgál, hogy érdekesen írott fejezeteiben könnyed humorral ismerteti meg a szerző az olvasókat a különböző vitaminokkal. A könyv vídám, humoros illusztrációit *Say Kornél* rajzolta.

a legtöbb lehetőséget. A térábrázolásnak és képorganizálásnak problémája benne érte el virulenciájának tetőpontját. A kubizmus elvi ridegségét avval igyekeztem ellensúlyozni, hogy formanyelvéből lehetőségig kiküszöböltem az önkényes elemeket. Ezidőbeli képeimen a tárgyak — előbbi analitikus ábrázolásukkal szemben — visszanyerik egységes megjelenési formájukat, forma és szín kölcsönösen indokolják egymást s elrendezésükből mintegy magától adódik a kép kompozíciója. A főtéma még mindig a tér, de már megindul benne a szerves élet, hogy hamarosan ez vegye át a főszerepet. És a természet megint — mint mindég — visszatér. Az elvont és természeti elemek harca egy ideig még változó szerencsével folyik, de elbuknia egyiknek sem szabad, mert végső eredménynek csak a teljes kiengesztelődést, a harmóniát tekinthetem.

A természetszemléletnek túl kell nőni az egyszerű regisztrálás tényén. A festőnek tudatosítani kell a realitás mélyén rejlő összefüggéseket s vízióját az élmény közvetlenségével hívni életre.

Hogy ez képeimen mennyire sikerült, azt már a néző van hivatva megítélni.

Szobotka Imre

Say Kornél

Magyar Kulturszemle

1941. 12. sz. 306. l.

Ismeretterjesztő ifjúsági könyvek.

Arányi Mária: A kis háziasszony. Rózsavölgyi kiadás (Ára kötve 6.40 P).

... nevelés szempontjából kiemelkedő értékű.

A csoport szerzedik ~~tag~~ darabját jelenleg az
aquincumi nyugtalmban őrzik. Motivuma, stikusa
czavánt közelálk a többi budai darabhoz.
~~Meggondolásra~~ ~~Megfont~~ két cz mósmögötti sorban
elhagyott ahanetkuz levél diszíti. Felsőrészét
lefaragtik így nem tudjuk megállapítani vágjon
obacusát miként volt diszítve. Annyi bizonyos,
hogy a csavast szárból ~~[illegible]~~ mint tokból
kinővő ahanetkuz levelekkel nem találni
nyomát (4. kép) Ovatosságra int szorban az a
körülmény, hogy a II. amphi teatrum, a Nyugtalmazai
közelében találtik, bár ~~a budai~~ a fentebb ismer-
[illegible] budai szőtéren lelt töredik, is

gondosan elrejtett titkait. Ez a nyomozás összehasonlíthatatlanul érdekesebb, mint a legpompásabban kieszelt detektívregény mesterdetektívjének nyomozása. Sokáig tartott, amíg ezernyi próbálkozás sikertelensége után rájött az ember a helyes nyomra és a helyes módszerre, amíg annyi adat állt rendelkezésére, hogy a megtalált ujjlenyomatok már jelentettek valami biztosat, s amíg megtanulta olvasni a természet titkos írását. Az eredményeknek köszönhetjük egész modern kultúránkat.

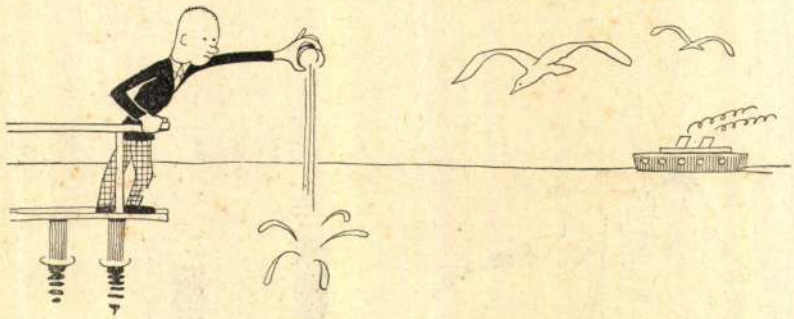

Pohár víz az Óceánban

Ez a kultúra távolról sem olyan magától értetődő, mint amilyennek vesszük mindennapi életünkben. A természetben csak a romboló, gyujtogató villám képében találkozunk az elektromossággal s nagy út vezet odáig, hogy ezt a veszedelmes erőt közúti kocsik hajtására, világításra, fűtésre tudjuk felhasználni és a segítségével beszélhessünk telefonunkon a föld legtávolibb pontján levő embertársunkkal. Még közönségesebb valami a hő, hiszen tűz nélkül nem tudnánk mit csinálni. Pedig a tűz csak véletlenül fordul elő a természetben. Sok munka volt, amíg kiderítették, hogy micsoda is tulajdonképen s amíg elértünk oda, hogy van gyufa.

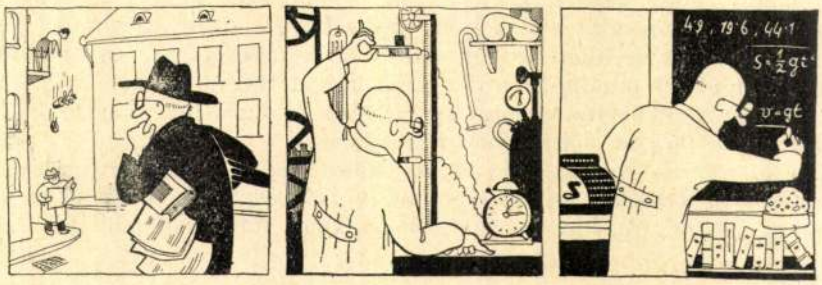

A tudós munkája

megfigyelés *kísérletezés* *elmélet*

A *Könyvbarátok Könyveinek* sorozatában jövő hónapban megjelenő könyvemet úgy ajánlom az olvasók figyelmébe, mint áttekintő kivonatot a világ legérdekesebb detektívtörténetéből, a természet titkainak kinyomozásából. Beszámoló három évszázad sokezer kutató detektívjének nagyszerű sikereiről, ravasz trükkjeiről, mesterkedéseiről, a természet titkainak hajszolásában. Előttünk alakul ki a fizika meglepő világszemlélete, amely az egész mai civilizációnak az alapja s az lesz a meglepetés, hogy nem is olyan

nehéz ezt a világszemléletet megérteni. A könyv nem tudósok számára íródott, sőt még csak nem is tanulni akaróknak. Bátran nekifoghatnak azok is, akik eddig egyszerűen irtóztak a fizikától, mint iskolai tantárgytól. Nem száraz kenyéren kell átrágni magukat, jóízű friss kalácsot kapnak, imitt-amott még mazsolát is találnak benne, *Say* Kornél tréfás illusztrációinak képében.

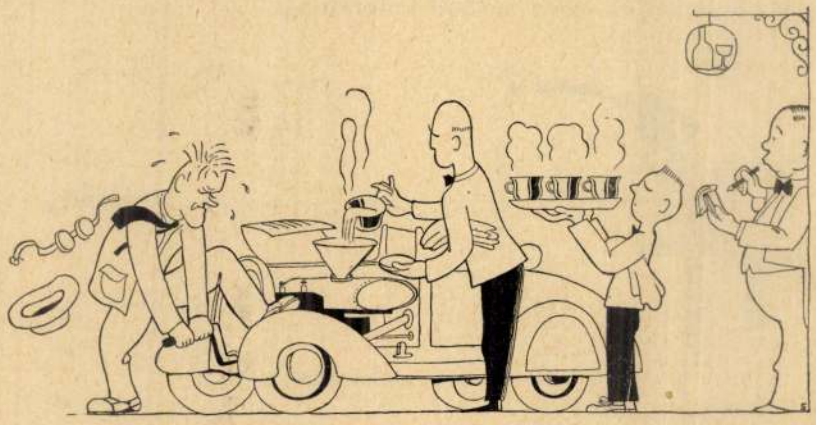

Az autómótor — levessel táplálva

Ez a detektívtörténet nem csinált regény. Éppen az az érdekes benne, hogy a kutató tudósnak nem segíthet az író. A történetnek nincs is kerek befejezése, mert a tudós munkája sohasem ér véget. Tapasztalataink szerint a természet titkai nem adják meg magukat egykönnyen. Akárhányat leplezünk le, előbb-utóbb kiderül, hogy még nem az az igazi. Minden megfejtett titok nyomán új titkok merednek a detektív elé, mindig újra és újra kell elkezdenie a hajszát. Látni fogják a könyvben, hányszor hitte már a tudomány, hogy kezd mindent tudni és hányszor kellett újra és újra beismernie, hogy megint elbújt még messzebbre a titok. Kezdetben ilyenkor mindig megközelíthetetlennek látszik a rejtekhelye, de új lendülettel, új ravaszságokkal mindig sikerül mégis hozzáférkőzni. Akkor aztán, amikor már új rejtekhelyét is nagyon közelről ostromoljuk, megint kisiklik kezünk közül, megint messzebbre rejtőzik el.

De ez egyáltalán nem vigasztalan dolog. Tulajdonképen magától értetődő, hiszen a természet végtelen s amikor rábukkanunk új titkokra, azzal csak arra jöttünk rá, hogy a végtelen nagyobb, mint addig hittük.

Az illusztrációkat Say Kornél készítette

Say Kornél

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *Száz kísérlet.* Say Kornél rajzaival. Egyszerű fizikai kísérletek az ifjúság számára. é. n. 155 l. (K. K. K.) vk. (Bolti ára: 3·80 P.)

Pontértéke: 6.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *Még száz kísérlet.* Say Kornél rajzaival. A páratlan sikerű „Száz kísérlet" folytatása. 244 l. (K. I. K.) fv. (Bolti ára: 6·40 P.)

Pontértéke: 12.

SZTRÓKAY KÁLMÁN: *A természet az ember igájában.* A népszerű szerző új könyve a tudomány és technika csodálatos vívmányairól. Say Kornél rajzaival. é. n. 386 l. vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 24.

[illegible] páratlan [illegible] [illegible] — diák-detektívregény [illegible] 255 l. (K. K. [illegible] vk. (Bolti [illegible] 3 80 P.)

Fontértéke: 6.

BALOGHY MARIA: *Lányok könyve.* Benedek Kata [illegible] [illegible] a kőjet megismerteti a leányifjúságot mindazzal, [illegible] a erdőtő [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Bolti [illegible] 6 P.)

Fontértéke: 12.

BUDAY GÉZA: *Kedvenc [illegible] [illegible].* Sch. Kovács Kálmán [illegible] Homeros, [illegible] [illegible] [illegible] diák- és [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (K. K. [illegible] vk. (Bolti [illegible] 3 80 P.)

Fontértéke: 6.

BUZÁS VIKTOR: *[illegible]*

Say Kornél

Sztrókay, 1961

Sztrókay Kálmán:

Még száz kísérlet

K. M. EGYETEMI NYOMDA kiadása. Ára félvászonkötésben **6.40**

A Könyvnapra megjelent óriási sikerű „Száz kísérlet" folytatása és kiegészítése. Say Kornél rajzaival.

SZTRÓKAY KÁLMÁN

Száz kísérlet *II. bővített kiadás.*

Nemcsak kitűnő könyvet írt a népszerű író ebben az új könyvében, hanem időszerűt is, a mai ifjúság érdeklődésének talán legjobban megfelelőt. Száz kísérletet ír le, mindegyik az elektrotechnika köréből, s mindegyik könnyen elkészíthető, szellemes és tanulságos. Say Kornél rajzaival.

Ára 5·80 P. *Pontértéke 11.*

SZTRÓKAY KÁLMÁN

Még száz kísérlet

A KKK sorozatában megjelent óriási sikerű *Száz kísérlet* folytatása és kiegészítése. Az elektrotechnika legegyszerűbb, de mindvégig nemcsak érdekfeszítő szórakozást, hanem kitűnő tanulási alkalmat nyujtó kísérletei után most a „magas iskola" véglegesen bevezet abba a birodalomba, melyből egész mai világunk épül.
Say Kornél rajzaival.

Ára félvászonkötésben 6·40 P. *Pontértéke: 12.*

Say Kornél

286 HORT. Férfi képmás. Gipszmellszobor. Magántulajdon.

287 TAHI Antal. Tájképtanulmány. Vízf. 100 frt.

288 TAHI Antal. Apró tanulmányok. Vízf. 100 frt.

289 SZLÁNYI Lajos. Napraforgó. Vízf. 40 frt.

290 TULL Ödön. Őszi est. Vízf. 150 frt.

291 TULL Ödön. Falu végén. Vízf. 150 frt.

292 NÁDLER Róbert. Budavár. Vízf. 200 frt.

293 NEOGRÁDY Antal. Gyermekek a pataknál. Vízf. 300 frt.

294 NÉMETH Lajos. Tehenek Mezőhegyesen. Vízf. Eladó.

295 NADLER Róbert. Rio dei S. S. Gervasio e Protasio Velenczében. Vízf. 200 frt.

közelítő képet sem tudunk magunknak alkotni. S vajjon hányszorta több embernek jut el a kezébe a munka, ha a könyvtárak jól forgatott példányait is tekintetbe vesszük?!

Az olvasóközönség kvantitativ megnövekedésével azonban természetszerűen összefügg annak kvalitatív gyarapodása. Az a könyvbarát, aki több száz kötetes könyvtárt gyüjt magának, lelkileg a középkor nagy mecénásainak utóda. A könyv szeretete, gyüjtése, az olvasás, láthatatlan nagy szellemi közösségbe kovácsolja össze a könyvek szerelmeseit és felemeli a műveltség oly magas fokára, amelyre abszolút értelemben a „nagyközönség" éppen a mindenkihez szóló tömegkönyv felfokozott publicitása útján jutott el.

KÉT ÚJ VERSKÖTET

Kovács Endre: *Börtön. (Versek.)*

Tömeglíra. A többesszám költészete. Nem az *én*, hanem a *mi* jajong és panaszkodik. A kollektív élet szociális bajai nehezednek rá a költőre, s mint az előreküldött hírnök, mások nevében — mások helyett is — szól. A verskötet így beállítva azt a hitet kelthetné, hogy a versek tömegéhez is tartozik és a közömbös „átlag" jelző húzza menthetetlenül magához, amit szinte megcsolttá tesz a kissé avult szabadvers-forma szeretete. Elasztikus hangja, pátosznélküli képei nem forradalmian, csak mimikában nyilatkozó emberi kétségbeesése azonban komoly figyelmet érdemel. Azért, mert nagy dolog a mértéktartás, nehéz fegyelmezni az elszabadult keserűséget, kivált, ha az ilyen őszinte keserűség, mint Murányi-Kovácsé és nem magára erőltetett forma. Sok szépség és tisztaság van a verssorok mélyén, a pompázó világ áll mindig riasztó ellentétül a feketekenyérsorssal szemben. Kint a tavasz és öröm, de az ember börtönbe zárva:

Egyedül vagyok az éjszakában,
meredek falak őrzik életem, [tom.
tudom, hogy vigyázzák minden mozdulas hogy vérebek virrasztanak a kapuk előtt.

A torony-ellentéteket kiegyenlítő művészi egyszerűség igazán örvendetes költővel ismertetett meg.

(Szabó Andor.)

Ternyey Árpád: *Halálos szélben. Versek. (Scholtz testv.)*

A költemények az emberség hol tompa, hol keserűen szabad jajszavai. A kötet rövid — ciklusnak is nevezhető — költeményfüzérekből alakul, s az egybefoglalt versek színes illusztrációi egy nem mindennapi hangú, nagy formakészségű költő lelkiizzásának: költeményteremtésének. Ha a költő lelkiarcát keressük a versek mögött és igyekszünk összegyüjteni jellemzőit, először a versek során elomló belenyugvás csendül ki refrainszerűen. Keserűek, fájdalmasak az emberi bajok, de mindenről kész megalkudni, egyetlen, zavartalan perc, szabad ábrándozási pillanat fejében.

Köreimet ne bántsd — kiált a szellem,
Köreimet ne bántsd — kiáltok én.
Odaadom ezer robotos percem,
de az az egy perc legyen enyém.

Az az egy perc, amely költeményei másik felének ihletői, a mélázó természet-verseknek. A hóvirágról, a fákról, a nyugalmat lehelő erdőről-mezőről szól legtöbb költeménye. A természet hozza be verseibe a pasztellszínű halált és ennek sejtelmes hangulata ömlik el sok-sok versén. A Pán-hangulat, mítikus tündérfénye szikrázik az igazi Ternyey-verseken és ennek emléke marad meg igazán az értékes, szép kötetből.

(Szabó Andor.)

Magyar Könyvbarátok Diárium a
1937. 1–2. f.

A legérdekesebb detektívtörténet

Írta: Sztrókay Kálmán

AMIKOR A DETEKTÍV azt a feladatot kapja, hogy kiderítsen egy bűnügyet, tulajdonképen az előtt a feladat előtt áll, hogy a megtörtént eset megfigyelhető adataiból visszafelé következtetve kihámozza a titkot. Rendszerint nagyon kevés a rendelkezésére álló adat, hiszen a gonosztevők igyekeznek előre eltüntetni minden nyomot. Első pillanatban néha egészen reménytelennek látszik a nyomozás, de a kipróbált kutató módszerek legtöbb esetben mégis sikerre vezetnek. A detektívregények hősei természetesen sokkal könnyebb helyzetben vannak. Az író előbb kieszeli hibátlan logikával a bonyolult történetet s előre tudja, hogy milyen eredményre kell jutnia detektívjének.

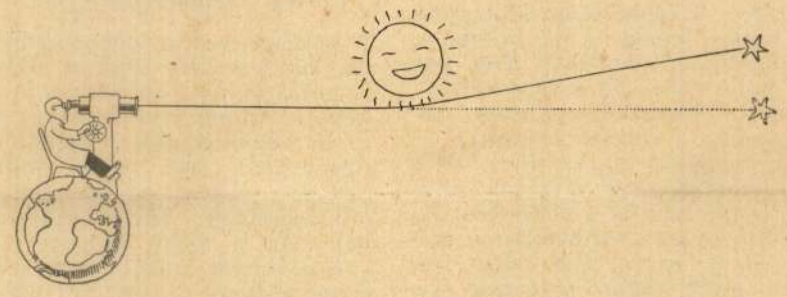

A fénysugár eltérése a nap mellett a relativitás szerint

A gondolkodó emberrel együtt született meg az a vágy, hogy megismerje a természetet, megértse azt a rengeteg tüneményt, amely előtte játszódik le a külvilágban. Végeredményben önző célunk van a megismeréssel: ki akarjuk aztán használni a természet erőit a magunk életének megkönnyítésére. A természet azonban nem tárja fel előttünk önként a titkait, sőt inkább ellenségesen viselkedik a kutató emberrel szemben. A legegyszerűbbnek látszó természeti tünemény is olyan bonyolultnak bizonyul, ha közelebbről kezdjük vizsgálni, hogy alig lehet felfedezni benne törvényszerűséget. Ha a hegytetőről köveket gurítunk le, nem akad kettő, mely egyformán tenné meg az utat a hegy lábáig s képtelenség általánosan megfogalmazni, hogy a legurított kő hogyan ér le.

Mégis meg vagyunk győződve róla, hogy a természetben semmi sem történik ok nélkül, hanem általános érvényű törvények intéznek mindent. Ha tehát fel akarjuk használni a magunk céljaira a természet erőit, először meg kell találnunk a törvényszerűségeket, ki kell deríteni a titkos kapcsolatokat az önként jelentkező tünemények közt, hogy aztán tervszerűen elő is tudjuk idézni azt, amire szükségünk van.

A tudomány munkája tehát tiszta detektívmunka. A kutató tudós az a detektív, aki körmönfont ravaszsággal igyekszik kinyomozni a természet

Sayer Jakab

antalos Buda

1705.

l.

Dvihally Anna Mária

A budai szőlőmüvelés

története

Bp. 1932

83. l.

Konstantinápolyba. Két kísérője is bronzöntő volt. A XVI. századbeli bronzöntés történetét vázolva szerző egymásután megismertet Lombardo, Alberghetti, Aspetti és Sansovino műveivel, melyek tárgyuknál fogva nagyobb részt a szobrászat körébe tartoznak.

A III-ik fejezet a fafaragásról a következő megjegyzéssel kezdődik: «Helyes észrevétel, hogy a művészetek fejlődésére és haladására legkevésbbé kedvező időkben rendesen legnagyobb becset tulajdonítottak a faragás egy-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Säusenhofer Konrád

insbruchi pánzél-
gyártó

II. Lajos diszvértezete kilenc éves Évrából 1514. Miksa császár készíttette leendő vejé számára. A királyfi először 1515. fül. 29-én viselte, amikor a császár kíséretében Bécsből Bécsújhelyre lovagolt.

Repr.

Magyarművelődtört.

II. 305, 654. l.

Reliquie a[illegible]apestrano. — Il reliquario che le contiene si compone di due grandiosi armadi di noce che richiesero il sacrificio delle pitture del 1648, affrescate sulle pareti in cui detti armadi vennero addossati. Ivi si conservano le reliquie elencate il 28 ottobre 1456 dal P. Stefano da Varsány nell'accluso inventario, e cioè: un pezzo di camicia, un bastone, un mantello ed un abito, il berretto, una lanterna, un orologio a polvere, lettere e diplomi a lui diretti, libri ecc., ed una tela grande dipinta del suo ritratto rimandata dall'Ungheria. Queste reliquie furono raccolte dal sopradetto P. Stefano e collocate dentro una cassa di legno che ora si trova racchiusa in uno degli armadi del reliquiario fatto nel 1700.

Chiappini, 208.

Castelnuovo Berardenga

Pieve di S. Cristoforo a Vagliagli.

Dipinto con S. Elisabetta d'Ungheria. — Quadro a olio su tela, nella cappella a sinistra, rappresenta S. Cristoforo con la Nostra, ambedue genuflesse innanzi alla Madonna. Opera di Lattanzio Bonastri.

Brogi, Inventario generale, p. 81.

Capua

140

Museo Campano.

Dipinto con S. Elisabetta d'Ungheria. — E' una grande ancora, nel mezzo della quale regna la Vergine col Bambino, assistita dai parenti Anna e Gioacchino; S. Chiara e S. Elisabetta stanno negli sportelli; sopra nel lunettone si prostrano, davanti alla Croce ritrovata, Elena e Costantino; ai lati appaiono, in mezze figure S. Francesco e S. Antonio.

La Nostra, individuata dalla scritta S. ELISABET., campeggia nello sportello a destra, con un libro nella sinistra ed un ramo fiorito nella destra.

Scacco, Cristoforo

Dall'iscrizione risulta che l'ancona fu fatta nel 1500 da Cristoforo Scacco da Verona per la chiesa conventuale dei Francescani di Sessa Aurunca.

Gino Fogolari: Cristoforo Scacco da Verona, ne « Le Gallerie Nazionali Italiane », v. V (Roma 1902), pp. 195-201, tav. III; Giovanni M. Diamare, Memorie critico-storiche della chiesa di Sessa Aurunca (Napoli 1906), pp. 175-86, con ripr.

Castel Fusano

Scadt Johannes harangöntömester.XVII.
Brassó.

Arch.Sieb.1913.39.köt.613.1.

< Scala, Ercole)

< > L'origine del
Danubio
Venezia, 1685.

Frei, rem graphicus.

IRODALOM

JEGYZET

512 **Salzburg.** Der interessantesten Punckte v. Salzburg, Tyrol u. Salzkammergut. Getreu nach der Natur aufgenommen v. G. *Pezolt.* Salzburg: 1837—39. 4°.

Mit über 100 Lithographien.

513 **Sámi** L. [szerk.] Délafrikai utazások és fölfedezések. Különös tekintettel Magyar L., Dr. Livingstone D., De Chaillu, Stanley, Grant stb. utazásaira. *Délafrika térképével.* 2. kiad. Bp.: Ráth, 1895. kis-8°. 374 l., 1 sztlan lev., er. díszes piros v.

A szerk. arcképe mellékelve.

515 **Scala** E. L'Ungheria compendiata... Vienna liberata dall'assedio, et imperfettionato l'intrapesa di Buda. Modena: Degni, 1685. pet. in-4. 6 feuill. inn., 96 p., pap.

A török felszabadító háború egykorú olasznyelvű leírásának 1. kiad. 20 rézmetszetű képpel, ezek között 18 város (ú. m. Belgrád, Buda, Eger, Érsekújvár, Eszék, Esztergom, Gyula, Győr, Komárom, Nagykanizsa, Nagyvárad, Pozsony, Székesfehérvár, Szigetvár, Szolnok, Temesvár, Visegrád) rézmetszetű képével. Igen ritka. Kifogástalan szép példány.

516 **Schafarzik** F. Az aldunai Vaskapu-hegység geologiai viszonyainak és történetének rövid vázlata. Bp.: 1906. 8°. 39 l.

A szerző sajátkezű ajánlásával.

517 [**Scherzer** K.] Reise d. oesterreichischen Fregatte *Novara* um d. Erde in d. Jahren 1857, 1858, 1859. Wien: Hof u. Staatsdruckerei, 1861. 8°. 3 Bde. O. L.

Höchstinteressante Schilderung einer berühmten Forschungsreise um d. Erde.

518 **Schiel** A. 23 Jahre Sturm u. Sonnenschein in Südafrika. *Mit 39 Abb. darunter 20 Separatbilder einer Karte u. einem Schlachtplan.* Lpzg.: Brockhaus, 1902. 8°. 592. O. grauer L.

519 **Schlesinger** M. Aus Ungarn. Berlin: Duncker, 1850. kl. 8°. X, 520 S.

520 **Schnell** M. Die Sachsen in Siebenbürgen nach ihrem Herkommen u. Charakter. Kronstadt: Gölt, 1844. 8°. 5 unn. Bl., 196 S.

521 **Schoenwisner** S. In romanorum iter per Pannoniae ripam. Budae: typis reg. univ. 1780—1781. 8°. 2 k., fbör.

A II. résznek külön címe van. Ritka. Szép példány.

522 **Schröter** M. S. Historica totius terrarum orbis. Erffurt: Birckner, 1620. kl. 8°. 15 unn. Bl., *8 unn. Bl. Kupfertafeln,* 1026 S., 28 unn. Bl. Perg.

A 760—806. l. Magyarországgal foglalkoznak.

523 **Schubert** G. H. Reise in d. Morgenland in d. Jahren 1836 u. 1837. Erlangen: Enke, 1838—1839. 8°. 3 Bde. Pap.

524 [**Schvarcz** Gy.] Magyar iró külföldön. Irta: Szent-Katolna. Pest: Heckenast, 1865. kis-8°. 2 k., fv.

525 **Schwab** E. Land u. Leute in Ungarn. I. [Több nem jelent meg.] Lpzg.: Wigand, 1865. kl. 8°. XIII, 560 l., fv.

526 **Schwartner** M. Statistik d. Königreichs Ungarn. Ofen: Univ., 1809—1811. 8°. 3 Bde in 2 Bde geb.

Sehr selten. Mellékelve a szerző sajátkezű és pecsétjével ellátott 1 l.-os latinnyelvű levele.

527 **Schweiger-Lerchenfeld** A. Die Donau als Völkerweg. Schiffahrtstrasse u. Reiseroute. *Mit 467 Abb. u. Karten.* Wien: Hartleben, 1896. 8°. VIII, 949 S. O. roter Hlwd.

Lantos könyvesboltja és tud. antiquariuma, Bpest, IV., Múzeum-körút 3.

Lantos XXI. aukciója. 1936.

528 **Schwicker** J. H. Die Deutschen in Ungarn u. Siebenbürgen. Wien: Prochaska, 1881. 8°. IV, 509 S. O. L.

Trefort Ágost kultuszminiszter sajátkezű aláírásával. Mellékelve a szerző névjegye és egy Borsszem Jankó újságkivágás (a fenti munka paródiája).

529 **Sealsfield** Ch. Österreich, wie es ist oder Skizzen v. Fürstenhöfen d. Kontinents. Wien: Schroll, 1919. kl. 8°. 242 S. O. L.

Mit 31 Abbildungen nach Kunstblättern d. Zeit. In Oesterreich war dieses Buch von d. Censur verboten u. verfolgt.

530 **Seifert** C. Reise von Deutschland nach Ungarn, Italien, d. Türkey, Klein-Asien, Syrien, Palästina, Aegypten, Griechenland, d. Schweiz u. Frankreich. Dresden: Verf., 1864. 8°. 370 S. Hl.

531 **Serress** M. Voyage en Autriche ou essai statistique et géographique sur cet empire. Paris: Bertrand, 1814. in-8. 4 vol, demi veau.

532 **Servières** G. A travers l'Autriche-Hongrie. Cités et sites. Paris: Le Soudier, 1908. in-8. 382 p.

533 **Shackleton** E. H. The heart of the Antarctic. Being the story of the British Antarctic expedition 1907—1909. London: Heinemann, 1909. 8vo. 2 vols, blue cloth.

With 13 coloured plates, 260 plates, 3 maps in pocket of binding case. Fine copy.

534 **Sieger** R. Die geographischen Grundlagen d. Österreichisch-Ungarischen Monarchie u. ihrer Aussenpolitik. Berlin: Teubner, 1915. 8°. IV, 54 S.

535 **Simonyi** I. A sarkvidéki fölfedezések története. *51 rajzzal.* Bp.: Term. Tud. Társ., 1890. 8°. VIII, 112 l., er. barna v.

536 **Simplicissimus.** [**Grimmelshausen.**] Ungarischer oder Dacianischer Simplicissimus. Vorstellend seinen wunderlichen Lebens-Lauff ... Nebenst wahrhaften Beschreibung des vormals im Flor gestandenen u. öfters verunruhigten Ungerlands. 1683. kis-8°. 4 unn. Bl., 239 S. Hperg.

3 képmellékklettel. Rendkívül ritka.
Újabb kutatások szerint Buccholz György nagyszalóki lelkész a szerzője e világhírű munkának, amely Jókai „Szép Mikhál"-jának főforrása volt.

537 — Der ungarische Simplicissimus. Aufs neu hg. v. Seeverlag Konstanz. *Facsimileausgabe* d. Originales v. Jahre 1683. 8°. 4 unn. Bl., 377 S. Hl.

Mellékelve újságkivágás.

538 **Skizzen** über Deutschland u. d. Deutschen mit Bemerkungen über Oesterreich, Ungarn, Polen, u. d. Schweiz v. einem in Deutschland wohnenden Engländer. Lpzg.: Literarisches Museum, 1837. kl. 8°. 2 Bde. O. Pap.

Mit 2 Kupfern.

539 **Slade** A. Travels in Germany and Russia including a steam voyage by the Danube and the Euxine from Vienna to Constantinople in 1838—1839. London: Longman, 1840. 8vo. VIII, 512 p., cloth.

540 **Slatin** R. pasa. Tűzzel-vassal a Szudánban. Küzdelmeim a dervisekkel, fogságom és szökésem 1879—1895. Bp.: Athenaeum, 1896. 8°. 2 k., díszes vörös fbőr, bordázott háttal, sarkokkal, er. boritéklapok belekötve.

Egy heliogravure arcképpel. Talbot K. 19 rajzával, egy tervrajzzal és egy térképpel. Hozzákötve egy levélboriték Dr. Noack prof. sajátkezű irásával. Mellékelve egy újságkivágás.

Scala, Ercole

L. Ungheria compendiata c. munkájában közölt Buda és Pest látképe Bouttatus Gaspár metszete nyomán készült

Muz. és kat. Szt.

1913. 252 l.
253 l.
254 l.
255 l.

HELYSÉG

BÉCS.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Ö

KOR

X

ŐRZÉSI HELYISÉG

Udvari Muzeum.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Korona.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Liliomos. Zsigmond K

hol tartozik az országa

FÉNYK

Scalmanini (és tsa) 22, 36, 39, 42, 68, 89, 91 - 92, 114
116, 120 - 121
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

I. und seiner Familie erstellten Triumphbogens inspirie
dessen Entwurf eine Arbeit von Johann Bernhard Fisch
von Erlach war. Rákóczi repräsentierte mit allen sein
Münzen seine Position als Staatsoberhaupt, und au
mit der Herkules-Allegorie zur Personifizierung der he
schaftlichen Tugenden verfolgte er diese Absicht. Fra
ist allerdings, ob die Übernahme dieses zentralen, nahe
offiziellen Symbols der Habsburg-Ikonographie v
Rákóczi beabsichtigt war, ob diese Geste als eine mit d
Mitteln der Repräsentation artikulierte politische Herau
forderung zu verstehen ist.

Wenn ja, so ist die Basis dieser Herausforderung d
politische Erbe der Familie Rákóczi, in erster Linie d
seit 1704 auch Rákóczi zukommende Titel Fürst von S
benbürgen, dessen internationales Ansehen ihn in dip
matischer Hinsicht in die Reihe westlicher Monarch
emporhob. Andererseits war eine Basis die politisc
Entschlossenheit, die für Rákóczis Verhalten nach d
Niederlage der im Herbst 1704 begonnenen Friedensv
handlungen und infolge der verhandlungs unfähig
Starrheit der kaiserlichen Politik bezeichnend w
Die entschieden politisch ausgerichtete künstlerisc
Repräsentation wirft die Frage auf, zu welchem Anlaß
Herkulesmünze geprägt wurde. Über das Datum geh
die Meinungen auseinander. Wir meinen, die auf d
Münze angegebenen Titel von Rákóczi deuten darauf h
daß die Münze vor dem Landtag zu Szécsény im Septe
ber 1705 geprägt worden war. Ihre Emmission war
Zusammenhang mit den diplomatischen Beziehung
zum französischen Hof, und mit der offenen politisch
Unterstützung durch Louis XIV., der den Rákóczi-St
damals anerkannte. Sie wurde vermutlich zur Repräs
tierung dieser politischen Beziehungen geprägt, wa
scheinlich als erste der drei, im Frühjahr 1705, was au
durch eine auf die Münze bezogene Archivangabe unt
mauert wird. Das Münzenporträt Rákóczis gestalt
Warou in allen drei Fällen jeweils in einer anderen A
fassung, obgleich die Münzen in rascher zeitlicher Fo
wahrscheinlich 1705 entstanden. Die Herkulesmü
verewigt den Feldherren und Herrscher, in festlich
Panzer und in der traditionell repräsentativeren Dars
lung, in der Seitenansicht. Die Landtagsgedenkmü
entstand in der in der ungarischen adligen Porträtmal

SCALVINIO vagy SCALVINO vagy SOHALVINO, Giosafatte. 1579-ben Ausztriában volt majd Egerben ment Giulio Turco helyére erőditeni, majd visszatért Bécsbe. Megerősitette Kanizsát /Canissa/ is és számos tervet nyujtott be a haditanácsnak, elnyervén a "főtervező" /costruttore capo/ cimet./Pataki/

Maggiorotti,440.

Scalvino József

olasz építész 1570-
ben megbízást kapott a
várpalotai kastély kija-
vítására és átépítésére.
Valószínűleg ő volt az, aki
a vár mai formáját meg-
adta a négy sarokto-
rony-
nyal, ami olasz eredete
vall. Ma már csak két
tornya áll.

Irod

Fiala Ferenc. Omladozó
kövek a várpalotai kas-
télyban. Magyarság.
1933. szept. 23.

U. 2372

SCALVINO *József*, olasz építész. 1570. kijavította és átépítette a várpalotai várkastélyt.

K. G. II. 415 l.

Gomb agyagból VII. 242.

A pályázatok hozták a megbízásokat

Skardelli György építész szerint egy újszerű ház nem csak a közvetlen környezetére hat

Nagyapám Zalaegerszegen volt főpallér, apám – aki előbb kőművesiskolát végzett – építészmérnökként főként kivitelezésben dolgozott, de kőművesszerszámait haláláig őrizte. Innen származhat vonzódásom az építéshez, bár azért mentem az építészkarra, mert ott egyensúlyt éreztem a humán és a reál terület között. Ez inkább megérzésen alapult, semmint valódi ismereteken. Harmadéves korom körül kezdtünk el együtt tervezni, ami nem buzgó vonalhúzást jelentett, a legfontosabb az együttlét volt: a beszélgetések, teázások, dzsesszhallgatás közben észrevétlenül formálódó világlátás, egymásra figyelés, empátia.

A végzés után a Köztivel kötött tanulmányi szerződés révén kerültem ide; ritka nagy lehetőségnek számított, ha valaki itt dolgozhatott. Minden építész a statikán kezdett, így egy év elteltével kerültem át *Dobozi Miklós* építész műtermébe. Sajátos légkör uralkodott ebben a stúdióban, ismeretlen volt a tekintélytisztelet, mindenki szabadon elmondhatta gondolatait, véleményét. Belépésem után röviddel a „mérnök úr", *Zalaváry Lajos* felajánlotta, hogy pályázzunk együtt. Itt is az egyetemről ismerős pályázati atmoszférában zajlott az amúgy nagyon kemény munka, az érdemi döntéseket persze ő hozta meg, de bárki elmondhatta ötleteit, javaslatait, együtt gondolkodtunk az építészet kérdésein túl a világ bármely szeletéről. Otthon éreztem magam.

SKARDELLI GYÖRGY
Ybl-díjas építész

1955-ben született Budapesten.
1980-ban szerzett diplomát a Műegyetem építészkarán, azóta a Középület-tervező Rt. (Közti) tervezője, műteremvezető.
1986–1988-ban Mesteriskolát végzett.

A Mesteriskolába felvett szűk csapat sokfelől, különböző korosztályokból gyűlt össze, ez is a nagy beszélgetések, együtt gondolkodások igazi terepének bizonyult, melynek légkörében szinte lubickoltunk. Az előadások a legritkább esetben szóltak építészetről: Konrád Györgytől Jelenits Istvánon át Esterházy Péterig az élet más-más szegletéről beszéltek a meghívott előadók, jólesően szabad asszociációkat indítva el bennünk. Mindezek megerősítették azt a hitemet, hogy az építészet komplex szemléletből áll össze, és nem valamiféle katonásan felépített funkció-szerkezet-homlokzat-tömeg probléma. Ezeknek persze mind egységben kell működniük, de előbb a gondolatnak, az alapnak kell összeállnia az ember fejében, amihez elengedhetetlen a komplex világlátás, a sokféle nézőpont és ismeret. A Közti nagyon nyitott szellemű, termékenyítő közeg, ezért is nem gondoltam soha magániroda alapítására.

A Nyugati pályaudvar indulási oldala rekonstrukciós munkáinak tervezési megbízását pályázaton nyertük el *Radics Jánossal* és *Mikó Lászlóval*. Mindannyiunk számára nyilvánvaló volt, hogy az eredeti állapotot kell helyreállítani. Az évtizedek során felszabdalt, raktárnak, irodáknak, öltözőknek leválasztgatott – eredetileg nyilvános – termeket, folyosókat ismét megnyitottuk. Megszereztük a MÁV-tól az Eiffel-iroda eredeti terveit, átláttuk az épület rendszerét, az építészeti gondolatot; mindez együtt segített a kitűzött cél elérésében. Sajnos az éttermet el kellett adnia a MÁV-nak, akkor vált a hely a McDonald's ma is látható áldozatává, félben maradt a kulturális központ kivitelezése is.

A Nemzeti Színház nyilvános tervpályázatán tartottam magam a kiírás megszabta keretekhez, tervemen még ma is látom a beszorítottságot, melyet a szűkre szabott négyzetméterek okoztak. Ezért a későbbi, meghívásos pályázaton el sem olvastam a részletes feltételeket, csak az építészeti gondolatra koncentráltam. Az új évezred küszöbén egy nemzet színházának modernnek, lenyűgözőnek, jelértékűnek kell lennie: a szilvamag-alaprajzú, üvegtetővel fedett színházat egy szigetre helyeztem, bele a Dunába. A Duna ugyanis a város legfontosabb tengelye, amelynek építészeti lehetőségeit egyáltalán nem használjuk ki. Ma sem értem, miért nem zártak ki.

A Nemzeti Színház építéstörténete azzal a felismeréssel szolgált számomra, hogy az építész mindig individuumként viselkedik, ezért nem tudunk olyan erőt képviselni a társadalomban, hogy figyeljenek a szavunkra. Nem hiszem, hogy ez belátható időn belül megváltozna.

A hannoveri világkiállítási pavilon pályázatára tervezett interaktív bemutatóval hazavihető élmény útján akartam megnyerni az ismeretlen embert. A sokadik pavilon végignézése után betérő fáradt látogatót üres tér közepén álló mély kút fogadja. A látogató a kútba dob egy kavicsot, amely a kút oldalába épített karokhoz hozzáérve hangokat, zenét indít el. A zenére a szemközti falra puzzle-szerű képmozaikok vetülnek, a végére pedig a mozaikokból összeáll a kép. Ezt az egy képet biztosan hazaviszi a fejében mindenki, miközben a kiállítás jelmondata – Ember–Természet – Technika – mind ott van a kútnál. Bár a pályázaton második díjat kaptunk, az egész csapat tudta: nagyon jó a terv.

A Knorr-Bremse, a világ legnagyobb fékgyártó cége kutatási és fejlesztési központját a XI., Major utcában építtette fel, mivel a vezérlő szoftvereket régóta magyarok fejlesztik. Az épület tervei másfél éve készültek Németországban. A magyar fejlesztők – a cég szellemi krémjének – vezetője alternatívát akart kínálni, ezért egyetlen hét alatt készítettünk vázlattervet, amit kivitt a német központba. Másnap telefonált, hogy a tervet elfogadták, nagyon gyorsan kezdjük el kidolgozni. Az építkezés végén naponta háromszor voltam kint művezetni, nagy örömömre még a kilincseket is magam választhattam ki.

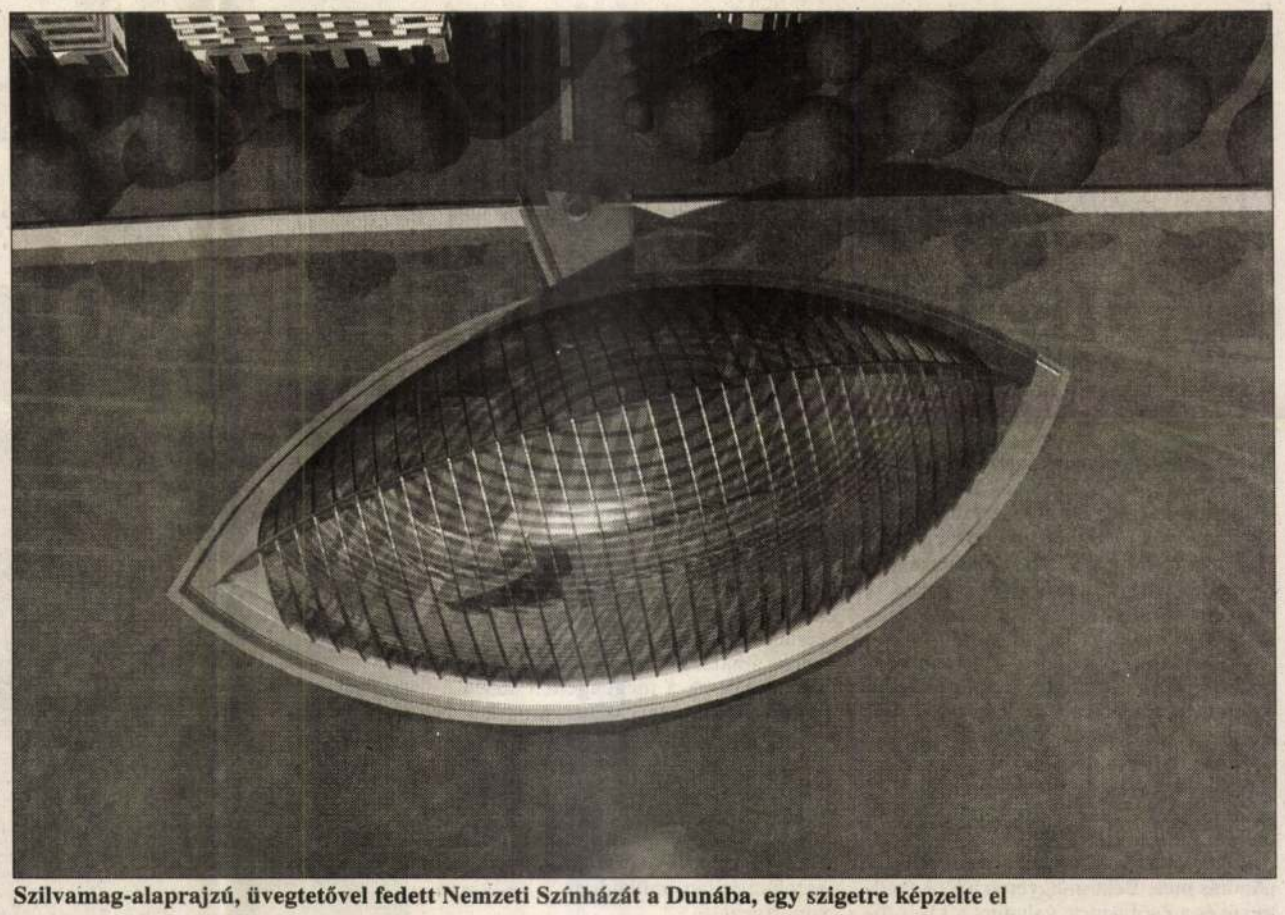

Szilvamag-alaprajzú, üvegtetővel fedett Nemzeti Színházát a Dunába, egy szigetre képzelte el

Tavaly meghívtak a millenniumi városközpont Modern Művészetek Múzeumát és szállodát is magában foglaló, a Lágymányosi híd mellé épülő tömbjének pályázatára. Az elképzelt, általam Hídfőháznak nevezett terv sokak szerint magasan a legjobb pályamű volt, a tervezési megbízást mégis más nyerte el. Tervem egy olyan fedett közteret hozott létre, amely a bent-kint átmenetet szinte észrevétlenné teszi, a város igazi fórumává válhatott volna.

Egy újszerű ház generáló hatással van nemcsak közvetlen környezetére, de a szellemi közegre is, amely befogadja. A fővárosi tervtanács tagjaként ebből kiindulva fogalmaztam meg gondolataimat a Budapesten tervezett toronyházépítésekről, és jutottam arra a meggyőződésre, hogy a Csepel-sziget északi csúcsa a megfelelő hely ezeknek a befektetéseknek. A főváros vezetése is hasonló álláspontra jutott, amit nagy sikerként élek meg.

Most a Budapest Sportcsarnok tervein dolgozom, ami nem csupán az épület, hanem a környezet megtervezését is jelenti, hiszen nem állhat Budapest legnagyobb középülete egy koszlott buszpályaudvar mellett, autóparkoló közepén.

Hosszú ideig egyedül dolgoztam: az első ötlettől az utolsó vonalig magam vittem végig a munkáimat. Ma ez már nem járható út, amit kicsit sajnálok. Az első gondolatokat legtöbbször otthon vetem papírra. Vannak napok, amikor az ember – úgy tűnik – semmit nem csinál. Eltelik egy hét is látszólag tétlenül, miközben a gondolatok mégiscsak motoszkálnak a fejében, és utána egy pillanat alatt megszületik a megoldás. Ehhez persze kell a látszólag tétlen vajúdási időszak.

Lejegyezte: Apáti-Nagy Mariann

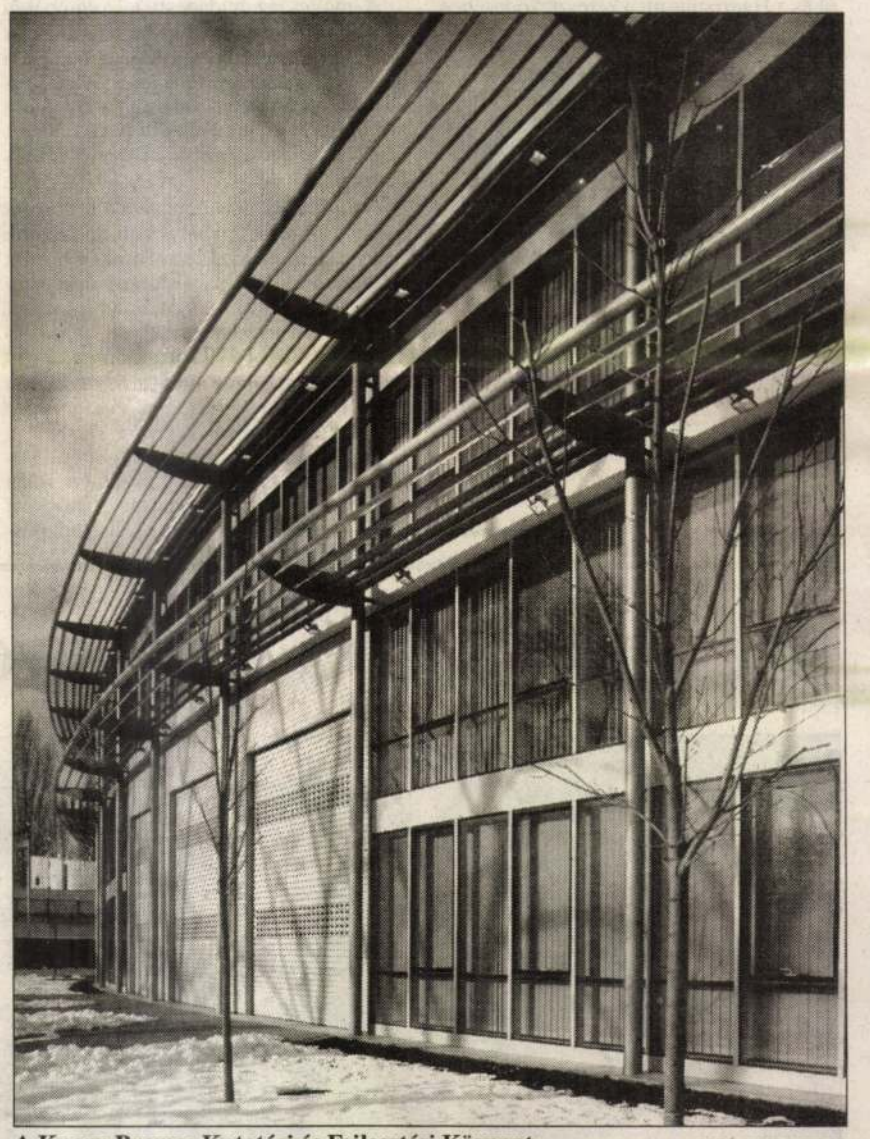

A Knorr-Bremse Kutatási és Fejlesztési Központ FOTÓ: ZSITVA TIBOR

Scardelli György építész

NÉPSZABADSÁG

BUDAPEST

2001. AUGUSZTUS 4., SZOMBAT

Kétszáz új villanyrendőrre volna szükség

Van zöldhullám a fővárosban, csak nehéz észrevenni – A gyakori meghibásodások ellenére jó az irányítási rendszer

Budapesten nyolcszáz villanyrendőr irányítja a forgalmat, becslések szerint még kétszázra volna szükség – hamarosan kilenc új csomópontban telepít közlekedési jelzőlámpát a főváros. A Városházán állítják: igyekeznek úgy beállítani a lámpákat, hogy zöldhullám legyen, de ez a forgalmi dugók miatt alig vehető észre. Egyes szakemberek szerint a budapesti forgalomirányítás európai színvonalú.

Kilenc újabb kereszteződésben tervez közlekedési jelzőlámpát felszerelni idén és jövőre a főpolgármesteri hivatal. Budapesten jelenleg nyolcszáz villanyrendőr irányítja a forgalmat, szakértői becslések szerint még kétszázra volna szükség – tájékoztatta lapunkat *Mózes Antal,* a Városháza közlekedési ügyosztályának csoportvezetője.

Villanyrendőr irányítja a forgalmat a jövőben Lőrincen a Halomi út és a Királyhágó utca, Csepelen a II. Rákóczi Ferenc út és a Tejút utca, Mátyásföldön az Újszász és a Pilóta utca, valamint Kőbányán a Jászberényi út és a Kozma utca találkozásánál. Lámpát szerelnek fel Kispesten a Határ út és a Mészáros Lőrinc utca, Zuglóban a Thököly út és a Cházár András utca, Békásmegyeren a Szentendrei út és a Zsófia utca, valamint a 11-es főút és a Hadrianus utca kereszteződésében.

Budapesten is voltak kísérletek arra az 1990-es évek első felében – külföldi példák alapján –, hogy a bejövő forgalmat a belváros előtt megállítsák. Ezek a próbálkozások – amikor a bevezető utaknál a piros jelzés a szokásosnál jóval tovább tartott – azonban óriási felháborodást keltettek az autósok körében, így a módszer nem honosodott meg. A főváros ebből a szempontból túlságosan nagy, és a forgalom zömét is a budapestiek, nem pedig az agglomerációból a városmag felé tartók okozzák, akiket ez a módszer távol tudna tartani a túlzsúfolt belvárostól – emlékeztetett *Berényi János,* a Közlekedéstudományi Intézet tagozatvezetője.

A főváros törekszik arra, hogy Budapest főbb útjain zöldhullám segítse az autósok közlekedését. Ez azonban nem jelenti azt, hogy például a Nagykörúton megállás nélkül át lehet hajtani. A keresztirányú forgalomnak is szabad utat kell adni, és így – elsősorban az úthálózat szerkezeti adottságai miatt – kényszerűen lelassulhat a forgalom. A folyamatos áthaladást az is hátráltatja, ha nem tartják be a megengedett sebességet az autósok, vagy dugó van – utóbbi esetben a zöldhullám értelmetlenné válik. A folyamatos zöld jelzés így hétköznaponként csak a csúcsidőszakon kívül – és hétvégén – érhető el. Az egymással szomszédos villanyrendőrök azonban csúcsforgalmi időszakban is összehangoltan működnek – állítja a csoportvezető.

A nyolcszáz budapesti jelzőlámpából csupán minden második van bekötve egy központi, számítógépes hálózatba. Ez a belső városrészeket fedi le: a budai körúton belüli területet, valamint a Hungária körgyűrű és a Duna közötti pesti részt. A rendszerbe tartoznak a kivezető főutak lámpái is.

Naponta átlagosan négy-hat szerkezet megy tönkre, leggyakrabban az izzójuk ég ki. Ilyenkor gyakran – csakúgy, mint a forgalomkorlátozással járó építkezéseknél – rendőrök irányítják a forgalmat. Budapesten tegnap tíz helyen nem működött a közlekedési jelzőlámpa: kettő építkezés miatt van kikapcsolva az Örs vezér terén, meghibásodott a berendezés Észak-Budapesten a Váci út és a Forgách utca, valamint a Váci út és a Fóti út, az Árpád út és a Laborfalvi Róza utca, a Szőcs Áron utca és a Bocskai utca kereszteződésében. Dél-Budapesten nem jelzett a lámpa a Móricz Zsigmond körtéren, az Üllői út és a Kőér utca, a Bocskai út és a Zsombolyai utca, valamint a Ráday utca és a Kinizsi utca találkozásánál.

Az Örs vezér téri közlekedési nehézségeken most csak az élő közreműködők segíthetnek FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Mózes Antal szerint – bár csúcsforgalomban egyetlen rossz lámpa is óriási dugókat okozhat – ez nem rossz arány. A hálózatba bekötött lámpák előnye, hogy központilag lehet őket vezérelni, és a szerkezetek a központba rögtön hibaüzenetet küldenek, ha elromlanak. A többi villanyrendőr meghibásodásáról viszont legfeljebb úgy értesülnek a forgalomirányítók, ha a járőröző szakemberek vagy lelkiismeretesebb állampolgárok értesítik őket.

A főváros ebben az évben körülbelül háromszázmillió forintot költ közlekedési jelzőlámpáira. A viszonylag kevés pénzből arra törekszik a Városháza, hogy új jelzőlámpás csomópontot alakítson ki, és a központba bekötött berendezések számát növelje. A központi számítógépes hálózat, valamint a távfelügyeleti rendszer a szakember becslése szerint egy évtized alatt épülhet ki teljesen, és több százmillió forintba kerülne.

Budapesten szakmailag jónak, európai színvonalúnak mondható a forgalom jelzőlámpákkal való irányítása. A fennakadásokat a zsúfolt forgalom okozza, nem a zöldhullám hiánya – magyarázza *Berényi János,* a Közlekedéstudományi Intézet tagozatvezetője. Hozzátette: a belső városrészekben már nincs szükség további jelzőlámpás csomópontokra, de a külvárosokban igen, ahol sok helyen – például a Határ úton – alig lehet kijutni a mellékutcákból a főútvonalra. A zöldhullám az egyik legalkalmasabb módszer arra, hogy folyamatos legyen a forgalom a városban, és minél kevésbé szennyezzék a környezetet – hangsúlyozta.

Schmidt Gábor

Késéssel épül a Roosevelt téri park

14-es villamos: nincs peren kívüli megegyezés

Szinte bizonyos, hogy nem lesz peren kívüli egyezség a 14-es villamos káposztásmegyeri szakaszának tulajdonjogi vitájában zajló perben. Ezt látszik erősíteni az a tény, hogy a legutóbbi tárgyalási nap után a főváros világossá tette, mindenképp megvárja a bírósági ítéletet.

Mint arról többször beszámoltunk, annak idején a fővárosi önkormányzat úgy kezdett bele az építkezésbe, hogy a jelenlegi sínek alatti terület tulajdonjoga akkor még tisztázatlan volt. A beruházás elindítása után azonban nevesítették az ingatlanokat, amelyeket így csaknem negyven magánszemély kapott meg. A fóti Vörösmarty téesz úgy adta át – még [illegible] előtt – a földek tulajdonjogát

Újabb útfelújítások

Augusztusban is folytatódik az útfelújítási program Budapesten: a Szent Gellért rakparton ma, a Hűvösvölgyi úti hídon pedig hétfőn kezdik meg a munkálatokat – tájékoztatta a Főpolgármesteri Hivatal sajtóirodája pénteken az *MTI-t.*

A budai rakpart 640 méteres szakaszán mintegy 9000 négyzetméter utat és 660 négyzetméter járdát építenek át, és a villamosvágányokon is elvégzik a legszükségesebb teendőket. A szeptember másodikán befejeződő felújítás mintegy kétszázmillió forintba kerül. A Hűvösvölgyi úti hidat hétfőtől zárják le, emiatt mind a személygépkocsik, mind a BKV járművei kerülő úton közlekednek majd. A rekonstrukció során a teljes hídszerkezet megújul. A munkálatok október 15-ig tartanak, de a forgalom előtt már iskolakezdésre megnyitják az átkelőt, amely esztétikailag illeszkedni fog a Hűvösvölgyi [illegible]

Scarwuth Mathias

főaranyvalantó

1772-1802

l.

Körmöcb.

81. l. 82 l.

DER ABTEI CO

HERAUSGEGEBEN
VON

ALOIS FUCHS

Scemeyts, ötrös

Győri tört. és rég. füzetek

1861. 206.

Scemeyts mestert

~~Andronik, királyi ötvös.~~ Mária királyné, IV. Béla király ~~neje~~ 1243-~~ban~~ magyar nemességre emelte.

Wenzel Gusztáv: Árpádkori új okmánytár. VII. k. 132. l.

ötvözet testvéreivel együtt

Bp. 1869.

Andronik fentinek testvére volt. Nincs említve, hogy ő is ötvös lett volna. Ezért hagytam ki.

Ellenőriztem 1950. ápr. 12-én.

nem Seiler?

Savay János

festő Szeged

Irod

NémedySzeged 420. 1.

TANÁCS.
BUDAPEST, I. HERMAN OTTÓ-ÚT 15.
TELEFON: 156-491.
Budapest, I. Krisztina krt. 26.
Telefon: 152-359
1182/1943

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula urnak,
a Müemlékek Országos Bizottsága titkára,

H.

XI. Lágymányosi u. 16.

Sávay János

festő Szegeden.

részt vett az alábbi

kiállításon

Délmagyarország

1937. dec. 5.

(v.: Szegedi képzőművészek kiállítása a múzeumban.)

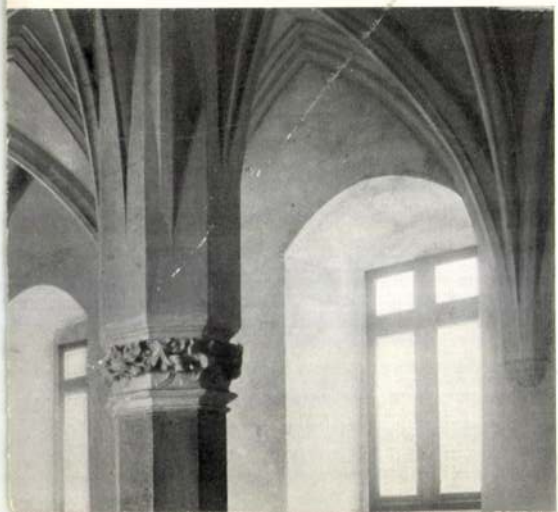

Sávay János
festő Szeged

lásd

Szeged őszi kiall 1943

felsz.
1944 febr.

Pálóczy József. mádi ref. lelkész V. 12.

Savai Jains

Nagybányai k.k.
1912
89

MDK

Sávai János,

1912-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.l.

A magyar vallás- és kö
és ügyszám alatt a keb
rendeletének másolata:

U t

Költségvetési év: 1946.
Művészeti célok támogat
nincs.

Felhívom, h
hére azonnal utaljon ki
küldetési költségeire v

Sávay János

posta Szeged, Búza u. 9

Tájkép

Alföldi templom

Napsugarak

ÉNEK,

t.

t

u-

on

-én.

ából:

s.k.

os

Szeged XXX.

Szám 1805 - 1909

Nagyságos Müe
bizott

A helybeli vár
kivetett aszfalt járda elö
vecskét /. alatt zárva a
szerencsénk kérbesiteni, s

Sávay János

szegedi festő

Tajkep. vízf.?

Szeged 1937/6.

DIÓSZEGI SOKSZOROSITÓ
MÁTRAI ZOLTÁNNÉ
IV., KECSKEMÉTI-U. 13.
TELEFON: 380-599.

M e g h

Meghatalmazom cégem alkalmazo
Muzeumok és Müemlékek orsz.Kö
1660.80 Ft-ot kitevő számla e

Budapest, 1949. november 30.

Sávay János

Fűzfák, 80 P
Fápai határ, 30 P
Rózsák, 30 P
Libapásztor, 200 P
Rothermel-telep
30 P

Szeged 1934

MDK

Sávai János

Tiszaparti füzes,
Erdőszéle,
Rózsák,
Füzfák,

Magyar művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 61, 62.l.

Sávai János

Művével nevezel a Legedi
Képzőművészeti Egyesület
nagy Tárlatán.

Legedi Lej Nemzedék, 1934. XI. 18.

Sávay János

Szegedi Képzőművészeti Egyesület
tárlatain Szegeden szerepelt.

Sz.U.N. 934. IV. 1.

Sávai János

"Szegedi Képzőművészeti Egyesület" kiállításain Szegeden szerepelt.

Sz.U.N. 934.IV.25.

Sávai

Tájképei, a Szegedi Képzőm.Egyesület tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék, 935.IV.14.

Sávai

festőművész

Képzőművészeti egyesület tárlata - Szegeden a kultur-palotában - képével szerepel.

Szegedi Uj Nemzedék
1939.V.26.

Sávai János
szegedi művész
reszt vett az
alábbi kiállitáson

Szeged 1932

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Savely Dezső

körtvetzesi
festő és grafikus
lakik Uri-ban.
életrajz és arckep

lásd

Früh Dom Pestm

II. 460 l.

MOB kvt. 3213.

előadó

Saücklin

rezm

Köleséri Sámuel erdélyi
protomedicus archiepi-
Fenti rézm.

Megjelent:

Köleséri: Aurariа
Romano-Dacica.
Nagyszeben, 1719.

Repr.
Magyarmuvelodtort
IV. 410.647. l.

Savely D.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növedéke;

beiratkozás éve 1890.

Jászai Géza: München und die kunst Ungarns 1800 bis 1945. IUngarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

M.D.K.

Sávely Dezső

Feleki Sándor: "Vándorfelhők" c. verses kötetéhez készitett illusztrációkat. Egyik rajzát bemutatja a lap a költő mellett, melynek cime: "Ilyenkor március fele"

Egyik verse

Képes Családi Lapok, Bp. 1900. márc. 18. 22. évf. 11. sz. 163-164. lap

BÖJTI LEPEL,

fekete bársonyból, rajta domború hímzés: Krisztus indás kereszten, négy kínzóeszközös angyallal.
Szél. 182 cm.
Magyar munka, 1500 körül.
1937-ben javítva.
A Régészeti Múzeumból, hova Némethy Lajos gyüjteményéből került.
Lepold Katalógus 145. sz.

BÁTHORY-MISERUHA, (290. kép)

szövete kétréteges arany bársony. Firenze, 1490 körül. — Domború keresztjén kiugró baldachinok alatt középütt a Madonna Jézussal, két angyal koronát tart feje fölé, balról Szent Dorottya, jobbról Szent Margit félalakja, lent Szent Katalin és Szent Borbála álló alakja. Legalul két sárkányrendes címer, balról a Báthoryaké, jobbról fekete sas.
Mag. 130 cm.
Magyar munka, 1500 körül.
A címerek szerint Sánta Báthory István nádor és neje, Masoviai Zsuzsanna lengyel hercegnő birtokából. — Az 1623. évi leltár szerint az ipolysági prépostságé volt. — 1853—1854-ben renoválták.
Dankó 97—98. l. (Képe XXXVI. tábla.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880.,

Sávely Dezső

illusztrálta

Grimm: Piroska és a farkas és más mesék. Ford. Szondy György. Bp. [1948].

Grimm: Válogatott mesék. Ford. Szondy György. Bp. [1948]

ngedni méltóztassék.
zőkkel vagyunk bátrak támogatni:
án Zólyomban megalakúlt a
mely itt, a magyarság végvárá-
ratva szolgálni, többnyire az
magyar fajt együtt tartani, a
lensúlyozni, hanem őket a magyar
megnyerni.
egalakúlt magyar református
mára, nem vagyunk azon hely-
lhetnénk, ahol vallásos óhajain-
erjed tehát mély alázatu kérésünk,
resen álló szobát imaház czéljaira,
sionárius magyar református lel-
átengedni méltóztassék.
mellett maradtunk a magyar
ágos Bizottságának

1908 január 28

mély tisztelettel
Sörös Béla gondnó lelkész

Sávoly Dezső

miniatűr képeivel
tűnt fel Ujpesten,
ahol hosszabb ideig
lakott.

Ugró 463.l.

MTK

Savelli László,
Danuvia isk.

6. Leányfej.
Dózsa.
Korsós lány.
Önarckép.

Föv.Képtár.1949 aug.16-szept.1o. Magy.Ifj.Képzöm.Kiáll
Kat.

MDK.

Savelli László festő,

Munkásművész, VIT. a magyar ifjuság képzőművészetének bemutatója a Főv. Képtár termeiben. Szakmai felkészültésg hiánya mellett is a művek tartalma, élményszerü hitelessége ad átütő erőt művének.

F.A.E. "Haladó fiatal képzőművészek" cimü cikk Szabad Nép, 1949. augusztus 18. sz. 6.l.

SAVETTI, Bernard építési vállalkozó. XVII. ind vége MDK

Weidinger Ervin - Horler Ferenc: A budai vár 1687. és 1696. évi helyreállításai. Tanulmányok Bp. múltjából, 1956. XI. köt. 31. l.
(3. tr. jegyzet)

Savecz György

Az alsóvárosi templom
főoltárának taber-
nakulumát fenti
terverte a XVIII. sz.
elején, megujitva
1780

Horv Thirt heged

32.

laid okv.

Reizner heged

tört.

SÁVEL PÁL, bodnárlegény pecsétje

A bodrogkeresztúri kádár céh pecsétje 1815-ből származik. Sável vándorkönyvében szerepel a pecsétlenyomat. Kerek, 3.5, cm. Körirat: "PRI.B.KERESZTUR VÁROSA K.CZÉH PETSETYE 1815". Ötágú korona, két oroszlán ovális pajzsot tart. Pajzsban mordó, fahorzó, bunkó, szekerce.
215.old. 104.jegyz

BODÓ SÁNDOR: Borsodi, abaúji és zempléni céhpecsétek
189.old

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970
Miskolc, 1971

Savari József, ácsmester

A Pécsett müködött legjelentősebb kisiparosok adattára. 1890-ben szül.1906-ban szabadult.1913-ban ácsmesterát képző tanfolyamon.1914-ben alapitja vállalatát.5 segéd, 3 tanonc.Ácsmesterek Orsz.Szöv.helyi csoportjának elnöke,tanocvizsgabizottság tagja. 162.old

B.Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi kisipar történetéből az 1920-as években 149.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

SÁVAY János

M.D.K.

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Rétli: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

SÁVAI János festő

D.K.

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolaában dolgozott.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 330.l.

Santrucek Jenő
a hét évvel ezelőtt elhunyt festőművész
alkotásaiból szombaton emlékkiállítás
nyílt Dunaújvárosban, a múzeum
nagytermében.

Magyar Hírlap 1972/86 13old.

Lovagrend, római V. 250.

Sável Dezső

mit. Debreczenben 1868

1889/90 I. vendégl.

1889/90 II " —

Thaly Kálmán V. 62.

Sável Dezső

stul. Debreczenben 1868
marc. 28. Pk. 3 gim.
1888/89 I. vendéglát.
1888/89 II " "

Sável Dezső

1888/89 – 1889/90.

Ferkápzomfoiskávk

129. l.

Sávely Dezső
rajzoló

Fővárosi Lapok 1900. szept. 16., 6. old.
(reprodukció: a költő.)

Kalmár

Sárkány Dezső

rajzoló

Fővárosi Lapok 1900. szept. 23., 9. old.
(reprodukció: A pásztorfiú.)

Kalmár

Sávely Dezső
rajzoló

Fővárosi Lapok 1900. szept. 23., 3. old.
(reprodukció: A vén halász.)

Kalmár

Pávely Dezső
rajzoló

Fővárosi Lapok 1900. szept. 16., 7. old.
(reprodukció: Skalyák.)

Kalmár

Sávoly Derso

l -

Műcsarnoki nyomlat-
vány kiáll. Eat.
100. l -

Saviza József

Győr 1737

l.

Jankó Ötvös-apródok

8. l.

Savigliano

olasz vállalkozó

az ujpesti vasuti hid /1894-96/ alapozását végzi.

35.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Sávely D. /A nevet nem lehet teljesen tisztán olvasni, de nem R. Savery,-az biztos!/

Feleki Sándor: "Kórházban" c. versét illusztrálta,-ágyban fekvő, beteget ábrázoló-festménnyel.
Repr.

Otthon, Bp. 1900. 4. sz. füzet
24. lap

M.D.K.

Sávely Dezső grafikus

Illusztrálta Pohárnok Jenő: Észak csillaga c. ifj.könyvét.

Cikk: Kisgyermekek világa.

A Szent -István Társulat karácsonyi könyvjegyzék 1937.

Savnyik.

Püspöki kastély

1619.

MMEE Kösl

1913. 424. l.

430. l. Eippel

+13
Cote 0
3'0

Savniki várkastély

Vas. Ujs. 1891. 735. l.
képpel.

A cikk
Szepesi nécres-
egyházi csomag-
jában -

Savrujiki kastély

rajza Myskovszky
Viktortól

Repr.

Lechner Jenő: Tanulmányok a lengyelországi és felsőmagyarországi reneszánsz építésről.

MMÉE közl. 1913
130. l.

let.

Kőfaragó-u.5.
Kőfaragó-u.8.
Légszesz-u.2x.l.Berzsenyi-u.8.
Magdolna-u.13.L.Koszoru-u.26.
Máriax Terézia-tér Józsefvárosi plébániatemplom.
Muzeum körut 14-16.Nemzeti Muzeum.
Nagytemplom-u.9.
Nagytemplom-u.32.
Nap-u.20.
Nap-u.41.T.Thék Endre-u.9.
Német-u.3.
Német-u.9.
Német-u.18.
Német-u.20.
Práter-u.8.
Práter-u.26.
Rákóczi-ut .Rókus kápolna.
Rákóczi-ut 13.

Savniki várkastély

képe repr.

Szád Békés Gy

76. l.

Savniki templom

(Szepesvm)

Marangjá

1580 ból

Pajdussák 23,24 l

Savniki püspöki
várkastély

kepe repr

Kiss Kikelkath Magy
526. l.

< Savniki apátság
története >

Deáky Honor

A < >.
Ciszterci doktori
érsekerések. 81-4.
Pécs 1937

MOB könyvtár

; autres oeuvres, on peut citer la
Szeged, les cariatides et les lions
elle de Paris en 1900, sa statue
l Prix. Il mourut en 1903, à l'âge

ville hongroise du couronnement des rois
ıle de Hongrie (loi LXXIX de 1635), a été
oslovaque.

Šavnik vára

(Štiavnik)

Szepes vm.

Ép állapotban van.

képekkel.

Janota III.

168—171. l.

Sávolth T. Andor

Andatlan dilettáns

Részt vett a bpesti Madách spobor első pályázatán 1938 febr.

Sávolth Andor

l.

A Pelladách

Savoly, C. v.

festő 1664.

lásd

Bánisné Vác 59. l.

MDK

Savely C.

Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp./1938/.
72.l.

SAVONESCU Cornel

1926-ban Nagybányán a szabadiskolá tagja

Réti: "agybánya.. 337.l.

M. D. A.

SAVONESCU Cornel

1925-ben Nagybányán szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... 337.l.

R.D.K

SAVONESCU Csanád

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.e

Sávoly Pál

készitette el az Erzsébet hid terveit

Rajztanitás 1976/2/24

Dr Maksay:Müemléki séták

Sávoly Pál

mérnök, Kossuth-díjas, vízmos helyreállítási tervet készítette; 1951-től az Erzsébet híd újjáépítésén dolgozott.

Benza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 1335 l

1021 l

Sávoly Pál

épitette ujja a Lánchidat (1948-49).

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

6421

Sávoly Pál

tervei alapján épült az új Erzsébet híd (1964).

Berza László, Mernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973.

13351

3021

Sávoly Pál

épitette át 1940-ben az Élmunkás hi-
dat.

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973 1335 l

2841

Sávoly Pál

tervei alapján épitették az Árpád híd egy részét.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb. Budapest Lexikon, Budapest, 1973. 1335 l

641

Sávoly Pál

és munkatársai tervezték az Erzsébet hidat

1964

Erdei Gyula: Az ipari forma története Magyarországon Akadémiai Kiadó 1976 46 old.

Sávoly Pál M.[illegible].K.
Kossuth -dijas

az Ut-és Basuttervező Váll. főmérnöke, a Hidiroda vezetője.

Az Erzsébet-hid te vezéséért az Állami-dija I. fokozatával kitüntetv e.
Kiosztottáka az 1965évei Állami-és Kossuth-dijakat

Magyar Nemzet 1965. április 4. 6.l.

MDK

Savoly Pál, Kiss Jenő okl. mérnökök és Lux Kálmán dr. okl. épitőmester

az alábbi pályázaton pályamunkájukat 12.ooo pengőért megvásárolták

Döntöttek az óbudai Dunahid tervpályázatáról. Épitő Ipar - Épitő Művészet. 1931. febr. 15. 31.l.

MDK

Savoly Pál okl.mérnök

Az óbudai Dunahid tervp.-on 12.000 pengős megvásárlással dijazott terv.Tervezői: Kiss Jénó, Savoly Pál mérnökök és Lux Kálmán dr. okl.épitőmester

Cikk: Döntöttek az óbudai Dunahid tervp.

Epitő Ipar - Épitő Művészet, 1931.febr.15. 31.lap

Sávoly Pál MDK

Az óbudai /Árpád-/ hidra 1929-ben kiirt pályázaton megvették e terveket:
1. Kiss Jenő, Sávoly Pál és Dr. Lux Kálmán.
2. Dr. Ritter Mór és Hajós Alfréd.
3. Beke József, Frigyes Sándor és Beutum János tervét.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Sávoly Pál, dr. Lux Kálmán és Kiss Jenő

az óbudai /Árpád-/ hídra 1929-ben kiírt pályázaton pályamunkájukat megvásárolták

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hídépítés története. Bp. 1960. 7o.l.

Sávoly Pál épitész M.D.K.
Koosuth-dijas

Az Erzsébet-hid tervezője.

Csaknem 1000 hidat te rvezett

Emlékező

Pest megyei Hirlap 1964. december 25. 10. 1.

MDK

Sávoly Pál, Rottmann Elemér és Kiss Jenő

a Boráros téri /Petőfi/ hid épitésére kiirt pályázaton /1929-30/ a benyujtott 17 pályatervből pályamunkájuk III. dijat nyert

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Sávoly Pál

MDK

A Boráros téri /Petőfi-/ hid épitésére kiirt pályázatra /1929-30/ benyujtott 17 pályatervből.
I. dijat Kossalka és Wälder
II. dijat Mihailich és Kotsis
III. dijat Kiss Jenő, Sávoly Pál és Rottmann Elemér terve nyerte.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Sávoly Pál

MDK

Az 1950-ban Uvaterv /UtóVasut Tervező Vállalat/ lépett az Ámti helyébe. Igazgatója GáborIstván fősztatikusa és főkonstuktora Sávoly Pál.

100.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépitás története. Bp. 1960.

Sávoly Pál

mérnök tervei szerint épült fel 1965-ben az Erzsébet híd.

Tóth Endréné: Nyíregyházi Enciklopédia, Nyíregyháza, 1970. 463 l.

Z41

Sávoly Pál

Kossuth-díjas hidépítő mérnök irányításával
még tavaly vidolgozott 2 új híd tanulmánytervét
a napokban ismertetik a Közlekedéstudományi
Egyesületben a Közlekedés és Postaügyi Minisztérium
és a Tőrárosi Tanács illetékes szerveinek képviselőivel.
(A két híd: Csepel – Albert Galvani Duna-híd –
Hungária körút vonalában a déli összekötő vasúti
híd mellett).
Két új Duna-híd a tervező asztalon

Magyar Hírlap, 1969. április 14. S. l.

Sávoly Pál

az Út - Vasúttervező Vállalat szakági főmérnöke, a hidiroda vezetője vasárnap 76 éves korában elhúnyt.

Művei: ~~Erzsébet~~-hid, Árpád-hid, bajai Duna-hid, dunaföldvári Duna-hid, Petőfi hid, Ujpesti összekötő hid, Komáromi Barátság Duna-hid, Elmunkás-hid, Szabadság-hid.

Külföldön: Hollandia, Luxemburg, Belgium, India, Kína, Mexikó, Egyiptom.

Elhúnyt az Erzsébet-hid tervezője

Magyar Hírlap, 1968. december 30. 6.l.

Sárvölgy Pál

hídtervező mérnököt (Kossuth díjas)
szombaton elföldelik a Farkasréti temetőben.

Nagy részvéttel temetik el Sárvölgy Pált.

Magyar Hírlap, 1969. június 5. 8. l.

Sávoly Pál

Kossuth díjas hídtervező művének temetése szombaton 11 órakor lesz a Farkasréti Temetőben.

Szombaton temetik Sávoly Pált.

Magyar Hírlap, 1969. január 4. 8 l.

Sávoly Pál

tervei alapján épült fel ujonnan az Erzsébet híd.

Tóth Endréné, Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

103 l

ed. D. K.

SÁVOLY Pál mérnök

(út - Vasúttervező Vállal.)

Kossuth-díjas

Erzsébet-híd újjáépítésének terv

Big István: Négy év múlva megnyitják a forgalomnak az új Erzsébet-hidat

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 25. 9. l.

M. D. U

SÁVOLY Pál élétén

A Erzsébet-híd újjáépítésének

tervei (Repr.)

Benkhard Ágost: Az új Erzsébet

híd

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 14-21.

Sávoly Pál

MDK

épitész mérnök ?

Az adatok összegyűjtésénél segitségére volt a szerzőnek:

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960. 5.o.

Sávoly Pál M.D.K.

Kossuthüdijas

Az Erzsébet hid tervezője.

az UVATE V hidirodájában irányitása mellett.

Gárdonyi Jenő:Megnyitás előtt Budapest büszk
sége az Erzsébet hid

Magyar Nemzet 1964. november 5. 3.1.

Sávoly Pál M.D.K.

Kossuth-díjas

Az Erzsébet-híd tervezője

Baróti Géza: Budáról Pestre megyünk az Erzsébet-hídon

Magyar Nemzet 1964. július 16. 3.1.

Sávoly Pál M.D.K.

Ausztráli kivátelével valamennyi világrészen é itett hidat.

Ruffy Péter: A hid

Magyar Nemzet 1964. julius 17. 1.1.

Sávoly Pál épitész M.D.K.

Kossuth-dijas

A Hidiroda főmérnöke.

Az uj Erzsébet -híd tervezője.

700 hidat te vezett.

Baróti Géza: 60 000 ember a Duna fölött az uj Erzsébet-hidon
Magyar Nemzet 1964. május 23. 3.1.

-4- M.D.K

SÁVOLY Pál

Egyesült Államok Talbot Centrale

Amszterdam, Központi pályaudvar

Buda, Kútvölgyi úti kórház

Budapeshi aluljárók

Az Erzsébet-hid cipjáépítője

Ruffy Péter9 Budapest épitői. Az Erzsébet -hid tervezője

Magyar Nemzet 1962, március 25. 6.1.

Sávoly Pál

Az ~~Er~~ uj Erzsébet hid-tervezője.
Medes zilós támaszköze 290 m.
3 nyilást fog át, ezeknek támaszközei 44,3 + 290,0 + 44,3 m.
A pesti pilléreken csuklós sarura állított kapuzat van. A pilon oszlopok enyhén dőlnek a hid-tengelysikja felé, a kapuzat és merevítőkarló negecselt kivitelben zénül, a pálfaszerkezet ~~ny~~ hegesztelben.

Dr Vajda Pál: Acmagyar hídépítés
BP 1964

37.

Sávoly Pál

Egiptomi Nilus-hidat épített. Az áthidalást 8 mederpillér és 2 hídfő osztja fel 9, egyenként 90 m. tám.közi nyílással. A h. hossza 812,6 m. A főtartók párhuzamos övűek, magasságuk 11,6 m. A 9 nyílás egyenként 3-3 nyílású folytatólagos, folytonos rácsozatú alsópályás rendszerrel van áthidalva. Dr Vajda Pál: A magyar hídépítés 1896 360.

Sávoly Pál

3

Megvalósult tervei: Árpád híd, bajai Duna-híd, dunaföldvári híd, Petőfi-híd, Zomáromi Barátság-híd vmint a Lánchíd ujjáépítése.

Magyar Nemzet
1968 dec. 30

Sávoly Pál

Kossuth-díjas főmérnök, az Erzsébet-híd ~~épi~~ tervezőjét szombaton 11-órakor temetik a Farkasréti temetőben.

Magyar Nemzet 1969 jan 1

— Napi Krónika —

Sávoly Pál

Kossuth-, Állami díjas, a Munka
Érdemrend arany fokozatát kapta.
Őszinte szeretettel üdvözli

Magyar Nemzet
1968 dec. 30

Sávoly Pál

1

Hollandiában, Luxemburgban, Belgiumban
Indiában, Kínában, Mexikóban, Egyiptomban
állnak általa tervezett házak.

Magyar Nemzet 1968
dec. 30

Sávoly Pál

Meghalt 75 éves korában

Magyar Nemzet 1968
dec. 30

Sávoly Pál épitész M.D.K.
UVATERV/

Az ujjáépitett Erzsébet-híd tervezöje , repr.

Munkatársak: Szánthó Pál, Sigrai Tibor, Knébel Jenö,

dr. Petur Lajos, Habinyák Elemér, Loyké Miklós, Kékedy Pál, Darvas Endre, Ulbrich Sándor, Kemény Ádám, Bozó Kis Ákos, Barna Bertalan, Schüler Frigyes, Perneczky Béla, Kozma Károly, Bernhardt Mátyás, Bácskai Endréné, Palágyi Pál, Lehoczky Kálmán, dr. Jánoshegyi Ferenc

Magyar Épitömüvészet 1965/1. 60-66.l.

 M.D.V.

SÁVOLY Pál

Épitett kábelhidat Indiában
Vöegyhidat Mexikóban
Nitható hidat; Tiencsinben
52 hid a régi Szivárban
Forgató óriás-hid Kairóban
Helmann Nilus-hid ./.

Rufty Péter9 Budapest épitői. Az Erzsébet -hid tervezője

Magyar Nemzet 1962, március 25. 6.1.

 M. D. V

SÁVOLY Pál

Baja, Dunatöldvár, Komárom
Duna-tidak

Az első világháború után 27 éves
korában elment Magyarországról
Holland vasutak, luxemburgi és belga
tidéjető vállalatok tervező mérnöke
./.

Magyar Nemzet 1962. márc. 25. 8. l.

-1-

M.D.M

SÁVOLY Pál

Kossuth-díjas

Hídépítő

Br. Petőfi
Szabadság } híd újjáépítése

Lánchíd

Árpád-híd

Újpesti vasuti összekötő-híd

Ruffy Péter9 Budapest épitői. Az Erzsébet -híd tervezői

Magyar Nemzet 1962, március 25. 8.1.

Sávoly Pál M.D.K.

Kossuth-dijas

Az uj Erzsébet-hid tervezője

Nagy István: Hétmillió méter huzalból - hid

Magyar Nemzet 1964. julius 19. 8.1.

M.D.K.

Sávoly Pál, hidépítőmérnök

tervei szerint épülő új Erzsébethid felavatása előtt hosszan ismerteti a szerző a régi hid történetét és tragikus elpusztulását is (1945. jan. 18) és az új hid szerkezeti részleteit.

Gr. Radnai Lóránt: Hidavatás előtt

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp.1964. XIX évf, nov. 6. sz.

2133-2139. old.

7 k.

M.D.K.

Sávoly Pál, hídépítő mérnök

készülő félben lévő munkájáról, az új Erzsébethídról emlékezik meg a lap, a híd „beszabályozásának" kompliált műveletét ismertetve.

Nagy István: Az Erzsébethíd beszabályozása

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp. 1964. XIX évf. aug. 14. sz.

1583. old

MDK

Sávoly, Nándor

rozsnyói festő

1888 a berzeteki ref. templom
ülőpadjait szőnekeit és
rozzatát tifesti

Batta György: A berzeteki ev. ref.
egyház története 850.

Sávely N.

debreceni órásmester

a XIX. sz. első felében.

Sör Veretes 248. l.

Sárvölgy Juliánna

l.

Szabad Művelés

1948. 294. l.

izottságának 1932/33 évi

és-tervezete

évi javadalomról.

ára ..... 500 P.

a .....1.000 "

okról szóló

.....5.700 "

Sávoly Juliana

festő.

Műk. kiáll.

1948-ban.

a magyar képző-

művészek szabad-

szervezetében.

Katalógus

könyvtárunkban

Sávoly Julianna

festő

VIII. József-körút 52

Szül. 1921. Amsterdamban. Érettségizett. Angolul, franciául tud.

MKSz 1947

MDK

Savoly Julianna, festő

Csendélet. Olf.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.kiáll. 1947.márc.15.-ápr.6. Kat.17.l.

Savely Gyula

illusztrácnoka

Magyar Kalon

1892 évfolyam

M.D.K.

Sávoly Dusi

"A Szinházi Élet jelmezpályázata" c. közl.-hez készitett jelmezrajzokat és terveket.

Szinházi Élet. Bp. 1927. január 31-febr. 6. XVII. évf. 5. sz. 88. lap.

M.D.K.

Sávoly Dusi

Az e-héten beérkezett modell-pályázatok közül nyári gyermekruha rajzával első dijat nyert a Sevilla-pályázaton.

Sevilla modell-pályázat c.
Szinházi Élet. Bp. 193o. márc. 23-29. XX. évf. 13. sz. 1o6. lap.

MDK

K. Savely Dezső rajzoló

Andersen: A csúf kis kacsa és más mesék c. könyv rajzát készitette. A könyvet Biró Sandor forg.

ZETI GALÉRIA
afikai Osztálya
OK EGYESÜLETE
VÉSZEK SZÖVETSÉGE

nt és kedves családját

OVICS JENŐ
köszöntő estjükre

edden 17 órakor a
et fsz. előadótermébe.
mra írt könyvét bemutatja
FERENC

s műlapok megtekinthetők.

SÁVOLY Pál epitén

M. Tudóslexikon A-tól Z-ig.
Bp. 1997. 698-699.

Savorgnano

Germanio

XVI

l.

Patakivarep

129 l.

1073

Savorgnano, Germanico

hires hadimernöh

l.

Hadsöst, Kozl

1939.-31. l.

Szekszárdi áll. fögimnázium

IX. 86.

Savorgnano, Germa-
nico

d.

Magg Agria
267. l

SAVORGNANO DEL MONTE D'OSOPPO, Germanico, Cereseto Monferrato őrgrófja /1554-1600./ A kiváló Friuli-i családból amely számos kiváló hadvezért adott. Tizenkét éves korában nagybátyjával Ciprus erődítésénél dolgozott; 1578-ban Flandriába ment, Slusa ostromához, majd Bonn ostromához, körülvéve ezt a várost az ütegek egy sorozatával, sikerült az bevennie. 1595-ben visszatérve hazájába elkészitette a S. Evasio kastély tervét. 1595-ben Magyarországra jött Mantova hercegének kiséretében; jelen volt Esztergom bevételénél és Visegrádénál. 97-ben Bécsben volt a a császár "haditanácsadó és a magyarországi várak főfelügyelője"-vé nevezte ki. Megbizatott Prága erődítésével. Bécsben halt meg.

Maggiorotti, 439.

MDK

Sávvi János, festöm.

az élö szegedi pikturát képviseli.

A Szegedi Fészek Klub reprezentativ kiáll. -a.
II.részé A Szegeden élö müvészek csoportja.
Képzömüvészet.1930.34.sz. 224.l.

Savsy, C. v.

Oltárkép a fehérek
templomában Vácott
1664.

Iml.

MDK.

311. Savoyard gyermekek:

Szines kőrajz.

Magyar Nemzeti Reneszánsz Társaság V. akció.
Bp. 1923. 19. l.

Savoyai Jenő

ellenőrizhetetlen hagyomány szerint
részt vett a Körmendi Kastély tervezésében

Kelényi György: Kastélyok, Zsúrát, villát
1974 Gozvina

115. old.

M. D. K.

SAVOY C. festő

Vác, Felsővárosi plébánia templom főoltárkép (1664.) alatt Krisztus megjelenik sanitványainak

Deresényi-Granasztói: Vác, Bp. 1960.
190. l.

MDK

Sávos Károly

Szabadság-hid

A néemetek által 1945 jan. 17é-én felrobbanó tott hidat 1946 aug. 20-ra ujjáépitette Szécsy Károly és Huszár Győző.
Az épités Sávos Károly vezette.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

124.l.

Sávos Károly /Sávos/

MDK

A vashidak szerelése terén különleges szerelése feladatokat oldott meg.

94.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Sávos K. MDK

mérnök

A közuti hidosztályon dolgozott a II. világhá boruban lerombolt hidak ujjáépitésén.

78.e.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Sax Dezső, elektromos tervező, építész

Szrogh György: Vasarely Múzeum, Budapest. Építész: Kovis János, Molnár Péter (Ipartov).

Elektromos tervező: Sax Dezső

Bútortervek: Geblusek Antal.

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 68-old.

Sax Dezső, építész

Nyírbátor Művelődési Központ és zeneiskola tervpályázat, 1986.

Rangsorolás nélküli megvétel: 11. bírálati sorszámú pályamű.

Szerzői: Bolberitz Henrik, Varga Lea, Andrész Edit, Simon Tamás, Sax Dezső, Wallner Krisztina.

A tervpályázat rajza. – axonometria. [repr.]

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 8-old.

Sax Bernát

Liszt Ferenc mellszobrát és "ugyancsak Liszt arc-domborképét, a természet után alakitva" k szitette el a Rómában dolgozó szobrászmüvész, közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. juli. lo. V. évf. 28. sz. 668. lap.

MDK

Sax, Balthasar

1594. aug. 4. B. Sax "supremus navalium praefectus" komáromi hajóhid építésére 600 frt-ot vett kölcsön...
330.o. 662. adat.

Kapossy János : Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből .III.
(Közzéteszi Bánrévi György)
Müv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 318-330.o.

desmer par François

Jax Ingenieur

Der neu zuerbauen-
den Gudritzer (Te-
mes Kutas?) Kirchen

Eredeti tervrajz
tört egics kegrajz
smyt

fents jelzés

SAXON-SZÁSZ JÁNOS

Új művészet

2003. aug.

35.o.
36.o.

MDK

Sax Zakariás építőmester

Könyvszemle. Nagy Zoltán:Vedres István művészi munkássága /1765-1830/ Művért 1957.VI.évf.4.sz.331.l.

M. D. K.

SAX Zakariás kőművesmester

Szegeden cikkiváltságokért folyamodik Schwörtz Lukács, Keller Lénárd mesterekkel

XVIII. sz. első fele

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Bh. 1960. 77. l.

Sax Sarolta

1926/27 - 1930/31

Ferképzomfoiskèvk

128/l.

SAX JÁNOS, szijgyártómester

Az egri szijgyártók a nyereggyártók és a kereskedők ellen panaszkodtak. A nyergesek jogtalanúl óly munkát is készitenek, melyek nem illetik őket. Artikulusaik tiltják hogy egyikn mesterség a másik munkájába avassa magát. A kérvényt elairta: Sax Lámos, szijgyártómester is.
167.old. 50.jegyz

LÉNÁRT ANDOR: Az egri Céhek és a Magistratus a 18-19.szazad fordulóján 155.old

AzEGri Múzeum Évkönyve, XIII. -1975.-Eger, 1975

SAX JÁNOS, szijgyártómester

A mesterek úgy egyeztek,hogy minden héten csak ketten árúlnak.Sax ezt megszegte,mert soron kivül is árúlt,"Ha nem még az többi mesterektül különös csalfasággal ,szája és szeme járásával az árosokat magához hoditani és el csalni szokta". 167.old. 51.jegyz

LÉNÁRT ANDOR: Az egri céhek és a magisztrátus a 18-19.század fordulóján 155.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, XIII. 1975.-Eger, 1975

Sax János, építőmester

M.D.K.

szegedi működéséről 1742-ből való az első adat, melyben „a város hőz ügyei terén tett szolgálatait" említik. Később a város hivatalos építésze lett... a város árvízvédelmének megszervezésére nagyobb terveket is készített. Nyugdíjba-vonulása után az ifju Vedres István lépett a helyébe.

Nagy Zoltán: Vedres István művészi munkássága (1765-1830) Bp. /~~6.n.~~/ 1956. Tankönyvkiad. Műsz.tud.történeti Könyvtár 6.sz.

(95 o. + XXIV f.)

10-11. old.

MDK

Sax János mérnök XVIII.sz.

Könyvszemle. Nagy Zoltán:Vedres István művészi munkássága /1765-1830/ Művért 1957.VI.évf.4.sz.331.l.

M. D. K.

SAX János kőműves mester

Szeged, védelmi berendezések, gátak hidak 1742

Szeged város hivatalos építésze

A város árvizvédelmére tervek

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Bp. 1960. 78. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Saxsz Bertalan

épitő

lásd

Arch. Ért

1912. 443

Saxinger Róza

1914/15 - 1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

128.C.

WIMMER H. BUDAPEST, III. 913. 9

Saxinger Róza

1919

Ki tud róla?

Párisi Külügyminisztérium Könyvtára III.50

— Külügyi múzeum III.50.

Saxenhofer

toponári könyvkötő

1786.

l.

Magyar Könyvszemle

1927. 108. l.

M.D.K.

Saxa József

festő

A várbeli Országházra 22 számú ház sgrafit-
tóját restaurálta.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 21.

Napló

7 l

Saxa József M.D.K.

A sárvári vár restaurálásn dolgozott

/ Zentsi/ Befejezték a sárvári vár diszterménck restaurálását

Vas Népe 1965. febr. 7.

Saxa József

M.D.K.

Sárvár, a vár falképeinek restaurálása

Munkatárs: Przudrzik J-zsef, Bozó Pál, Laczkó Géza, Lakos Lajos

Rövdi hirek
Müemlékvédelem, 1965/2. 126. l.

. Saxa József, festő MTA

Az Úri u. 31. sz. gótikus, középkori lakóház falfestményeinek egyik restaurálója.

Perecsényi Károly: Képzőművészeti alkalmazás a budapesti műemlék-lakóépületek 1958. évi restaurálásánál 45-50. l.

MŰEMLÉKvédelem, Évk. 1961. 1. sz.

M. D. U.

SAXA József fető

Úri u. 31. sz. középkori lazóház fal-
festésének restaurálása ill. rekonstru-
álása
munkatárs: Bíró Lesa, Illés János.
Döbrentei Gábor

Perebásy Károly, Képzőművészeter
alkalmazása a bpesti műemlek -
lazóépületek restaurálásánál
Műemlékvédelem 1961. 1. sz. 48. l

Saxa József festő M.D.K.

Az 1958. évi sertstarozásker az Úri u. 31. sz

ház középkori vakolat és falfestésének rög-

zitését, restaurálását, ill rekonstruálását

végezte.

Pereházy Károly: Képzőművészetek alkalmazása

a budapesti müemlék-lakóépületek 1958. évi res

taurálásánál

Müemlékvédelem 196. /V/ 1. sz. 48. 1.

Saxa József

restaurátor

öt társával fél esztendőre Sárvárra költözött, hogy megfiatalitsák a 1 vagterem diszeit és egykisebb helység freskóit.

Háre György: A képek gyógyulnak.

SZABAD FÖLD. 1964. jun. 26.

MICHAEL SAXO, példázó /Szabó/

Említve: .-9.-1673. Adókivetés. "Platea Pénzverő /75"
62.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőhaz alkalmazottairól /1660-1688/

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962.
Akad.Kiadó, Budapest. 1962

SAXLEHNER MIHÁLY, posztósmester

Az inasok felszabadulási könyvében szerepel 1708 ban Müllner János mesternél felszabadult és a céhira tokban először 1745-ben mesterként feltünő Saxlehner Mihaly nevével. 152.old

DÁVIDHÁZY ISTVÁN: A soproni posztósok legénycéhének társpohara 150.old

Soproni Szemle, Helytört.folyóirat, XXX. 2.sz. Sopron, 1976

SAXA JÓZSEF, festő restaurator

A sarvari var kapufeletti toronyszobajanak Dorfmeister freskójanak restauralasat Przudzik József, Czumpf Imre, Lahos Lajos, Saxa JózsefBozó Pál és Laczkó Gyula festőművész restauratorok végezték. 78.old

G.HARKACH ERZSÉBET: A sárvári vár sorsa napjainkban 75.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 1968. 1.szám. Szombathely

Saxa József

a bpesti volt kármelita refektórium
falfestményeit restaurálta.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő
László stb.: Magyar Műemlékvédelem, I
(1949-1959) Budapest, 1960. 167 l.

Saxa József, [restaurátor festő?] MDK

A Nádasdy család sárvári rezidenciája restaurálásának, a falfestmények felújításának egyik mívese.

Gerencsér Miklós: Restaurátorok a sárvári szaférnekben 6

NÉPSZABADSÁG 1965. márc. 4

MDK

Sax Zakariás mérnök

A Ferencvárosi gát épitásénél ellenőr
a "Stedl" melletti zsilipnél ellenőr Kundt Ignác kő-
művessel.
épitő: Zitterbarth Mátyás

Tóth Andrásné Polonyi Nóra: Müszaki munkálatok Pest városában a XVIII. században
Tanulmányok Budapest multjából XIV. Bp. 1961. 260.l.

SAX, Zacharias von, építési igazgató

Z. von S., Direktor der oberiten Baudirektion-
ná nevezte ki a király, Heppe utódjává, ok-
tóberben. (1809, 821l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Say Ferenc

nyug. kir. mérnök, épitész és városi bozottsági tag 65 éves korába 1885. ben meghalt eftékesfehérvárt.

Vas Ugy 1885. 827 l

Say Ferenc

építész

1905/6. Shakespeare-ival.

L a k á s b é r l e t i

Egyrészről Saláth Ferer

Say Ferenc

székesfehérvári épületén

1906-ban tervezte a

székesfehérvári kincstári

város postaépületét,

mely 1924-ben a város

tulajdonából vétel útján

a kincstári tulajdonába

ment át

Bierbrosta

71. l.

a ráma maradt, ott megvárná a kép-

mi néhány perc kérdése és onnan

nó átvehetné a Dr. úrnak járó díjat

legyenszives hugomat telefonon

hazaküldésének idejét és azt is

lgának, aki a képet hazaviszi.

r. úr, ha a képről való végleges

t levélben közölné és azt is megírná,

tól a megbeszélt attestet megkapni.

viszontlássam.

szönve, maradtam

kiváló tisztelettel:

Say Ferenc ifj.
építész
tervezte a mohai Ágnes
forrás pavillonját
Kel 1885
I. k. 1. f. 52. l.

MDK

Say, épitész

A soproni postapalota tervpályázatán. Vállalk. Közl.

1909. okt. 13. 5.l.

M.D.K.

Say Ferenc, széresfehérvári épitész

dolgozta ki Balatonfüred fejlesztési tervét, melynek keretében a szt. Benedek rendi főapát nagyszabásu fürdőházat és gőgszállót épittet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

szept. 18. sz. 14. old.

M.D.K.

Say Ferenc, (székesfehérvári)

építész

nyert megbízást a székes-
fehérvári városház átalakí-
tási terveinek és költség-
vetésének elkészítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.
máj. 16. sz. 4. old.

Say Ferenc, szérés fehérvári építés

M.D.K.

tervezi és bivitelezi a pannonhalmi Szt. Benedekrendi főapátság Balatonfüreden tervbevett szálloda-építhezéseit

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXIV.évf.

febr. 12. sz. 10. old.

M.D.K.

Say Ferenc

(szekesfehérvári) építés

ajánlatát fogadták el a Székesfehérváron építendő csapatkórház terveinek és költségvetésének elkészítésére

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.

ápr. 9. sz. 2. old.

MDK

Say Ferenc épitész, Székesfehérvár

Vállalkozók Közlönye. 1908. jan. 29. 7. l.

Kaszinó épités Székesfehérvárott.

M. D. U

SAY Ferenc építőmester

Székesfehérvár

Nagyláteny r. k. plébánia templom

új tornyaisak (1894.)

udapest müemlékei II. bp. 1962. 654. l.

M.D.K.

Say Ferenc, (nékesfehér vári) építész

nyerte el a nékesfehér-vári katonai csapatkórház építését 101.000 frt. vállalati összeggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII. évf.
szept. 29. sz. 2. old.

M.D.K.

Say Ferenc, nékesfehérvári építész

tervei szerint épült fel a nékesfehérvári pósta- és távirda épület.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

dec. 7. sz. 7. old.

Say

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XI.9.

Say Géza

Tavaszi Szalon kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Pesti Napló 1931.VI.21.

Say Géza

Tavaszi kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Ujság 1931.VI.21.

Say Géza

Tavaszi Szalon - Nemzeti Szalonban - képével szerepelt /értékes tájrészletek/

Pesti Hirlap 1931,VI.21.

Say Géza

Nemzeti Szalonban - Tavaszi Szalon kiállításon képével szerepelt.

Budapesti Hirlap 1931.VI.21.

Say Géza

festőművész.

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Az első nagybányaiak nyomdokában jár.

Magyarország 1931.III.8.

Say Géza

festőművész

Hetvenedik csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság 1931.III.10.

Say Géza

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Elsősorban tájképfestő, még pedig az impresszionizmus eszközeivel, a közvetlen természetábrázolás mé-ha kicsit obligát utjain. Széles ecsetkezeléssel félvetett tájképei s egy szines csendélete azonban fölényes mesterségbeli készséggel biztos sikerre számitanak.

Magyar Hirlap 1931.III.8.

Say Géza

festőművész

Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban - képével vesz részt

Impresszionista,de nem a multbeli,hanem a mostani értelemben.Festményei kicsit komorak,sötét tónusuak,kivéve több tájképét./Jegenyék a Balaton mellett,Völgykatlan,Falu,Út a hegyen./melyek derültek,viditóan hatnak.Régi,gyakorlott tájképfestő és portreista,aki a pillanatnyi hatás alatt áll.Tervei éppen ezért nem nagyok,monumentálisak,hanem egyszerüek,tiszták és hangulatosak.

Magyarság 1931.III.8.

Say Géza

festőművész

Nemzeti Szalon kiállitása- képével szerepel -
Balatoni és miskolci képei nagyon szépek. Áhitattal
merül el a természet mélységeinek tanulmányozásában.

Az Est 1931.III.8.

MDK

Say Géza

Arács verőfényben, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Jay Géza
festőművész

Kéve művészcsoport kiállítása – nemzeti szalonban – szélés foltokba fogott, talapjátékot markánsan hangoztató dombos tájaival szepel.

Pesti Napló
1929 11.10

Say Géza
Istömövén

Kéve biáttitása – nemzeti szalmban –
tisztelemre múltóak bérei. –

Az Est

1929 11. 10

Jay Géza
testőrnűvész

Kéve művészcsoport bizottása – nemzeti Szalon-ban – tájképei közvetlenek és bellemesek. –

nemzeti újság
1929 II 10

Jay Géza
Istőmnivér

Kéve kiállítása - nemzeti tartalmban-
ragyogó tájaival szerepel.

Magyarság
1929 11.10

Say Géza
festőművész

Kéve Művészegyesület kiállítása - nemzeti szalonban - képével szerepel. - Még a naturalizmus s a tőle való eltávolodás körök ingadozik. Bátor számérzéke biztosan meg fogja találni a neki megfelelő utat. -

Budapesti Hirlap
1929 II 10.

Say Sára

festőművész

KÚVE Művészegyesület kiállításán - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1920.II.5.

Say Géza dr

festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Ujság
1939.II.5.

Say Séra dr.

Festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1[illegible].11.5.

Say Sása

festőművész

KÉVE-művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Talentumos, gondolat gondolat pöktwaje.

Esti Kurir
1929.II.10.

Say Géza

festőművész

KÉVE-művészegyesület kiállításán - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.- Igen figyelemreméltó tájképeket állított ki.

Nagyenyed
1919.II.10.

Say Géza

Nemzeti Szalon csendéletkiállításán szerepelt.

Esti Kurir 932. II. 21.

Say Géza

festőművész

Nemzeti Szalon 70.ik csoportkiállitása - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.III.6.

Say Géza

festőművész

Nemzeti Szalon 70.csoportkiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.III.10.

Say Géza

Nemzeti Szalon első magyar reprezentatív csendélet kiállításain képeivel szerepelt.

NU-932.II.21.

[illegible]

Say Géza

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án.

B.K.932.IV.3.

ESTO VOS

Say Géza

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

N.U.932.IV.8.

Say Géza

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

Újság 1936. XI. 28.

Say Géza

csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti

Szalonban.

Kj. dr 1936. II. 29.

Say Géza

Csoportkiállításon szerepel a Nemzeti Szalonban.

Új dr. 1936. XI. 22.

Say Géza

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

NM 1936. V. 29.

Say Géza

festőművész

Barcelonai világkiállitás képzőművészeti kiállitása- - a kiállitási palotában - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Say Géza (1892-)

Arács verőfényben.
Olj f. Sign.1929.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Say Géza

Szerepelt a Műsarnok téli tárlatán.

PH 1932. XII. 17.

Say Géza

Mücsarnok téli tárlatán bala-
toni hangulata szerepelt.

M.929.XII.22.

Say Géza

Művével szerepelt a Nemzeti Szalónban a Balatoni Társaság negyedik képzőm.kiáll.-án.

Az Est, 930.IX.21.

Say Géza

Műcsarnok téli tárlatán "Arad verőfényben" c. képe szerepelt.

PH. 929. XII. 24.

Say Géza

Részt vesz a Balatoni Társaság Nemzeti Szalon
ban rendezett kiállitásán

U.930.IX.21.

Say Géza

szerepelt a diósgyőri téli tárlaton.

MO 1932. XII. 18.

Say Géza

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

BH 1932. XII. 18.

Say Géza

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

Est 1936. XI. 28.

Say Géza

csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

M. 1936. XI. 22.

dr Say Géza

festőművész

téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Jó képmása., Reviczky Aliceról.

Pesti Hirlap
1934.I-14.

Say

Festőművész

Téli Tárlat – Műcsarnokban – képével szerepel.
Dekorativ szinfoltokban értelmezi a portrét.

Magyarság
1934.I.14.

Say Géza

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Megkülönböztetett figyelmet érdemlő kollekciója éppen legjobbxdarabjaival - a nagybányai hagyományok megkötöttségéből, a részletező természetábrázolásból való fokozatos felszabadulást, az önmagára talált művész ittasult örömét hirdetik. Legujabb vásznain friss harmoniákba csendülnek a kivilágosodott, tüzes szinek, az anyag zavaró sulyossága eltünik s a tisztán képi-hatás szuggesztivitása mind határozottabban érvényesül. Erőteljes tájai, figurálisai s nehány megkapó csendélete művész kvalitásának legjavát adják.

Pesti Napló 1931. III. 8.

MDK

Say Géza dr.

Balaton, of.

Virágok, of.

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll.keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. 7.l.

MDK

Say Géza dr.

Plenair, of.

Műcsarnok 1932/33 téli kiáll. keretében a KÉVE jub. kiáll. Kat. 7.l.

MDK

Say Géza dr.

Horgászók, of.

Műcsarnok 1932/33 téli kiáll. keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. 6.l.

MDK

Say Géza dr.

Szablya Frischauf F. festőművész-tanár jub. Magyar Iparművészet 1933. 12o.1.

MDK

Say Géza dr.

ügyvezetőségi tag

A "Kéve" Művészegyesület tisztikara és tagjai. Kéve XX. kiáll. 1929.

MDK

Say Géza dr.

A Szinyei Merse Pál Társaság tagjai 1940.

MDK

dr. Say Géza festőm.

A Fejér vm.i és Szfv.i Muz. igazg. jel. 1933.évről.
Székesfehérvári Szemle, 1934, 3-4.sz.

loo l.

Say Géza

Mnóvel nerepel a Mnesarnok
Téli Táslatán.

P. H. 929. XII. 24.

Say Géza

Művével részt vett a
Műcsarnok 75 éves jubi-
leumi kiállításán.

V. H. 936. V. 3

Say Géza

Alkotásával szerepel a Nemzeti Szalon kiállításán.

M.O.936.XI.29.

Say Géza

Alkotásával szerepel a Nemzeti Szalon gyűjteményes kiállításán.

P.N.936.XI.28.

Say Géza

Müve nevepel a Nemzeti
Szalonban rendezett
Sportmüvészeti Kiállításon.

P. H. 934. v. 20.

Sáry Géza

Szerepelt az V. balatoni kiállításon

NM 1933 V.9

Say Géza

Szerepelt az V. balatoni kiállításon.

PH. 1933. V. 7.

MDK

Say Géza, festőm.

Kopár dombokon. Repr.

? ? Kat.

szövarch 20.- 14.la

Say Géza.

A "Kéve" müvészegyesület tagjai a fiatal müvész
gárdából 1929-körül.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek története

Say Géza.

Kiállitotta müveit a Nemzeti Szalon 1931-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Say Géza.

A Nemzeti Szalon ban kiállitották müveit 1936.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Say Géza

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

Say Géza MDK

Sárga szoba, olf.

Nemzeti Szalon 1921. junius
Tavaszi tárlat

Say Géza MDK

Vérmező, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

MDK

Say Géza f.

Tyv. kiáll. Műcs. 1925. máj. 37.l.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM — NÉPRAJZI MÚZEUM
ETHNOLÓGIAI ADATTÁR
Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40
Telefon: 331-142

MDK

Say Géza

Sárréti füzek, ofl

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 31. l.

MDK

Say Géza

Patience, of.

Tav. kiáll. Mucs. 1925. máj. 31. l.

SAY GÉZA

Az Irodalmi és Művészeti Tanács kinevezett és hivatalos tagja.

Képzőművészet. 1934. 187. oldal

SAY GÉZA

A vidéki képzőművészeti propaganda irányitásával megbizva.

Képzőművészet, 1934. 18 7.oldal

MDK

Say Géza
műve:

Jegenyék a Balaton partján.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 31.1.

M.D.K.

Say Géza

A Műcsarnokban kiállitott 443 kép és szobormü között szerepel müve a tavaszi nagy tárlaton.

Képek, szobrok - festők, szobrászok. c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Say Géza, festöm.

az ujabb generáció kitünö képviselöje.

Moross Mihály:...magyar festök csendélet kiállitása.
Képzömüvészet.1932. 48.sz. 68.1.

Say Géza MDK

Sárréti füzek, olf.

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

Patience, olf.

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Say Géza

Képzőművészet 1928. 8-9. sz. 84.l.

Say Géza MDK

HBalaton, olf.
Tihany, olf.
Csopkai dombok, olf.

Balatoni Társaság V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1933. május hó

Say Géza MDK

festő

Képzőművészet 1928. 83-84.o.

MDK

Say Géza

Képzőművészet, 1932. VI. 48.sz. 68.l.

MDK

Say Géza

Nyári napsütés, of.

Kertrészlet, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
15.1.

MEK

dr. Say Géza

A nemzetvédelmi kereszttel...

Magyar Iparmüvészet, 1941. 12.sz. 149. o.

MDK

Say Géza dr. min.osztálytanácsos

A székesfehérvári képtár tb. igazgató ére a képtár ügyének állandó napirenden tartásával, létesitése előkészitésével vett részt abban a közös munkában, melynek eredményeként 1937.jun.19.-én a kultuszminiszter a képtár megnyitásával átadhatta azt a nyilvánosságnak.

Marosi Arnold: A muzeum kibövitése és átrendezése.

Székesfehérvári Szemle, 1937. 3-4.sz. 33-36.lap. Képekkel.

MDK

Say Géza dr.

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.
S.l.

NDK

MDK

Say Géza dr.

Burgonyaszedők, of.

Város vége, of.

Virágok a balkonon, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Völgykatlan, of.

Országut, of.

Falusi utca, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Horgászók, of.

Ut a hegyen át, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

MDK

Say Géza dr.

S. F. épitész arcképe, of.

Őszi rózsák, of.

Rőzsehordók, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Haragos Balaton, of.

Jegenyék a Balaton mellett, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

MDK

Say Géza dr.

Ut a Balatonhoz, of.

Feleségem, of.

Lajos, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Reggel a Balatonon, of.

Vizhordó fiu, of.

Ködoszlás a Balatonon, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Falu, of.

Régi óra, of.

Tihany, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Virágok, of.

Erdő, of.

Velencei tópart, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

Say Géza MDK

Fehérvári parasztmenyecske, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Say Géza MDK

Firenzei részlet, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Say Géza MDK

Lombok, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

Napnyugta a Velencei tavon, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

S.H. épitész arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

Fehérvári tornyok, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

A veneziai kikötőből, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Say Géza MDK

Zalai öreg paraszt, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Say Géza MDK

Ősz felé, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

Napsütött országut, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Say Géza

Csendes ut, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Say Géza dr.

Say Géza dr.: A művészi sportdijak.

MDK

Say Géza

Say G.: Balatoni "Művésztelep". Szépművészet 1941. 166-167.l.

Say Géza

MDK

Reggel a Balaton partján, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

A tihanyi öböl, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Say Géza MDK

Arács verőfényben, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Say Géza MDK

A Bakony tövében, olf.

Mücsarnok 1929/30 téli kiállitás

Say Géza MDK

Ősz felé, repr.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Say Géza dr.

Patak mellett, of.

Hegyi utm of.

Balatoni reggel, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Déli pihenő, of.

Őszi táj, of.

Kettős arckép, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr.

Domboldal, of.

Zongoránál, of.

Falu a Bakony alján, of.

N. Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

MDK

Say Géza dr. festőművész

1929-ben a "KÉVE" Művészegyesület ügyvezető-
ségi tagja.

Nemzeti Szalon.Kéve. XX.kiáll. 1929. 3.l.

Say Géza MDK

Székesfehérvári Karmelita templom, olf.

Mücsarnok 1922. Jubileumi kiállitás

MDK

Say Géza

A régi hajlék, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 16.l.

MDK

Say Géza

Ősz felé, repr.

KMT. 1928. tav. kiáll. kat.

Say Géza

MDK

Kertrészlet, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Say Géza MDK

Varrásközben, olf.

Műcsarnok 1921. tavaszi kiállitás

MDK

Say Géza

Falu a Bakony tövében, olajf.
Virágcsendélet, olajf.

Magyar képzőművészek szegedi reprezentativ
kiáll.1930.Munkácsy-Cen./Kat. 26.1.

Say Géza

A „Kéve" csoport tagjaként a Rücsamol 1927-es tavasi tárlatán szerepelt.

?. 1927. ápr. 1.

Say Géza.

a Miskolci Művészek Társaságának első kiállításán képei szerepeltek.

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 6.

Say Géza.

a Iskola Művének Társaságának tagja lett

Budapesti Hírlap, 1924. Okt. 28.

MDK

Say Géza

Fehérvári parasztmenyecske, of.

M. táj- és életképfill. 19-2o. sz.

Wien. 1927. jan.

MDK

Say Géza

Zalai öreg paraszt, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

Say Géza

Tájképe szerepel a Műcsarnok de-
vaki kiállításán.

az Est, 1926. V. 16.

Say Géza

A. Mücsarnok 1927-es tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Say Géza dr

Kiállít

N. U. 932. XII. 20.

rdő i v

ok művészetéről: . . . . . .

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Say

Kiallut

M. 93.2 XII. 18.

Say Géza MDK

A fehérvári sikság, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállítás

M.D.K.

Say Géza

"Vérmező" c. művének repr.-ját bemutatja a lap a ~~Nemzeti~~ Nemzeti Szalon kiállitásáról.

Márkus László: "Komoly fiatalság." c.
Szinházi Élet. Bp. 1935. ápr. 28.- május 4.
XXV. évf. 18. sz. 66. lap.

Say Géza MDK

Patience

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Say Géza MDK

Sárréti füzek

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Say Géza

MDK

Firenzei utcarészlet

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Say Géza, festöm.

Varrásközben. olf.

Kertrészlet. "

Mücs.-OMTE 1921. Tavaszi kiáll. Kat.2c.1.

MDK

Say Géza

1.
Velencei Biennale, 1932. 301.1.

'I FESTŐ, XVIII. század
n. *Mária.* — *Keresztelő Szent János*
(Közös keretben.)
era, egyenkint 48×38 cm.
Az esztergomi hercegprímási képtár.
yar Korona, III., 1879., 19. szám. —
zlaghy II., 37. szám.

PEK

Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
aboux, 287—288. szám. (Ismeretlen.)

'I, MARCO (velencei festő, műk. 1460—
) ISKOLÁJA

pera, 43×34·5 cm.
nelli gyüjteményből.
Az esztergomi érseki képtár leírása. Új
gyar Sion, XVI., 1885., 674. l. —
szlaghy II., 54. szám. (Ismeretlen.) —
pold—Homor 97. l. — Gerevich PA,
3. l. (Basaiti köre.) — Berti Toesca, 956—
7. l. (Gyenge Liberale da Verona.)

ANO, GIACOMO (velencei festő, 1516
rül—1592) KÖVETŐI
cisio
, olaj, 366×269 cm.
esztergomi érseki képtár leírása. Új

Say Géza dr

l

Magy Ipam

1942. 29 l.

u Elnök Ur!

s Uram!

betegségem okozta mulasztást
mnak, Kiss Józsefnek vajda-
etéseért hálás köszönettel a-
ebb tisztelettel hozom becses
t fiam a mult év december
t sorozáson a katonai szol-
ősíttetvén, mint népfelkelő

Say Géza

l –

Magy. Iparm

1938. 329 l.

Művészet. 1937. 5. sz. 15. l. Virág-

Say Géza : Falu a Bakony alján

M.D.K.

Say Géza /1892-

700. Arács verőfényben. 94.5x80.5 Olajf. vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 49. l.

MDK

Dr. Say Géza, festö

387. Vérmezö. Olf.

Bp.Mücs. -OMKT.Nemz.Képzömüv.Kiáll.1934.ápr.29.-jun.
Kat. 17.1. 17.

MDK

Say Géza dr. festőművész

1929-ben a "KÉVE" Művészegyesület művésztagja.

Nemzeti Szalon, Kéve XX.kiall. 1929. 4.l.

MDK

Say Géza dr.

Burgonyaszedők, of.

Vitorlázók a Balatonon, of.

Mücsarnok 1932/33 téli kiáll. keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. 8.l.

MDK

Say Géza dr.

Őszi rózsák, of.

Csendélet, of.

Műcsarnok 1932/33 téli kiáll. keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. 8.l.

MDK

Say Géza dr.

Feleségem, of.

Vörös rózsák, of.

Mücsarnok 1932/33 téli kiáll. keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. 8.1.

Say Géza

Tavasz Szalon - Nemzeti Szalonban állitott ki
tehetséges, a modern, haladó szellemö ifjuságot képvisel

Esti Kurir 1931, VI. 24.

Say Géza festőművész

Vigaszkiállitás - Nemzeti Szalonban képével szerepel

Est 1931 VI.21.

Say Géza
pestő

Rézt vez a Rómátjárt művészek kiállításán a Nemzeti szalonban.

Est, 1935. IV. 21.

3/a

Say Géza

Kiállít a Nemzeti Szalon csoport-
kiállításán.

Pesti Hírlap. 1935. IV. 21.

Say Géza
festő

Részt vez a Nemzeti Szalon huszvéti csoportkiállításán.

Nemzeti Ujság 1935. IV. 21.

Say Géza
festő

Részlet a Nemzeti Szalonban
nyíló fiatalok húsvéti kiállításán

M. o. 1935. IV. 19.

Say Géza

Kiállít a Nemzeti Szalonban rendezett nyolc festő és nyolc kabrák tárlatán; említve Kettős arcképe.

Magyarság 1935. IV. 21.

Say Gerâ

Hoskainji dy

1921

Ohio V 300

Say Gerá

szül. Székesfehérvaron

1892 jun. 16. Rk.

1914/15. I. - harmadéves mű-

vesznör - Zemplégi T.

Szerszámok a Balacskai Kelta
pénzverő-műhelyből VI. 137

Say Gerá

U. 4002

Miz. Kdl. Estesitö VI. 257.

Say Géza

szül. Székesfehérvárt 1892
jun. 16. Rk. fogim. érettsz.
1912/13. I. elsőosztálybeli mű-
vésznőv. – Zempléni T., Bosnay J.
1912/13. II. – elsőosztbeli u. o.
1913/14. I. másodosztbeli
u. o. – Bory J.
1913/14. II. – „ „ „

Say Géza dr

festő

Műcs. kiáll. 1921 tól
Pipics 119.l.

MDK

Say Géza

Fehérvári városháztér, olaj

Interieur, olaj

N.Szal. és Bicskei Műv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 9 l.

MDK

Say Géza

Görömbölyi völgy, olaj
Város vége, olaj
Napnyugta a velencei tavon, olaj
Távoli tornyok, olaj
Szétoszló reggeli ködök, "
Kopár dombokon, olaj

Kéve XX. kiáll. N.Szal. 1929. febr.

23-24 1.

MDK

Say Géza dr. festőmüv. ügyvez.tag

Kévo XX. kiáll. N. Szal. 1929. febr.
1.

MDK

Say Géza

Virágok, olaj
Erdő, "
Cserjés a hegytetőn, olaj
Őszi szinek, olaj
Falusi utca, "
Messze ut a hegyek között, olaj

Kéve XX. kiáll. N.Szal. 1929. febr.
23-24 1.

Say Géza
Szürke fenyő, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov.
30 l.

MNK

Say Géza
A Bakony tövében

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 25 l.

MDK

Say Géza

Arács verőfényben

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 25 l.

MDK

Say Géza
A tihanyi öböl

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 24 l.

MDK

Say Géza

Falu a Bakony alján, olaj
Kolzska-völgy, olaj
Zalai tájkép, "
Balatoni reggel, "
Balaton, "

8 festő - 8 szobrász kiáll. N. Szal. 1936.
nov. 15 1.

MDK

dr. Say Géza festőmüv.

művésztag

Kövé XX. kiáll. M.Szal. 1929. febr.

4 l.

Say Géza

Patience

O.M.K.T. 1925. május. 31 1.

Say Géza
Sárréti füzek

O.M.K.T. 1925. május. 31 l.

Say Géza
Paraszt ember, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov. 22 l.
1.

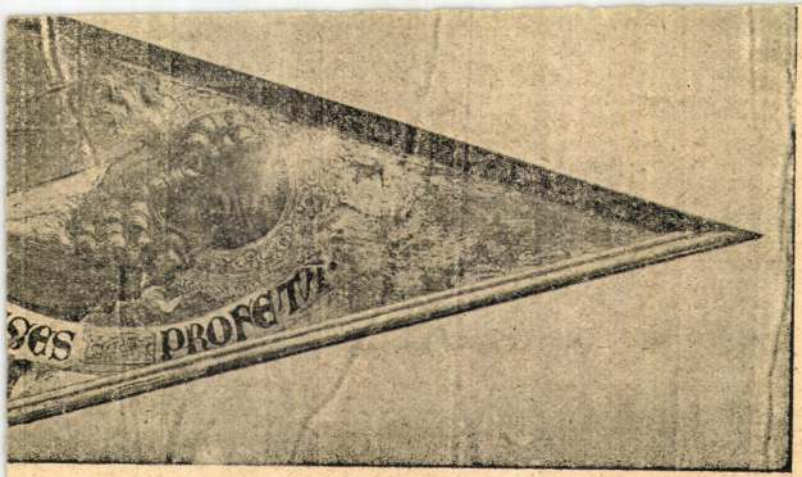
PROFICIT

Say Géza dr
Szinyei Társaság meghivott tagja
Szinyei Társaság VII.kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

MDK

Say Géza, festö

is élénk szinü képekkel szerepel.
A Tanya.
A kékruhás lány.

r.s.i.: A XXXXXX Nemzeti Szalon kiállitása. /8 festö
és 8 szobrász./ - Uj Magyarság. 1935.ápr. 21. 24.1

Say Géza, festö MDK

Füzfatanulmány. Olf.
Városvégi házak. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 36.1.

MDK

Say Géza, festö

Fehérvári utcarészlet. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat.45.1.

MDK

Say Géza, festö

Tanya	of.
Tanulmányfej	"
Virágcsendélet	"
Vérmezö	"
Kékruhás leány	"
Feketeruhás nö	"
Kettös arckép	"

Nemzeti Szalon,Müv. Egyesület. 1935.ápr.2o.-máj 5.-
8 festö és 8 szobrász kiáll. Kat.

MDK

Say Géza

A képzőművészek és a N.Stadion. Esti Kurir, 1937. nov. 28.

MDK

Say Géza, festö

Parasztmenyecske. Olf.

Tavaszi Tárlat.1923.ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 29.1.

Say Géza MDK

Jegenyék a Balaton partján

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

MDK

Say Géza Dr., festö

Öszi táj.

Az Ernst-Muz.kiállitásai. CXLVII. Munkácsy-Céh VI. sors.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934. május. Kat.15.1.

MDK

Say Géza, festö

Sárréti füzek.
Patience.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll.é/s Gyüjt.kiáll.1925 máj.-jun.
Kat. 81.1.

MDK

Say Géza, festö

192. Jegemyék a Balaton partján.
193. Ut a Balatonhoz.
194. Tihany. Olf.

Nemzeti Szalon. - A Balatoni Táre. IV. Kiáll. Bp.1933 szept. Kat.

MDK

Say Géza

Firenzei utcarészlet

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

33. l.

MDK

Say Géza

Fehérvári siksag, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 12. 1.

Say Géza MDK

Reviczky Alice, olf.

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

Say Géza

MDK

Velencei tavi részlet, olf.

Műcsarnok 1927. tavaszi kiállitás

Say Géza

Arács verőfényben, olf.

Műcsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállítás

Say Géza

MDK

Csendélet

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Say Géza MDK

Feleségem

Vörös rózsák

Burgonyaszedők

Vitorlázók a Balatonon

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Say Géza MDK

Balaton, olf.

Virágok, olf.

Plenair,

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Say Géza

Horgászók, olf.

Műcsarnok 1932/33. téli kiállítás

Say Géza MDK

Vérmező, olf.

Mücsarnok 1934. Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Say Géza

Kiákít

Mo. 1931. III. 8.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Július

Say Géza
festő

Életrajz

Lánd
z
Schne Juh Fejérvm
341. l.

III

773 (3609).
817 (44).

604.

1905.

ek

Közül az egyik
ett és kezeiben pálmát tart,
van
nyil, jobb kezével meg-

30:140
578 sz. leirattal 50 K-án.

289

Say Géza

festő

U. 4002

Magyarság

1925. márc. 31 -

(y.s.: A székesfehérvári művészeti kiállítás bezárult.)

Bory Jenő és fenti koll. kiállítása volt.

Közel 50 kép volt kiállítva Olaszországban volt tanulmányúton. Harkányi díjat nyert a Műcsarnokban.

Say Géza MDK

Jegenyék a Balaton partján

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Say Géza festőművész

Balatoni és Miskolc környéki tájképeivel szerepel a kiáll.-on. Legérettebb termése egy szinben érdekesen komponált virágcsendélet.

Cikk: A Nemzeti Szalon 70. csoportkiállitása.

Képzőművészet, 1931. 95.l.

MDK

Say Géza, festö

Völgykatlan. Olf.
Firenzei részlet. "
Férfi arckép.
Falu a Bakony alján. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat.1931.junius. Kat.

MDK

Say Géza, festőm.

egy jó képpel szerepel a tárlaton.

V.Kéve.- Tavaszi Tárlat.
Képzőművészet. ? I évf. 1.sz.lo.l.

Say Géza

MDK

Fehérvári utcarészlet, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Say Géza

MDK

Öregasszony, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Say Géza MDK

Füzfatanulmány, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Say Géza MDK

Városvégi házak, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Say Géza MDK

Paraszt ember, olf.

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Say Géza

Parasztmenyecske, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Say Géza MDK

Szürke fenyő, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Say Géza

Virágok az erkélyen.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV. A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat.16.1.

MDK

Say Géza

Virágok az ablakban. Olajf.
Tulipánok. "

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Márc.

MDK

Say Géza

A székesfehérvári kis művészkolónianak tagja Say Géza kiállitó művész.

-y.-r.:Művésztelepet Székesfehérvárra.

Uj Nemzedék 1923.okt.20. 6.l.

Say Géza MDK

festő

Februárban megkezdik az ásatásokat a Székesfehérvár árpádkori emlékei után.
Magyarság 1936. febr. 2.

T. 2217.

ka , ki diszmagyart visel, jobbról
országgyülés tagjai lelkesedésben

dnete am Wiener Reichstage.
widenskim Risskim-Snému.
ég a bécsi ország-gyüléshez.
arese alla Camera del Regno a Vienna.

lo. 38.

vk. 23.9: 16.6 cm.

(10).

Say Géza

életrajz

vrod.

Csókássy 130. l.

Horváth Henrik

Horváth Tibor

Höllrigl A. József

Hunyadi József

Huszár Lajos

Jajczay János

Jajczay Jánosné

Kalmár János

Kampis Antal

Kapossy János

Kelemenné Berkovits Ilona

Kopp Jenő

László Gyula

Mihalik Sándor

Nagy Zoltán

Say Géza

7 olaj-

Nemzeti Szalon

~~8~~ 8 fest., 8 rajz

Kiáll. Kat.

1935. ápr. 20 - máj. 5.

Say Géza

1912/13, 1913/14, 1914/15-T.

Ferképzomfoiskévk

1 hajat

48. Ereklyemuz.

liszmagyarban van ábrázolva.)

(~~Haját~~ Előre fésült 1. bajuszt és leberet-
nek gallérja lehajtott, nyakkendője rojtos,
Feliráta a talapzaton két sorban: KOSSUTH

cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95.)
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

74

1371

Say Géza

Arács verőfényben

olaff.

Tm. Bp. 1932.

Vállvédő bronzból, spirális V. 184.

Say Géza

1920. dec.

kiáll. Nemzeti szalonban

Nyári napsütés, olaj. 14 000.—

Kertrészlet, olaj. 14 000.—

1921. jun. u. o.

Sárga szoba, olaj. 14 000.—

Frankfurt a/M. IV. 93

Say Géza

Nincsarnok. Székesfehérvár

1921. tav. kiáll. 391, 397.

1921. őszi kiáll. 305

1922. jub. kiáll. 96, 527

1922. őszi kiáll 291, 424

1923. tav. kiáll 388, 496, 503

1925. tav. kiáll. 469 | 667
473

1926. angol-magy. Budapest
kiáll 129, 461.

1926. téli kiáll. 123, 326

1927. tav. kiáll. 380, 393, 403, 409

1927. magyar taj. 679, 640.

1928 tav. kiáll 278, 282, 288

Kevé, Aradi u. 59

H i v a t a

a bélyeg utján közvetlenül f

felett.

1. A bélyegköteles irat tárg

2. A kiállitó neve, lakása:

3. Hatóság, melynél benyujta

4. Mino intézkedés történt a

Say Géza

festő

a Miskolczi Művészek

társaságának

alapító rendes tagja

ennek 1928. első kiállítása

több műve:

Szemtelen n. X. 220.

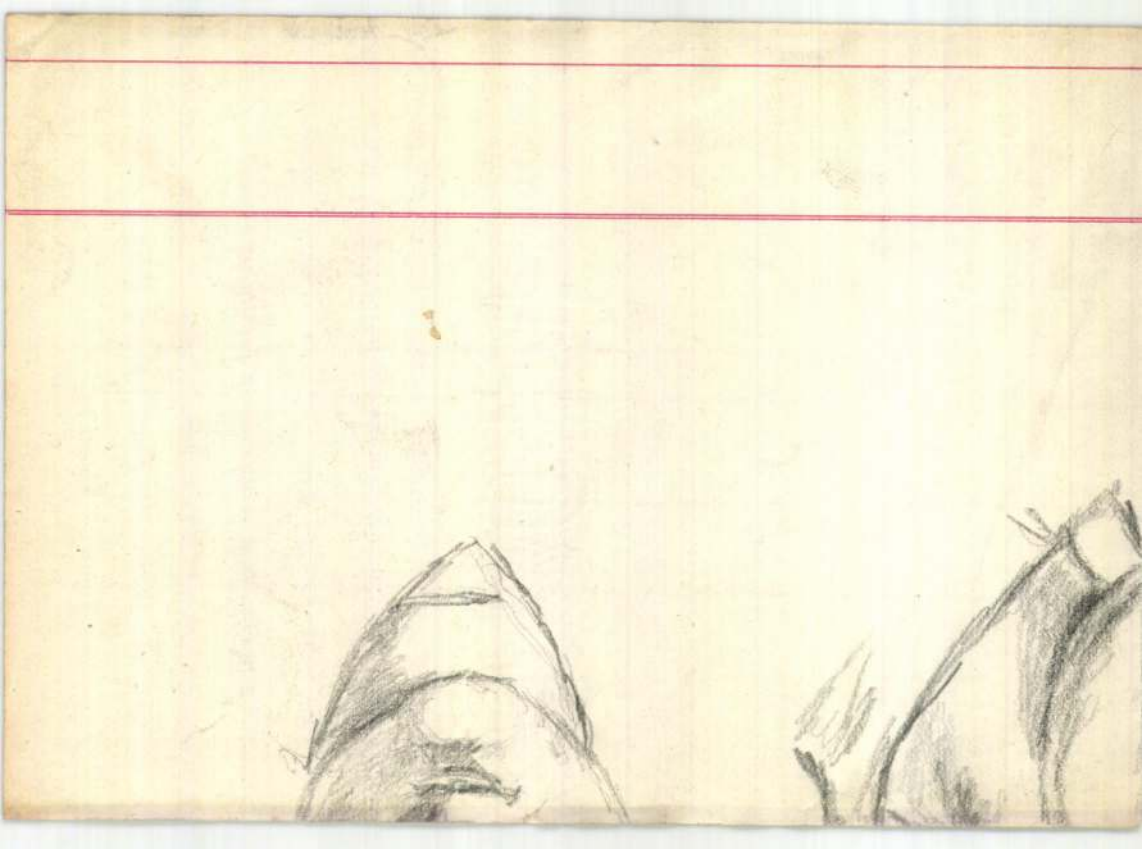

Say Géza dr.

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 500, 502
1931. 312
1929. 103, 115

1412 Magyarországi festő a

Madonna a

Az ülve ábrázolt M
fordulva látható. Bal
és jobb kezével a rózsa ut
A nyilt koronát visel; M
takarja, kerek arany csat
testére kendőt ~~el van körül~~
~~díszt visel~~. Fejőket dicsfén
tűnik föl.

~~Tempera~~, fára, m
~~Vetetett~~

~~1412~~

~~Vét. 189 %~~

Dr. Say Géza 2.

Svájc, Hollandia és Belgiumban. Ügyvezető tagja a Kéve művészegyesületnek. Rendes tagja a Magyar Képzőművészek egyesületének és a Munkácsi Céhnek. 1931. márc. Koll. kiállítás a Nemzeti Szalonban. 33 mű. Naturalista, impresszionista.

éből (Szül. Kronachban 1472-ben, ~~mes-~~
tan).

fordultan ülő Madonna, a térdein álló
~~ott kezével~~ átkarolva tartja s néki baljával
, melyről a gyermek, ~~ki anyjára néz~~, egy fe-
Mária fején fehér fátyol van s vállaira om-
bársonyszalag szorítja. Inge ~~a nyakánál s~~
nes, Kivágott rukája kék, és palástja piros.
nöke gyermek ~~pedig teljesen~~ mezítelen. Balra
ben a mesternek ~~ezen~~ jegye látható:

15

retei 76 ~~88~~ : 56 cm.
raelnöki lakásból.

Átk. 247.

Karmaraelnöki lakás 1848

Dr. Szay Géza

született Székesfehérvárott 1892-ben. Középiskolai tanulmányait ugyanott a ciszterciták gimnáziumában végezte. Budapesti tudományegyetemen az államtudományi tudományágot szerezte meg. Művészeti tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Akadémián végezte, hol mestere Zemplényi Tivadar volt. 1915-től kezdve a cs. és kir. 10-es huszárezred kebelében részt vett a világháborúban. 1922-ben állított ki először a Műcsarnokban, ahol a báró Harkányi díjat nyerte el. Azóta állandó kiállítója úgy a hazai mint a külföldi tárlatoknak. 3 évig dolgozott a miskolczi műbőrtelepen Benkhard tanár meghívására. Hosszabb tanulmányutat tett Ausztria, Német, Olasz Franciaországban.

Say Géza

író

Képzőművészet

1931. 95. l.

ló ügyvéd
ő főorvos
ly
Ernő

Spiegl Elemér
n Takács János
f Titschka Jenő
zsef van der Laar Ottó
Bátyai Ferenc
Sándor Mihály
dr.Szécsi Imre
dr.Szép Sándor
dr.Vargha Gyula
István dr.Vitkowsky Endre

tal
y

ác: Vác vára és képei. 4 o, 42 K, 189 L,

ác: Vác utcái és terei. 8 o, 0 K, 112 L,

ác: Vác művészete a középkorban. 16 o,
Vác, 1929.

ác: Vác müemlékei és művészei. Nagy 4 o.
, Vác, 1930.

Waldapfel Imre: A régi Pest-Buda. 8 o,
Budapest, 1937.

W. Emeric: British Travellers in Old
ld pictures and descriptions. 16 o,
Budapest, 1937.

Dezső: Pozsonyi séták. 16 o, 32 K,
est, 1939.

Károly: A nagysárosi vár. 8 o, K,
es, 1899.

rzsébet: Molnár József. 8 o, 18 K,
pest, 1938.

< Say Géza >

< 7 > Barocke Kunst
in Székesfehérvár.
Budapest, 1940.
Officina, 8-r.
34(4) l 16 tábla -

Say Géza dr

<> A művészi
sport díjak.
(Bpest, é. n.)
Kiadta a Herendi
porcellángyár rt.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

< Say Géza >

lásd

=

Gombos Gyula: < >

Magyar Élet

1942. 42. szám

Igen tisztelt Előfizetőnk!

A „Magyar Művészet" most megjelent első füzetével tizedik évfolyamába lép.

Ez alkalomból az előfizetés megújítására mellékelünk egy befizetési lapot és kérjük t. Előfizetőinket, hogy az 1934. évi előfizetési (tagsági) díjat mielőbb átutalni szíveskedjenek, nehogy folyóiratunk küldésében fennakadás álljon be.

Azon tisztelt Előfizetőinknek, akik az 1934. évi előfizetési díjat folyó évi február 28-ig befizetik, kívánságukra, díjtalanul megküldjük az 1933. évfolyam egészvászon bekötési tábláját.

Budapest, 1934. évi január hó.

Kiváló tisztelettel

a Magyar Művészet
kiadóhivatala.

Amennyiben az előfizetési díj időközben beküldetett, úgy jelen értesítésünk tárgytalannak tekintendő.

63008. — ATHENAEUM

Say Géza

irad

Képzőművészet

1933. 20. l –

(Székesfehérvári
művészet kiállítása.)

1939.év

előirányzott: 162 tényleges: 104

előirányzat Zárószámadás

szerint

72.710.- P 344.584.22 P

ndelkezések következtében a

látoztuk, mind a vakvégek meg-

. A tolózárakat csak a legszük-

évben megkezdett házicsap-cse -

tást és szerelést a nyári hóna-

javitási munkáknál az aszfalt-

yzatnál is jobban csökkentek, mi-

ozóval végeztettünk.

Say Géza dr.

Pro arte hungarica. Bécsi városaink és a magyar képzőművészet. Képzőművészet 1933. 67. p.

Liste des monuments relatifs à la Hongrie à l'étranger .
Augmentations et corrections . . . . . .
Monuments dont les ouvrages ne mentionnent que le nom
Table alphabétique des lieux . . . . . .
Table alphabétique des noms et des objets . . . . . .
Fautes d'imprimerie . . . . . .

Say Géza

Jegenyés táj, olaszt.

Hegyoldal, olaszt. Repr

Nagyújmagy 58. tábla

Say Géza dr

kiáll-

Nemzeti Szalon

1931. márc-

Főv. képt

KÉSZLET,
30 drb. edény és tányér porcellánból, Törökország számára készült 1780 körül.

PORCELLÁNEDÉNYEK,
csészék, tányérok, aljak stb., 778 darab,
Bécs, Klösterle, Schlaggenwald, Höchst, Zimbach, Wallendorf, Meissen, Frankenthal, Nymphenburg, Ludwigsburg, Ansbach, Berlin, Capodimonte, Novi, Wedgewood.
A San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

KÍNAI PORCELLÁN,
23 drb. edény (egyik aranyozott bronzfoglalatban), 28 tányér, 2 tál, 3 sótartó, 1 tányéros csésze, 1 fedő.
Kékmázas, XVIII. század.

BOTFEJ,
28 drb., porcellánból.
XVIII.—XIX. század.
A San Marco gyüjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

PIPA,
18 drb. porcellánból,
XVIII.—XIX. század.

APRÓSÁGOK,
45 drb., porcellánból,
XVIII—XIX. század.

<Say Géza>

<> A barokk Székesfehérvár c. könyvének ism.

Mihályi Ernő:

Pannonhalmi Szemle

1938. 308. l.

< Say Géza >

cikke

< 7 A modern
Magyar Építőművé-
szet. 1942. 10 –
15. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Say Géza dr.

Irod
3

Lux Géza dr: A nyéres-
fehérvári Szent István
bazilika ásatási terüle-
tének rendezése.
Magyar Építőművészet.
1941. 196. l.

(Csongrád m.)

Pusztaszer. 1. Az erredlevé emlékmű alapozási tervek.
Alapraj (Leszámolás kor) méretek beírva
Kovács K.
Pauz-vásznon. Nagy. 81 × 65

2. Ugyanaz. Leszámolási alapraj metszetek-kel. Méretek beírva.
Pauz-vásznon. Nagy. 78 × 66

3. Ugyanaz. Az emlékmű alaprajza és szemben
Méret: 1:100 Kovács K.
Pauz-vásznon. Nagy. 59 × 39

Szeged. Felsővárosi

Say Géza dr

l.

Szépművészet

1941. 21. l.

1130. KREDENCTERÍTŐ. Vászon, kalotaszegi hímzéssel. (Hohajda Anna) . . . . . 4.—
1131. KOCSITAKARÓ. Szürke szövet, bőrrel szegélyezve . . . . . 10.—
1132. KÜLÖNFÉLE PAMUT, SELYEM ÉS CÉRNA. Vászonzsákban . . . . . 3.—
1133. HERMELIN SÁL. (Csonka.) . . . . . 40.—
1134. KOCSITAKARÓ. Vízhatlan anyag. (Hibás.) . 4.—
1135. SELYEMBROKÁT. Velence, 18. század vége. (Hibás.) . . . . . 5.—
1136. BUTORHUZAT. Zöld ripsz. 2 darab . . . 6.—
1137. KÓCSAG- ÉS MARABUTOLL. 5 különféle drb 5.—
1138. PODGYÁSZZSÁK. Barna vászon, bőrrel szegélyezve . . . . . 5.—
1139. DÍSZPÁRNA. Selyem . . . . . 3.—
1140. VADMACSKAPRÉM. 2 darab . . . . 20.—
1141. KARSZALAG. Selyem, himzett címerrel. 3 drb 2.—
1142. KOCSITAKARÓ. Sötétkék . . . . . 5.—
1143. GALLÉR. Hermelinprém . . . . . 5.—
1144. DÍSZPÁRNA. Bársony, horgolt csipkedísszel 2.—

Say Géza

A barokk Szé-
kesfehérvár c.
könyvének
ism.

Tér és Forma
1938. 230. l.

Say - Halász Antal emlék

1948.

Tövis u. R.-tpl.

Say Géza festőművész

Egyformán kitünő müvészként emliti meg Farkas Béla szobrászt és Say Géza festőművészt, "A Nemzeti Szalon tavaszi képei" cimmel /k.i./ sign.-val /Kun Imre/.

/Egy korábbi kritikájában Say Rezsőt ir Kun Imre./

A HÉT, Bp. 1921. juni. 2o.
XXXII. évf. 16. sz. 268. lap.

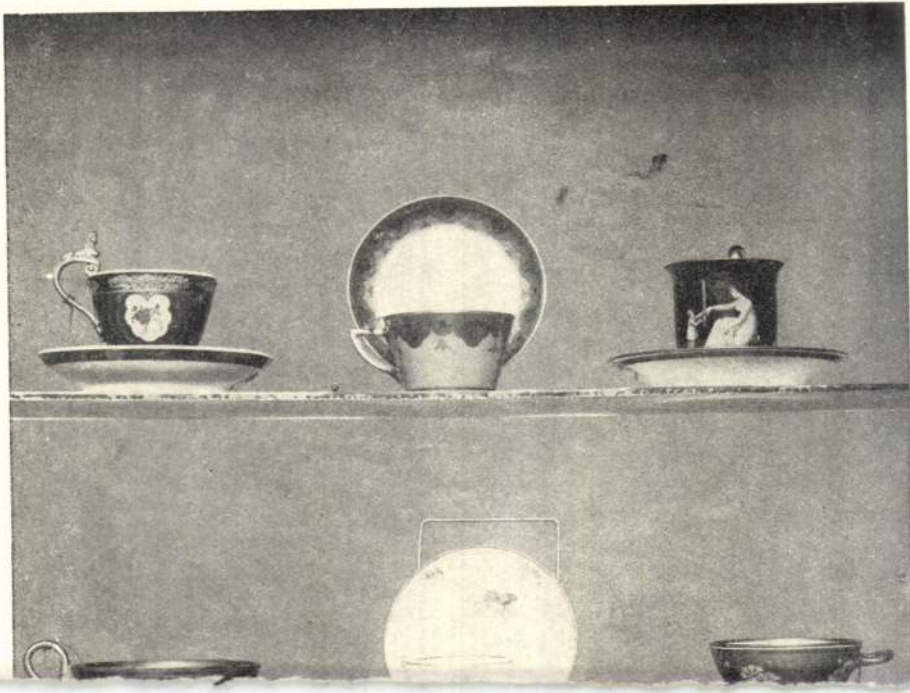

Say Géza dr.

az 1932-ben alakult Vörösmarty Irodalmi és Képzőművészeti Társaság képzőművészeti osztályának elnöke lett.

Fejérmegyei Napló
1932. máj. 18.

Székesfehérvári Szemle
1932. 61. l.

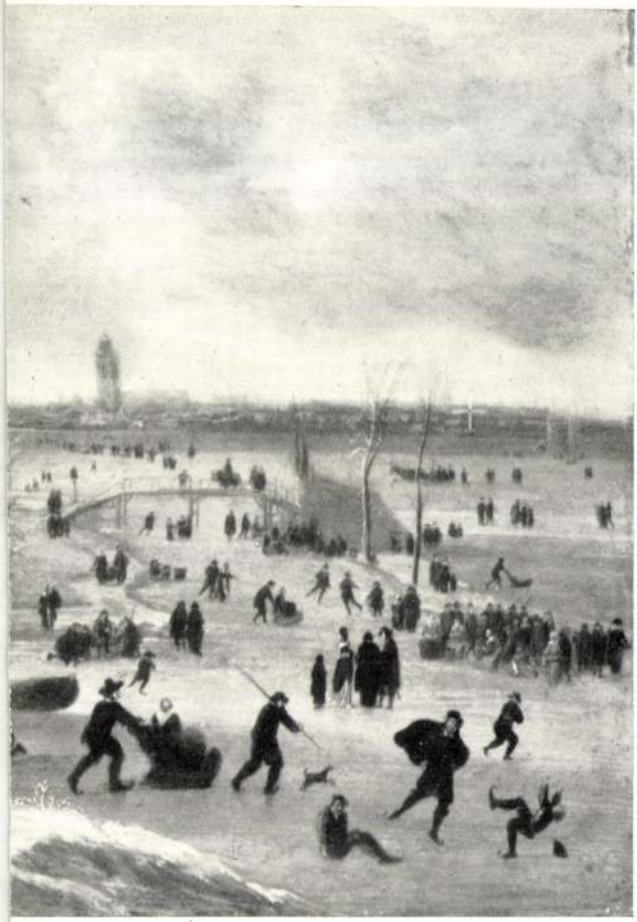

41

Say Géza dr.

fentiek: Prohászka Ottokár püspök
iróasztalát ábrázoló festmé-
nye és egy másik képe
a Prohászka-gyűjtemény
~~1930~~ 1932. évi gyarapo-
lásában szerepel.

Székesfehérvári Szemle
1932. 4-6. s. 36. l.

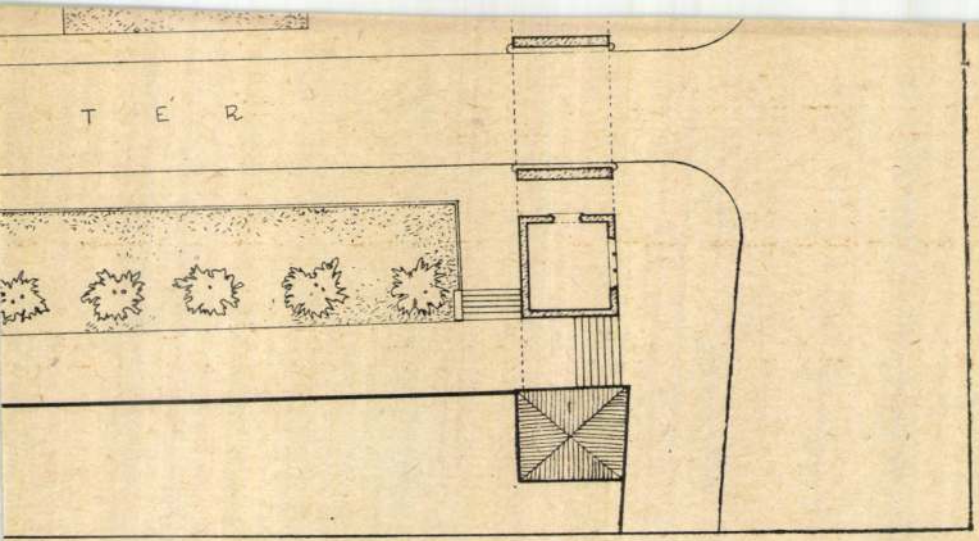

pillérei.

Say Géza

Kolt. kiáll. a Nemzeti Szalonban -

Székesfehérvári Napló

1931. márc. 6.

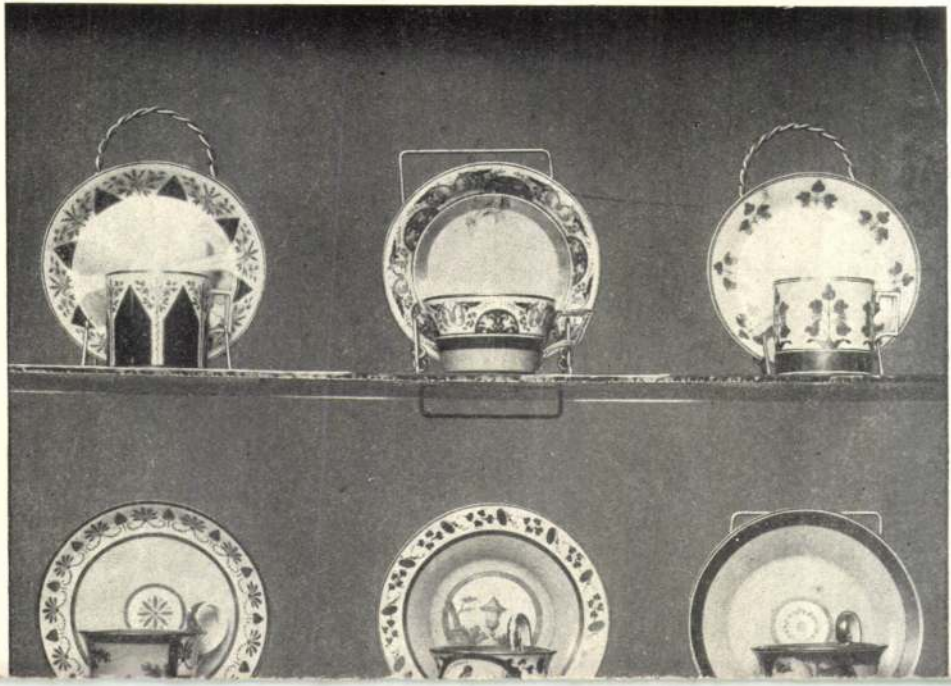

Say Géza dr.

Tavy Lajos mérnökkel Hogyan építsünk? cimmel építészeti kiállítást rendezett a Vármegyeháza ülésterme-ben. Ebben közre működött a MM Építész Egyelet.

Székesfeh. Szemle 1933. 29. l. (Építő-művészeti kiállítás.)

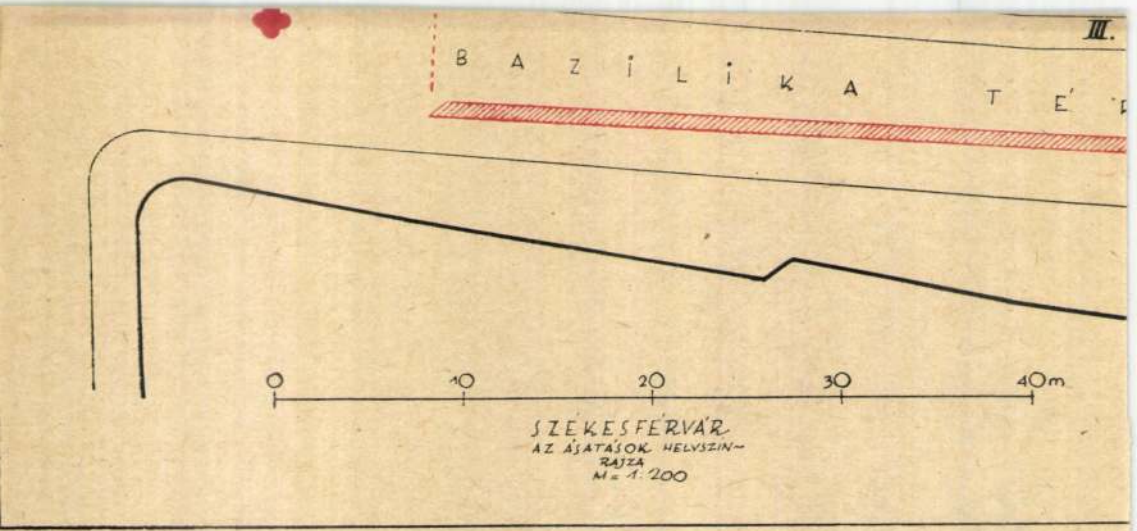

SZEKESFEHÉRVÁR
AZ ÁSATÁSOK HELYSZÍN-
RAJZA
M = 1:200

Színmagyarázat:

Say Géza

Kall. kiáll. a
Nemzeti Kaszinóban

Nemzeti Ujság
1931. 55. sz.

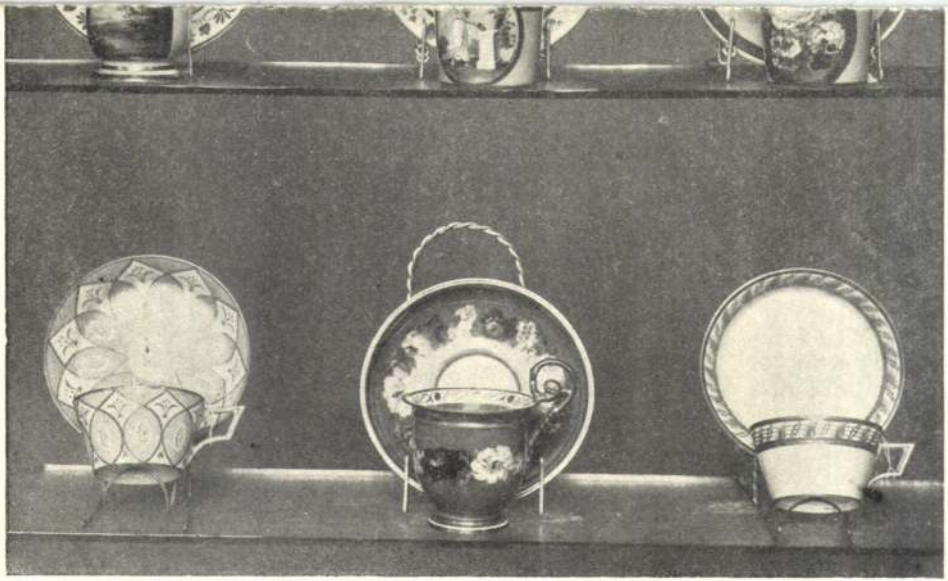

853	842	844
848	854	847
851	849	850

Say Géza dr

orvos

Krónikás. Say-család.

Fehérvár 1933. 10. 7.

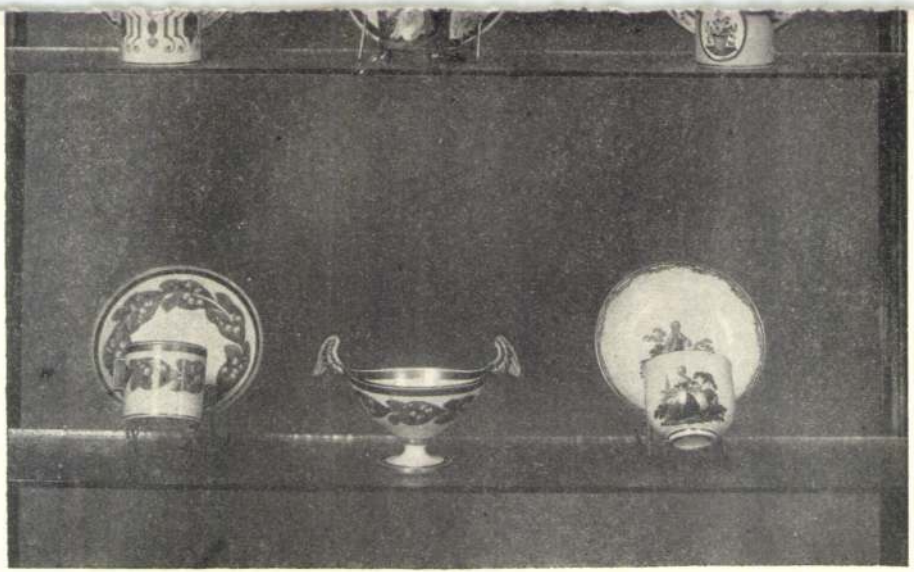

753	751	788
752	787	754
760	760	759

<Say Géza> cikke

<> Hogyan épitsünk — Szé-
kesfehérvárott?
Fejérmegyei Napló
1933. 86. sz.

Say Géza

festő

Székesfehérvári Szemle

1931. 3. sz. 6. l.

(D. A.: Say Géza festőművész kiállítása Budapesten.)

Kol. kiállítása a Nemzeti Salonban

Say Géza dr

1931. Székesfeh. képzőm.
kiáll.

Székesfehérvári Hemle
1931. 4. 7. 5. l.
Székesfeh. Napló
1931. márc. 31. ápr. 1.
Fejérmegyei Napló
1931. marc. 31.

ık. Egy kőemlék előlapjáról van
letört felső sarkok és az alsó
mléltetik. Korinthusi oszlopok
ői római tógában díszelgő férfi
tart, melynek felső végét jobb
övetkező feljegyzés olvasható:
n Turri Supra Port: Budensem.
ajzoló, Pápai János különben is
nemcsak a latin felirat, hanem
yes felfogása és visszaadása is
'aalkat, irattekercs, a keretezés
chaeológiai pedantériáról tanus-
le csak ebben az egyetlenben)
olója toronymagasságban áll a
estere felett. Tüzetesebb vizs-
nagy, kivált a külső részletek
bal alsó kar feletti redőcsoport
, anélkül, hogy firtatnók, hogy
rduló hibák és eltérések félre-
n, vagy pedig mind a kettőn
apcsolatot feltételezni a rajzunk
liefcsoportunk között. Meg kell
al, hogy ez a különben is elég
ott is, a régi Herculiából oda
dult és hogy ilyen vagy ehhez
n kőfaragók előtt ismeretesek
az általuk inspirált témák és
erre az esetre is bizonyítható.

Say Géza dr

kell. kiáll.

Ujság. 1931. márc. 8.
(e. a.: A Nemzeti
Szalon csoportkiállí-
tása.)

Erösdi „Tyiszk" VIII. 104

Dr. Say Géza festő

Krisztina-körút 83. Műcsarnok
1930, tav. kiáll. 47.

1934. téli kiáll. 123.
1934. nemz. képzm. kiáll. 387.

H.

Say Géza

festő Kecskemét-tag.

Művésznek

1932. febr. - márc. kiáll.

475.

1932/33. téli kiáll.

1933, 38, 42, 51, 52, 53, 54, 56, 58.

3. ábra.

3.
Oldalnézet

netazet.

4 ábra

Oldalnézet

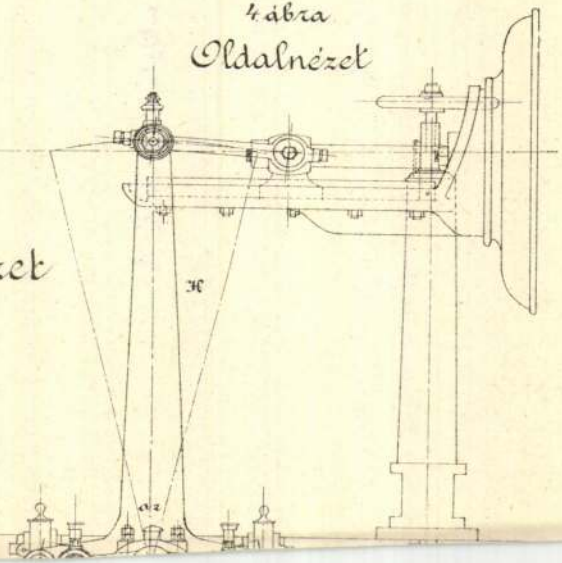

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Köz

Say Géza

irod
2

Szépmüveszet
1942. 15. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Say Géza

Thieme Becker

XXIX. 516-l.

(Lyka)

Szentiványi Zsuzsanna

I. b. évf.

Say Géza

1.

A magyképzőn

4. l.

~~Agancsok~~, ~~ostori~~ ~~megmunkált~~ ~~VII. 103, 105, 109~~

~~110~~

Say Géza

Virágok c. olaff-
repr. -

A Kéve könyve
1929. ~~VIII. k~~. 53. l.

Paulis - Breszti bronzkori telep

VI. 185.

Say Géza dr.

festő

a Kévé művészete

és Kévé Könyve

1929. ~~VIII k~~. 59. l.

Säntl, Anton gráci festő

1774-ben Lényitette a pinkafői (Pinkafeld) rk. plébániatpl. késő-barokk oltárképét – Pásztorok hódolata a kis Jézusnál –

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

161.o.

Sälder Gyula MDK

A budakeszi zárda és leányiskola részletei:

A zárda szószéke

Utcai homlokzat

Iskolabejárat

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Schaffner Antal

órás Pest

XIX. sz. elej.

Pritz

56. l.

Sazzo, Pietro M.D.K.

olasz épitész

A nagyszombati jezsuita templom épitésze .

Valószinüleg ő a tervezője a templom főoltára architektonikus szerkezetének

/ Kivitelező: Standler Vid szobrász és Balthasar Knilling asztalos /

Tempio Antal: A képzőművészet története

A Kultura Világa Bp. 1963. 662.1.

SÁZER lakatos (Pest) XIX. szd. közepe, MDK

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. derekán
Tanulmányok Bp. múltjából, 1956. XI. köt., 329. l. 15. jegyzet.

SAYWART György órás

1797.-ben javítja a Csalvári, E. -kastélyon lévő órát

Sisa = MÉrt. 1997/1-2. 6.

Sayr Jakab

polgári arstalos

háztulajd. a budai

várban 1696-ben

Vass Buda nincs

104. l.

k

....köt.....l.)

γ

Mint tájrajzoló

~~Anna:~~ { ~~Az erdőábrázolás a magyar művészetben.~~ Magyar művészet IV. 610. l.)

Sayer Jakab

1688.

läid

Budapesti asztalos mesterek

MDK

Sayer Jakab

Siklóssy L.: Régi pest-budai asztalosmesterek.
M.I. 1922.

9.1.

Sayer Gizella
Jubileumi diplomás vasdiplomát
kapott Oktober 1en a Képzőművészeti
Főiskolán.

Paál Ákos: Tanévnyitó a Képzőművészeti
Főiskolán.

Raptanítás 1974/1 32 old.

SAYDA l. SADA

STEPH. S A Y B O L D , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 430.- Herr STEPH. S A Y B O L D
Felvétel ideje: 1834. 4. Sept.
Hová vették fel: Kissing,/Güssing,Németújvár/. 162.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfe tés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Id.

4086. J. Holbein.

Sz. Augsburgban 1460 táján.

Mária halála.

Egy diszes palota belsej
szik a brokát-teritővel letaka
Madonna, kinek SANCTVS IOH
a kinek feje dicssugarakat szó
SANCTVS PHILIPVS, jobbról
az O MATER DEI MISERERE MEI ke
mot tartja, mig kettő térdre ereszk
rög. A térdelők egyike asperso
dók könyörgésének kezdete: O D
RIA MISERERE... Az ágy felett
oldalt két angyal lebeg arany
között a Megváltó fogadja

Fa, méretei 150:228.5

Kleinberger Ferencz ajándéka
elfogadtatott 1911 deczember
március 21-en (624-91

Sz. n. 51
2225-91
Át. lelt

Igazgató

Say Thekla

festō

lösa

Kurdecové Say

Thekla

Say Thekla

Thieme Becker

XXIX. 516-l.

(Kyka)

Say Tekla

írod

Képrőművészek

1933. 18. l. (Székes-fehérvári művészek kiállítása.)

ismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Berti Toesca, 959. l. (Képe 957. l., Palmezzano.) — Berenson, 414. l. (Palmezzano.) — Delogu, 184. l. (Palmezzano.) — Leopold—Lippay 55. l.

Szent család a kis Ker. Jánossal, Szent Katalinnal és Szent Sebestyénnel

Fa, olaj, 63·5×80·5 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.

Maszlaghy II., 72. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 3. lap. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 236. l. (Palmezzano.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Pigler: La vierge aux épis. Gazette des Beaux—Arts, 74. évf. II. kötet, Paris, 1932., 134. l. — Berti Toesca, 959. l. (Palmezzano.) — Delogu, 184. l. (Palmezzano.) — Lepold— Lippay 55. l.

PANETTI, DOMENICO (ferrarai festő, 1460—1513 körül)

A halott Krisztus Nikodemus és Arimathiai József közt (102. kép)

Fa, tempera és olaj, 61×49 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.

Maszlaghy II., 92. szám. (Mantegna iskolája.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 232. l. (Panetti.) — Berti Toesca, 959. l. (Panetti.) — Lepold—Lippay 55. l.

PANNINI, GIOVANNI PAOLO (római festő, 1695—1768)

Képzeleti táj alakokkal (103. kép)

K. Say Tekla

festő

A székesfehérvári emlék-
templom építés közben,
fenti rézvarja, vétel utján
jutott a muzeumba.

Székesfehérvári Szemle
1931. 5. v. 8. l.
(A muzeum gyarapo-
dása.)

Say Tekla

festőművész

Székesfehérvári képzőművészek kiállitása - Székesfehérvárott a vármegyeház dísztermében - képével szerepel. /Rajzok/

Nemzeti Ujság 1931.IV.1.

Say Tekla

festőművész

Székesfehérvárott lakó képzőművészek kiállitása - Székesfehérvárott a vármegyeház dísztermében - képével szerepel. /Kiemelkednek rajzai/

Pesti Hirlap 1931.IV.1.

Say Tekla
festőművész

Képzőművészeti kiállitás - Székesfehérvárott a vármegyeház dísztermében - képével szerepel.
/Különösen rajzai emelkednek ki/

Magyarság 1931.IV.1.

Say Rezső

Zöld tónusu tájképét kiemeli a kritika , főleg az alapszin nehéz problémájának könnyed megoldását méltatja Kun Imre: "A Mücsarnok tavaszi kiállitása" c. beszámolójában, melyet a Müvészet c. rovat közöl.

A HÉT, Bp. 1921. juni. lo.
XXXII. évf. 15. sz. 255. lap.

~~Bácsmegye VII. 64.~~

Scadt János

brassói harangöntő

1664. öntötte a nagy-
disznódi ev. templom
egyik harangját.

Rothmayr Forsch.

613. l.

Halmágyi Gyula

A nagydisznódi
ágost. ev. templom.
Arch. Ért. 1914.
232 és kk. l.

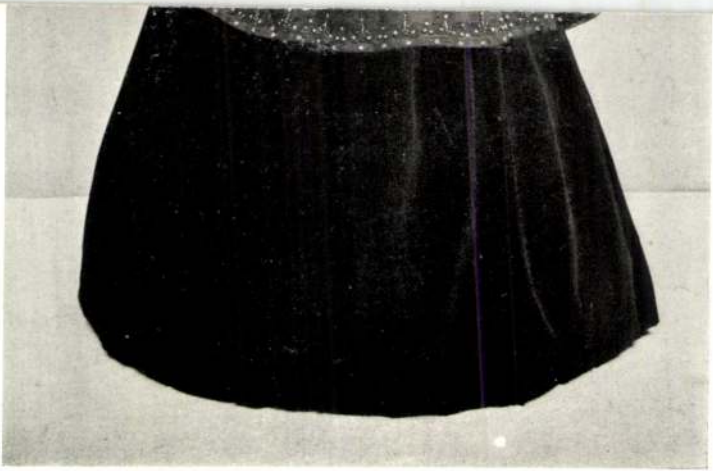

692. sz. Jókainé Laborfalvy Róza mentéje, 1861-ből és főkötője. *Petőfi-ház.*

Scadt János

brassói harangöntő

1664.

1.

Arch. Ért.

1914. 234. l.

yér DIWOSEGI DURD 1707 felirattal.
Radisics Ipolyi 129. szám.

yér 1724-ből.
Radisics Ipolyi 100. szám.

yér, szabócéhé IO: SIPKOVSKI : MA :
NNA : IO : SILADI : IO : SCZICZA : —
NNES : KUKLIS : M : D : TOMAS :
VACZI : SO : 1725 felirattal.
Radisics Ipolyi 124. szám.

yér IUHANES LACKA 1726 felirattal.
Radisics Ipolyi 125. szám.

yér 1761-ből.

ídíszes korsó, XVIII. század.

ben az Ipolyi-gyüjteményből.
Gerevich PA, 258. l. — Gerevich IPGY,
99. l.

(Beljebb!)

DROS PROFILKÉPE,
vit,
II. század.

ARTÓ ÉS KANÁLKA,
s cserép, figurális dísszel.
I. század.

Scacco da Verona,

Cristoforo

Läsd

Banfi-Ricordi

140, 141 l

M.D.K.

Scala (Schala), Giovanni Battista

márványos c. márványfarágó

1759. tavaszán, Barhóczy hívására, visszatér a felsőtárkányi Fuorcontrasti kastély munkálataihoz. 1761-ben a Adami Carloval együtt is dolgozik ugyanott.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 394. old.

Scala, poziomy ołówek V. 94.

Scala Ágoston, porsonyi ötvös

V. 152.

Scala Ágoston, porcsonyi ötvös V. 89.

Skala Agist

pozsagj ötvy 1837-1850

laid

Kwi 159

Scala Ágoston

özv. 1838.

Lásd

Mih. Pors. 89

Scala

ötvös XIX

lárd

Mih. Pozs. 94

Scala Ágoston

ötvös 1837-1850

lásd

Mih. Pors. 152

SOANERU Janeta

M.D.K.

1919-ben Nagybányán a Szab adiskola t gja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 333.1.

Scaramuzza festő

Századok 1891. 605 o.

A Dankó gyüjtemény Pozsonyban

MDK

Scamozzi, Vicenzo, építész

A vicenzai építész végigvizsgálta a magyar várakat 1599-ben.

A magyarországi művészet története I. 332.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

MDK

Scamozzi, Vincenzo katonai épitő

Győr várát felülvizsgálta 1598 k.

Jankó L: Könyvismertetés. MMÉKözl. 1933.II.19.
42 l.

Versecz belvárosi kőfs. fiúiskola

VII. 181

Scamozzi, Vincenzo

l.

Hadtört. Közl

1933. 168. l.

LXXXII.

Scamozzi, Vincenzo

vicenzai építész felül-
vizsgálta a magyar vá-
rakat 1599-ben

erőd
z

Baloghnüvel

538 l

Scamozzi Vincenzo

épitész

l. Budinis 99. l

Lap	
1.	Vadnay Béla belsőtag tőkeszámlája
2.	Heleti Henrik külsőtag tőkeszámlá
3.	Pénztár
4.	Váltó
5.	Folyószámla
6.	Vadnay Béla magánszámlája
7.	Heleti Henrik
8.	Áru
9.	Elfogadvány

Scamozzi, Vincenzo

Matonai épitett

Győr 1599

l.

Hadtört. Kögl

1933. 27. l

Nyereség | Veszteség | Passiva

ERLEG

ERDMÉNY

Scalvino (Salvino)
József

l.

Patakivárép
122. l

Scalvinio József

XVI.

l.

Patakiváros

115. l.

Scalvinio József

1572-től fenti, a Balaton és Duna közti főkapitány-ság főellenőre, a hadilanács kiküldötte, olasz építészmérnök felépíti az ó-olasz várrendszer egyik képviselőjét Pannonhalmán 6 bástyatvronynyal.

Mihályi Ernő:

Művészi élet Pannonhalmán.

Pannonhalmi Szemle

1943. 275. l.

MDK

Scalvinio
olasz hadmérnök

A pannonhalmi templom és kolostor rendbehozását vezette. Valószinüleg csak a tetőzetet hozta rendbe.

27.o.

Levárdy Ferenc: Pannonhalma épitéstörténete. I.
Müv.Ért. VIII.évf. 1959. 1. sz. 27.-43.

SCAMOZZI, Vincenzo

a veronai vár építőművére

Czigány Johő:Agyőri vár, a Vármuzeum és a Bástyamuzeum
G yőr, 1959.

/16

M. D. K.

Scalvinio ..... építész

olasz hadmérnök irányításával végezték a pannonhalmi vár 1569 évi helyreállítása előtti munkálatokat, melyek - az 1599-i jelentés szerint - nyilván csak a legégetőbb hiányosságok pótlására szorithoztak

Levárdy Ferenc: Pannonhalma építéstörténete. – Művészettörténeti Értesítő, Bp. 1962. XI. évf. 1. sz. 3. old.

társzámla

1933.				
nov.	30.	16 számlától	P. 3.	59,229 49
"	30.	Mérlegtől		54.914.14
				114.143.63

mla

1933.			
nov.	30.	4. számlától	197.94.
nov.	30.	Mérlegtől	812.46

Scalmini

olasz Eőfarágó

kiszitette az alábbi

templomnak a nyelvet

elválasztó karszti már-

vány rácsozatát

(1895-ben ??)

Szabó pesti ferencrendiek

79. l.

Scalmini

kőfaragó MDK

A pesti ferences templomban a szentélyt elválasztó márványmásolat az ő munkája.

Szabó Erzsébet: A pesti ferences templom
Bp. 1959. 20.o.

M.D.K.

Nicola della Scala, faszobrász

műve a kassai székesegyház „Erzsébet látogatása Máriánál" c. oltár orgonaszárnyának férfialakjai

Radocsay D.: Der Hochaltar von Kaschau und Gregor Erhart. /A kassai főoltár és Gregor Erhart./ Acta Hist. Artium, 1950. Tom.VII. Fasc.1-2. 21.old.

S

M. D. K.

Ercole Scala rajzoló

A híres esztéki kódex készült rajzai regt: 260.

Molnár J: Török emlékek. kivonat.
Ert. 1958 4 n. 260

SCALA /SCHALA/, Giovanni Battista márványos és márványfaragó Felsőtárkányban. 1759 tavaszán visszahivja Barkóczy a felsőtárkányi Fuorcontrasti kastély munkálataihoz. Tudjuk, hogy 1761-ben --+ Adami Carloval együtt dolgozik a Fuorcontrasti kastélyban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

NDK

Scariglia, Baldassare
könyvkötő

MDK

a Tesoria dei re d Aragona számadásai szerint 1480-ban két nagy foliáns kötöt be vörös levantei ~~kégy~~ kecskebőrbe, levelekből és virágokból álló aranyozott és kékkel festett diszitással.

Mátyás talán a nápolyi udvartól kaphatott kedvet és szerszámokat ilyen kötésekhez...

54.o. v.ö. 100.o. 233 jegyz.

Fraknói Vilmos - Fógel józsef - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára-. Bp. 1927. 172. l. 30. kép.

MEGHÍVÓ

SCHAÁR ERZSÉBET
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE ÉS BEVEZETŐT MOND:

MAKRISZ AGAMEMNON

1960. JANUÁR 16-ÁN 13 ÓRAKOR

A MŰCSARNOK KAMARATERMÉBEN, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

FK. PALÁSTI JÓZSEFNÉ 31044 FŐVÁROSI NY. V. 1. SZ. TEL.

SCEPANIK K.-D.-K.

SCEPANIK, Joannes Köfarajó

morva származású

1750. Szakolcán polgár

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 266. l.

~~Scenisi Péter~~ MDK

Scenisi Péter

szepesi alispán, 1330-ban Károly vj pecsétjét véste, s Jemnik falut kapta (l. Vass J.: Anjouk és Miveltségünk. Bud. Szemle 12.282.)

Ipolyi (A középkori Magyar Ötvös Művénet 385.) ereklyetartók készitését is Scenisi Péternek tulajdonitja.

Buday Károly: A magyar művelődés a XIV. sz. első felében. Sátoraljujhely 1912.

eml. h. 125. old.

M.D.K.

Scemeyn, ötvösmester

Mária királyné aranyműves, akit 1243-ban Pápa környéki birtokkal (Bőgőde) és nemességgel jutalmaztak. [Szentpétery I.: „Az árpádházi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke" c. műve alapján] körli:

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek, Bp. é.n. 16. old.

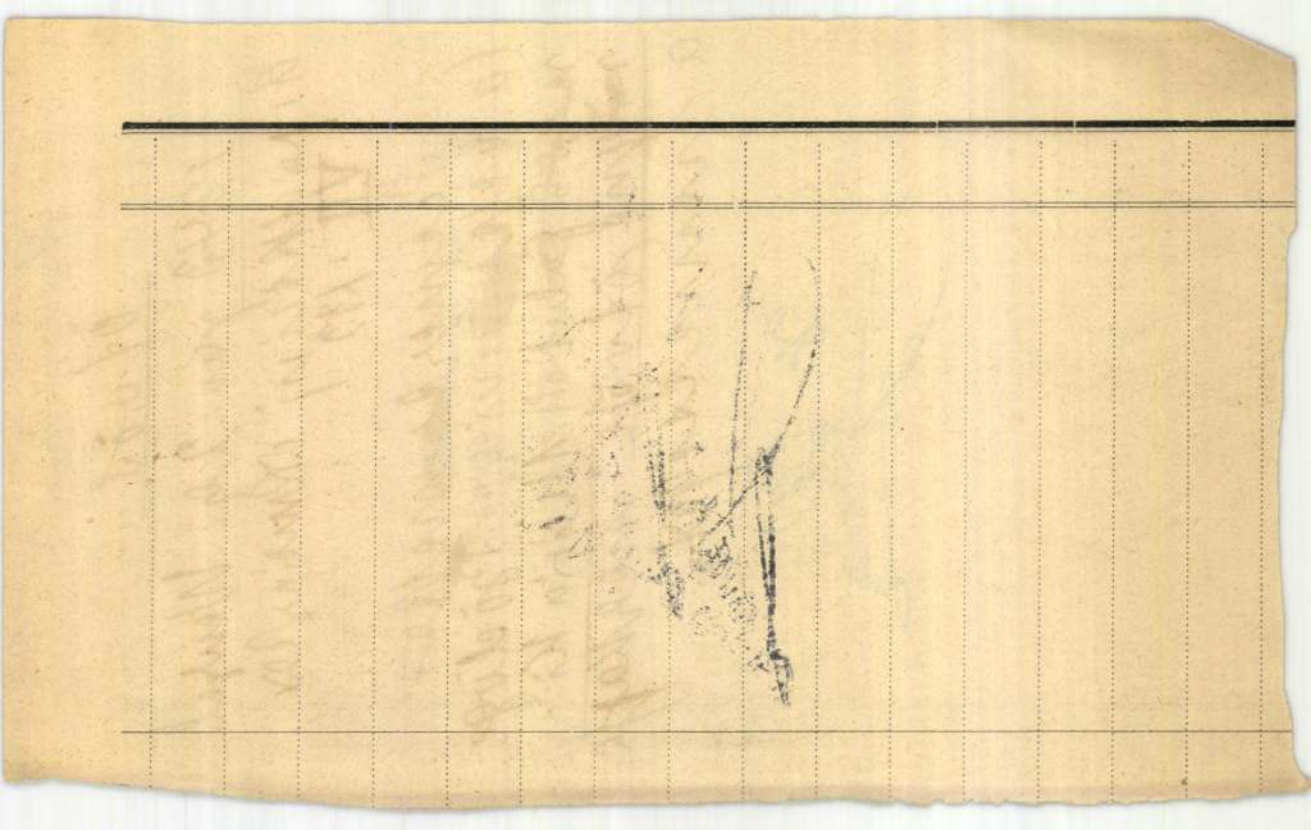

Scemey

Ötvös

1243 jan. 29. Wenzel.
Árpádkori új okmánytár
VII. 132

Scemeyt mester
(a vesprémmegyei Bödöge
nevű falutól) Mária ki-
rályné ötvöse merkaja
a nemességet.

K. Szendrei

Scemey, magister

aurifabert 1243-ban IV. Béla minden servitum alól felmenti.

Lederer Emma: A legrégibb magyar iparososztály kialakulása. Századok. 1928. 4-6. sz.

Pozsonyi Zoltán. Árpádkor és Kelet. Szeged, 1935. 66. l.

6.

8.

7.

Scemeyn

Mária királyné aranymű-
vese. 1243-ban birtokkal
(Bödöge [Pápa környéke])
és nemességgel jutalmazta-
fott.

Szentpétery J. Az árpádházi
királyok oklevelének kri-
tikai jegyzéke. I. k. Bpest,
1923. 734. r.

Hoffmann Pozsony 16. l.

HIRLAPIRODA
SORSJEGYÁRUSÍTÓ — KÖLCSÖNKÖNYVTÁR
MAKÓ
VÁROSI BÉRPALOTA — TELEFONSZÁM: 272
Postatakarékpénztári csekkszámla száma: 43177

N. Európa
Lapterjesztő Vállalat
Budapest
V. Korkemere u. 12
III. 2.

Scemey aurifaber

1243.

l.

Diviparmtört

46. l.

Ezt a nevet
azóta megfejtették
és nem ily ösztel-
metlenül írjuk
Lásd ott.

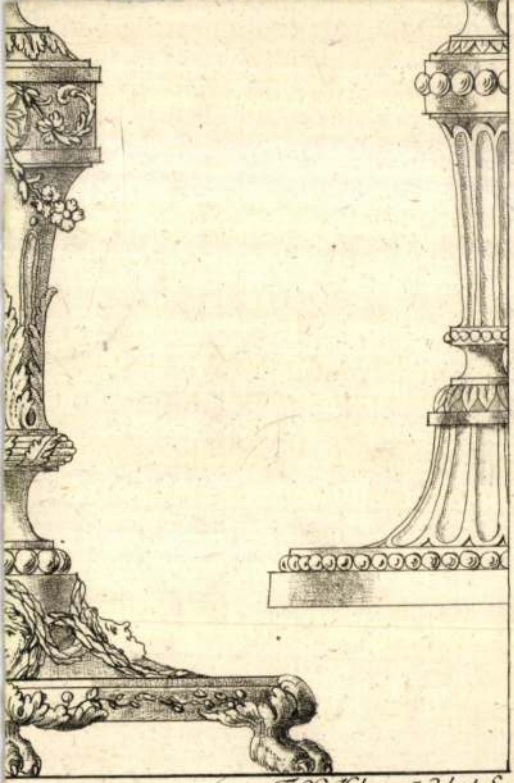

F. X. Habermañ del. et Sc.

Scemey

Kir. ötvös

IV. Bélától 1243. ban

bistokot kap.

irod

Dívald Magyarult

353. l.

A.M.N.MUZ. KÖNYVTÁRÁB.

68441-96

Scemey

Királyi aranyműves

1243. IV. Béla király nemesíti.

Lederer Emma: A legrégebb magyar iparososztály kialakulása. Századok 1927-28. 505, 506 l.

István

Királyi ötvös

1248. IV. Béla Kesen földjét adományozza szolgálataiért-fentinek.

1263. ugyanezek IV. Béla adományoz egy földet, melyet eddig István ötvös bírt.

u. o. 506 l

SCEINMASSLER e. STEINMASSL

SCARWUTH MATHIAS, főaranyválasztósegéd, főaranyválasztó,

/Scharwuth/

A körmöci pénzverő személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatokban 1748-1768.években emlitve a személyzet fizetése.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.
SCARWUTH MATHIAS, /Scharwuth/, főaranyválasztósegéd 175
1767.III.18., főaranyválasztó 1767.III.18 óta. 43.old

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó,Bpest. 1958.

így megerősített pillér 41 cm-rel
e támaszkodik. Később tárgya-
re is szükség volt. Azonban csak
14 cm-es támpilérjellegű erősítő
padlószinten áll.
az alaprajzon II.-vel jelölve), bár
elhetjük meg. A mag itt is négy-
hető, annyira rongált (megközé-
ljuk a keleti, északi és nyugati
, míg déli oldalához a nagyobb
gerősített pillér északi oldalán
en — három bordával tagozott
ag itt is a fehérmészkő-, a két
zaton áll (lásd a 3. számú mel-
it).
számított 3. pillér formája. (Az
s magjához mind a négy olda-
evél köt össze a négyszögalakú

Scarba Gyula
építész

irod
2

Építő Ipar 1913. 147. l.
(Az új Nemzeti Szinház
bíráló bizottságának bí-
rálati jegyzőkönyve.)